

Ex h.
Strachwitz Antiquat.
Publice censur.

WIMBP

Opole

1787 st.

12-1173

GRÆCII,
 Apud Franciscum Widmanstadium,
 Sac: Cæs: Majestatis Typ:
 Sumptibus Sebastiani Haupt,
 Bibliopolæ.
 ANNO M. DC. LI.

DESIDERIA
L. III
A. D.
FERRINANDVS
L. VII. AC. H. C.
ENNE REGEM
ALFONSO
L. I. AC. H. C.
L. I. AC. H. C.

FERDINANDO
QUARTO,
HUNGARIÆ, BOHE-
MIÆQUE REGI SERE-
NISSIMO FELICITA-
TEM.

*V*ltus tuus, SERE-
NISSIME REX,
qui inter Germaniæ
afflictæ nubila, veluti per cæli
rimam emicans Sol, his Pro-
vincijs ante quinquennium af-
fulsit, non modo Patriæ huius
optimates mirifico affecit gau-

)(4 dio,

dio, dum Augusti Parentis in-
te effigiem, & magna Cæsa-
rearū virtutum semina luce cla-
rius intuerentur, verum &
populum uniuersum quem tan-
topere tibi cordi esse usurpato
symbolo fatebāre, ut inter primas
post Deum curas reponeres, ea-
rum quibuscum tunc conflictā-
bantur calamitatum pene obli-
visci fecit. Reviviscere sibi
videbantur senes, qui residen-
tium, olim in hac vrbe Princi-
pum meminuerant, cum viderent
innatam Austriacis Archiduci-
bus humanitatem, & affabilem
adeo, prouumque in omnes ani-
mum auctis incrementis reuoca-
ri

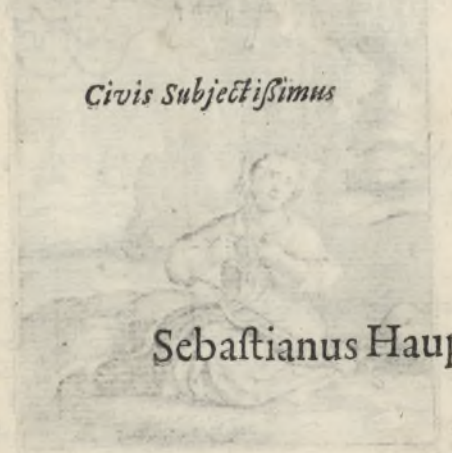
ri in lucem: mibi certe REX
SERENISSIME (qui mi-
nimum me tuorum subditorum
ultra confiteor) cum mea qua-
lia qualia pro publico bono mol-
mina gratioso oculo dignareris,
nutuque probares tuo, ad am-
plius porro conandum pro Conci-
uium utilitate meorum ingentes
animos addidisti. Et quia id
tanti beneficii loco habeo, quanti
nihil in reliqua ætate mea, soli-
citus circumspicere cepi, quā tam
profusæ munificentiae me aliqua
saltem ex parte officiosum exhi-
bere possem. Verum quia
optare facilius est, quam di-
gnum reperire aliquid tantæ

*Majestati, converti me ad ap-
precaationes & animi vota,*
PIA DESIDERIA
*sexto jam prælo edita, typis de-
nuo subjeci, pristino qua licuit ni-
tori reddita, & quotidie porro in
subditorum cordibus, germano
in MAJESTATEM
TVAM animi affectu me-
liori sane rubrica imprimenda.*
*Hæc REGIÆ SERENI-
TATI TVÆ ad genua incli-
natus demississimo metis obsequio
offerro, DEVM cum omnibus Bo-
nis, enixe precatus, ut, post trium-
phatos Imperij hostes, gloriosi
DAVIDIS Successorem,
pacificum te SALOMO-
NEM*

NEM Germania tota ad-
orabunda aspiciat, *Vive, Im-
pera, & Vale.*

REGIÆ MAIESTATIS TVÆ

Civis Subjectissimus

Sebastianus Haupr.

*Domine, ante te omne desiderium
meum, & gemitus meus à te non est
absconditus. Psal. 37.*

DESIDERIO
COLLIUM ÆTERNORUM
CHRISTO IESU
IN QUEM

Desiderant Angeli prospicere
AMORI ET DESIDERIO SUO
Vir Desideriorum.

Domine ante te omne desiderium,
meum, & gemitus meus à te non
est absconditus. *Psal. 37.*

Quot mihi clàm tacitis mens astuet anxia
Indicio potuit discere nemo meo. (votis,
Nemo, nisi arcani qui pectoris intima lustrat,
Quem fugit humani nulla latebra sinus.
Ille, meos gemitus, mea scit suspiria solus,
Ille, oculis etiam persequat iura suis.
Equis in alterius sua sensa profuderit aurem,
Sit nisi secreti proditor ipse sui?
Si tamen ulla foret speranda hâc arte medela,
Ars desiderijs hac foret una meis,
Sed neque depositas levat auris amica querelas,
Nec desiderijs hâc fit ab arte modus.)

Corpe.

Cœperat, heu! natos Rachel ululare peremptos;
Mox, ubi nil flendo profuit, abstinnit.
Scilicet ipse suas facit ignis, editq; favillas;
Quasq; pluit, nubes, ipsa resorbet aquas:
Sic melius proprios quos fudi, combibo fletus,
Inq; suum recidit tutius unda suum,
Quæ mea sint igitur, dum tristè gemo, lamenta,
Non nisi nos soli novimus, ille, & ego,
Quid voveam, tacitis dum compleo littora votis,
Non nisi nos soli novimus, ille, & ego.
Quid clamem, mea dum sese suspiria rumpunt,
Non nisi, non nisi nos novimus, ille, & ego.
O quoties fictas animus gerit histrio partes,
Et pugnant animo fronsq; colorq; suo!
Dum patitur tragicos mens personata cothur-
Sapius in mimo Roscius ore salit. [nos,
Nulla fides lacrymis, lacryma simulare docetur,
Nec, nisi vis falli, risibus ulla fides.
Solvor ut in fletus, putat omnia tristia vulgus;
Solvor ut in risus, omnia lata putat:
Fallitur ah! nostri neq; scit mendacia vultus,
Cum lator, lacrymor! rideo, cum doleo.
Vix tibi tot, Protheu, quot sunt simulatibus ora,
Vota quibus larvam dant, adimuntq; suam.
Nemo meos Gemitus, Vota aut Suspiria novit;
Nemo, duo nisi nos, & duo sufficimus.

Anima mea desideravit te in nocte.

Isaia 26.

HEi mihi quam densis nox incubat atra
tenebris.
Talis erat, Pharios qua tremefecit agros:
Nubila, lurida, squallida, ætica, terribilis noxi
Nocturno in censu perdere digna locum.
Non ego tã tristes Scythico, puto cardine lunas
Tardat ubi lentas Parrhasis Vrsa rotas:
Nec tot Cimmerio glomerantur in æthere nubes,
Vnde suos Phæbus vertere iussus equos:
Nec reor invisæ magis atra palatia Divis,
Fertur ubi nigra nox habitare casâ.
Nam licet hic oculis nullam dent sidera lucem,
Non tamen est omni mens viduata die:
Noctè, suam noctè, populus videt ille silentium,
Et se, Cimmerii, Sole carere vident:
Arctica cum senos regnavit Cynthia menses,
Dat fratri reduci septima luna nices,
At me perpetuis damnat sors dira tenebris;
Nullaq; vel minimo sidere flamma micat.
Et neq; (quod cæcis unum solet esse levamen)
Ipsa suam noctem mens miseranda videt.
Quin tenebras amat ipsa suas; lucemq; perosa,
Vertit in obscurâ noctis opaca diem.
Nempe suas animo furata Superbia flammæ,
Nubilat obscuro lumina cæca peplo.

*Nec finit Ambitio nitidum clarescere solem.
 Fuscis & ingenuas Idalis igne faces
 Hæc quoties subit illius mihi noctis imago,
 Nox animo toties ingruit atra meo;
 Sors oculis nostris melior, quibus ordine certo,
 Alternas reparant lunæq; solq; vices!
 Nā quid agat ratio, quid agat studiosa voluntas
 Quas habet, ut geminos mēs peregrina duces?
 Maior habere oculos dolor est ubi nō datur uti,
 Quam, quibus utaris, non habuisse oculos?
 Qui dolet oppressus lapsis velocius umbris
 Latior ag greditur manē viator iter,
 Sed nimis hæc longas tenebris nox prorogat
 horas.*

*Quæ tibi manē negat cedere, Phæbe, diem.
 Cùm redit arctoo Titan vicinior axi,
 Exultat reducis quisque videre iubar.
 Scilicet Aurora gens vertitur omnis in ortus,
 Quisq; parat primus dicere, Phæbus adest.
 Sic ego, sæpè oculos tenui sublimis Olympo,
 Aspiciens, gemino qui tacet orbe, Polum.
 Et dixi tam sæpè; Nitesce, nitesce meus Sol!
 Sol mihi tam longos obtenebrate dies!
 Exorere, exorere, & medios saltē exere vultus,
 Vel scintilla cui sola sat esse potest.
 Quin etiam tanti si luminis abnuis usum,
 Sufficiet radios expetiisse tuos.*

Anima

Anima mea desideravit te in nocte.

Isaiæ. 26.

ERAT enim tempus quando non cog- August.
Soli loq.
cap. 31.
noscebam te. Væ tempori illi quando
non cognoscebam te! Væ cæcitati illi
quando non videbam te? Illuminasti me
lux mundi, & vidi te.

Serò te cognoui lumen verum, serò te
cognoui. Erat autem nubes magna & tene- Ibid.
cap. 38.
brofa ante oculos vanitatis meæ: ita vt vi-
dere non possem solem iustitiæ, & lumen
veritatis. Inuolvebar in tenebris filius tene-
brarum. Tenebras meas amabam, quia
lumen non cognoscebam. Cæcus eram, &
cæcitatem amabam, & ad tenebras per te-
nebras ambulabam. Quis me eduxit? vbi
eram homo cæcus sedens in tenebris & vm-
brâ mortis? Quis accepit manum meam
vt inde me educeret? Quis est ille illumi-
nator meus? Non cum quærebam, & ipse
quæsiuit me. Non vocabam eum, & ipse
vocauit me. Vocasti enim me nomine tuo,
intonasti de super voce grandi in interiorē
aurem cordis mei; Fiat lux, & facta est lux:
& disc essit nubes magna, & liquefacta est
nubes tenebrofa quæ operuerat oculos me-
os, & vidi lucem tuam, & cognovi vocem
tuā, & dixi. Verè Domine tu es Deus meus
qui eduxisti me de tenebris, & umbâ mortis

A 2 &

& vocasti me in admirabile lumen tuum; & ecce video. Gratias tibi illuminator meus; & conversus sum, & vidi tenebras in quibus fueram, & abyssum tenebrosam in quâ jacueram, & contremui, & expaui, & dixi: Væ, væ tenebris meis in quibus jacui! Væ, væ cæcitati illi in quâ videre non poteram lumen coeli! Væ, væ præterite ignorantie meæ, quando non cognoscebam te Domine! Gratias tibi ago, illuminator & liberator meus, quoniam illuminasti me, & cognoui te. Serò cognoui te veritas antiqua. Serò te cognoui veritas aterna. Tu eras in lumine, & ego in tenebris, & non cognoscebam te, quia illuminari non poteram sine te, & non est lux extra te.

Aug. Solum
liloq.
cap. 17.

Tu lux Domine; tu lux filiorum lucis, tu dies qui nescis occasum, in quâ ambulant filij tui sine offensione, & sine quâ omnes qui ambulant, in tenebris sunt, quia te lucem mundi non habent.

D. Gregor
in Iob.
cap. 22.

Nox quippe est vita præsens, in quâ quamdiu, per hoc, quod interna conspicimus sub incertâ imaginatione, caligamus. Propheta namque ad videndum Dominum, premi se quadam caligine sentiebat, dicens: *Anima mea desideravit te in Nocte.* Ac si apertè diceret: In hac obscuritate vitæ præsentis, videre te appeto, sed adhuc infirmitatis núbulo circumscribor.

Facile

Facile enim homini est, quid libet desiderare à Domino, & ipsum Dominum non desiderare. August. in Psal. 76.

Habet namque mundus iste noctes suas, & non paucas. Quid dico, quia noctes habet mundus, cum panè totus ipse sit nox & totus semper versetur in tenebris. Nox est, Iudaica perfidia; nox ignorantia Paganorum; nox hæretica pravitas; nox etiam Catholicorum carnalis animalis cōversatio. An non nox, vbi non percipiuntur ea quæ sunt spiritus Dei? Frustra per has noctes, iustitiæ solem & lumen quæritis veritatis, id est sponsum; quia nulla societas luci ad tenebras.

Bern. in
Cant.
serm. 75.

Nobis ergo vnde in his tenebris veritas? Vnde charitas, in hoc sæculo nequam, in mundo, qui totus positus est in maligno? Putas erit qui intellectum illuminet, qui inflammet affectum? Erit utique si conuertamur ad Christum, ut velamen de cordibus auferatur: hic est enim de quo scriptum est: *Habitantibus in regione umbrae mortis, lux orta est eis.* Bern. de Ascens. Domini serm. 6.

Gratias illi, qui me quæsiuit fugitium, qui me vocando ab interitu reuocauit, qui fecit mihi illuminatam noctem. Nox enim est quamdiu ista vita agitur. Quomodo est nox illuminata? Quia Christus descendit in noctem. Accepit Christus carnem de isto August. in Psal. 138.

A 3 sæculo

sæculo, & illum illuminavit nobis noctem; perdidit enim dracham mulier illa, *accendit lucernam*. Sapientia Dei perdidit drachmam. Quid est drachma? Numus: in quo numo imago erat ipsius Imperatoris nostri. (Factus est enim homo ad imaginem Dei, & perierat) Et quid facit mulier sapiens? *Accendit lucernam*. Lucerna deluto est, sed habet lucem quâ inveniatur drachma. Lucerna ergo sapientiae, caro Christi est De luto facta est, sed verbo suo lucet, & invenit perditos; & *nox illuminatio in delicijs meis*. Facta est mihi nox in delicijs. Deliciae nostrae Christus.

O æterna veritas, & vera charitas, & chara æternitas! Tu es Deus meus, tibi suspiro die ac nocte. Et cum te primùm cognovi, tu assumpsisti me, ut viderem esse, quod viderem, & nondum me esse qui viderem. Et reverberasti infirmitatem aspectus mei, radians in me vehementer, & contremui amore & horrore, & inveni longè me esse à te in regione dissimilitudinis.

August.
lib. 7.
Confess.
cap. 10.

Deus tu scis insipientiam meam, & delicta mea à te non sunt abscondita. *Psalm. 68.*

SI tibi stultitia nulla est patientia nostra.
Omnia consilio qui sapiente regis;
Nullus ab offenso veniam sibi Numine speret,
Nullus enim culpa, stultitiæ, vacat.
Hæc etiam excelsus afflat contagio mentes,
Et sua stultitia quemlibet aura rotat.
Quid simulasse ius vai? semel insanuimus omnes
Ingenua humani stemmatis illa nota est:
Et pater & mater, generis primordia nostri,
Maxima stulticie signa dedere sua.
Credite posteritas, fatali vendita pomo es;
Stulticius hæc aliquid venditione fuit?
Nec minùs insanus, magni patrimonia census
Perdidit esuriens, munere pultis, Esau.
Et Salomon tactam sensit vertigine mentem,
Dum castam insano vertit amore domum.
Non igitur magni fallant oracula regis,
Stultorum innumerum qui docet esse gregem
Legiferi neque vana canunt præsugia vatus,
Queis destleta hominum tanta ruina fuit.
O saperent, ait, & cauti ventura viderent!
Non adeo in vitium cerea turba foret.
Quis (nisi desperent) quosdam dixisse
putaret,
Nullum, qui terris imperet, esse Deum;

Quilibet ut peccet (aliàs peccare timeret)
 Esse sibi nullum fingit in orbe Deum.
 Ipsa igitur nostros avertunt crimina sensus,
 Nullus & in vitium, sit nisi stultus, abit.
 Sed neq; iam gliscens stat in hoc demètia passim
 Precipiti in peius truditur acta pede.
 Extruimusq; domos, calog, educimus arces,
 Ceu data perpetuò terra colenda foret:
 Crastina lux coget vita statione moveri;
 Quis neget insanas nos fabricasse domos?
 Conferimus platanos, disponimus ordine lauros
 Arcolas hortis dividimusq; suas:
 Qua stolidi serimus, vix tertius afficit haeres,
 Quo tibi qui carpet tum tua poma nepos?
 Sic, puto, dat senibus pueriliè natio risum,
 Cùm fabricat luteas, parvula turba casus:
 Ludicra sollicitis feruet respublica curis,
 Hic fanum, hic paleas convehit, ille trahes;
 Aggerit hic gravido plumas & strâina plaustro
 Huius erat testâ querere munus aquam,
 Et sibi tum structa gratantur mœnibus urbis,
 Magnaq; se pueri regna locasse putant.
 Hæc videt, ac ridet que transit grandior ætas,
 Vixiq; graves sese virg, senexq; tenent.
 Haud aliter Superis dant nostra negotia risum
 Regnaq; pro nidis, que fabricamus, habent,
 Hæc quoq; sub stolido sapientia nata cucullo,
 Tam varijs nullum vestibus esse modum:
 rancavel hoc studio peregrinus ad oppida cur-
 Inveniet vestes per loca qua; novas, (rat,

Si sedeant uno semel omnes forè theatro,
 Quos sua dissimiles palla chlamysq; facit,
 Ridiculus videat plenissima pulpita minis,
 Rideat & socij pallia quisq; sui.
 Jam studium gemmarum & habedi quis furor auri
 Sudat in hoc hominum nocte, dieq; labor.
 Quid tamen est aurum, fulva nisi pulvis arena
 Gemmaq; quam vitrei gutta gelata maris?
 Ambit & has tanta gens stulta cupidine gazas
 Seu foret hinc miseris una petenda salus.
 Ecce tibi minimo calum venale labore,
 Et calum hoc pretio, quantula turba petit?
 Hæc genus insanum! terras praponitis astris,
 Ignotis nimirum dona caduca bonis!
 Quis pueros (lusa si vel tam turpiter errent)
 Orbiliy meritos aspera sceptrâ neget?
 Nempe sciunt levibus quid distent ara lupinis,
 Ut semel abiectas deserere nuces.
 Nos magè dissipimus, cùm parva crepundia calo
 Prò pudor! & fluxas pluvias habemus opes.
 O medici mediam stolidis pertundite venam!
 Stultitia queat hic proximus esse furor.
 Sed videt hæc magnus qui tēperat arbiter orbem
 Nostraq; stultitia nomine, multa tegit,
 Et mea propitius deliria plurima transit,
 Multaq; scit cecâ dissimulanda manu,
 Et qui ius alimat, novit Prætoris egere,
 Ne perdam, patrius qui mihi servet opes,
 Ergo adiat sanum mea, fac, tutela patronum,
 Stultitia custos esto vel ipse mea,

Deus tu scis insipientiam meam, & delicta mea à te non sunt abscondita.

Psalm. 68.

Prou. 30. **S**TULTISSIMVS sum virorum, & sapientia hominum non est mecum. Non didici sapientiam, & non noui scientiam sanctorum.

2. ad Cor. 11. *Vinā sustinerietis modicū quid insipientia mea. Stultitia [enim] colligata est in corde pueri.*

Prou. 22. [Sed] vis noscere quis sit insipiens, & August. in spec. pec. cap. 8. quis stultus? Respondeo, insipiens est qui se à Paradisi gaudijs peregrinum esse non considerat, & se exulem in hoc exilio non attendit: stultus est, qui licet ista cognouerit, liberari tamen à mundi miseriam per vitæ meritum non intendit.

August. serm. 8. de Temp. cap. 5. Dic ergo te stultum, & sapiens eris. Sed dic, dic, & intus dic, quia sic est vt dicis. Si dicis, noli coram hominibus dicere, & coram Deo non dicere. Prorsus quod ad te ipsum pertinet, quod ad tua; tenebrosus es. Quid est enim aliud, esse stultum, nisi esse tenebrosum in corde?

August. epist. 119. Quis est stultus ille qui tamquam luna mutatur, nisi Adam in quo omnes peccauerunt?

Basilii hom. 1. Psalm. 37. Insipientiam quoque [David] stultum suum factum nominat, ab insipientiam procedens. Omne enim peccatum per stultitiam

titiam fit. Qui igitur in peccatis perseverant, inque eis consistentes gaudent, & se oblectant ac deliciantur, nihilo dissimiles porcis sunt sese in volutabro luti provoluētibus. Docet autem in quibus fuerit. cum incidere in peccatum. Quoniam enim tempore aliquo cor meum conturbatū est, & dereliquit me virtus mea, & lumen oculorū meorum, & ipsum non est mecum: tempore enim, inquit, peccati; pars animæ rationis particeps haud modicam sustinebat perturbationem prauo confusa affectu, & tenebris, ab eo qui peccati fuit impulsor, obducta; adeo vt in insipientiam inciderit, ideò dicit, *pertruerunt cicatrices meae à facie insipientia mea*, Conturbatum itaque cor ejus, quoniam in insipientia fuerat, & à virtute prudentiæ exciderat: Rectè [autē] peccatū insipientiam vocavit, nemo enim sapiens id aliquādo committit.

Nihil peccato peius; insipientes facit eos, qui antea intellectu, & sapientiam multā præditi fuerant.

[Et certè] malitia omnis ex stultitia oritur; siquidem superbus & iracundus (quorum sapientiā carent) his affectibus absumuntur ideo inquit Propheta: *Nō est sanitas in carne meā à facie insipientia mea: vt omne peccatū è stultitia ortū habere demōstret: nam qui virtuti studet, qui Deum timet, is sapientissimus est.* Inquit, *sapientia timor*

Domini

Orig. in Psalm. 37.

Chrysof. hom. 17. in Genes. 24.

Chrysof. hom. 41. in cap. 6. Ioan.

Domini. Quod si ita est, malus, qui Dei timorem non habet, sine dubio non est sapiens. Qui hac verâ caret sapientiâ; stultissimus est.

Nihil enim ab insanientibus differunt, qui terrenas res, & brevî duraturas tamquam in somnis suspicantur. Videntur divitijs affluere, cum nullis affluent, in delicijs esse, cum non sint: neque ante se deceptos intelligunt, quàm ab insania liberentur.

Delirare tibi videor, cum hæc loquor; anicularia tibi videntur hæc verba. Tu enim (videlicet homo magni consilij magnæque prudentiæ) excogitas quotidie genera acquirendæ pecuniæ, de negotio, de agricultura fortassis & de eloquio, de iuris consultatione, de militiâ; addis, & de fanore primò hoc à te quæro: scis eum possessurum cui servas? aut si nondum natus est, scis nasciturum? servas filijs; in certum est, an futuris, an possessuris?

Sed quid est, dic quæso, stultius homine qui laborat, & se excruciat, & tantas opes cõgregat, ut ex eius laboribus alij se voluptate expleant? Quid est autem *simul insipiens & stultus peribit*? Hic mihi videtur verba facere de impijs, qui toti rebus præsentibus affixi sunt, easque suspiciunt; de futuris autem nihil philosophatur ea de causâ vocâseos *insipientes*

Vocaverunt nomina sua in terra suis. Ecce aliud genus amantiæ; ædificijs, agris & bal-

neis

Chrysof.
hom. 4.
in Ioan.

Aug. in
Psal. 38.

Chryf. in
Psal. 48.

Ibid.

neis sua nomina inscribere, & putare se magnam consolationem ex eo accipere, & umbram pro rei veritate consequi.

A gloriâ suâ exturbati sunt. Quidnam potest cum hæc conferri stultitiâ, quando ea faciunt de quibus puniuntur; pro quibus ignominiâ afficiuntur?

Lignum quidè quod plantasti, manet; domus quam ædificas, & ipsa manet; faber autem & agricola abducuntur & pereunt. Et cum hæc fiant, tamquam immortales hæc omnia comparamus. Igitur audi quid Salomò dicat: *Ædificavi mihi domos, inquit plântavi hortos & viridaria, vineas, natatorias aquarum.* Sed quid ait post hæc omnia? *vanitas vanitatum & omnia vanitas.* Non simpliciter vanitas, sed per excellentiâ. Et quæso credamus, & res apprehendamus in quibus non est vanitas: si splendida respicias ædificia, & horum te fallit aspectus, statim in calum respice? à lapidibus & columnis ad illum decorem oculos reflecte, & videbis quod hæc *formicarum sint & culicis opera* contemplare spectaculum; ascende ad cælestia, illinc ædificiorum disce splendorè & hæc nihil esse invenies, sed *parvulorum ludibria puerorum*, verum non fuerunt pueri, ut de re ulâ utili curam gerant.

Ita etiam quidam semper volunt ludere, humique semper iacent & humi ser-

Ibid.

Chrysof.
hom. 55.
ad pop.
Antioch.

Chrysof.
hom. 4.
in 1. ad
Corinth.
cap. 1.

punt

punt ac reptant, & quæ humi sunt, nēpe terrena, affectāt. Pueri autē sapē, cū nos loquamur de rebus necessariis, eorūq; dicuntur, nihil sentiunt, sed semper rident: ita etiam quidā, quando de regno loquimur, rident. Pueri rursus, quando latronē viderint, & quæ sunt intus auferentē, non solum non prohibēt, sed etiam arrident insidiatori. Sin autē calathulum aut sistrā abstuleris, aut aliquid aliud ludicrū, indignantur & ægrè ferunt, se dilacerant & solū pulsant. Ita etiam quidam, videntes diabolum paterna omnia auferentē, rident, ad eum tamquam ad amicum accurrentes: si quisquam autem aut possessiones, aut diuitias, aut puerile aliquid abstulerit, se discerpunt. *Intelligite insipientes in populo, & stulti aliquando sapite. Nolite pueri effici sensibus.* Parui enim pueri, parua quidem hianti ore stupent & mirantur; rerum verò valde magnarum, non tantā tenentur admiratione: *nolite pueri effici*; hoc est insipientes, vbi oportet esse sapientes.

Psalm. 93.
1. ad Cor.
14.
Chrysofost.
hom. 36.
in hunc
locum.

Chrysofost.
hom. in
Psalm. 4.

Pueris quidem ijs, qui sunt adhuc paulo minores, patres præbent eiusmodi: calceos, vestes, aureas quasdam bracteas & armillas. Postquam autem creuerint; illis eis ablatis dant alia majora. Ita etiam fecit Deus: nos à paruis illis & puerilibus abducens, ea quæ sunt in cœlis pollicitus est. Ne hæc ergo

quæ

quæ fluunt & prætercurrunt, admireris, nec sis pusilli & abjecti animi.

Sed majorum nugæ negotia vocantur; *Aug. Con. 1. cap. 9.* puerorum autem talia cū sint, puniuntur à maioribus.

Beatus vir cui nomē Domini spes ejus, & non respexit in vanitates, & insanias falsas. Qui non respicit hæc beatus est, qui autem respicit, insanus atque furiosus est, & ideo resipiscat vnusquisque à furore sæcularium cupiditatum, quæ ita mentem, animamque perturbant, ut compos esse non possit.

Ambr. in
Psalm. 118.
Oton. 5.

Delicta iuuentutis meæ, & ignorantias meas ne memineris [Domine.] Psalm. 24.

Ipsos namque fatuos videmus (quos vulgò moriones vocant) ad cordatorum delicias adhiberi, & in mancipiorum æstimatione, preciosiores esse cordatis. Et suum parvulum filium, à quo garriente talia pater lætus exspectat, provocat; sed dum spes subest incrementorum, & ingenij lumen accessurum creditur ætatis accessu, fit vt convicia parvulorum, etiam in parentes, non solum injuriosa non sint, verum etiam grata atque jucunda. [Quid] quod in hæc etiam concitentur studio ridendi, & vanitate majorum? nam plerumq; illa ætas, jam patrem, matremque agnoscens, neutri eorum audeat maledicere, nisi ab altero eorum, aut ab vtroque, vel permissa vel iussa.

August. 1. 2
de peccat.
mer. c. 35.

B

III,

Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum: sana me Domine quoniam conturbata sunt ossa mea. Ps. 6.

3

I I I.

Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum: sana me Domine, quoniam conturbata sunt ossa mea.

Psalm. 6.

Conquerar! an sic? inestas habet ira querelas,
 Heu sine Paoniâ sola relinquitur ope!
 Non ego, iussa licet iuratis credere verbis,
 Sperassem, cordi non magis esse tibi.
 Siccine tardus ades, neq; nostra pericula tangunt?
 Quæ potuit tanta causa fuisse mora?
 O mea spes! Numen quo non presentius agris,
 Sic potis es nostri non memor, esse mali?
 Nunc aderant pariter Podalyrius, atq; Melæpus
 Philyrides Chiron, Paoniusq; senex.
 Multaq; præterea comitata Machaone turba;
 Quisq; aliquod medicâ nomen ab artegerunt:
 Tu solus deceras morborum publica cura,
 Quosq; tot Hippocrates ultimus ecce venis,
 O mea spes! numen quo non presentius agris,
 Sic potis es nostri non memor esse mali?
 Omnibus est oris visus color indice linguâ,
 Omnibus admotâ vena notata manu:
 Nil, aiunt, vitale rubet, neq; languida certas
 Vena notat, pulsu præmoriente, moras.
 Idq; ego plus ipsis deprendo medentibus agra.
 Destituit medicos ars sua meq; salus.

B 2.

Quid.

Quidnā igitur sperē fugientibus orba Magistra
 Morbus ubi vincit savior artis opem?
 Caca per infectas serpunt contagia venas,
 Imagē subsidit lapsus in ossa dolor;
 Et caput & cubiti se sustentare recusant,
 Tinctaq; vix Baccho vena medente redit.
 Et iam vix anima superest pars ultima nostra,
 Heu paror inferiis proxima pompa meis!
 Deniq; qui morbos cupit omnes discere nostros,
 Copia quod fieri non sinit, ille cupit.
 Hic status, hac rerū facies miseranda mearū est,
 Nec in vor ullius, qui medeatur, ope.
 Aspice vix nostram poteris dignoscere formam;
 Vultus abest vultu, seq; nec ipse refert.
 Lumina suffositis retro fugere cavernis,
 Magnaq; purpureis facta ruina genis:
 Nec quisquā hanc ferro potuit compefcere noxā,
 Quin caput & faciem carperet atra lues.
 Tetrica quid memorem vigilis fastidia lecti?
 Quaq; manu tangi vulnera cruda timent?
 Vulnera prōb nullis mulcēda Machaonis herbi?
 Qualia, qua secuit barbarus ensis, hiant:
 Vulnera, secretas animi populantia fibras,
 Qua nullus medicā claudat hinc la manu.
 Nepe graves, mea sunt, quae feci, vulnera noxae,
 Vulnera, trux anima carnificina mea. (drops,
 Adde, quod intus, apum dirus mihi turgeat hy-
 Lentaq; quod meditor nausea tardet opus.
 Tensaq; ventrosi propē rumpant ilia fastus,
 Et Veneris tacitus pectora cancer edat.

Hec

Hec ego sepē dedi varijs tractanda Magistris,
 Semper at oblata cura sefellit opis.
 Scilicet ipse suas, hic tentet inaniter artes,
 Qui raptum Androgeo reddidit arte diem.
 Quisq; potestates succorum norat & usum,
 Vna salus agris spesq;, Epidaurae; tuis.
 Nec iuvat hic Chiron, operosa viribus herba,
 Nec summum medici numen Apollo chori.
 Officium tanto cedit minus omne dolori,
 Non habet hic ullum succus, odorve locum.
 Quas igitur spectem, vestri nisi Numinis, aras,
 Funeribus nullis quas Libitina notat?
 O mea spes! Numen quo non praesentius ullum!
 Ecce tuam veneror, mortua penē, manum.
 Sanus Appollineā non indiget arte vel herbā,
 Lege Machaonia, qui dolet, artis eget.
 Mens mihi laesa dolet plus simplice vulneris ictu;
 Ne doleat, vires experiare tuas.
 Illa ego sum, Solymis quā praeo cruentus arenis
 Stravit, & inimiti diffidit ense latus.
 Tu Samarita, mero; Tu vulnera mitis oliuo
 Obline, barbaricā vulnera facta manu;
 Quosq; Levita negat, medicos in verge liquores.
 Crescet ab infuso rore, meroq; salus.

 WIMB
 Opole

B 3

Miserere

Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum: sana me Domine, quoniam conturbata sunt ossa mea. Psal: 6. v. 3.

Aug. foli-
loq. c. 2.

AGROTUS sum, ad medicum clamo; cæcus sum, ad lucem propero; mortuus sum, ad vitam suspiro. Tu es medicus, tu lux, tu vita, IESU NAZARENE; miserere mei fili Dauid; miserere mei fons misericordiæ. Audi quid ad te clamat infirmus; Lux quæ transis, exspecta cæcum; præbe ei manum ut ad te veniat. & in lumine tuo videat lumē.

Aug. me-
dit. c. 36.

Imperfecta enim mea plurima vident oculi tui. Mitte, quæso manum pietatis tuæ in me, & tolle de me, quicquid offendit oculos pietatis tuæ in me. Coram te Domine est sanitas & infirmitas mea. Illam precor serua, istam sana. *Sana me Domine & sanabor: saluum me fac & saluus ero.* Tu qui infirma sanas & sanata conservas. Tu qui nutu tuo restauras diruta & collapsa.

Guilb.
Abb. ser.
46. in
Cant.

Vtinam tibi Domine, aliqua filia Hierusalem nuncient languores meos; si qui sunt in me qui commendari tibi digni sunt, nam multi sunt in me indigentes curati. O me felicem si aliquis Centurio cœlestis dicat tibi: *Domine puer meus jacet paralyticus in domo, & male torquetur!* Vtinam Domine statim respōdeas,

Ego

Ego veniam, & curabo eum. Dic Domine verbo & sanabor. Verbo enim ades, quia verbum es.

Medicinas de terrâ, propter singulas quasque suas corruptelas creasti. Singulas solatia singulis malis obuiantia præparasti; quoniam es misericors & miserator.

Aug. foli-
loq. cap.
20.

Hei mihi, Domine, miserere mei. Hei mihi, ecce vulnera mea non abscondo. Medicus es, æger sum, misericors es, miser sum.

Aug. libr.
20. conf.
cap. 28.

Nunquid non potens est manus tua Deus omnipotens sanare omnes languores animæ meæ?

Idem
ibid. cap.
30.

Multas infirmitates habet anima nostra. Quot peccata, tot infirmitates.

Hieron. in
psalm. 162

Ægrotat humanum genus, non morbis corporis, sed peccatis.

Aug. ser.
59. de ver-
bis Domi-
ni, cap. 11.

Non modò enim paralyti dissolui, verùm etiam, peccare languor est, & longè illo languore deterior, ac tanto utique, quanto est corpore anima præstantior.

Chrysof.
hom. 14.
in cap. 4.
Matth.

Præsta mihi Domine medicinam, unde mea possint curari vulnera: visita me infirmum cura me ægrum, sana me languentem, & suscita me mortuum.

Aug. med.
cap. 40.

Varios siquidem languores habemus animarum, & hi sunt quibus [Christus] principaliter vult mederi.

Chryf. in
c. 4. Mar.
hom. 14.

Propterea enim illas ægritudines sanat, ut istas scilicet de nostris animabus expellat.

B 4

Animæ

Ambros. tract. de
42. man-
sionibus. Anima languor peccatum est, unde dixit
Propheta: *Sanam animam meam, quia pecca-
vi tibi, languor animæ nostræ superbia est,
avaritia est.*

Amb. lib.
4. in cap. 4
Luc. Etiam in typo mulieris illius, socrus Simo-
nis & Andree, variis criminum febribus, ca-
ro nostra languebat, & diversarum cupidita-
tum immodicis æstuabat ille cebris. Nec mi-
norem febrem amoris esse dixerim quàm ca-
loris. Itaque illa animam, hæc corpus in-
flamat: febris enim nostra avaritia est: fe-
bris nostra, libido est, eò quòd ignitæ sint
cupiditates: febris nostra, iracundia est: fe-
bre libido flagrantior est, graviusque præci-
pitat & inflamat.

Chryf. in
cap. 3. ad
Philip. ser.
11. digres-
sione mo-
rali. Vexabat enim nos morbus gravis ac febris
vehemens, decumbemusque, non in lecto
sed in ipsamet vitiositate, perinde ac in ster-
core. In improbitate voluptabamur, scaten-
tes ulceribus, foetorem spirantes, squallidi,
incurui, umbræ potiùs quàm homines.

Aug. serm.
59. de ver-
bis Domi-
ni, c. 11. Quin jacet toto orbe, ab Oriente vsque ad
Occidentem, grandis ægrotus; sed ad sanan-
dum grandem ægrotum descendit omni-
potens medicus. Humiliavit se vsque ad mor-
talem carnem, tanquam vsque ad lectum æ-
grotantis.

Chrysof.
in c. 3. ad
Philip.
serm. 11. Vidit in stercore jacentem, à vermibus ex-
ulceratum, à febre & fame oppressum, nullo
non morbi genere laborantem. Nam & fe-
bris

bris vexabat [hoc enim est improba cupidi-
tas] & inflammationes vrgebant [hoc enim
arrogantia] & quædam insatiabilis fames
occupabat [hoc enim avaritia] & sanies
vndiq; [hoc enim scortatio] & cæcitas ocu-
lorum [hoc enim idolatria] & surditas &
stupor [hoc enim erat, lapides & ligna ado-
rare, & cum illis colloqui] & multa deformi-
tas [hoc enim vitiositas] triste nimirum
quiddam & morbus gravissimus. Vidit, ab-
surdius (quàm insanientes soleant) loquen-
tes, & lignum & lapidem Deum vocantes.
Vidit in tantâ vitiositate; nec tamen abomi-
natus est, non amarior factus, non averfatus
est, non odio profecutus; Dominus enim
erat, & opus suum non oderat. Deinde quid
facit? optimi medici more parat pretiosa
Pharmaca;

Et quia ipse est & verbum Dei, ægris suis
non herbarum succis, sed verborum sacra-
mentis medicinam conquirat.

Erat namque Archiatros, qui posset cu-
rare omnem languorem, & omnem infirmi-
tatem.

Noverat, venâ inspectâ, quid intus agere-
tur in ægrotato.

Erat humanarum ægritudinum Pæonius
Medicus & sanctus ægrotæ animæ incanta-
tor. *Saluum, inquit, fac servum tuum Deus meus
operatû in te. Misere mei Domine, quia clamaui*

Orig hom
1 in Leuit.
cap. 12. &
13.

Orig hom
1. in Ps. 37.

Aug. in
Psal. 47.

Clem.
Alex. lib.
1. Pæda-
gog. c. 22.

ad te totâ die. Bonus autem Pædagogus, qui est sapientia (qui verbum Patris, qui fabricatus est cælum) vniversi figmenti curam gerit, ejusque corpori & animæ medetur: qui est omni ex parte sufficiens medicus, humanæ naturæ lervator: *Surge*, inquit Paralytico, & sublato, in quo jaces, grabato, *vade domum*; & qui priùs erat infirmus, ex templo sanus & firmus evasit. Et mortuo Lazaro dixit *egredere*; ille verò mortuus, ex sepulcro exijt, qualis erat antequam moreretur, meditatatus resurrectionem.

Aug. vel quis alius l. de verâ & falsâ. Pœn. cap. 5.

Ideò autem tot salvavit febricitantes, tot languidos, tot claudos, tot cæcos & aridos, ne desperet de se peccator: medicum se vocat, & non sanis sed malè habentibus oportunum.

Aug. de doctrina Christ. l. 1. cap. 14.

Et sicut ille qui medetur vulneri corporis, adhibet quædam contraria; sicut frigidum calido, vel adhibet etiam quædam similia: sic Dei sapientia hominem curans, seipsam exhibuit ad sanandum; ipsa medicus, ipsa medicina. Quia ergo per superbiam homo lapsus est, humilitatem adhibuit ad sanandum. Serpentis sapientiâ decepti sumus. Dei stultitiâ liberamur. Iam verò similia, quasi ligamenta membris & vulneribus nostris adhibita, illa sunt; quod per fæminam deceptos, per fæminam natus; homo homines; mortalis mortales; morte, mortuos liberavit.

Quod

Quod si te ergo fortasse animarum no- Nazian. orat. 16.
strarum prædo & tyrannus, vel à Hierusalem in Hiericho descendentem, vel alibi uspiam inermem & imparatum nactus, usque adeò sauciauit.

Clama; *Ego dixi, Domine miserere mei, sana animam meam, quoniam peccaui tibi*: sanat te August. hom. 12.
Deus, confitere tantum vulnus tuum. Iaces sub manibus medici; patienter implora auxilium, fouet, urit, secat; æquanimitè tolera, tantum noli attendere nisi ut saneris; sanaberis autem, si ostendas te medico; non quia ille non videt, si tu te abscondas, sed ipsa confessio initium sanitatis est.

Vulnus, medicum quærit; Medicus, confessionem exigit. Amb. in Psalm. 40.

Converte ad me, ait Dominus. Numquid resina non est in Galaad, aut medicus non est ibi? quare nõ ascendit sanitas filii populi mei? grandis plagæ altâ & prolixâ opus est medicinâ. Amb. ad Virgini. lapiam cap. 8.

Totum enim genus humanum, est ille August. ser. 37. de verbis Dom.
homo, qui iacebat in viâ semivivus, à latronibus relictus; quem contempnit transiens Sacerdos & Levites; & accessit ad eum curandum eique opitulandum transiens Samaritanus, in quo Samaritano, se voluit intelligi Dominus noster IESVS CHRISTVS.

Ideò unusquisque nostrum cordis & corporis genua flectens, oret Dominum nostrum Ambr. de 4. mans. 3.
strum

strum IESUM CHRISTUM (*qui sanat omnes infirmitates nostras*) Et cum Prophetâ dicat: *Sana me Domine, & sanabor. salua me. & salvabor.* dicat & cum David : *Sana me Domine quoniam conturbata sunt omnia ossa mea.*

Chryf. in
Psalm. 26. Omnis enim qui medicum non agnoscit, phræneticus est Nam quoties phræneticos videmus medicis contumeliam facere, resistere sanitati, nolle curari, deridere veram curam?

Ibid. Currite ad medicum dum potestis; ne, cum velitis, non possitis.

August. in
Psalm. 102. Si adhuc quibusdam perturbationibus anima quatitur post remissionem peccatorum, languor est, *sanat & omnes languores tuos.* Sanabuntur omnes languores tui, noli timere. Magni sunt, inquires; sed maior est medicus. Omnipotenti medico nullus languor insanabilis occurrit; tantum tu curari te sine; manus eius ne repellas, nouit quid agat. Non tantum delecteris cum fover, sed etiam tolere, cum secat. Tolera medicinalem dolorem, futuram cogitant sanitatem ferto ergo manus eius, ô anima, quæ benedicit cum, non obliuiscens omnes retributiones eius, *sanat enim omnes languores tuos.*

August. in
Psalm. 40. Planè committamus nos medici manui, non enim erat, ut sanum pro putri secet. Nouit quod inspicit, nouit vitium quia ipse facit naturam: quid ipse condidit, quid de nostrâ

nostrâ cupiditate accessit, discernit. scit se sano homini præceptum dedisse, ne languorem incurreret; dixisse in Paradyso, hoc manduca, & hoc noli. Non audiuit sanus medici præceptum, ut non caderet; audiat vel ægrotus ut surgat.

Chryf. in
cap. 10.
Luc. hom.
de Samar. Quisquis ergo es, ô Christiane, qui sanitatem iactas, & te vulneratum fuisse dissimulas, qui integritate gaudes, & te ægrotum fuisse non meres, qui te destitutum jacuisse non respicis, sed erectum in Ecclesia gloriaris; ama CHRISTUM qui te à prædonibus liberauit, dilige Dominum qui te prostratum iacentemque erexit. Dilige, inquam, Dominum qui te in Ecclesia stabulum, per semetipsum, inuexit; qui rectori stabulatio commendauit; qui duos denarios, hoc est, legem & Evangelium in eruditionem tuam erogari præcepit. Dilige, inquam, Dominum qui tibi dicit: *Ecce sanus es.* Dominus enim caram tuam salutem habet, qui propter te in sciculum venit, & te à nefandis latronibus liberavit.

Vide humilitatem meam, & laborem
meum : & dimitte vniversa delicta
mea. Psalm. 24.

4

I V.

Vide humilitatem meam, & laborem
meum : & dimitte vniversa delicta
mea. Psalm. 24.

Aspicis, heu saeuus ! nostris neq; tāgere curis ?
Aspicis, & credi vis tibi, me quod ames ?

Futulis ignaro canterur fabula vulgo ;

Sentit amicorum vulnera, quisquis amat.
Aspicis & pateris, neq; cura est ulla iuvandi ;

Verus amor promptam non ita tardat opem.

Aspice, quā turpi subigar damnata labore,

Aspice, cui tandem colla praesenda ingo.

Si foret ingennā saltem labor indole dignus,

Nec nimis abiecta vilis artis opus.

Multa meos casus magnorum exempla leuarent,

Et faceret propriam, fors aliena, leuem.

Sapè Ducum proauos, Regesq; nonerca coegit

Augustas operi fors adhibere manus :

Protea franantem septemplex ostia Nili,

Sic oras miseram, Rex Menelae, stipem,

Dextra Syracosii sceptris assueta Tyranni

Sic ferulas, pueris sceptra verenda, tulit.

Flenda exempla quidem, tamen haud ducenda

pudori,

(Non etenim miseris sunt sua fata probro)

Ast mea non lacrymis, sed digna pudore ruina est

Quae roto serviles spontè subacta, molas.

Qualis ab insidā Sampson detonsus amicā,

Circu it indignas, hoste iocante rotas,

Atque

Atq; utinā famulas tantūm damnaver ad arte!
 Explerem ingenuā sordida pensa manus;

Turpibus at servum vitijs addicero pectus,

Exulis asperius mancipijq; iugo est.

Ab pudet! & (duplicis nova qua mihi causa
 ruboris)

Ipsa manus damnans execror auctor opus.

Vix bene pertesum est, rursumq; revolvitur error

Crescit & attextis nexa catena malis.

Scilicet illa manet bleffendas ultio noxas.

Admissum sequitur culpa secunda scelus.

O quam saepe meo sensi hac discrimina damno!

Nec tamen est damni mens revocata metu.

Nempe trabor vario studia indversa duello,

Vt ratis ambiguus iam pila facta Notis.

Et trahit hinc (vitij qua lena comesq;) voluptas

Quiq; subit vitium, retrahit inde dolor.

Sapius illa tamen redit e certamine victrix,

Aspidius vitio sit licet ille comes.

Sic habet alternos virtus, vitiumq; triumphos.

Et meus aeterno vertitur orbe, labor.

Tu super hac etiam loris servilibus instas,

Addis & impanas verbera dura meas;

Panaq; tūm culpa sit culpa, secunda peracta

Supplicij panas adijcis usq; novas.

Nempe Ixionius non est modo fabula gyrus,

Vincta sed aeterna vertor in orbe mole.

Aspicis hac durus nostro neq; tangere fato;

Aspice, & in pœnas mitior esto meas,

Vide

Vide humilitatem meam, & laborem
 meum: & dimitte universa delicta
 mea. Psalm- 24.

In quantam tribulationem deveni in quos flu- Matth. 6.
 Etus tristitia, in qua nunc sum; qui jucundus
 eram & dilectus in potestate meā! nunc verò re-
 miniscor malorum qua feci.

Vide humilitatem meam, attende deiectio- Beda in
 Psalm. 24.
 nem infirmitatis meæ.

Contrarietas culpæ facta est homini pon- Greg. cap.
 22. in cap.
 7. Job.
 dus pœnæ; ut corruptioni suæ malè liber
 serviat, qui benè servus de incorruptionis
 libertate gaudebat.

Nunc etenim menti cedit caro, nuncq; vicissim Nazianz.
 carm. de
 animæ ca.
 lamitati-
 bus.
 Mens carnem sequitur. —

Namq; bonū cupiens, facit id tamē ipsa quod odit
 Servitium lachrymis persequiturq; graue.

Quamvis [enim] quispiam locuples sit & Chrysoft.
 hom. 9. in
 epist. 1. ad
 Cor. 10. 46
 generosus, est tamen inter abiectos abie-
 ctissimus, cum à peccato vincitur, quemad-
 modum enim si Rex quispiam barbarorum
 servus fiat, omnium est miserimus, sic qui
 in peccato vivit. Barbarum namque pecca-
 tum est, animam enim sub tyrannidem re-
 digit; nihil enim tam præter rationem est;
 quam peccatum; vnde ait Propheta, Homo
 cum in honore esset, non intellexit, comparatus
 est iumentis insipientibus.

C

Sanè

Orig. hom
16. in cap.
67. Genes.

Sanè si intelligamus spiritualiter, quæ sit Ægyptiorum servitus; agnoscimus, quia seruire Ægyptijs, non aliud est, quàm obnoxium fieri carnalibus vitijs, in quod utique unumquemque non extrinsecus illata necessitas cogit, sed segnities animi & libido ac voluptas corporis subegit, cui se animus per concordiam subdit. Denique & Saluator de libertate & seruitute in Evangelio differens, ita loquitur: *Omnis, inquit, qui peccat servus est peccati.*

Hom. 8.
in cap. 15.
Exod.

Sicut ergo Ægyptus (ita terrena prouincia) filijs Israel, domus dicitur seruitutis, ad comparisonem Iudeæ & Ierusalem (quæ eis domus efficitur libertatis) ita ad comparisonem cælestis Hierusalem (quæ ut ita dicam; mater est libertatis) totus hic mundus, & omnia quæ in hoc mundo sunt, domus est seruitutis.

Aug. ser.
12 de ver-
bis Domi-
ni.

Quid ergo mirum si mundus multa vapulat? servus est, sciens voluntatem Domini sui & faciens digna plagis; non ergo recuset vapulare multis, quoniam si non vult audire præceptorem iniustè, iustè patietur ultorem; vel non murmuret contra castigatorem, cum videat se plagis dignum, ut misericordiam mereatur.

Prou. 26.
v. 3.

Flagellum equo, & camus asino, & virga in dorso imprudentium.

Bern.

Ergo ne bestia sumus nos? bestia prorsus

Homo

Homo cum in honore esset, non intellexit, comparatus est iumentis insipientibus.

serm. 3. su-
per Quis ha-
uerat in ad-
iutorio.

Asinini quidam & bestiales motus legem contrariam habent. Cum jeiunare consentis vrget gulæ illecebra; cum vigilare proponis, somnolentia premit: *quid faciemus huic asino?*

Eadem peccatores spiritualiter feremus, quæ [Sampson] carnaliter ad nostram eruditionem expressa, sustinuit. Ita enim nobis, vt illi hostis illudet, & vertendis molis velut asinos deputabit. Vnde nos Dominus (ne collum nostrum, non subditum iugo Christi dignum faciamus *asinaria molâ*) admonet per Prophetam: *nolite fieri sicut equus & mulus, quibus non est intellectus.* Homo enim, vt alibi dicit idem Propheta, *non intelligens honorem suum, comparatur iumentis & similis efficitur.* Quod in Rege Babylonio videmus euidenter expletum, qui stolidatis impia & vecordis superbiæ poenam, sensu hominis exutus in belluino hoc corde sustinuit. Etenim homo in errore positus & in iustitiâ relapsus, iustè vt Sampson sapientiæ pariter & gratiæ virtute desertus, cæcitate punitur & *molâ*; quia dignus est opere iumentario, qui semetipsū lumine rationis orbaverit, & in similitudinem belluarum, corporis servus, abiecerit. Considera huiusmodi mortalium vitam, & tota tibi species iumentis molentis occurrat. Vt ille pannis oculos corporis sic iste

Bern. serm.
5. de As-
cenf.

Paulin.
epist. 4. ad
Severum.

sordibus vitæ suæ oculos mentis obsutus, per errores suorum sensuum, quasi circa *ambages molarum* laboriosa miser statione versatur, usui suo vacuus, laboriosus alieno. Stat in viâ peccatorum compeditus vinculis cupiditatum suarum, & ipse sibi carcer est obsessus tenebris erroris sui, & conscientiæ squalore concretus in semetipso *pristini ergastulump* patitur, saxum cordis sui pertinaciâ iniquitatis induratum quasi *molam versat*, farinam hostibus suis, de corruptâ animæ suæ fruge, conficiens; quia sicut scriptum est: *peccator de animâ suâ currit*. Ita qui peccatum operatur de molâ vitæ suæ, hostile triticum molit ut Zabulum pascat, cui panis est anima, quæ sibi fames est.

Ori. tract.
5 in Matt.
cap. 18.

Sunt autem & *molarum differentia* ut sint quædam earum humanæ, aliæ asinariæ. Et humana quidem est illa de qua scriptum est: *Dux erunt molentes ad unam molam, una assumetur & altera relinquetur*.

Ambr. in
c. 17. Luc.

Discutiamus ergo quæ molant, quid molant quidue pistrinum sit: & fortasse mundus iste pistrinum est, & quod in eo humani corporis forma referatur, in quo anima nostra velut quodam carcere includitur, panem si consulat boni, operatura caelestem. In hoc ergo pistrino anima obnoxia delictis triticum molendo madefactum & graui humore corruptum, non potest interiora ab exte-

terioribus separate, & idè relinquitur, quia ejus similago displicuit.

Asinaria autem mola non irrationabiliter dici potest gravissimum hominis malum, quod semper deorsum trahit.

Ori tract.
5. in Mat.
cap. 8.

Nam quid per *molam asinariam*, nisi actio terrena signatur, quæ dum colla mentis per stulta desideria constringit, hanc *in laboris circuitum* mittit.

Greg. lib.
6. mor. c.
26. in cap.
3. Iob.

Molendinum enim labor est hujus sæculi;

August.
ser. 107. de
temp.

Et molendinum puto dictum mundum istum, quia rotâ quadam temporum voluitur, & amatores suos conterit.

August. in
Psalm. 36.

Testatur Sampson Allophylis captus, qui postquam oculos perdidit, *ad molam* deputatus est, quia nimirum maligni spiritus postquam tentationum stimulis intus aciem contemplationis effodiunt, foras *in circuitum laborum mittunt*.

Gregor. 7
mor. 16.
in cap. 6.
Iob.

Et quare *in molendino*? quia in isto mundo versantur: vbi *molendinum* intelligitur, quia *sic vertitur mundus iste, quo modo mola*.

August in
Psalm. 132

Quare *in molendino*? quia defuncti in sæculo, *circuitu* rerum temporalium, tamquam molâ detinentur.

In Psalm.
99.

Et trahebat me post se, *in circuitu*, de vitio in vitium, & de luto in lutum.

Aug. solid.
109. c. 6.

Vnde bene quoque per Psalmistam dicitur, *Deus meus, pone illos, ut rotam. ut rota po-*

Gregor. I.
16. m. c.

30 in cap
24.Greg. lib.
2. mor. c.
4. in 1. c.
Iob.Bernard.
hom. 81.
in Can.

nuntur quippe iniqui, quia in *circuitu laborum* missi, dum ea quæ antè sunt negligunt, & ea quæ deseranda sunt sequuntur, ex posterioribus elevantur, & in anterioribus cadunt.

Hinc est enim quod per Psalmistam dicitur: *in circuitu impij ambulant*; quia dum interiora non appetunt, in exteriorum labore fatigantur.

Miser ego homo! quis me liberabit à calumniâ huius pudendæ servitutis? miser sed liber, liber quia homo, miser quia servus, & pro servitute quidem miserabilis, sed pro voluntate inexcusabilis. Voluntas enim est quæ se, cum esset libera, servam fecit peccati, peccato assentiendo, quia qui facit peccatum servus est peccati.

V.

V.

Memento, quæso, quòd sicut lutum feceris me, & in pulverem reduces me. *Iob. 10.*

Ergone calituum iam nata obliuia regnis?
 Quis Ganymedæo miscuit illa scypho?
 Quid facis immemores ad nostra negotia Divos?
 Lethæas Superi fortè bibistis aquas?
 Oblita es mea lux, aut vis oblita videri,
 Cum dubitas proprium quale creâris opus.
 Si nescis, referam: si scis, cur fingere pergis?
 Me Tua de luteâ dextera fecit humo.
 Queris ubi? toto locus est notissimus orbe:
 Primus ubi Pater est conditus, hortus erat.
 Fons ubi de riguis argenteus exilit herbis,
 Quadrupliciq; suas flumine findit aquas.
 Scire lubet tempus? minimo post tempore, salsas
 Cum maris aggeribus terra coegit aquas.
 Adde, (quod historiae facit, hæc quoq; parte, pro-
 Punico rubuit Dadala gleba solo. [bande])
 Hinc eribus es modicâ digitis admensus arenam,
 Primaq; massa mei corporis illa fuit.
 Nec primis erit his natalibus exitus impar,
 Nil nisi pulvis eram, nil nisi pulvis ero.
 Sic faber argillam samis dum repperit agris,
 Edificat facili pocula ficta luto.

C 5

Prin-

Principiò, terra segmenta ligonibus urget,
 Indè leui malidam flumine mollit humum.
 Deniq; matèriam pernix rota versat in orben
 Amphoraq; admota nascitur arte manus;
 Nascitur, at medià vix amphora vixerit hor-
 Frangitur, inq; suam fracta recurrit humi.
 Haud magè firma mea fudamina condita vi-
 Et levis extremos siniet umbra dies,
 Cur igitur, veluti fuga non satis incitet anni,
 Precipites glomerat mobile tempus equos?
 Sponte, meus pulvis, nimis heu cito, spòte fatiscit,
 Et mea, non ullo, vita premente fugit!
 Si mihi, seu vitreà concreuit Olympus ab unca,
 Calite crystallo membra gelata forent!
 Aut quales memorant, caelestia lumina stellas,
 Quas suus è liquidis condidit auctor aquis:
 Aut foret Angelica munus, sine corpore, vita,
 Elisis qualem mentibus esse ferunt!
 Sperarem Angelicis aequalia sacula lustris,
 Caestesq; annos, sideriosq; dies. (ma
 Sed data squàmigerae magè fortia corpora tur-
 Quam peperit viridi Doris aquosa patri.
 Quin etiam volucres cunis melioribus orta,
 Plumea queis nitidae membra dedistis aquae.
 O utinam rigidis mihi stent adamantibus artus,
 Aut durent nervos firma metalla meos!
 Felices Scythia fato meliore sorores,
 Fama quibus fulvo sinxit ab aere manus;
 Cuiq; fuit solo corpus penetrabile talo,
 Erea nam reliquum lamina corpus erat:

Sed

Sed quid ago, damnoq; mei cunabula limi?
 Aut queror è fragili corpora ficta luto?
 Non bene vasa suo faciunt conuicia fabro,
 Nec faber ipse suum iure refutat opus.

Memento, quaeso, quòd sicut lutum feceris
 me, & in puluerem reduces me.

Iob. 10.

SVRGE, & descendo in domum figuli, & ibi
 Sandies verba mea. Et descendi in domum fi-
 guli, & ecce ipse faciebat opus super rotam, dis-
 sipatum est vas, quod ipse faciebat è luto, mani-
 bus suis: conuersusq; fecit illud vas alterum;
 sicut placuerat in oculis eius, ut faceret. & fa-
 ctum est verbum Domini ad me dicens: Num-
 quid, sicut figulus iste, non potero vobis facere,
 domus Israel, ait Dominus? Ecce sicut lutum
 in manu figuli, sic vos, in manu mea.

Hieremia
18.

Volens Propheta, Dei ostendere, poten-
 tiam & hominis fragilitatem, comparat
 Deum figulo & hominem luto; quod ni-
 hil potest adversus Deum, sicut nec lutum
 adversus figulum; vnde Rom. 9. dicitur: num-
 quid pot est figmentu ei qui se finxit, dicere, Quid
 me fecisti sic? & Isaia 45. Va, qui contra dicit fi-
 ctori suo, testa de samis terra, Nūquid dicet lutu
 figulo suo, Quid facis? & Isaia 64. Et nunc Do-
 mine Pater noster tu es; nos verò lutu, & fictor no-
 str tu, & opera manuū tuarū omne nos igitur in
 domum

Hugo
Card. in
huncio-
cum.

domum figuli descendere. est considerat^o fragilitatem carnis suæ. Corpora autem nostra dicuntur vasa, quia continent liquorem siue thesaurum pretiosissimum, scilicet spiritum ad imaginem Dei creatum. 2. Rom. 4. *Habemus thesaurum istum in vasis fictilibus.* Deus autem est figulus. Hoc autem vas, rectè dicitur super rotam; vel propter corporis instabilitatem; vel quia idem est principium & finis ibidem, secundum illud Genesis 3. *De terrâ es, & in terram ibis.*

Greg. lib. 10. mor. c. 36. in cap. 10. Iob. Vt lutum ergo homo factus est; quia de limo est ad conditionem sumptus: Quod sanctus vir benè pietati iudicis objicit, cum postulans dicit: *Memento quæso, quod sicut lutum feceris me.* Ac si apertè dicat: Infirmitatè carnis considera, & reatum iniquitatis laxa. Vbi aptè quoque mors eius carnis adiungitur, cum protinus sub infertur: *& in pulverem deduces me.* Ac si patenter postulet, dicens: *Memento quæso, quod per carnem à terrâ venio, & per eius interitum ad terram tendo.*

Greg. ibid. cap. 37. Hæc autem quæ de exteriori homine diximus, etiam interiori quemadmodum possint congruere, libet ut breviter replicando monstremus. *Memento quæso, quod sicut lutum feceris me.* Sicut lutum quippè homo noster interior existit; quia Sancti Spiritus gratia terrenæ menti infunditur, vt ad intellectum sui

sui conditoris erigatur; humana namque cogitatio, quæ peccati sui sterilitate aruit, per vim Sancti Spiritus, quasi irrigata terra, viridescit. Sed sæpè, dum præceptis superni doni virtutibus, sine interruptione utimur, ad priuatam fiduciam, usu continuæ prosperitatis eleuamur: unde fit. plerumque; ut idem qui subleuauerat. parumper spiritus deserat, quatenus ipsum sibi homines ostendat. Quod sanctus vir protinùs exprimit, cum subiungit, *& in pulverem deduces me.*

Quia, cum per subtractionem spiritus mens aliquantulum in tentatione deseritur, quasi ab humore pristino, terra siccatur; ut infirmitatem suam derelictus sentiat, & sine infusione supernæ gratiæ, quantum homo aruit, agnoscat: qui aptè quoque reduci ad pulverem dicitur, quia dimissus sibi, cuiuslibet aura tentationis raptatur.

Hoc ergo (sicut dignum erat) perpendiculariter sancti, pulchra plasmata in gloriam & honorem preparata hunc ipsum Creatorem, suum platen; seipso autem lutum apellauerunt; eleganti confessione, lacrymosâ declamatione: *& nunc Domine, inquit Isaias, Tu pater noster es & nos lutum; & factor noster, & opera manuum nostrarum, omnes nos.* Et ad Hieremiam loquitur idem platen noster Deus. *Nunquid sicut figulus iste, nã potero vobis facere, domus Israel? ecce sicut lutum in*

Rupertus
lib. 2. c. 10.
in Gen.

manu figuli, ita vos, in manu mea, domus Israel. Ostenderat enim illi figulum facientem, opus suum super rotam: *Et dissipatum est, inquit, vas quod ipse faciebat è luto manibus suis, conversusq; fecit illud, vas alteru, sicut placuerat in oculo eius, ut faceret.* Hinc idem qui supra dicit Isaias: *Va qui contradicit sictori suo, testa de samis terra.* Hæc & illis similia sciens ille lurisperitus cælestis Paulus ait: *O homo tu quis es qui respondeas Deo? Numquid potest figmentum dicere ei qui se sinit; Quare me fecisti sic? Aut nunquid non habet potestatem figulus; facere de eodem luto, aliud quidem vas in honorem aliud verò in contumeliam?*

Rupertus
lib. 1. in
Ieremiam
cap. 10.

Magnum reverentiæ documentum, magnum & congruum taciturnitatis & continentis linguæ instrumentum. Deus plastes nostrer est, nos autem lutum. Monet hoc vehementi increpatione Apostolus vase electionis, placitumque aterni figuli opus, monet, inquam, nos, & mittit huc, ut cum Prophetâ isto, præsens diuinæ potestatis exemplar videamus. Cùm enim abiectionem fratrum suorum Israelitarum congemuisset; *Quid ergo, inquit, dicemus? Nūquid iniquitas apud Deū absit.* nimirum ut hæc diceret, ipse quoque mente humili; in isto Prophetâ, descenderat in domum figuli, & videbat quod domus Israel lutum esset, æquè ut omne cænum gentium; & quia non pro debito sed

pro solâ gratiâ *Deum figulus omnium,* sumpsit Abraham, cùm esset lutum Chaldaicum, & ex illo, & ex seminis eius massâ luteâ, fecit quæ voluit vasa misericordiæ, vasa honoris & gratiæ. Quid amplius illi debebat, quàm universo luto generis Adæ? hoc ille sapiens & humilis, & ideò verè sapiens, quia humilis, viderat & humiliter sentiebat; quia non propter figuli inertiam, sed propter incomprehensibilem Iustitiam, rebeple lutum in manu eius dissipatum fuerat. Porrò ut ad spectandam similitudinem figuli reuertamur, dicamus nunc quando figulus ille cognovit figmentum nostrum, suscipiendo pulverem nostrum, tunc ipse faciebat opus è luto manibus suis super rotam adhibitis digitis suis, id est, donis Spiritus Sancti, ut perfecta iam in plenitudine temporis vasa, thesauros susciperent misericordiæ & honoris. Sed ausum est infelix lutum blasphemare figuli sui digitos. Quid igitur? Nimirum figulo iustissimè digitos suos foris contrahente, & cum totâ manu feriente, dissipatum est vas, dissipatione validâ.

Num quæram igitur quis fecit me? Tu Domine fecisti me, sine quo factum est nihil, tu factor mei, ego opus tuum. Gratias tibi ago Domine Deus meus, per quem vivo ego, & per quem omnia vivunt, quoniam

Aug. foli-
loq. c. 31.

niam fecisti me. Gratias tibi plasmator mei, quia manus tuæ fecerunt me & plasmauerunt me.

Aug. Solorioq. cap. 20.

Aug. lib. 5. de civ. cap. 3.

Rupertus lib. 2. c. 21. in Gen.

Novisti figmentum nostrum singulus noster, & omnes quasi lutum in manu tuâ.

Nempe figmentum fragilius, quàm vasa quæ illâ rotatione finguntur.

Igitur quia sic voluit, & sic sapientia dictavit, vnum de quo cæteri propagerentur, formavit hominem de limo terræ. de limo, inquam terræ. Manifestum est hoc, quia secundum corpus, homo terra est. Terra enim, inquit Dominus, *es, & in terram ibis.*

August in Psal. 102.

Novit, quid fecerit, quomodo lapsum sit; quomodo reficiendum sit, quomodo adoptandum sit, quomodo ditandum sit. Ecce facti sumus de limo. Primus homo de terrâ, terrenus; secundus homo de cælo, cælestis.

Amb. in Psal. 118

Nosce tamen te ipsum homo: tuæ animæ dicitur in Canticis Canticorum: *Ni cognoveris te formosa in mulieribus.* Cognosce te anima quia non de terrâ, non de luto es, quia insufflavit in te Deus animam viventem. Attende tibi, vt lex dicit tibi, id est Animæ tuæ? sæcularia te & mundana non teneant; terrestria non morentur; ad illum totâ intentione festina, ex cuius inspiratione consistis.

Ambr.

Cognosce te anima, quia non de terrâ, non de luto es, quia insufflavit in te Deus, & fecit

fecit te in animam viventem. Opus magnificentum est homo, Dei inspiratione formatum. ^{ibid. oct. 10.} Discite homo, vbi grandis, vbi pretiosus sis, vilem de terra, demonstrat, sed gloriosum virtus facit, fides rarum, imago pretiosum. An quicquam tam pretiosum, quàm imago Dei est?

Peccavi. Quid faciam tibi, O custos
hominum? quare posuisti me contra-
rium tibi? Iob 7

V I.

Peccavi : quid faciam tibi ô custos
hominum, quare posuisti me con-
trarium tibi? Iob. 7.

ET iuvat & merui: pleno scelus ore fatendum
est.

Culpa mea est nullo digna patrociniis.
Peccavi fateor, nec quæ malè crimina feci,
Vllo fucari posse colore, puto.
Nec mihi dedecoris metus est, neq; cura pudoris,
Publica flagitiis debita pena meis.
Ecce manus ultro supplex tibi porrigo vitæ,
Qua mihi sit, tantumpena luenda rogo.
Quid tibi vis faciam? vis eradam pectus in inses
Aut cladi statnam mœsta trophea mea;
Vis tua centenis cumulari altaria libis?
Aut pia fumosis tura micare focus?
Aut meus ipse tuas manibus, cruor imbuat aras,
Hostia criminibus substitueda meis?
Ah, foret illa mea vix par quoque victima noxæ!
Namq; meo est omnis criminis pena minor.
Non tamen est savas tantus tibi feruor in iras,
Quas lenire cruor solus & ara queant:
Sapè tuus parti superata mucro pepercit,
Et conservato nomen ab hoste tulit.
Non sinit ingenium tantos tibi surgere motus,
Quantis pro merito culpa pianda foret.

O bone terrigenum custos, tutelaq; mundi
 Publica suspendit tot cui vota salus!
 En tua se mediâ clementia monstrat in irâ,
 Quaq; manu gladios hâc quoq; tendis opem.
 Si pateris (quamvis summo mea causa patroni
 Eloquio, melior nullius esse queat)
 Pauca tamen pro me, vel pro te: (quod magis,
 optem)

Ne tua fors etiam sit mala causa, loquar,
 Non nego, peccavi; communis at hic fuit error;
 Damnâne communis criminis una luam?
 Cum ruerent alij, malè quo suus impetus illos
 Impulit, in flammâ Bacche Venusq; tuas?
 Dextra suum fulmen, quàmvis vibrata, remisit
 Tensaq; pro gladio lenis oliua fuit.
 Cur mihi perpetuo contra adversare duello,
 Ceu gladiator ego, tuq; lanista fores?
 Non satis est, culpam fassus tibi tendere palmas,
 Criminibusq; iram promeruisse tuam?
 Quid; quod & egregij dederim tibi muneris an-
 sam;
 Materies laudis, dum mea culpa, tua est.
 Nam nisi peccassem, quid tu concedere pos-
 ses;
 Clementis nomen, non habiturus eras.

Peccavi

Peccavi: quid faciam tibi ô custos homi-
 num, quare posuisti me contrarium
 tibi? Iob. 7.

F Amosa lucta & totius ore Ecclesiæ per
 orbem celebrata, quâ homo cum Deo lu-
 ctatus est.

Rupertus
 in Gen. l.
 8. cap. 6.

Sicut enim sunt quædam arma Dei, in
 quibus esse dicitur lorica iustitiæ & gladius
 Spiritus, & scutum Fidei; ita etiam sunt ar-
 ma diaboli, quibus indutus homo peccator.
 A contrarijs igitur intelligamus contraria;
 & statuamus duos milites armatos; vnum
 militem Dei, alterum militem Diaboli. Et si
 quidem miles Dei habet loricam iustitiæ, si-
 ne dubio miles diaboli contrariam huic
 gerit iniustitiæ loricam. Et si miles Dei in
 galeâ coruscet salutis, è contrario peccator
 (qui est miles diaboli) galeâ perditionis in-
 dutus est. Ita ergo est gladius quidam Spi-
 ritus Sancti, in his qui militant Deo est au-
 tem & gladius maligni, in his qui militant
 peccato, quem gladium nunc euaginare di-
 cuntur peccatores.

Orig. in
 Psal. 36.
 hom. 2.

Quis est gladius peccatoris, nisi contra-
 rius gladio Spiritus Sancti;

Amb. in
 Psal. 36.

Quomodo autem putandi sunt peccato-
 res euaginare gladium; dum iam impuden-
 ter,

Origenes
 2. in Ps. 36.

ter, & absque ullo verecundiæ velamento iniquitates suas perpetrant, nec erubescunt aut reuerentur, nec tamquam in vaginâ nequitiam suam recondunt & contegunt, sed superbo & elato spiritu, velut gladium quemdam denudant.

Ambr. in
17. Apoc.

Cùm agno pugnaverunt qui Ecclesiam Dei persecuti sunt.

Hugo
Card. in
eundem
locum Iob
13.

Hæc pugna cæpta est à principio mundi in Cain & Abel.

Tetendit [impium] adversus Deum manum suam & contra omnipotentem roboratus est.

Greg in
hunc lo-
cum.

Sunt namque nonnulli, qui etsi quâ aliquando agere contra Omnipotentis Dei iudicium nituntur, ipsa impossibilitate explendæ voluntatis suæ fracti, ad semetipsum respiciunt; atque ad eum, quem contemnere voluerant, conuertuntur; & qui discedere longè poterant, si quod vellent implere valuissent, per hoc aliquando saluantur, quia quod voluerunt implere nequierunt; unde ad se reducti, cuius sint conditionis, aspiciunt, & plangunt se contraria veritatè voluisse.

Aug. lib.
22 cont.
Faustum
cap. 70.

Sic Saulum Ecclesiam prosequentem, Deus de cælo vocavit, prostravit, tamquam percussit.

Basil.
hom. 13 in
Psalm. 48

Nam qui omnia nostra moderatur, ac dispensat Deus, nobis per malitiæ viam incidentibus occurrit, offendicula obijciens, quæ

quæ nos à peccato remorentur, & abarceant.

Sed & nonnulli sunt, qui hoc quod reversè contra Deum appetunt, iusto Dei iudicio implere nequius permittuntur, & cùm eos malitia accendit, potentia roborat, tanto iam semetipsum in errore cognoscere nequeunt, quanto in rebus affluentibus extra se semper per potentiam trahuntur; de quorum intentione dicitur: *Tetendit adversus Deum manum suam, & contra omnipotentem roboratus est.*

Greg. loco
iam citat.

[Sed] contra Deum pugnare non est facile.

Eccles.

Tu [igitur anima mea] ne existimes tibi impune futurum, quod contra Deum pugnare tentaveris.

46.
Mach. 2.
c. 7.

Iob, cuius rei gratiâ, dimicaret, nesciebat; nesciebat quoniam ei gymnasium palæstra erat proposita; sermonem ad iudicem vertit, animæque oculum ad alta dirigit, non blasphemans sed orans cum lacrymis; *Et quid me posuisti contrarium tibi?*

Chrysoft.
hom. 4. de
patientia
Iob.

Tunc autem sibi contrarium Deus hominem posuit, cùm homo Deum peccando dereliquit. Iustus verò conditor hunc sibi contrarium posuit, quia inimicum ex elatione deputavit.

Greg. in
cap. 7. Iob
l. 8. c. 22.

Et ecce fateatur [Iob] malum quod fecit, sed bonum, quod Deo in recompensationem debeat offerre, non inuenit; quia ad ab-

Greg. in
cap. 7. Iob
lib. 8. c. 21.
& 22.

luendam culpam quælibet humanæ actionis virtus infirma est, nisi hanc misericordia parentis foveat. Cur [ergo] quasi contrarium tibi hominem despicias, qui certus scio, quia perire ipsum, quem despiciere crederis, non vis?

Aug. manual. cap. 23.

Peccavi peccatum grande, & multorum sum mihi conscius delictorum; nec sic despero, quoniam ubi abundaverunt delicta, superabundavit & gratia.

Bern. ser. 81 in Cant.

Miser ego homo? quis me liberavit à calumniâ huius pudendæ servitutis? miser sed liber, liber quia similis Deo, miser quia contrarius Deo. O custos hominum, quare me posuisti contrarium tibi? posuisti cum non prohibuisti: Alioquin ipse me posui, & factus sum mihi met gravis. Iustissimè quidem ut hostis tuus, sit hostis meus; & qui tibi repugnat, repugnet & mihi; ego qui tibi, mihi ipsi contrarius sum.

VII.

V I I.

Cur faciem tuam abscondis, & arbitraris me inimicum tuum? *Job 13.*

Ergo mens tanta causam tibi præbuit ira
 Qui condonandus leniter error erat?
 Credideram torvos tantum te fingere vultus,
 Nec nisi compositis os simulare minis,
 Scilicet ut stenti genitrix negat ubera nato,
 Sed negat, ut lachrymis sapiens illa petat.
 Aut qualis puero fugiens negat oscula nutrix,
 Oscula, quæ toties, dum fugit ille, dedit,
 Sic ego te fictos rebar mihi ducere vultus,
 Utq; magis sequerer, fingere velle fugam,
 At geritur video, dicto res seria bello,
 Falsa, nec, ut rebar larva, sed ira fuit.
 Avertisq; oculos, dedignarisq; videri,
 Pax voluti nunquam concilianda foret.
 Et fugis, ut viso fugit eminus hostis ab hoste,
 Aut quem fulmineo dente lacepsit Aper.
 Seu timeasq; oculis visus saxessere nostris
 Oculis opposita lumina cauta manu.
 Quo precor hanc tanto merui pro crimine panã,
 Ut velut indignans ora videndo neget;
 An quia peccaui, vultu frustraris amantem?
 Ah! vultu nunquam qui mihi torvus erat,
 Aut mea ne magicas iaculentur lumina flammas,
 Sibilet aut nostro Regulus ore, times;

Ante

*Anteueni tuis Cyrceos visibus orbes,
 Vbratamq; oculo pelle nocente necem.
 Donec enim verso me dignabere vultu,
 Te, dolor, irato viuere, maior erit.
 Nullius alterius faciunt mihi lumina bellum,
 Luminibus possum Phœbe carere tuis:
 Pulchra tuos oculos contemnere Cynthia possum,
 Qui pascunt reliquas igne nitente faces;
 Attamen absque tuis oculis, mea vita, meum cor
 Viuere, non aliter quàm sine corde, queo.
 Cense igitur reliquas quibus obruor anxia cura;
 Si tam dura oculis pœna carere tuis?
 O quanto! ô quanto mihi grandius hoc tormen-
 tum est.
 Te quod amem mea lux, me tamen haud re-
 dames!*

*Cur faciem tuam abscondis, & arbitraris
 me inimicum tuum? Iob. 13.*

Aug. foli-
 loq. cap. 1.

Quare faciem tuam avertis, gaudium
 meum per quod gaudeo? ubi es abs-
 conditus, pulcer, quem desidero? odorem
 tum haurio, vivo & gaudeo; te autem non
 video; vocem tuam audio & revivisco; sed
*cur faciē tuā abscondis? fortè dicis; Non vide-
 bit me homo & uiuet.* Eia Domine, moriar, vt
 te videam; videam, vt hîc moriar. Nolo vi-
 vere, volo mori; dissolvi cupio, & esse cum

CHRISTO; mori desidero vt videam CHRIS-
 TIVM; vivere renuo, vt vivā cum CHRISTO.

Lumen

*— Lumen persapè tuenti,
 Numinis aeterni, nubes densissima, sese
 Protinus iniecit mediam, seq; abdidit ingens
 Fulgor, & ardentem fixit mihi corde dolorem,
 Vt mihi iam propius posito se prapete cursu
 Eripuit, capitq; fugam Cur istud? Amari
 An quod à me semper cupiat, cupidaq; requiri?
 Namq; ita moris habent homines quoque.*

Na zianz.
 de virtutē
 humanā.

Si quis enim offenderit servulorum, avertere ab eo vultus solemus. Si apud ho-
 mines hoc graue dicitur, quanto magis ap-
 pud Deum? vides enim quod faciem suam
 Deus à Cain muneribus auerit. Ideo David
 orat ut flagelletur potiùs quàm proyiciatur à
 facie Dei. Ideo iustus ait: *Vultum tuum Domine
 requiram*, grande ergo supplicium, proyici à
 facie Dei. Proiectus est Adam de Paradyso;
 neque immeritò, ipse enim antè se absconde-
 rat à facie Dei. Exiuit & Cain à facie Dei, quia
 putauit Deum esse fallendum, ut crimen
 negaret. Quomodo proyiciat Deus à facie
 suā, audi dicentem: *Tollite illum in tenebras ex-
 teriores.*

Ambr.
 Apolog.
 proDavid

Igitur quæ Anima semel à Deo didicit in
 intimis suis Dei præsentia suspirare, & que-
 rere faciem eius semper, talis anima, nescio, an
 vel ipsam gehennam ad tempus experiri hor-
 ribiliùs pœnaliùsve ducat, quàm post spiri-
 tualis studij huius, gustatam semel suauita-
 tem, exire denuò ad illecebras, vel potiùs
 molestias

Bern. ser.
 35. in
 Cant.

molestias carnis : audi enim hominem expertum quæ loquitur: *Bonus es, inquit, Domine sperantibus in te, anima quærenti te.* audi & alium similem huic: *Tibi dixit cor meum; exquirit te facies mea. faciē tuā, Domine requiram.* Ab hoc bono, si quis auertere sanctam illam animam conaretur, puto, haud secus accepisset, quàm si de Paradyso, & ab ipso introitu gloriæ, conspiceret deturbari.

Amb. in
Psalm. 43.

Est enim [Christus] fulgor æternus animorum, quem idē Pater misit in terras, ut eius illuminati vultu, æterna & cælestia sperare possimus, qui antē terrenā caligine tenebamur inclusi.

Ambr. in
Psalm. 118

Desiste [ergo anima] hominis habere peccata, & videbis faciem meam; qui enim faciem meam videt, debet esse sine peccato. Esto Angelus, hoc est diuini minister imperij; obsequere mandatis Domini: cū fueris Angelus, videbis faciem Domini. ipse Dominus Iesus ait: *Beati mundo corde, ipsi enim Deum videbunt*: aduertis quid à te exigatur vt videas Deum? Emunda igitur cor tuum.

Amb. in
Psalm. 43.

[Sed] auertere à nobis Deum faciem suam putamus, quando sumus in aliquibus afflictionibus constituti.

Bern. in
scala.

Ne timeas, ô Sponsa, ne desperes, ne existimes te contemni, si paulisper tibi subtrahit Sponsus faciem suam. Omnia ista cooperantur tibi in bonum, & de accessu & recessu

cessu lucrum acquiris. Tibi venit, tibi & recedit; venit ad consolationem, recedit ad cautelam.

O bona abscondio, quæ efficitur perfectio! Gloria mea, Deus meus, abscondis thesaurum tuum, vt incites cupidum; recondis margaritam, vt augeas quærentibus amorem; differs dare, vt doceas petere; dissimulas audire petentem, vt facias perseverantem. quod planè indicat illa flebilis, quæ tuum in sepulchro natum CHRISTVM, inter mortuos, quærebat vivum, durantibus adhuc tenebris; quam accenderas vt quæreret, sed quærenti dispares ut perseveraret: perseveravit sperans, & speravit perseverans; & quia in spe perseveravit, videre te meruit. Beata visio & plena exultatio.

B. Anselmi
medit.
cap. 5.

Placare, obsecro, & miserere mei, & non auertas faciem tuam à me, qui pro me redimendo non auertisti faciem tuam ab increpantibus & conspuentibus in te.

Aug. med.
cap. 39.

Quis dabit capiti meo aquam & oculis
meis fontem lacrymarum? Hierem. 9.

8

VIII.

Quis dabit capiti meo aquam, & oculis
meis fontem lacrymarum; &
plorabo die ac nocte?

Hierem. 9.

Quis mihi det, liquidas caput hoc vertatur
in undas,

Totq̄, fluat guttis, quot stetit ante, comis?
Fronte patet campus quē flebilis imber inundet,
Ripa nec, ut fluctus exspatiantur, obest.

O mca, si subito, duo flumina, lumina fiant!
Sat capite geminas alvens aptus aquas.

Ille meis totus lacrymis non sufficit imber,
Perpetuo flentis, qui rigat ora senis. (undā,
Capta nec Andromache, quā lumina proluit
Illa meis lacrymis unda sat esse potest.

Nec tua, Ieside, lacrymati balnea lecti,
Balnea nocturnis humida semper aquis.
Nec quibus es solitus ieiunia pascere, gutta.

Nocte, dieq̄, tuus qua tibi panis erant:
Illa nec illuvies plorabilium lacrymarum (des:
Quam pluit in Domini Magdala mœsta pe-
Nec (tibi, qui geminis inaraverat humida sulcis
Lumina) fons mœste, Perre perennis aqua.
Sed tua, Nile, velim septem plice flumina rivo,
Cum vagus Isaicos obruit amnis agros.

E

Aut

Aut qualis madidū cūm mergit Aquarius annū
 Totāq; in hybernas astra liquantur aquas;
 Aut potius trepidas qualis ruit imber in urbes,
 Omnia cūm pluvio claustra reclusa Ioni.
 Culmināq; & turres & acuta cacumina, cautes,
 Et nemora, & montes, nil nisi pontus erant
 Hos oculis voveā gravidis mihi currere nimbos,
 Et caput hoc, totus fiat ut Oceanus.
 Aut saltem in geminos tabescere lumina rivos,
 Perpetuōve meas amne natare genas.
 Nec siccare oculos, nisi cūm stupor obstitit illis,
 Finit ut lacrymas ultima gutta meas,
 Felices nimium, vitrea, gens carula? nymphae,
 Membra quibus fluido sunt liquefacta vitro!
 Vosq; paludosis mutata fontibus artus,
 Quas verus est quondā fama professa nurus,
 Cur mihi non liquidis stillant quoq; brachia rivis
 Glaucāq; muscosis fluctuat unda comis?
 Illa ego sum, fontem qua non admittor in ullum,
 Illa ego sum, frustra qua liquor esse velim.
 O utinam! celerem vertar, novus Acis, in amne
 Qui, Galataa, tuo flumen amore fuit.
 Aut aliquod, fieri iubeat me Bibliida, Numen,
 Quod fieri iussit Bibliida, fontis aquam!
 Aut, Acheloc, tuā liceat mihi ludere formā,
 Hercule decepto, cūm leve flumen eras!
 Non ego tunc, Acheloc, precaria corpora ponam,
 Taurus, ut exauto fluminis ore, puter.
 Et licet obscuri fuerim nisi nominis amnis,
 Non ego me nomen vile fuisse, querar.

Iugis

Iugis aqua largus tantūm mihi supetat imber,
 Cetera, sacrum nomen honoris erit.
 Tum mea inexhaustos deducunt lumina rivos,
 Pindus ut aestivā de nive, voluit aquas.
 Perq; fluent lacryma, veluti vaga flumina, vul-
 tum,
 Flumina luce fluent, flumina nocte fluent.
 Nec nisi flere, meis oculis erit ulla voluptas,
 Donec erunt lacrymis crimina merisa meis.

E 2

Quis

Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum, & plorabo die ac nocte? Hierem. 9.

Hieron. in
c. 9 Hie.
rem.

SI totus vertar in fletum, & ne quaquam sguetæ sint lachrymarum, sed abundantia fluminis, non satis dignè flevero.

Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum? ut præveniam fletibus fletum & stridorem dentium, & manuum pedumque dura vincula; & pondus catenarum prementium, stringentium, vrentium, nec confumentium. Heu me mater mea, ut quid me genuisti filium doloris, filium amaritudinis, indignationis & plorationis æternæ! Nescit flere qui flenda committit; & cum sit ipse lacrymabilis, non habet culpæ lacrymas suæ.

Amb. in
Psal. 118.

Greg. lib.
3. dial. c.
34. & l. 6.
registri.

Axa suspirans, à patre terram irriguam petit, quia à creatore nostro, cum magno desiderio, quærenda est lacrymarum gratia, Hinc irriguum superius accipit anima, cum sese in lacrymis cælestis Regni desiderio, affligit: irriguum verò inferius accipit, cum inferni supplicia flendo, pertimescit.

Aug. med.
cap. 36.

Tu quidem Rex gloriæ & omnium virtutum magister, docuisti nos verbo & exemplo, gemere ac flere, dicens: *Beati qui lugent quoniam ipsi consolabuntur.* Tu fleuisti defunctum

ctum amicum, & lacrymatus es valdè super perituram civitatem. Rogo te, bone I E S U, per illas preciosissimas lacrymas tuas, & per omnes miserationes tuas, da mihi gratiam lacrymarum quàm multùm desiderat & appetit anima mea; quia sine dono tuo, non possum habere eam: sed per Spiritum sanctum tuum quia dura corda peccatorum molli, & ad fletum compungit; da mihi gratiam lacrymarum, sicut dedisti Patribus nostris; quorum vestigia debeo imitari, ut plangam me in omni vitâ meâ, sicut ipsi se planxerunt nocte ac die. Da mihi irriguum superius & irriguum inferius, ut *sint mihi lacryma panes die ac nocte.* Da mihi, dulcissime fontem irriguum fontemque perspicuum, in quo lavetur assidue istud iniquitatum holocaustum. Da mihi gratiam lacrymarum benedictæ & amabilis Deus, præcipue ex multâ dulcedine amoris tui & commemoratione misericordiarum tuarum. Tribue pro bonitate & pietate tuâ; ut iste calix tuus inebrians & præclarus satiet sitim meam.

Lacrymæ siquidem sunt peccati diluivum & mundi piamentum.

Nazian.
orat. 3.

Et sicut torrens, diversa obstacula diruit, sic lacryma fervētis desiderij, omnia peccata diluit, omnia tormenta contemnit, & cursum suum ad Deum peragit, usque dum perveniat ad aspectum Dei. Ecclesiastici cap. 35.

Hugo
Card in
cap. 9.
Hier.

v. 16.
verf. 19.

*Nōne lacrymæ vidus ad maxillā descendunt?
A maxillā enim ascendunt, vsque ad cælum.*

Aug. med.
cap. 37.

Percute Domine, percute, obsecro hanc durissimam mentem meam, præ & validā cupiditate dilectionis tuæ, & altius ad intima penetra potenti virtute; & sic de capite meo educ aquam immensam, & de oculis meis verum fontem lacrymarum iugiter manantem ex nimio affectu, desiderio visionis pulchritudinis tuæ: vt lugeam die ac nocte, nullam in præfenti vitâ recipiens consolationem.

Aug. med.
cap. 36.

Da mihi, quæso, lacrymas ex toto affectu internas, quæ peccatorum meorum possint solvere vincula, & coelesti iucunditate semper repleant animam meam. Venit mihi in mentem alterius mulieris devotio mira, quæ in sepulcro iacentem, præ amore quærebat, quæ recedentibus discipulis de sepulcro non recedebat, quia sedebat ibi tristis ac mærens. Si ergo ita fleuit, & in fletu perseveravit mulier, quæ viventem cum mortuis quærebat, quæ te manu fidei tangebatur; quomodo me plangere & in planctu persistere debet anima, quæ te redemptorem suum jam coelo præfidentem, & vbiq; regnantem corde credit, ore confiterur? Quomodo ergo gemere & flere debet talis anima, quæ te toto corde diligit, teq; toto desiderio videre concupiscit?

I X.

I X.

ores inferni circumdederunt me,
præoccupaverunt me laquei mortis. *Psalms. 17.*

*Rgo iterum AElæon aliquis nova fabula fiet,
Infelix cambius præda voranda suis?
mibi mens nemorū studijs iuuenilibus arsit,
Et perit studijs mens propte capta suis.
ins fuit, ancipites venatu pelleré curas,
Non tamen in sylvis, pulchra Diana, tuis.
va mihi rapidis non est latrata molossis;
Lustra nec infestâ sollicitata cane.
iuga Taygeti neque Manala territa cornu,
Nec fulvus volucris cuspidē stratus aper.
c mea Parthenijs circumdata retia sylvis,
Nec meditata feris callida lina dolos.
inquam ego vel pedicas, venabula, tela, vel
arcus.*

*Uave Spartana Virginis arma tuli.
inam mens ista mihi, DiEtynna, fuisset!
Ton ego nunc præda cingerer arte mea.
quibus imprudēs studijs mihi torpuit atas!
in potius, nemorum crura notata rubis?
æsta tuis mihi præc. i. Bacche, trapetis?
agitata tuis præda, Cupido, iugis?
itum pharetram neque tantum tela
Cupido,*

sed, vt fallas, fila, plaga sç geris.

E S

Pampineos

Pampineos tantum neque concutis Enie thyrsos,
 Sunt quoque, quæis capias ebria crura, doli.
 Cùm surgit Dalila Sampson malè tōsus ab vlnis,
 Vinc̃ta Philisthaobrachia fune tulit.
 Cùm iacet ignoto Noe superatus Iaccho,
 Compede succiduos stringis Iac̃he pedes.
 Idalis, ecce, suis iam me quoque casibus ambit,
 Quæ toties voris prada petita meis.
 Hei mihi, quot circū pedicarū indagine cingor.
 Sen fera venantum præpete septa globo.
 Scilicet illa fuit spectri feralis imago,
 Antonio; celsi vertice visa iugi:
 Cùm patuere, oculi collecta sub vnus ictum
 Omnia, quæ mundo didita regna iacent;
 Omnia, cæu parvâ tellusq̃, polusq̃, tabellâ,
 Pictaq̃, stant minimo corpora tota vitro:
 Omniaq̃, hæc ingens obsepserat undique rete,
 Multaq̃, furtivis stamina sparsa viis.
 Quisq̃, suas fraudes, sensit sua vincula quisque,
 Hic caput, ille pedes vinc̃tus, & ille manus.
 Sic sua deceptum laquearat quemq̃, voluptas
 Vt visco stolidæ decipiuntur aves.
 Ah! sua nexilibus tendit mors undique tramis
 Retia, arachneæ callidiora dois.
 Vig, sedet nigro venator araneus antro,
 Insidians pennis, stridula musca, tuis;
 Serpsit ubi motâ trepidare, cubilia, tela,
 Emicat, & trepidam raptat in antra feram:
 Aut qualis viridi latet arbore callidus anceps
 Pennipedi meditans vincla dolosa gregi.

Linige-,

Linigeros abdit vicino gramine vallos,
 Spargit & in nitido plurima grana solo.
 Et circum inclusas secretâ crate volucres,
 Quæq̃, canant vinc̃ta compede, ponit aves.
 Hæ saltu, & cantu; levis ille foramine buxi;
 Hæ socias; prædam, decipit ille suam.
 Venantum hæud aliter scelerum comitatâ co-
 ronâ
 Implicat insidiis mors sua quemque suis,
 Quisq̃, super laqueos nisus dare corpora saltu,
 Hæu miser, instygias præcipitatur aquas!

Dolores

*Dolores inferni circumdederunt me, pra-
occupaverunt me laquei mortis.* Pf. 17.

Aug. foli-
loq. c. 12.

Ecce Domine Deus meus, mundus totus
plenus est concupiscentiarum laqueis,
quos paraverunt pedibus meis, & quis effu-
giet hos laqueos?

Hierem.
Thren. 3.
Amb. rde
bono
mortisc 5.

*Venatione ceperunt me quasi avem inimici mei
gratis.*

Avis enim quæ descendit ex alto, vel quæ
in altū se extollere nō potest, frequenter aut
laqueis cupitur, aut visco fallitur, aut qui-
buscumque irretitur insidijs: sic quoq; & a-
nima nostra. Laqueus, in auro; viscus in ar-
gento; nexus, in Prædio; clavus est in amore.
Dum aurum petimus, strangulamur; dum ar-
gentum quærimus, in visco eius hæremus;
dum prædium invadimus, alligamur. Quin
etiam mulieris decus, dum tentat, astringit.

Bernard
ferm. 3. su-
per. Quæ
habitat in
adiutorio.

Sed qui sunt venatores isti? venatores v-
tique pessimi & nequissimi, calidissimi &
crudelissimi. Venatores qui cornu non so-
nant ut audiantur, sed sagittant in occultis
immaculatum. Ipsi Rectores sunt tenebra-
rum harum, astutissimi versutiâ & malitiâ
diabolicæ fraudis; ita ut, sicut est ante ve-
natorem bestia; sic ad eorum comparationem
sit quilibet astutissimus hominum.

Bonavet.
cap 1. foli-
loq

O anima fragilis ad resistendum, facilis ad
cadendum, difficilis ad surgendum! quali-
ter istius adversarij laqueos evadere poteris
quem

quem tantis subtilitatibus præditū agnoscis?

Intellige quia in medio loqueorū, am-
bulas, & subtus machinas transeas imminen-
tēs. Omnia reibus plena sunt; Diabolus la-
queo cuncta complevit.

Orig. hom
2 in Cant.

Ecce tetendit ante pedes nostros laqueos
infinitos, & omnes vias nostras varijs im-
plevit decipulis, ad capiendas animas no-
stras, & quis effugiet? laqueos posuit in divi-
tijs, laqueos posuit in paupertate, laqueos
tetendit in cibo, in potu, in voluptate, in
somnia, & in vigiliâ; laqueos posuit in ver-
bo, & in opere, & in omnia viâ nostrâ.

Aug. foli-
loq ca. 16.

*Abscōdita est in terrâ pedica eius, & decipula il-
lus super semitam.* In terrâ pedica absconditur
cum culpa sub terrenis commodis occulta-
tur; inimicus quippe insidians ostendit hu-
manæ menti, in terreno lucro, quid appetat,
& occultat peccati laqueum, ut eius animam
stringat, quatenus videat quid est quod concu-
piscere valeat, & tamen nequaquam vi-
deat in quo culpæ laqueo pedem ponat. Et
tunc ab antiquo hoste super semitam deci-
pula ponitur, quando in actione huius mun-
di, quam mens appetit, peccati laqueus pa-
ratur; quæ videlicet non facillè deciperet, si
videri potuisset; sic quippe decipula ponitur,
ut dum esca ostenditur, nequaquam ipsa à
transeunte videatur. Sæpè ergo proponun-
tur animo cum culpâ honores, diuitiæ, salus,

Greg. lib.
14. mor. c.
6. in c. 12.
Iob.

& vita

& vita temporalis, quæ mens infirma, dum quasi escam videt, & decipulam non videt, per escam quam videns appetit, in culpâ constringitur, quæ non videtur.

Basil. de
non ad-
hærendo
rebus sæ-
cularibus.

Et quemadmodum perversi quidam & subdoli homines, quorû studium est & propositum ex aliorum bonis ditescere, (eam tamen potentiam non habent, & apertâ violentiâ vtantur) vias insidiosè obsidere solent; & si locum aliquem circa illas aut convallibus profundis interruptum, aut dumorum densitate obscurum viderint, in illum sese abduunt; & huiusmodi velamento, viatorum circumquaque conspectum, ne prævideantur, amoliti, ex inopiâ illos adoriuntur; ne quisquam eorum laqueos periculosos videre prius queat, quàm in illos incidat: ita & Satan infensus nobis, & antiquus hostis, mundanarum oblectationum umbris sese insinuans (quæ periculosæ circa vitæ huius viam, latronem oculere solent, & latibula præbere insidiatori) indè improvisos nobis perditionis laqueos substernit. Oportet itaque nos animi oculos perpetuò vigiles circumquaque diducere, & quicquid jucundum apparet, mox suspectum habere, & prætercurrere; nec aliquam illi cogitationem applicare, etiamsi aurum copiosè propositum videatur, & idoneum quod à volentibus tollatur, etiamsi quascumque delicias terra proferat

proferat, & preciosa tabernacula ostentet: etiamsi choreas, commestationes, ebrietates, & mensas concentuum modulatione iucundas videamus, etiamsi offeratur venustas corporum. Sub his namq; omnibus ita iucundis, latebras habet communis noster hostis, expectans num per obsectorum spectacula illucti, relicta Regiâ viâ, ad ipsius aliquando insidias ipsi vltro declinemus. Et plurimum sanè timendum est, ne quo pacto illis incaute accurrentes, & oblectationem illam, quam vsurpantibus offerunt, nihil habere periculi putantes, primo statim gustu, dolosè abditum hamum voremus, atque illo postea (nolumus velimus) ligati, ad terribiles latronis latebras *Mortem*, scilicet, per huiusmodi illecebras imprudenter trahamur.

Attolle [ô homo] animam tuam ne eam illicitat esca laqueorum. Voluptates sæculi, esca quedam sunt, & (quod peius est) esca malorum, esca tentationum. Dum voluptatem quaris, laqueos incurris. Oculus enim meretricis laqueus amatoris est; oculus ergo meretricis, est laqueus. Laqueus est etiam sermo meretricis, qui obdulcat ad tempus, fauces tuas, & postea exasperat eas amaritudine conscientie peccatricis. Laqueus est aliena possessio plena amœnitatis. Omne iter istius vitæ plenum laqueorum est. Vnde iustus dicit: *In viâ hâc quâ ambulabam,*

Ambr.
lib. de bo-
no mortis
cap. 6.

bam, absconderunt laqueos mihi.

Quoties inimicus cordi nostro conatur inferere, quo nos reflectat à sanctitatis proposito & pijs votis? Quoties corporeos inflammat ardores? Quoties occurfare facit oculos meretricios, quibus castum sustētet affectum vt improvise amoris spiculo feriat imparatū? Quoties inserit animo tuo verbū iniquum, & cogitationes cordis absconditas? His anima, quæ cupit evolare, deponitur. Sed tu oblectare quasi bonus miles CHRISTI IESU.

Ibid.

Et quid de extraneis laqueis loquar? hostis nobis laquei sunt cavendi in hoc ipso corpore nostro, laquei circumfusi nobis sunt quos debemus vitare.

Ambr.
lib. 4. in c.
4. Lucae.

Honorum gratia, sublimitas, potestatum, epularum suavitas, forma meretricis, laqueus est Diaboli.

Amb de
bono mor
tis. c. 9.

Ergo non laqueis nos credamus, & retibus ijs quæ decipiunt & illudunt; non sequamur Illecebrosa & seductoria.

Aug. in
Psal. 68.

Sed tantum valet animi præsumptio, vt & coram ipsis muscipula sit, & incidant in eam; obscurentur oculi eorum ne videant.

Aug. foli-
loq. c. 26.

Sed tu Domine libera nos de laqueo venantium, & à verbo aspero, vt confiteamur tibi dicentes. *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in captionem dentibus eorum: Anima nostra sicut passer crepta est de laqueo venantium, laqueus contritus est, & nos liberati sumus.*

X.

X.

Non intres in iudicium cum seruo tuo, *Psalm. 142.*

Quod Domino decus est in ius arcessere servū,
Palmasq; qua serui, iure vadantis Herū?

Et servilis hero vertit victoria probro,

Et reus offensa servus herilis abit.

Crede mihi, pudor est, mecum tibi texere rixas,

Iurgia nec tecum convenit esse mihi.

Non ego sum, tanta cui sit fiducia pugna,

Non ego materies litibus apta tuis.

Nempe tuis scribi vis bella forensia fastis.

Aut mea, forte, tuam vincere, causa potest.

Cuius erit felix adeo facundia lingua.

Quæ sperare sibi tanta tropæa queat?

Iuridici nulla est ita vox exercita rixis,

Quo tua debilior causa, loquente, cadat.

Heu nimis austeram dispensas cognitor urnam,

Nec tuus in se rigori ille finit!

Sat tua nota quidem gemino clementia mundo;

Blandaq; & in pœnas est tibi lenta manus:

Mœstaq; cum statuis, tristi tibi mœror in ore est.

Tamq; rei damno, quam reus ipse, doles.

Parg; tibi dolor est de crimine sumere pœnam,

Ac sua de plexo crimine pœna reo est.

Nec sibi decretam velis nullus demere multam,

Arbitrer ut proprii criminis ipse foret.

At licet ingenuas habeant hæc carmina laudes.

Iudicij cupiam puncta subire tui:

F 2

Nam

Nam quamvis miseris bonus es, veniaq³ paratus,
 Attamen in fontes iure severus agis;
 Et tibi tam iusta pendet lanx utraq³ librâ,
 Par sit ut ex aquo gratia, parq³ rigor.
 Nec finis affectus, captivaq³ pectora duci,
 Nec subigunt animum lenia verba tuum.
 Nec si caudidici vox incantaverit aures,
 Facundâ minimum diluat arte nefas.
 Perdidit hic cassas facundiâ, suadaq³ vires,
 Et silet hoc omnis gratia muta loco. (astu
 Nec prece, nec precio; nec fraude, nec arte, nec
 Prostitit hoc unquam vendita casu foro.
 Quis secet intrepidus tam duro Iudice litos.
 Aut tantum impavidus pareat ante Deum?
 Non ego si sani vocer inter ovilia Martis,
 Dura tui metuam septa, Gradine, fori.
 Nec trepidè (licet ipsa decem citet hasta virorū)
 Ne mea. centeno iudice, caussa labet.
 Nec tua, (causarum scopulos) infamia, Cassi,
 Pulpita, si iubet Prator, iniqua querar.
 Nec Rhadamantæa verear subsellia rixa,
 Scamnaq³ Dytari litigiosa senis.
 Nec, quibus inclusas tenet arbiter Eacumbras,
 Infernis dubitem iura subire plagis.
 Quilibet in caput hoc dicter suffragia iudex,
 Et ferat imites qualibet urna notas:
 Causarum mihi tot lingua est inflata tropais,
 Se putet ut nullo cedere posse foro.
 Vnius at timuit solummodo Iudicis urnam,
 Iudicis & testis qui vice solus agit.

Qui,

Qui, semel ut sevâ sententia lata tabella est,
 Nec prece, nec lacrymis, triste retractat opus.
 O durum, ô fatale reis, miseriq³ tribunal,
 Quo Iudex rigido tam gravis ore sedet!
 Dicitur attonitis & ternâ luce supinis
 Hunc oculis agathon extimuisse diem.
 Vtq³ sibi noxa Paulus non conscius esset,
 Hoc tamen est veritus iudice stare nocens.
 Quiq³ sui Salomon doctissimus audit evi,
 Mens pura est, quemquam dicere posse, negat.
 Quin sacer hâc etiâ trepidus formidine Psaltes;
 Iudice te, tutus quis reus, inquit, erit?
 Quiq³ tor adversos tulit equo pectore casus,
 Vix fore clara satis sydera; lobus ait.
 Si trepidant igitur, tanto censore, columna,
 Quod stabunt tabula, ligna caduca, pede?
 Siq³ tremunt pavida nutante cacamine cedri,
 Quâ spe parva suam sylva tenebit humum?
 Frigidus, heu! refugit mihi toto corpore sanguis,
 Aspectus quoties hac subit urna meos.
 Non secus ac visâ cum victima forte securi,
 Decepto refugit verberere tursa caput. (urnâ
 Parce precor, neque ius mihi dic hâc cognitor
 Sancta Themis causâ qua cadat ipsa suâ.

Non intres in iudicium cum servo tuo.

Psalm. 142.

Non litigemus; nolo tecum habere causam, ut ego proponam justitiam meam,

Aug. in
 Psal. 142.

tu conuincas iniquitatem meam. Indignum est tibi, cum seruo tuo intrare in iudicium, nec quidem cum amico tuo. Noli ergo intrare mecum in iudicium Domine Deus meus. Quamtuilibet rectus mihi videar, producis tu de thesauro tuo regulam, coaptas me ad eam, & prauus inuenior; *ne intres in iudicium cum seruo tuo*: misericordiâ indigeo, fugitivus redeo, pacem quero.

Iob. 14.

Dignū ducis, super huiusmodi aperire oculos tuos, & adducere eum tecum in iudicium?

Ambr. in
Psalm 36.

Vocat te: in iudicium venies. Quid responsurus es ei, qui nisi iterum tibi donec, peristi? ideò S. David iudicium refugit, misericordiam poscit, dicens: *& ne intres in iudicium cum seruo tuo.*

Bern. ser.
8. super
Beats qui
habitant.

Quid enim tam pauendum, quid tam plenum anxietatis & vehementissime sollicitudinis excogitari potest, quam iudicandum astare illi tam terrifico tribunali, & iucertam adhuc expectare sub tam districto Iudice sententiā. *Horrendum est, ait Apostolus, incidere in manus Dei uiuentis.*

Amb. in
Oratiōib.

Ipse est autem testis & Iudex, Iudex & testis, quem nulla conscientia peccatrix effugere potest. Omnia enim nuda & aperta sunt oculis eius.

Chrysof.
c. 4. Mat.
hom. 14.

Et sicut illi, qui è carceribus educuntur, unā cum ipsis catenis ad iudicium protrahuntur, sic omnes animæ, cū hinc emigraverint,

uerint, varijs peccatorum catenis implicatæ ad terribile illud ducentur tribunal.

[Et ecce ego] iam iam presentabor ante districtum iudicem de operibus meis rationem redditurus. Væ mihi misero cū venerit dies illa iudicij, & aperti fuerint libri, in quibus omnes mei actus & cogitationes Domino presentandæ recitabuntur. Tunc demisso capite præ confusione malæ conscientie in iudicio, coram Domino, stabo trepidus & anxius, vt pote commemorans scelerum commissa meorum. Tunc anima inueniens oculos clausos, & os, aliosq; corporis sensus per quos solemus egredi & delectari in his exterioribus, reuertetur ad se, & cadet sub se: & quia amore mundi & carnis voluptate, Dei amorem dereliquerat, derelinquetur à Deo misera in horâ tantæ necessitatis, atq; dæmonibus tradetur in inferno crucianda. [Anima mea] ingenti horrore concutitur, & multiplicibus cogitationum æstibus agitur, cū urgente solutione carnis, & subductis è medio omnibus, se & illum terminum cōsiderat, cui appropinquat; & post paululum hoc invenit quod in perpetuum mutari non poterit.

Neque enim tunc immeritò cuiuslibet anima terretur, quando post pusillum hoc invenit quod in æternum mutare non possit. Consideramus quippe quod viam vitæ

Bern. med.
cap. 2.

Greg. lib.
24 mor. c.

præsentis nequaquam sine culpâ transire potuimus. Consideramus etiam, quia nec hoc quidem, sine aliquo reatu nostro est, quod laudabiliter gessimus, si remotâ pietate iudicemur. Quis enim nostrum vitam præcedentium Patrum valeat vel superare vel æquari. Et tamen David dicit, *Ne intres in iudicium cum servo tuo; quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens.* Paulus cum diceret, *Nihil mihi conscius sum;* cautè subjunxit: *Sed non in hoc justificatus sum.* Ioânes dicit: *Sed dixerimus, quia peccatum non habemus, ipsi nos subducimus, & veritas in nobis non est.* Iacobus ait: *In multis offendimus omnes.* Quid ergo facient tabulæ, si tremunt columnæ? aut quomodo virgulta immobilia stabunt, si hujus pavoris turbine etiam cedri quatiuntur? Solutioni ergo carnis appropinquans nonnunquam terrore vindictæ etiam iusti animâ turbatur.

Greg. cap.
23 in c. 7.
Iob.

Quantâ libet enim justitiâ polleant, nequaquam sibi ad innocentiam vel electi sufficienti, si in iudicio districtè requirantur: sed hoc tunc ad solatium suæ ereptionis inveniunt, quod nequaquam se posse sufficere humiliter sciunt. Sub humilitatis ergo tegmine, à gladio se tantæ animadversionis abscondunt, & quo terrorem venturi Iudicis præstolantes continuo timore trepidant, eo indefinenter agitur ut paratiores fiant.

Noli

Noli, quæso, pijsime Domine, scribere ^{Aug. med. cap. 39.} adversum me amaritudines meas, ut intres in iudicium cum servo tuo, sed secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam. Væ mihi misero, cum venerit dies Iudicij, & aperti fuerint libri conscientiarum, cum dicetur de me: *ecce homo & opera eius.* quid faciam tunc, Domine Deus meus, cum coeli revelabunt iniquitatem meam, & adversum me terra confurget? Ecce nihil respondere Potero, sed demisso capite, præ confusione, coram te stabo trepidus & confusus. Heu me miserum, quid dicam! clamabo ad te Domine Deus meus, *quare iacens confusor?* Plange anima mea, sicut vidua super virum pubertatis suæ, & plura, quoniam dimisit te sponsus tuus? Miserere, ne desperem, sed te spirando respirem; & si ego commisi unde me damnare potes, tu non amisisti unde salvare soles, ne memineris dulcissime IESU, quæ justitiæ adversus peccatorem tuum, sed esto memor benignitatis tuæ adversus creaturam tuam; nemineris ire adversus reum, sed memor esto miserationis tuæ adversus miserum, obliviscere superbum provocantem, & respice miserum invocantem. Quid enim est IESUS nisi Salvator?

F 5

XI.

Non me demergat tempestas aqua.
neq; absorbeat me profundum. Ps. 68.

11

Non me demergat tempestas aquæ
neque absorbeat me profundum.
Psalm. 68.

O Nimis instabilis dubij inconstantia Ponti.
Qui tot pellicibus carbasa fallis aquis!
Nempe fluis vitreis restituisq; argenteis undis,
Mentiturq; tuus dura metalla liquor.
Nonnunquam placidus, tacite stas more paludis,
Nec magis ulla lacu stagna modesta iacent.
Sapè tibi horrificat vix summæ fluctibus equor,
Cum levis exiguo stringitur unda Noto.
Mobilibusq; salit circum caua ligna choreis
Subsiliuntq; leui vela petulca rate.
Quin finis aratis findi freta mollia rostris,
Vtq; tibi canas tonsa flagellet aquas:
Nunc, velut è duro rigeant tibi terga metallo.
Tot tereris remis, terra quot ipsa rotis.
Et tua, ne qua parte, fides suspecta labore,
Marmora perspicuo pandis aperta sinu:
Ceu crystallineo nequeat frans esse profundo,
Aut lateat vitreo nullus in amne delus.
Ecce ubi discinctâ iam non tenet anchora puppè,
Aurâq; remigio prona secundat iter;
Quam cito deserto discescit littoze pinus,
Et iam nulla domus, nulla videtur humus;
Impronisa ratem medico circumaquare cingunt
Hippotada laxis agmina missa cavio.
Non secus ac saua seruum damnatus arenâ
Opprimitur Lybicis prada voranda feris.

Aut

Aut nemorum latebris deprensus forte viator,
 Prædonum subito cingitur orbe latus.
 Tum surgit tumidis præ sagum fluctibus æquor,
 Venturoq; tremuit discolor unda metu:
 Mox ubi decertat simul Africus simul & Eurus,
 Et Notus & Boreas incubuere salo;
 Finditur abruptus varia in divortia pontus,
 Distrahit ut fluctus quaqua procella suos.
 Et patet horrendo præceps Neptunus hiatu
 Mersurus pelago circummeunte ratæ, (fluctu,
 Hen! gemit hic tumido pendens trabs anxia
 Et perit, undecimâ si prior unda venit.
 Aut hæc, aut similis salis est fallacis imago,
 Tam citò de placido sava fit unda mari.
 Sed mihi, mentito simulata est fabula ponto,
 Non ego de vestris, Tethy, quevebar aquis.
 Nec mihi, de rapidis, qui torquent aquora, vētis,
 Nec mihi de regnis, Æole, verba tuis.
 Nec mihi, de levibus, temerarie Typhi, carinis
 Ire quibus liquidum primus es ausu iter.
 A patrio numquam solvit mea littora puppis,
 Nec vidi virides, Numina salsa, Deos.
 Nec ventos didici, neque ventis vela tetendi.
 Qui facit hanc artem, quam facit, arte lnat.
 Quem cecini pontus, mea vita, simillima pōto est,
 Quaq; tulit puppis, illa ego, puppis eram.
 Æolide magno flantes circum agmine fratres,
 Sunt animi motus, gens violenta, mei.
 His ventis, hæc nave, per hæc ego carula currēs,
 Tot sensi humanis rebus inesse vices.

O fal-

O fallax nimium mendaci vita sereno,
 Quæ nigrade latis tam citò regna facis?
 Nulla dæest Venerum tibi copia, nulla lepōrum,
 Omnia blanditiis, lætitysq; fluunt.
 Dum furit intus amor, venisq; agitata libido,
 Triste nihil, fraudem fraude tegente, patet.
 Ast modò, cum stygio vitiorum erumpere fluctus,
 Hisq; animū ventis afferuisse lubet; (fundo,
 Tunc videt, heu! quāto fuerit mens hausta pro-
 Quoq; gemit, scelerū quā gravē sentit onus.
 Atq; vitinā! ut, liquidis Pelagi qui mergitur un-
 Exerit Oceano terq; quaterq; caput; (dis,
 Sic imo scelerum mersus semel aquore mentem,
 Submersas superis tandet ab amne manus!
 Sed velut in tetrum lapsus tuleris hiatum,
 Quem simul & putei tracta ruina tegit;
 Aut gelidas fracto subijt qui marmore crustas,
 Nequicquam obstructo flumine tentat iter:
 Non aliter, pro no scelerum qui vortice raptus
 Vix tulit à superis, unus & alter, opem.
 Aspicias, ut certem pugnantibus, una, duobus;
 Bella movente Noto, bella movente salo unda,
 Aspices, ut caput hoc prope mergat & Anster &
 Iamq; nec aturas ducere cogar aquas?
 Aspicias hanc animam gemino succumbere fato?
 Nec tua sunt velis astra secunda meis?
 Aspice nec rabido luctantem desere ponto.
 Naufraga nec medio lina relinque fretis.
 Tende manum potius misera, Palinure, natanti,
 Et mento digitos subde vocate tuos.

Non

Non me demergas tempestas aqua, neque absorbeat me profundum. Psalm. 68.

Aug. foli-
loq. c. 35. **Q**UAM diu miser iactabor in fluctibus mortalitatis meae, clamans ad te, Domine, & non audies? Audi clamantem Domine de hoc mari magno, & adduc me ad portum felicitatis aeternae. Felices, qui de periculo maris huius educti, ad te Deum, portum tutissimum peruenire meruerunt! ô verè felices, qui de pelago ad litus, de exilio ad patriam, de carcere ad palatium peruenerunt, optatam iam quiete beati! Infelices heu nos miseri, qui per maris huius magni fluctus procellosasq; voragine nauim trahimus ignorantes an ad portum salutis peruenire valeamus!

Aug. foli-
loq. c. 37. Pater misericordiarum, audi ciulatum pupilli tui, & porrige manum tuam, optimam adiutricem, ut retrahat me de profundis aquarum, & de lacu miseria & de luto facis, ne peream vidente misericordiam oculorum tuorum, aspiciente clementiam viscerum tuorum, sed euadam ad te, Dominum Deum meum.

Chrysoft.
hom. 82.
in Matth. Pelagus enim longè lateque protensum hac vita; & quemadmodum in mari universo sinus diuersi, alijs atq; alijs tempestatibus commouentur praecipue: velut Aegaeum ventis exasperatur; Thyrenum verò fretum propter angustias; Charybdis autem quae est Libyen versus, propter stagna Syrtis & breuia

Pontus:

Pontus magnitudine fluctuum atque impetu, Hispanicus Oceanus, quia inuius, carentiam portuum & locorum ignorantiam intricatus difficilis nauigantibus est; similiter alia Pelagi pars, alijs de causis: sic & in vitâ nostrâ fieri videmus.

Navium quoq; nomine vita hominum transitoria designatur: quemadmodum & in Iob: Dies mei, inquit, transierunt sicut naues, poma portantes.

Rupertus
lib. 5. in c.
8. Apoc.

Et huc, illucq; mentis nostra navis impellitur, quia & Paradyfi celsitudinem meminimus, & importunos tentationum fluctus ex carne toleramus.

Greg. lib.
9. mora. c.
24 in c. 9.
Iob.

Quod autem mare abruptius quam scæculum? tam infidum, tam mobile, tam profundum, tam immundorum spirituum flatibus procellosum?

Ambr.
praef. in 4.
lib. super
Euang.
Lucae.

Quod à diversis peccatis & varijs tentationibus, velut quibusdam fluctibus aestuat, de quo scriptum legimus: Hoc mare magnum & spatiosum.

Chrysoft.
hom. 33.

Nolite credere, nolite esse securi; licet in modum stagni fufum æquor arrideat; licet vix summa iacentis elementi spiritu terga crispentur; magnos hic campus montes habet. Intus inclusum est periculum, intus est hostis. In illo aestu, charybdis luxuriae salutem rotat. Ibi ore virgineo, ad perpetranda naufragia scylla seu renidens libido blanditur.

Hieron.
epist. 1 ad
Heliod.

Hic

Hic barbarum litus, hic Diabolus pirata,
cum socijs portat vincula capiendis.

Amb. in
orationib.

In hoc magno sæculi huius diluuiò, ubi
circumstantibus procellis non invenitur fida
statio, & locus eminentior ubi pes columbæ
aliquatenus valeat requiescere.

Ambr.
Apolog.
poster.
Pro David
cap. 3.

Magnam faciunt tempestatem multitu-
dines cupiditatum, quæ velut in quodam
freto corporis navigantem hinc atque inde
perturbat, ut gubernator sui esse animus
non possit.

Greg. lib.
11. mor. c
23. in cap.
13. Iob.

Mens quippe humana, quot tentationes
patitur, tot statibus movetur. Hanc enim
plerumque ira perturbat; cum recedit ira,
succedit inepta lætitia; luxuriæ stimulis vr-
getur; æstu avaritiæ longè lateque ad ambi-
enda, quæ terrena sunt, tenditur aliquan-
do hanc superbia elevat, aliquando verò in-
ordinatus timor in infimis deponit.

Aug. med.
cap. 39.

[Ecce Domine] *Iniquitates meæ super-
gressæ sunt caput meum, & sicut onus grave gra-
vata sunt super me, & nisi tu (cui proprium
est misereri semper & parcere) dexteram
tuam majestatis supponas, mergi cogor mise-
rabiliter in profundum.*

Psal. 88.

*Tu dominaris potestati maris, motum autem
fluctuum eius tu mitigas.*

Aug. ustin
Psal. 68.

Magnus est puteus, profunditas iniquita-
tis humanæ. Illuc quisque si ceciderit in al-
tum cadet: metuenda ista res est vehemen-
ter

ter. Si videris hominem fecisse iniquitatem.
mersus est in puteum. Quando autem illi
dixeris iniquitatem ipsius, & dixerit: verè
peccavi, fateor non super eum clausit pu-
teus os suum. Cum autem videris eum di-
cere: Quid enim mali feci? factus est defen-
sor peccati sui; clausit super eum puteus os
suum, quæ eruatur non habet.

Aug. Solim.
loq. ca. 35.

Spes humani generis, CHRISTE, Deus
de Deo, refugium nostrum & virtus, cujus
lumen à longè, inter caliginosas nebulas,
super maris procellas, quasi stellæ maris ra-
dius, oculos nostros irradiat, ut dirigamur
ad te, portum. Gubernæ, Domine, navim
nostram, tuâ dexterâ, clavo crucis tuæ, ne
pereamus in fluctibus, ne nos demergat tempe-
stas aqua, ne absorbeat nos profundum; sed vn-
co crucis retrahere nos ab hoc pelago, ad te
solamen vnicum nostrum, quem à longè
(quasi stellam matutinam, & solem iustitiæ)
vix lacrymantibus oculis in littore cœlestis
Patriæ, nos expectantem videmus: exaudi
nos *Deus salutis noster, spes omnium finium ter-
ra, & in mari longè.* In mari turbulento ver-
samur; tu in littore stans, aspicias pericula
nostra: *Salvos nos fac, propter nomen tuum.*
Da nobis Domine, inter Scyllam & Charyb-
dimata tendere & tenere medium, ut utroq;
periculo evitato, securi perveniamus ad
portum.

Quis mihi hoc tribuat, & in inferno
protegas me, & abscondas me donec
pertranseat furor tuus? Iob. 14.

12

Quis mihi hoc tribuat, vt in inferno
protegas me, & abscondas me, do-
nec pertranseat furor tuus? Iob. 14.

Quis mihi securis dabit hospita tecta latebris?
Tecta, quibus dextra seruet ab igne tua?
Hinc tuus ante oculos quoties furor ille recurSAT,
Nulla mihi toties fida sat antra reor.
Tunc ego secretas, umbracula frondea, sylvas,
Lustraq; solivagis opto relicta feris.
Tunc ego vel medijs timidũ caput abdere terris,
Aut maris exesã condere rupe velim.
Tunc voveam abstrusa montis latuisse cavernã,
Viva sepulcrales aut subijisse domos.
Aut numquã aspectos Phœbo, Phœbaq; penates,
Aut habitasse tuos, nox tenebrosa, specus.
Dum quatit astriferos flammatus Iuppiter orbes
Et iacit accensã tela tri sulca manu;
Tristia, ne noceant, metuendã fulmina flammã,
Daphnide qui metuit, tempora cincta tegit.
Tu rubra cum torques furibundã spicula dextrã,
Nulla iuvant folijs laurea ferta suis.
Nulla iuvant tacitis frondosa cubilia sylvis.
Sylva tuis oculis omnis est umbra patet.
Clauserat obscura densis se frondibus umbra,
Carpserat arboreas qui malè primus opes;
Ast ubi vicino vestigia Numine sensit,
Erubuit, luco proditus ipse suo.

G 2

Nulla

Nulla inuat refugio spelunca immanis hiatus,
 Hostia montivagis lustra nec vlla feris.
 Micta qua sensit Medus puer antra leonum,
 Effera Chaldaos antra dedere neci.
 Nulla inuant clausis spelaea obscura latebris
 Fida nec umbrarum senta sepulchra, domus.
 Avius o cultâ deprendere, Lothe, cavernâ,
 Et Cain è tumulo frater humate vocas.
 Quid memorè ut tumidâ Ionas se merferit undâ
 Nec mersum stabili texerit unda fide?
 Hauserat immani Ionam qua bellua ventre,
 Innocuo Ionam bellua ventre vomit.
 Nulla fides vitreo pelagi, nisi vitrea, fundo;
 Pervia perspicuo quid tegat unda freto?
 Nulla fides clausis, Libitine longa sepulchris;
 Produntur tumulis ossa sepulta suis.
 Nulla fides tacitis, quas vallant saxa, latebris;
 Teſta caverna suo sapè reſecta ſono eſt:
 Nulla fides memori, vel opaca frondibus umbrâ,
 Ambo caduca pars fronsq², nemusq², fide.
 Nec mare, nec tellus, neq² lustra, nec antra, nec
 astra.
 Tuta nec illa mihi, qua super astra, via.
 Tu potes hoc tutis solus caput abdere claustris
 Dum tua deposito fulmine dextra vacet.

Quis

Quis mihi hoc tribuat, ut in inferno pro-
 tegas me, & abscondas me, donec per-
 transeat furor tuus? Iob. 14.

Quo ibo à spiritu tuo, & quò à facie tuâ fu-
 giâ? Quis est locus recepturus fugitivum
 Dei? homines qui suscipiunt fugitivos, qua-
 runt ab eis, à quo fugerint: & cum servum
 invenerint alicuius Domini minùs potentis
 tum sine vllò timore suscipiunt, dicentes in
 corde suo; non habet iste talem Dominum,
 à quo possit investigari; cum autem audie-
 rint Dominum potètem, aut non suscipiunt,
 aut cum magno timore suscipiunt, quia ho-
 mo potens falli nò potest. Vbi non est Deus?
 qui fallit Deum? quem non videt Deus? à
 quo fugitivum suum non repetit Deus? quò
 ergo ibit fugitivus iste à facie Dei? vertit se
 huc atque illuc, quasi quærens locum fugæ
 suæ: si ascendero in calû, tu ibi es, si descendero
 in infernû ades? Si me extulero, te invenio re-
 pressorem; si me abscondero, te invenio in-
 quisitorem. Quò ergo iturus sum, ut à facie
 tuâ fugiam, id est, iratum te non sentiam?
 Hoc consilium sic fugiam à facie tuâ, sic fu-
 giam à spiritu tuo; ab ultore spiritu à vindice
 facie, sic fugiam. Quomodo? si recipiam pen-
 nas meas in directû, & habitavero in extremis
 maris. Sic polysû fugere à facie tuâ. Mirum si

Psalm. 138
 August. in
 hunc lo-
 cum.

in extremis maris non est, qui nec apud inferos deest:

Hieron. lib. 9. in c. 29. Isaiæ. *Va qui profundi estis corde ut à Domino abscondatis consiliū, quorū sunt in tenebris opera, & dicunt: Quis videt nos? & quis novit nos?*

Idcirco arbitratur Deum sua nescire cōsilia, quia in tenebris sunt opera eorum, & dicunt, *Quis videt nos? & quis novit nos?* non recordantes eius quod ad Deum dicitur: *Tenebra non obscurabuntur à te, & nox sicut dies illuminabitur, & sicut tenebra eius ita & lux eius.*

Amb. lib. 1. de interpell. Iob cap. 3. *Confidera illum de quo ait in Ecclesiastico Syrah: homo transgrediens in lecto suo, dormiens in animā suā: quis me videt? tenebra circumdant me, & parietes cooperiunt me, quē vereor? hic qui se existimabat ab eo qui omnia videt, non videri, & tenebris putat commissa sua posse celari, vmbra præterdit, sed frustra latere se credit, cū oculus Domini lucidior sole, occulta omnia deprehendat, tenebrosa illuminet & intimi cordis penetret conscientiam, atque in alta & profunda descendat. Vanus ergo; qui putat tenebris esse se tutum, cū lucem vitare non possis, quæ lucet in tenebris; & tenebra eam non comprehendunt: quasi fugitivus itaq; & malus mercenarius deprehenditur, & antequam se occultat agnoscitur, quia Domino omnia antequam erant, cognita sunt, non solum quæ facta; sed etiam quæ futura sunt.*

Hoc

Hoc errore decepti Adam & Eva, audientes sonitum pedum deambulantis in Paradyso Dei, absconderunt se sub arbore. Hieron. lib. 9. in c. 29. Isaiæ.

Primus [itaque] homo post culpam, inter arbores Paradyfi; abscondus inuenitur. Greg. lib. 33. mor. cap. 3.

Sic habes Adam abscondentem se, ubi Deum cognouit esse præsentem, & quæsitum latere voluisse, & vocatum à Domino eâ voce quæ latentis morderet affectum, hoc est, *Adam ubi es?* hoc est; cur te abscondis? cur lates? cur fugis eum quem videre desiderabas? Ita grauis culpa est pænitiæ, ut sine iudice, ipsa se puniat, & velare se cupiat, & tamen apud Deum nuda sit. Amb. lib. 2. de pœn. cap. vlt.

Quò te [Adam] duxerunt peccata tua, ut fugias Deum tuum, quem ante quærebas? Ambr. lib. de Paradyso cap. 14. Timor iste culpam fatetur, latebra præuaricationem.

Cain quoque dicens: *si eycis me hodie, à facie tuâ abscondar*, simili stultitiâ Deum arbitratus est ignorare. Et per Amos de impijs & peccatoribus dicitur: *si absconderint se ab oculis meis in profundo maris, ibi mandabo draconem; & mordebit eos.* Hieron. lib. 9. in c. 20. Isaiæ.

[Et tu] quò fugis Propheta [Iona?] non audisti quod David ait: *quò ibo à spiritu tuo, & quò à facie tuâ fugiam?* In terram? sed Domini est terra & plenitudo eius. Ad inferos? & ibi virtus tua non deerit. Ad Cælum? ibi quoque te esse cognosco. In mare? & eò tendit Chrysof. hom. de Ionat.

G 4

dex-

dextera tua. Cùm navim fuisset ingressus turbantur maria, fluctus elevantur, & profundi pelagi arena monstratur; & sicut fidele mancipium, cùm servum fugâ lapsum, (nonnullis etiam communi Domino preciosis ablatis) omni animositate, contra ejus retentores insistit, nec antè derelinquit. nisi eum præsentaverit Domino; sic & mare, conservum agnitum, non alieno patrocinio, nullius postulato subsidio, sed propriâ virtute commotum, ut sibi redderetur, exposcit.

Pauli. car.
ad Cythereum.

*Nam qui putârat per mare evadi Deum
Et navi celari, Deo,
Nunc iste & intra belluam mer sam mari,
Adesse sensit arbitrum.*

*O digna sancto claustra fugitivo Dei!
Capitur mari quo fugerat;
Altumq; vasta missus in ventrem fera,
Vivo tenetur carcere.*

*De nave iactus perit & undis navigat
Exul soli & hospes sali.
Spatiatur antro belluini corporis,
Captivus & liber reus.*

Isaïa. 2.

Ingredere in petram, abscondere in fossa humo, a facie timoris Domini, & a gloria maiestatis eius.

Tomo 9.
Hier. ep.
ad Amic.
In scientiâ
divinæ
legis.

Si [enim] umbrato repente Cœlo solis claritas nostris aspectibus denegetur, & productis in nostram humilitatem nubibus, pluvix terris immineant; si commotis, ut

allo-

assolet, elementis, in rotam sui currus tonitrua concitentur, & hinc, inde fulgurum iacula, palpebris terribiliter obiecta corruscent, (quamquam & consuetudine illâ contingant) pavemus, contremiscimus, & proni ad terram, depositâ superbiâ, cervices submittimus: quid faciemus in illâ die miseri, quando revoluto Cœlo, cum Angelicis virtutibus, igneus Dominus totus adveniet? quando cadentibus desuper stellis, sol in tenebras, & in sanguinem luna mutabitur? quando montes sicut cera liquefcent, quando terra ardebit, & arescent flumina, & maria siccabuntur, & contra rerum naturam consumptio divinitus humore, ariditatem in aquis ignis operabitur? Quando peccatores dicent montibus, Cadite super nos, & collibus, Tegite nos: quando vocabunt homines mortem, & vocata non veniet; quando discrimina vertentur in vota, & quod semper oderunt homines, concupiscent?

*Esto mihi [Domine] in Deum protectorem & Aug. in
in domum refugij domus refugij, tu mihi esto, Psal. 30.
Deus protector, domus refugij. Quò fugio?
ad quem locum tutus fugio? ad quem montem?
ad quam speluncam? ad quæ tecta munita?
quam arcem teneam? quibus muris ambiar?
quocumque iero, sequor me. Quicquid enim vis,
potes fugere, homo, præter conscientiam tuam.* Tu mihi eris domus

G 5

refu-

refugij, ad te confugio, nam à te, quò fugiam? Quocumque iero, ibi te inveniam; & si irasceris, ultorem te invenio; si placatus es, adiutorem. Nihil mihi ergo restat, nisi ad te fugere, & non à te. Vt euadas hominem Dominum, quicumque servus es, fugis in ea loca, ubi non est Dominus tuus, ut euadas Deum, fuge ad Dominum; nam non est quò fugias Deum; præsto sunt omnia & nuda Omnipotentis oculis.

XIII.

XIII:

Numquid non paucitas dierum meorum finietur brevi? dimitte ergo me, vt plangam paululùm dolorem Meum. *Iob. 10.*

S Ciliet, in magno cupis hoc me ponere lucro.
 Addita quoad vita pars quotacumq; mee.
 Si numerata forent aliquot mihi lustra, vel an-
 Muneris hic poterat nomē habere favor: (ni,
 Stamina sed brevibus inuixisse fugacia filis;
 Obsecro, dic, pauci quantula summa, dies?
 Nempe ita, qui vitam modò ducere coepit in-
 Dicitur moriens, occubuisse senex, (fans;
 Sic sua nonnullis descripta est vermibus atas,
 Vna quibus brevis est, integra vita, dies.
 Sic aliquis numerat celeres sibi flosculus horas.
 Natali tumultant quem sua fata die.
 Floscule mane puer, medià vir, floscule, luce;
 Floscule, sub noctem, Sole cadente, senex.
 Sic oreri q̄, vno moreri q̄, ò floscula, Phæbo;
 Vno sis q̄, puer, vir q̄, senex q̄, die. (rum,
 Staret adhuc volucrum saltem rota lenta die-
 Hora nec admittis qualibet iret equis;
 Vermiculi canerent; tot plenis viximus horis;
 Flosculus, & totidem, diceret, herba sui.
 Sed tempus rapidis volat irreparabile pennis,
 Fluminis in q̄, modum, lubricus annus abir.

Men-

Menstruus impulsis rapitur quoq; solibus orbis,
 Et fugiunt, nullo frana tenente, dies.
 Deniq; percipitis rota concita vertitur hora,
 Nec remeare potest, qua semel hora fuit.
 Invida res, tempus; sua se per puncta trucidat;
 Se pariter fugiens, se pariterq; sequens.
 Qualis teda suo se flammea funerat igne,
 Qua sibi fatalem congerit ipsa rogam.
 Sic redit in proprium sacrorum circulus orbem.
 Flebitur inq; suas annua meta rotas.
 Non fuit antiquis male prodita fabula chartis,
 Qua genitor sobolem commoluit ore suam:
 Nempe vorax annos mensēsq; interficit avum;
 Seq; fluendo parit; seq; fluendo necat.
 Hora diem, mensemq; dies depascit eundo,
 Bis-senisq; senex mensibus annus obit.
 Annus obit, mensesq; diesq; horaq; recedunt,
 Et suum in se iterum tempora gyrus agit.
 Ergo meo exiguum spatium concede dolori,
 Non nisi concesso tempore fata querar.
 Non ego supremis tempus mihi risibus oro,
 Non facit ad risum resve, locusve meos.
 Pro lacrymis spatium, spatium pro planetibus opto.
 Hac mihi tantilla, qua peto, caussa mora est.
 Ite igitur magnis, lacryma, mea flumina rivis;
 Ite, ferite truces ora sinumq; manus.
 Ite per os lacryma, savite in pectora palma;
 Pars bona, dum statis, temporis, ecce fugit.
 Sentio, eunt lacryma; repetuntur, sentio, planetus;
 Iam flavi & planxi, sistite; iam factus est.

Num.

Numquid non paucitas dierum meorum
 finietur brevi? dimitte ergo me, ut
 Plangam paululum dolorem meum.
 Iob. 10.

Q V I D in hoc mundo stabile, quid pe-
 renne? Audi cuiusdam venerabilis viri
 vocem: *Tempus*, inquit *vita mea levius cursu-*
ribus fuit.

Chrysep.
 ad Theo-
 dor. Mon.
 tom. 5.

Cum enim primum homo peccavit, æ-
 ternitas mortalitate mutata, in nongen-
 tos & amplius annos; exinde paulatim re-
 crudescente peccato, in breve tempus, ho-
 minum vita contracta est.

Hieron.
 ep. 21. ad
 Paulam.

Brevis dies hominis sunt? numerus mensium
eius apud te est: constituisti terminos, qui pra-
teriri non poterunt.

Iob. 14.

Quare cautum se ac sollicitum vivere,
 ostendit, qui brevitatem presentis vitæ
 considerans, non eius usum sed, terminum
 conspicit; ut ex fine colligat nihil esse quod
 transiens delectat. Hinc namque per Sa-
 lamonem dicitur, *Si annis multis vixerit ho-*
mo, & in his omnibus latatus fuerit, meminisse
debet tenebrosi temporis & dierum multorum; qui
cum venerint, vanitatis arguetur praterita. I-
 gitur cum culpa animū tētat, mēs necesse est
 ut brevitatem suæ delectationis aspiciat; ne

Greg. lib.
 9. mor. c.
 44. in cap.
 Iob.

ad

ad vivacem mortem iniquitas rapiat, cum constet quod ad terminum citius mortalis vita percurrat.

Greg. lib.
7. mor.
cap. 20.
in cap. 6.
Iob.

Sæpè etenim dum præsentis vitæ brevitatis, quasi diu perseveratura diligitur, ab æternâ spe animus frangitur, & delectatus præsentibus, desperationis suæ caligine reverberatur.

[Sed] sancti viri, quia brevitatem vitæ indefinenter aspiciunt, quasi quotidie morientes vivunt, & tantò se solidius mansuris præparant, quantò & nulla esse transitoria semper ex fine pensant. Hinc quippe Psalmista, veloci cursu fugere vitam peccatoris aspiciens; ait: *Pusillum adhuc, & non erit peccator.* Hinc iterum dicit; *Homo, sicut fœnum, dies eius.* Hinc Isaias ait. *Omnis caro fœnum, & omnis gloria eius, sicut flos agri.*

Aug. in
Psalm. 102.

Attendat quid sit homo; non superbiat: *homo tamquam fœnum dies eius.* Quid superbit fœnum, ad tempus modò florens, post paululum arefcens? Quid superbit fœnum ad tempus vicens, & hoc ad parvum tempus donec sol candescat? *Sicut flos agri ita efflorescit.* Quàm exiguo tempore transeunt flores? & hoc est pulchrum in herbis. Hoc quod valde pulchrum est, hoc citò cadit. *Omnis caro fœnum.* Et claritas luminis vt flos fœni: fœnum aruit & flos decidit.

Quasi flos egreditur & conteritur.

Quid

Quid enim sunt nati homines mundo, nisi quidam flores in campo? tendamus oculos cordis, in hanc latitudinem mundi præsentis; & ecce quasi tot floribus, quot hominibus plenus est: vita itaque in carne, flos in fœno est. Homo etenim more floris procedit ex occulto, & subitò apparet in publico; qui statim ex publico per mortem retrahitur ad occultum. Carnis nos viriditas ostendit, sed ariditas pulveris ab aspectibus retrahit, quasi flos apparuimus, qui non eramus; quasi flos arefcimus, qui temporaliter apparebamus.

In idem
cap. 14.
Iob.
Gregor.

[Imò] quid ab his bestiolis distamus, quas ferunt apud Hypanim fluvium (qui ab Europæ parte in pontum insluit) nasci atque vnum diem vivere? sicut ergo ex his ea quæ octavâ horâ mortua sit, provectâ esset ætate mortua, quæ verò occidente sole, decrepita, eò magis si etiam solstitiali die, sic si longissima ætas, cuiusvis hominis conferatur cum æternitate, in multo minore brevitatis, quam illæ bestiolæ reperiemur.

Isidor.
Clarius
oratio. 10.
de mortis.

— *Quid enim, mihi dicito, longum hæc mortalis habet fatig, obnoxia vita?*

Tenes diem istum? si renuisti heristernum, tenes & hodiernum: sed heristernum inquis, non teneo, quia iam non est, istum autem teneo in quo sum, & qui mecum est. Itane? de isto excidit tibi iam quantum à primâ luce

Nazianz.
in præcepte
ad Virgines.
August. in
Psalm. 38.

H

trans.

transferit. Nonne iste dies à primâ horâ cæpit? Da mihi primam horam eius: Da mihi & secundam eius, quia & fortè ipsa transuolauit. Tertiam, inquis, dabo tibi, fortè enim in ipsâ nunc sumus: Certè ergo sunt isti dies, & est tertia dies; & si tertiam dabis, non diem sed horam dabis. Verumtamen ne hoc quidem tibi concedo, si mecum utcumque ista transilisti. Da mihi vel horam tertiam ipsam mihi da in quâ es. Si enim aliquid eius iam præterijt: & aliquid eius adhuc restat; nec quod præterijt aliquid mihi potes dare, quia iam non est; nec quod restat, quia nondum est. Quid mihi de horâ istâ quæ nunc peragitur dabis? quid de illâ mihi dabis? Cui committam hoc verbum, ut dicam, est. Cùm dicis ipsum est; certè una syllaba est, & momentum unum est, & tres litteras habes in ipso istu. Ad secundam huius verbi litteram non peruenis, nisi prima finita fuerit. Tertia non sanabit, nisi & cum ipsa secunda transferit. Quid mihi de hac unâ syllabâ dabis, & tenes dies, qui unam syllabam non tenes? momentis transuolantibus cuncta rapiuntur. Torrens rerum fluit. Isti ergo dies non sunt, antè abeunt penè quàm veniunt, & cùm veniunt, stare non possunt. Iungunt se, se quantur se, & non se tenent.

Iob. 7.

Parce mihi Domine, nihil enim sunt dies mei

[Hinc] sancti viri, præsentis vitæ dies, nihil

Greg. 1.8.
mor. cap.

nihil esse conspiciunt, quia illuminatæ mentis oculos in considerationem aternitatis figunt. 20. in Iob.

Per horarum [namque] momenta crescimus atque decrescimus, nec in eodem manemus statu. Ipsum quoque quod loquimur, dictamus & scribimus, de vitæ nostræ parte præteruolat. qui dudum infans, subito puer; qui puer, repentè juvenis; & usque ad senecturem per spatia mutatur incerta, & antè, se senem intelligit, quàm juvenem non esse miretur.

Hieron.
lib. 11 in
cap. 40.
Hilaire.

[Denique] quicquid temporis vivitur, de spatio viuendi demitur, & quotidie fit minus minusque quod restat; ut omninò nihil aliud sit tempus vitæ huius, quàm cursus ad mortem, in quo nemo vel paululùm stare, nec aliquando tardiùs ire permittitur, sed omnes urgentur pari motu, nec diuerso impelluntur accessu: neque enim cui vita breuior fuit, celerius diem duxit, quàm ille cui longior. Vnde ex quo homo cæpit esse in hoc corpore, in morte est. Quid enim aliud, diebus, horis, momentisque singulis agitur, donec ea consummata mors, quæ agebatur, impleatur, & incipiat iam tempus post mortem, quod cum vita detraheretur, erat in morte.

Aug. lib. 7.
de ciuitate.
Dei, c. 10.

Bonè itaque dicitur, *Dimitte me, ut plangam paululum dolorem meum.* Quia nisi à reatu

Greg. lib.
17. mor.
cap. 45.

tu culpæ, quo nos ligauimus, misericorditer dimittemur, perfectè flere non possumus, hoc quod in nobis ipsis, contra nosmetipsos dolemus: sed tunc veraciter reatus nostri dolor plangitur, cum tenebrosa illa inferni retributio, intento timore præuidetur.

Greg. lib.
9. mor.
cap. 44.
in cap. 10.
Iob.

Sed sicut moderata afflictio lacrymas exprimit, ita immoderata subducit; quâ mæror ipse quasi sine mærore fit, qui afflictâ mentem deuorans, sensum doloris tollit;

Ibid.

Sæpè namque peccator iniquitatis suæ vinculis ita constringitur, ut pondus quidem peccatorum toleret, sed tamen, quia tolerat, ignoret. Sæpe autem si cognoscat, quanto reatu premitur, erumpere in lacrymas conatur, & non potest, ut hunc in se mente liberâ, & conversatione integrâ persequatur. *Flere ergo dolorem suum non valet, qui & iniquitatis suæ reatum considerat, & tamen præ terrenæ occupationis pondere, hunc & gemere nequâquam vacat: flere dolorem suum non valet, qui primâ quidem consuetudini contraire nititur, sed tamen adhuc succrescentibus desiderijs carnis grauat. Huius doloris præsentia Prophetæ mentem cruciauerat, cum dicebat, Dolor meus contra me est semper, quoniam iniquitatem meam ego pronuntiabo, & cogitabo pro peccato meo.* Tunc igitur ad plangendum dolorem nos Dominus dimittit, cum & mala nobis, quæ

feci.

fecimus demonstrat, atque adhæc eadem, flenda quæ cognoscimus, adiuuat.

Hoc solùm ergo Domine, præsta, quod deprecor Iudic. 11.
Dimitte me, ut duobus mensibus circummeam montes, & plangam cum sodalibus meis:

Sexaginta dies plangere nobis demonstrat planctum præsentis vitæ, dicente Domino: *Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur.* Desertum ergo plangimus huius mundi (desertum enim dicitur res ubi non manetur) quia ergo hic non permanetur, desertum dicitur. Plangendum est ergo in vitâ istâ caducâ, ruinis plenâ; casibus obvolutâ; ut cum plangimus, suscipiat Dominus immolationem animæ nostræ.

Chrysost.
hom. de
Iephte.

*Vtinam saperent & intelligerent ac
uouissima prouiderent ! Deut. 32.*

14

XIV.

*Vtinam saperent, & intelligerent,
ac uouissima prouiderent !*

Deut. 32.

P*ro pudor ! usque adco est homini mens casa
futuri ;
Vt nisi qua videat, nulla pericla putet ?
Scilicet hoc sapere est, tantum presentibus angere,
Nec procul aspectis consuluisse malis !
Ante tubas, Miles, diserto parat arma duello ;
Cum sonuere tube, serius arma parat :
Nauita, quas captat, praesagus prospicit auras,
Anchora velinolum nec remoratur iter :
Quas veniente metet segetes aestate colonus,
Credidit exultis, ante, colonus agris.
Prouida quin etiam metuens formica senecta,
Vectat in annonam paucula farra suam.
O quid agis, gens eventus, ignara futuri ?
Tempora, qua veniunt postuma, nulla times ?
Scamina perpetuo fors nent adamantina filo,
Aut cessant triplices voluere pensa colus ?
Falleris, ah ! nulli datur has placasse sorores ;
Vna licet parcat, de tribus, una secat.
Fadera fors pacto sanxere perennia clauo,
Concorde stabili vitaq, morsq, fide ?
Falleris, ah ! nimium tibi pacta fauentia fingis,
Non seruant nullam vitaq, morsq, fidem.*

H 4

Ante

Antè, nivem fidis lambent incendia flammais
 Inraq; sædifragis, sanciet Auster aquis.
 Antè, dies nocti pacem nox antè, diei
 Servet, & infestis accubet agna lupis.
 Omnia letifero latè Mors subingat arcu,
 Quidquid & hoc Phœbi vescitur igne necat.
 Nemo venenata vitavit arundinis ictum,
 Omnis ab hâc cervix, cuspide, vulnus habet.
 Hic teneros Matrum capit inter brachia, natos,
 Aut cunas, tumulum, cade recente facit.
 Hic pueros, alibi configit arundo puellas;
 Hic invenes; illic funerat illa senes.
 Stataq; iam nullo discrimine, funera miscet
 Militis atque Ducis corpora mixta iacent,
 Nec micat auratâ tibi Cræse cataver arenâ
 Pulcrior aut tuus est, pulcra Rebecca cinis.
 Aspice, quid cineres sit Caesaris inter & Iri?
 Omnibus en color est vnus, & vnus odor.
 Quid invvat his igitur tantùm confidere rebus,
 Cen lethi imperio vita soluta foret?
 Stat sua cuique dies, depleto ferrea fuso,
 Seriùs aut citiùs quemlibet urna vocat.
 Cogimur huc omnes, huc sũmu& infimus ordo,
 Ibumus, emenso tempore quisque suo.
 Actum si vacuas animus simul iret in auras,
 Vt vapor in nebulas extenuandus abit!
 Morsq; foret nostra quog; meta novissima vite.
 Mors simul amborum corporis atque animi?
 Quàm bona mors esset posituris morte dolores,
 Quos nova post vitam, vitæ mors ve daret?

Qui-

Quilibet extremam latus properaret ad horam,
 Et puto, vivendi vix superesset amor.
 Sed dolor, heu! non est mors ultima linea rerũ.
 Non necat hic animum qui cremat ossa rogas.
 At postquam è terris animo exhalata recessit,
 Iudicis extemplo sistitur ante pedes.
 Ille sedet iustumq; & inexorable Numen,
 Flammaq; sunt oculi flammaq; fulva caput.
 Illa (tremens, metuensq; oculos attollere Cælo:)
 Dura catenatâ vincula mente gerit.
 Ille sinus animi, fibrasq; introspicit omnes.
 Quodq; latet tacitum nocte favente nefas.
 Illa scelus; convicta, suum pudibunda fatetur.
 Nec videt effugio, quem petat, esse locum.
 Ille simul Iudex, testis simul, & simul actor,
 Compertit statuit criminis esse ream.
 Illa memor nullis hanc flecti quastibus aulam,
 Heu! frustra à effusis se sepelit lacrymis.
 O, quis tunc anima sensus, qua cura relicta,
 Nullus ubi pro se, iure patronus agit!
 Nempe vocat montes & inhospita culmina, cantes
 Antraq; queis trepidum condat operta caput.
 O Anima! ô Iudex! ô non placabilis urna!
 Qui secum hæc meminit, nec citò dirigit?
 Sed nondum hoc tanti clauduntur sine dolores;
 Altera adhuc restans, vitaq; morsq; super:
 Vita perennanti que sacula protrahet ævo,
 Mors longa extremum non habitura diem.
 Ab quibus, ab quantis laniabitur hæc tormētis!
 O quibus, ô quantis affluet illa bonis!

H 5

Illa

*Illa, sua pascit Divino nectare mentes ;
 Hac, miscet liquidâ pocula plena pice.
 Illa, Chely angelicâ vel gutture carmina fundit
 Hac, gemit horrendis exululata sonis.
 Illa, agit eternas cælo plaudente, choreas ;
 Hac, salit ad colubros sæva Megea, tuos.
 Illa, nec astivis, gelidis nec aduritur aëstris ;
 Hac furet immitis igne geluq̄, vadi.
 Illa, per ætherios agit otia mollia campos ;
 Hac, agit æterni triste laboris opus.
 Illa dolorum expers, mala nulla, nec aspera sen-
 tit ;
 Hac, patitur dirum quidquid ævernus habet.
 O felix opibus, felix tot vitæ triumphus !
 O gravis, ô tantis mors metuenda malis ?
 Vel tua, vel tua, nos dubio manet alea iactu ;
 Alea, non altâ proyicienda vice,
 Ah subeant vestri gemina sic pectora cura,
 Vt semel alterius fors obeunda cadet !*

Viuam

*Viuam saperent, & intelligerent, ac no-
 vissima providerent. Deut. 32.*

OGENS sine consilio & sine pruden-
 tiâ! *Viuam saperent, & intelligerent, ac
 nouissima providerent!*

Bonau.
opusc. de
contempe-
faculi.

*Saperent, damnatorum multitudinem ;
 saluatorum paucitatem, & temporalium
 rerum vanitatem.*

*Intelligerent, tria; scilicet peccatorum mul-
 titudinem, bonorum omissionem, & tem-
 poris amissionem.*

*providerent, tria; scilicet mortis pericu-
 lum, extremum iudicium, & æternum sup-
 plicium.*

*Sed oculos non vis habere nisi in præsen-
 tia,*

August. in
Psal. 48.

*Perversa quippe anima rebus præsentibus
 dedita. in terrenis voluptatibus resoluta, ab-
 scondit sibi mala sequentia, quia prævidere
 futura refugit, quæ præsentem lætitiâ per-
 turbant; dumque in præsentis vitæ oblecta-
 tionibus se deserit, quid aliud quàm clausis
 oculis, ad ignem vadit, & indè dicitur per
 Paulum: qui gaudent tamquam non gaudentes
 sint; quia et si qua est præsentis temporis, ita
 est agenda lætitiâ, ut numquam amaritudo
 sequētis iudicij recedat à memoria, quatenus
 dum mens pauida extremæ ultionis timore
 transi-*

D. Greg.
hom. 39.
in Euang.

transfigitur, quantum tunc præsens lætitia, tantum post, ira subsequens temperetur: si extrema mala nostra formidolosè & in desinenter aspiciamus? iuxta hoc quod per quemdam sapientem dicitur: *In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua, & in eternum non peccabis.*

Speculo
pec cap. 5
Tom. 9.
Aug.

Sed quæ sunt nouissima tua, quæ providere sollicitè debes? summa totius providentiæ est, utique illa terribilis horâ, in quâ, misera anima tua, ex hoc corpusculo corruptibili timés est egressura, in illâ nimis metuenda extremâ horâ; quis amicorum, quis parentum tuorum veniet cum gladijs & armis auxilium ferre? Non enim erit tunc qui consoletur te ex omnibus charis tuis, respicientibus etiam ad auxilium & adiutorium hominum; sed refugium tuum tantummodo est apud Deum. Reduc ergo fili mi, sedulus in memoriam illum extremum exitus tui diem, & antequam misera anima tua, de carcere carnis exeat, provideat, quò vadat. Quando ægrescit; ærotando ægritudo crescit; peccator expãuescit; cor contremiscit; caput obstupescit; sensus euanescit virtus exarescit; vultus pallefcit; facies nigrescit; oculus tenebrescit; auris surdescit; nasus putrescit; lingua fatiscit; os obmurescit; corpus tabescit; caro marcessit. Tunc carnis pulcritudo

do factor efficitur, & putredo tunc solvitur in cinerem, & vertitur in vermem.

Post hominem verbis, post vermem factor & horror:

Sic in non hominem vertitur omnis homo.

Age iam, cum ad illud vltimum Iudicium venerimus, ab eo Iudice iudicandi, qui nec falli occultatione criminum potest, nec ad impunitatem promerendam muneris alicuius oblatione corrumpi, cum coeperint omnium secreta reuelari, & non solum actus ac verba, sed etiam ipsæ cogitationes ostendi; quid faciemus sub tanti Iudicis maiestate? quid excusationis obtendere poterimus, quâ nos defensionis arte purgabimus? quæ nobis subventura est penitentia, quam in hac carne cõtẽpsimus? quæ nos defensura sunt opéra bona, quæ in hac vitâ non fecimus? ad quos Apostolos, aut ad quos alios Sanctos confugituri sumus, quorum exemplâ simul ac verba despexerimus. An fortè aliquos ibi fragilitas corporis excusabit? sed excusationi eorum reclamabunt omnia sanctorum exempla, qui cum fragilitate carnis, in carne vincentes, quod fecerunt, utique fieri posse, docuerunt. Quid ergo respõsuri sunt, si eis Dominus dicat si potuistis, quare non restitistis desiderijs peccatorum? si non potuistis, quare meum, contra peccata, non quæstistis auxilium? Nonne ad hæc obmutescantibus & quid

Prosper
lib. 1. de
vitâ con-
templat.

quid excusationis referant non habentibus, dicit: *Ligate eos manibus & pedibus, & mitte in tenebras exteriores, ubi erit fletus & stridor dentium, ubi vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur.* Hęc & his similia libenter audire vel legere, iugiter ante oculos mentis adducere; cogitare, quale malū sit, ab illo gaudio diuinę contemplationis excludi, beatissimā Sanctorum omnium societate priuari fieri patrię cęlestis extorrem; mori vitę beatę; mori viuere sempiternę; in æternum ignem, cum diabolo & angelis eius expelli, ubi sit mors secunda, damnatis exilium, vita supplicium; non sentire in illo igne quod illuminat, sentire quod cruciat; exundantis incendij terribiles crepitus pati? barathri fumantis amatā caligine oculos obcęcari; profundo gehennę fluctuantis immergi; edacissimis in æternum dilaniari vermibus, nec finiri: hęc & multa similia cogitare, nihil est aliud, quàm vitij omnibus repudium dare, & omnia blandimenta carnalia refrenare.

Attende ergo; in illā terribili horā de quā loquimur, misera peccatoris anima. Quando de mundo exitura & itura es; aderunt mox ministri, maligni illi scilicet diaboli, illa verē tartarea monstra velut leones rugientes ut rapiant prędam, tunc horribilia patebunt loca poenarum, chaos & caligo tenebrarum, horrorum, miserię & tribulationis, tremor

tremor, timor angustię & confusionis; dolor horrendę visionis; tremor tremendę mansionis; locus fletuum, ubi stridor dentium, ubi morsus vermium, ubi clamor dolentium, ubi luctus gementium, ubi est vox clamantium peccatorum & dicentium; *Va, ve, nobis Filij Eua?* quid tunc proderit scientię instantia, sæculi pompa, mundi vanitas, terrenę dignitatis cupiditas?

Dic mihi, ubi tunc amatores mundi, qui ante pauca tempora nobiscum erant? ex eis remansit nisi cineres & vermes. Attende diligenter, quid sunt, quid fuerunt? homines fuerunt sicut tu, comederunt & biberunt, tiserunt, *duxerunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descenderunt.*

[Imò] moliùs educata corpora graviùs foetent post mortem.

Aspera non Cyris, non Crasis Parca pepercit,

Hicq; etiam, nuper sub quibus orbis erat.

Te quoq;, Alexander, victor grassate per orbem.

Perdidit immodici copia sumpta meri,

Inter defunctos, quidnam est discriminis? Ossa

Et cineres Iri, tantalidiscq;, pares.

Par Constantino famulus meus (hic ego tantum

Excipio tumultum) diuus, inopsq;, pares.

Atq;, hic ista quidem. Ast alio qua condit in ovo,

Ultima lux pręcis, quis memorare queat?

Horrida summa, gravis caligo a luce remotis,

Vermis, qui memoris criminis esse facit.

Non

Bern. lib.
med. c. 2.

Petrus
Dam.
epist. ad
Blaiucam.
cap. 30.
Nazian.
de externi
hominis
utilitate.

Non natum esse, tibi melius, scelerate, fuisset,
 Aut natum, prorsus more perire fere,
 Quam mala tot passū in terris, seruosq; dolores;
 Post graviora iterum, tempus in omne pati.
 Atque utinam matris memora rapuisset in alvo!
 Nam tenebra nato, mox mihi fletus erat.

Aug. Soli-
 loq. cap. 3. Ergo, o anima, siue vigiles, siue dormias,
 semper in auribus tuis illa horribilis tuba re-
 sonet: *Surgite mortui, Venite ad iudicium.* O
 anima nunquam excidat à tuâ memoriâ: *Itē*
maledicti in ignem aeternum: Venite benedicti
percipite Regnum. O quid potest lamentabi-
 lius & terribilius cogitari quam *Itē?* & quid
 delectabilius exprimi quam *Venite?* duæ sunt
 voces, quarum nihil horribilius vnâ, & nihil
 iucundius alterâ poterit audiri.

X V.

XV.

Defecit in dolore vita mea, & anni
 mei in gemitibus. *Psal. 30.*

Hoc erat ergo meis dominâs Natalibus astruē
 Vt mihi lux faustâ nulla rediret aue!
 Quam leuis optati me temporis aura fefellit;
 Dum toties repeto; Crastinus albus erit.
 Nec tamē albus adhuc mihi crastinus ille reluxit
 Quin, qui praterijt proximus, ater erat.
 Credideram alternos vita succedere casus.
 Inq; vices lacis cedere mœsta locum.
 Vtq; serenato detergis nubila cœlo,
 Cum reuebis claram Cynthie pure diem;
 Vtq; maris reparis fugitinas, Cynthia, fluctus,
 Cum tingis refluo littora sicca salo;
 Sic ego venturi non felix temporis augur,
 Omnia pro votis rebaritura meis.
 At mea, quàm dispar, quantoq; seuerior illis,
 Quas dat nupta viro, tristitia est lacrymis!
 Coniuge defuncto, bis denis mensibus, uxor
 Sola domi queritur, conjugis orba, necem.
 Post decimum sinitur lugubria ponere mensē,
 Et peplum niuēâ verrere triste togâ. (nūc?)
 Quis mihi transactus semel est sine luctibus an-
 Quis vacuus mensis? quis sine nube dies?
 Nulla meis lex dat finemve, modūve querelis;
 Sed parit asiduum se, velut Hydra, dolor.

l 2

Et

Et plāctū & lacrymis, gemitūq; absunitur omnis
 Ipsaq; pars minima est vita caduca, sui.
 Sapē quidem rabidis sunt aquora turbida ventis
 Sed brevis est, quoties magna procella furit:
 Quasq; rapit sylvis bruma inclementia frondes,
 Compensant viridi tempora verna comā:
 Et Notus obscuris quoties tegit athera nimbis,
 Latior innubi mox redit ore dies:
 Ast mihi perpetuos contexunt funera luctus,
 Demptra nec est ullo synthesis atra die.
 Mœstaq; nec festo cessavit tibia cornu,
 Pectus, ebur, pugni, pleetra; querela, fides:
 Hæc cytharâ, soles; hæc transigo pectine, noctes;
 His fidibus, vita tempora fallo mea.
 O quoties velle suspiria pectore rupi,
 Cùm cuperem tacito mergere verba sinu!
 O quoties, lux quanta fuit, fuit acta querelis.
 Lunaq; quanta fuit, planctibus acta fuit!
 Ne gemerem, memini, toties monuistis amici,
 Multaq; ne gemerem credite, facta mihi.
 Libera lætitia suasisistis frena remissi,
 Illicō lætitia libera frena dedi.
 Ast ubi singultum compescere risibus opto,
 Risibus, heu, gemitus obstrepuore meis!
 Sapē, volens placidas somno traducere noctes,
 Perpetuò vigiles obruor imbre genas;
 Dumq; diu nimium violentos comprimo fletus,
 Heu, mare perruptis effluit aggeribus!
 Flumina, vos testes, vos nota cubilia, sylva,
 Vosq; cana valles, conscia vosq; inga;

Vos

Vos testes, quoties suspiria vincere tentans,
 Victa, reluctanti murmura cordi dedi.
 Quin etiam auditis permota ululatus Echo;
 Questibus audita est aggemuisse meis.
 Tunc ego, tunc illa, alternis dedimus lamenta,
 Fleuimus inq; vices, planximus inq; vices.
 Ut Pandionia sibi dant responsa sorores,
 Cùm cesum, thalami labe queruntur Itym;
 Et sedet hinc Progeneramo miserabile plorans,
 Et sedet inde summus flens Philomela nefas:
 Alteraq; alterius sequitur suspiria questu,
 Admissum lacrymans, utraq; crimen auis.
 Talis & Alcyone cùm naufraga vela mariti
 Nequicquam scopulis littoribusq; canit;
 Aut viduus, viridi nemoris sedet arbore turtur
 Comparis æterno murmure fata gemens.
 Sic mihi fatidica, nerunt quoque stamina Dina,
 Iret ut optato sidere nulla dies.
 Utq; adimant nullos, lamenta perennia luctus,
 Aut cesset, causâ deficiente, dolor.
 Sed fuit, ut prima, gemitus, vox prima loquela
 Sit gemitus vita, vox quoque summus mea.

I 3

Defecit

*Defecit in dolore vita mea, & anni mei
in gemitibus. Psalm. 30.*

Hieron. in
Psalm. 30.

Aug. lib.
21. de civ.
cap. 14.

Ibid.

Aug. serm.
28. de verb.
Apost.

Nazianz.
carm. de
humana
natura.

Author.
spec. pec.
Tom. 9.
Aug.

QVAMDIU est hic in præsentivâ, habet gemitum & fletum unusquisque homo.

Homo non à risu orditur hanc lucem, quid malorum ingressus sit nesciens, propheta quodammodo: solum, quando natus est, ferunt risisse Zoroastrem, nec ei boni aliquid monstruosus ille risus portendit. Prorsus quod scriptum est *grave iugum super filios Adam à die exitus de ventre matris eorum usq; in diem sepultura in marem omnium.*

Vnde interrogemus pueros qui nascuntur, quare à ploratu incipiant: nascitur & statim plorat, & post nescio quot dies ridet. Quando plorabat nascens, Propheta suæ calamitatis erat, lacrymæ enim testes sunt miseræ.

*Hoc homini tantum firmissimum est expersq; senecta
Inde ex quo nascens fletibus ora rigat;
Per lacrymas testans, quas vita in limine fundit
Quoniam illum maneant agmina dura mali.
Est Regio (ut quondam Cretæ) ignara ferarum;
Est alia, hyberna nescia terra niuis:
At, vacua adversis quod vita tempora rebus
Clausurit, haud quisquam dicere iure potest.*

In huius vitæ miseriam intrasti lugens
dies tuos in dolore & ærumnâ pertransisti,
cum

cum luctu & labore hinc exiturus es. Intelligas ergo in quâto sit ingressus tuus. flebilis progressus tuus debilis, & egressus horribilis.

*Risum reputavi errorem, & gaudio dixi: Eccl. 2.
Quid frustra deciperis?*

Domini vox est ad suos dicentis, *Vos plorabit & plangetis, seculum autem gaudebit: Vos tristes eritis.* Timenda sunt Christianis præsentis sæculi gaudia, & optanda pro devotione mœstitia.

Lætitia enim tantum nomen habent cum omnia sint in tristitia.

*Qui sumus in hoc tabernaculo, ingemiscimus 2 Cor. 5.
gravati.*

An non est meritò ingemiscendum, quod sumus in regione alienâ, & in Coloniam procul à patria positam amandari?

In abscondito plorabit anima mea: plorans plorabit & deducet oculus meus lacrymam.

Asseuerant Turturem castam & amatricem comparis esse, ita ut si quando evenerit, eius masculum ab Aquilâ siue Aucupe capi, non se commiscere alteri, sed ipsum cupere, & ipsius prætolari adventum, & in amoris eius expectatione pendere. Huius turturis meminit Scriptura in Cant. Canticorum dicens: *Vox turturis audita est in terra nostra.* O gemitus de medio cordis amabilis, bonitatis pullulans fontes! ô gemitus cælestem sponsum CHRISTVM ad semetipsum adducens!

135

I 4

Vox

Chrysof.
serm. de
martyrib
imitandis

Chrysof.
hom. 54.

Chrysof.
hom in
Psalm. 115

Hieron.
13.

Chrysof.
rom. 5.
hom. de
virtute.

Hugo de
S. Victor
serm. de
assump.
Mar. to. 2.

Vox turturis, amorem canit & dilectionis; & habet singularem dilectionem turtur, cui canit, vel presentis gaudium, vel absentis affectum. Igitur vox turturis tota de amore, & non novit aliud præter amorem turtur. Et quid sonat vox turturis? quam significationem habet vox turturis? quid dicit? Vnum est quod sonat vox turturis, & semper illud sonat & resonat, & non fastidit umquam. Numquam turtur vocem suam variat, numquam canticum suum mutat, semper idem canit qui semper idem diligit. O vox turturis quam dulcis es! & quis dignus erit audire vocem turturis? in solitudine canit turtur, & semper turtur solitudinem diligit, quia singularem dilectionem querit. Non audietur in plateis vox eius, neque foris clamorem suum proferet. Intus resonat, intrinsecus canit & non possunt audire turturem, nisi qui intus sunt; qui elongant in solitudine, qui secretum inhabitant.

Bernard.
ser. 59. in
Cant.

Donec [autem] homines pro Dei cultu, mercedem tantum in terra, & tantum terram acceperunt, minimè se cognoverunt peregrinos; nec more turturis ingemuerunt. ita tandiu non est vox turturis audita in terrâ nostrâ. Vbi ergo Regni Cœlorum promissio facta est, tunc primum manifestè sonuit in terra vox turturis. Nam dum sancta quæque iam Anima CHRISTI presentiam suspiraret;

raret, Regni dilationem molestè ferret, desideratam patriam gemitibus & suspirijs à longè salutaret, nonne tibi videtur, vice fugi gemebundæ ac castissime turturis, quæcumque anima in terris ita fecisset? Ex tunc ergo & deinceps vox turturis audita est in terrâ nostrâ. Quid ni moveat mihi crebras lacrymas & gemitus quotidianos CHRISTI absentia? *Domine ante te omne desiderium meum & gemitus meus à te nã est absconditus. Laboravi in gemitu meo, tu scis, sed beatus qui dicere potuit; Lauabo per singulas noctes lectum meum, lacrymis meis stratum meum rigabo.* Non solû autem mihi, sed & omnibus, qui diligunt adventum eius, gemitus isti comperti sunt. Hoc quippe est quod ipse aiebat. *Numquid possunt filii sponsi lugere, quamdiu cum illis est sponsus? venient autè dies, cum auferetur ab eis sponsus; & tunc lugebunt, ac si diceret; & tunc vox turturis audietur.* Ita est, Iesu bone, venerunt dies illi; nã & ipsa creatura ingemiscit & parturit usq; adhuc, reuelationem filiorum Dei expectans; non solû autem illa, sed & nos ipsi intra nos gemimus adoptionem filiorum Dei expectantes Redemptionem corporis nostri. Neq; vacui gemitus, quibus è cœlo tam misericorditer respondetur. *Propter miseriam inopum & gemitum Pauperum nunc exurgã, dicit Dominus.* Fuit & in tempore Patrum, vox ista gementium: sed rara, & penes quemq; suus gemitus, Vnde &

dicebat quis: *Secretum meum mihi, secretum meum mihi?* At ubi palam clamatum est *Quae sursum sunt quarite, ubi CHRISTVS est in dextera Dei sedens ad omnes iam coepit pertinere gemitus ille tursureus, & una omnibus esse gemendi ratio.*

L I B E R

I.

Concupiuit anima mea desiderare
Iustificaciones tuas. *Psal. 118.*

CO Elestem dubitans, terrenumq; inter A-
morem,

Nescio quo statum sub duce signa sequi.

Ille sub imperium, vocat hic ad pilea: pugnant

Disimili nimium conditione duces: (crimq;

Hinc vocor, hinc revocor, rursusq; invitor u-

Non secus ac restuo quassa carina salo.

Ambiguum faciunt Amor hic, amor ille duellu,

Impediuntq; suo sistere vota loco.

Sit satis, ah! tandem mala rot fastigia passa,

Et sinar ad portus spem revocare suos!

O Deus! aut nullo caleat mihi pectus ab igne.

Aut solo caleat legis amore tua! (pras;

Non nego! quod lubeat, magna est optare, volu-

Et modo posse Volo dicere; Nolo, modo!

Frena nihil patitur minus, atq; libido vonendi,

Nec se lege sinunt libera vota premi,

Vt vagus exultim lorisq;, lupisq; solutus

Quoslibet in pastus currere gestit equus:

Aut stabulo ruit & viridi mox sternitur herbâ,

Deposito nimium bucula lata iugo:

Ast ubi mox revocat consueta ad arata colonus,

Excudit ille lupos, illa recusat onus.

Scilicet expeditur libertas una vonendi,

Qua satis est, quamvis utilitate vacet,

Sic

Sic Phaeton, patria ruiturus ab axe quadriga;
 Appetis ignotos flectere rector equos.
 Sic quoque non solitis dum niteris aliis
 Icare, subiectis labere merfus aquis.
 Quam varia Superum lassas prece tundimus
 aures!

Cœlitibus puto nos sapè mouere iocum.
 Ille vouet nuptam, nupta vouet ille sepulcrum;
 Hic sobolem nasci postulat, ille mori:
 Ille Patri mortem, Patri rogat ille salutem;
 Hic fieri iuuenis supplicat, ille senex.
 Vix, puto, consentit centum de millibus unus;
 Quin aliquis voto disfidet ipse suo.
 Deniq; quid Superos oret, pars maxima nescit.
 Tam noua quicq; sibi vota precesq; facit.
 Sic ubi iam grauidas stimulant fastidia Matres;
 Obscenam satiant fercla pudenda famem?
 Scilicet expetitur modò calx, modò creta palato,
 Et modò, qua stomacho displicuere, placent.
 Quid desiderijs ultra tot inanibus uror?
 Quid iaculor nullo votaq; spesq; scopo;
 Este procul gemitus, procul anxia turba, timores,
 Sollicitaq; preces, votaq; spesq; procul.
 O Deus, aut nullo caleat mihi pectus ab igne,
 Aut solo caleat legis amore tua.

Con.

Concupiuit anima mea desiderare iustifi-
 cationes tuas! Psalm. 118.

MIRVM est, quomodo concupiscatur
 desiderium; nec sit in nobis, cuius
 concupiscentia iam sit in nobis. Quis nesciat in homine esse concupiscentiam, in homine desiderium? cur ergo concupiscitur, ut habeatur, quasi forinsecus inferatur? aut quomodo haberi eius concupiscentia, sine ipso potest, cum non sit & ipsum quid aliud, quàm concupiscentia? Nam & desiderare, procul dubiò concupiscere est. Quis enim iste mirabilis atque inexplicabilis languor? & tamen est; nam & ægrotus qui fastidio laborat concupiscit utique desiderare cibum, dum concupiscit non habere fastidium. An aliud est concupiscere, aliud desiderare? non quod non sit concupiscentia desiderium, sed quia non omnis concupiscentia desiderium est; concupiscuntur enim & quæ habentur, & quæ non habentur: nam concupiscendo fruitur homo rebus quas habet; desiderando autem, absentia concupiscit. Desiderium ergo, quid est, nisi rerum absentium concupiscentia? sed Dei iustificationes absentes esse quomodo possunt? An & quando

Aug. in
Psalm. 118

quando sciuntur, & non fiunt, absentes habendæ sunt? sæpè enim quid agendum sit, videmus; nec agimus, quia non delectat ut agamus, & concupimus ut delectet, Prævolat intellectus; & tardè sequitur, & aliquando non sequitur, humanus atque infirmus affectus. Ided ergo desiderare concupiscebat, quæ bona esse cernebat, cupiens eorum habere delectationem, quorum potuit videre rationem.

Aug. in
Psal. 118.

Non dixit [autem] concupiui iudicia; sed, concupiui desiderare: sicut enim vitâ vivere, plus est, quàm vivere (vivere namque commune etiam huius est vitæ; vitæ autem vivere, Beatorum est) sic concupiscere ut desideremus iudicia Dei, plus est, quàm desiderare iudicia; concupiscimus enim desiderare, quasi non sit potestatis nostræ desiderium, sed gratiæ Dei. Cùm enim Dominus oblectari nos viderit cupiditate desiderij iudiciorum suorum, sobriū auget affectum; cùm autem peccamus non concupiscimus desiderare iudicia Dei. Vnde etiam Dominus non otiosè ait; *Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum*; non solūm desiderans, sed etiam geminato desiderio concupiscens remissionem tribuere peccatorum. Concupiscamus ergo & nos desiderare iudicia Dei.

Orig.

Nam sicut dicitur aliquis carnalis Amor, quem

quem & Cupidinem appellauerunt Poëtæ, prolog. in Cant. secundūm quem qui amat, in carne feminat: ita est & quidem spiritualis Amor, secundūm quem & ille interior homo amans in spiritu feminat.

[Iam] discerne petitionem cordis tui, à Aug. in Psal. 36. petitionibus carnis; discernere quantum potes. Verbi gratia: cæcus est, corpore; rogat ut illuminetur: Petitio hæc carnis. Infirmatur, rogat se saluum fieri; saluus fit moriturus: & ista petitio carnis est, & si quæ sunt talia. Petitio cordis quæ est? sicut petitio carnis est, velle sibi præparari oculos, utique ad videndam istam lucem (quæ talibus oculis videri potest) ita petitio cordis, ad illam lucem pertinet; *Beati mundi corde, quoniam ipsi Deum videbunt.*

Sed homo, quasi pullum onagri se liberum natum putat; nam qui implere cuncta Greg. cap. 15. in c. 12. Iob. quæ desiderat per effrenatam libertatem querit, quid aliud, quàm pullo onagri esse similis coacupiscit; ut disciplinæ hunc lora non teneant, sed audenter inter vagos perlyluam desideriorum curat?

Mens quoque nostra rebus mutabilibus Greg. cap. 22. in c. 7. Iob. subdita, & à semetipsâ variatur. Nam querens quod non habet, anxia percepit; cùm quæ habere cœperit, tædet hanc percepisse, quod quæsiuit. Amat sæpè quod despexerat, despicit quod amauerat. Diu querit, ut pa-

K
rum

rùm in his quæ inuenerit, perseverat.

D. Greg.
hom. 36.
in Evang.

Nos enim, nati in huius peregrinationis ærumnâ, huc fastidiosi iam venimus; nescimus quid desiderare debeamus.

Aug. de
orando
Deo.
Epist. 21.
ad Probâ-
cap. 5.

Ac planè quid oremus, sicut oportet, nescimus. Alius vult coniugari, alius coniugio viduatus deinceps continenter eligit vivere; alius nullum concubitum nec in ipsis nuptijs experiri:

August.
Confess.
6. cap. 6.
Aug. de
orando
Deo. c. 12.
epist. 121.
ad Probâ.

Et ego inhiabiam honoribus, lucris, coniugio, & tu irridebas.

Certè, qui dicit in oratione, verbi gratia: Domine multiplica diuitias meas; aut, da mihi tantas, quantas illi vel illi dedisti; aut honores meos auge; aut fac me in hoc sæculo præpotentem atque clarentem, vel si quid huiusmodi est, & hæc dicit, eorum habens concupiscentiam, non id attendens, ut ex his, secundum Deum proſit hominibus, puto eum non inuenire in oratione Dominicâ, quo possit hæc vota coaptare: Quamobrem pudeat saltem petere, quæ non pudet cupere, aut si & hoc pudet, sed cupiditas vincit; quanto melius hoc petitur, ut etiam ab isto cupiditatis malo liberet, cui dicimus: *libera nos à malo.*

Chrysoſt.
in Epist.
ad Rom.
c. 1. hom.
4.

Vides [ergo] auiditate omne malum exortum, cum ipsum desiderium videlicet, non sustineat intra proprios terminos consistere? Quidquid enim terminos à Deo statos trans-

transgreditur, id absurdarum ac minimè legitimarum rerum appetens est. Quemadmodum enim fieri sæpè videmus, ut qui ciborum appetitionem, quiq; impotenti siti correpti fuerint, ij & cœnum quoque nonnumquam ad bibendum appetant;

Sic cor meum, cor vanum, vagum & instabile dum suo ducitur arbitrio, & diuino caret consilio, in seipso non potest consistere, sed omni mobili mobilius, per infinita distrahitur, & hac atque illac, per innumera discurit; & dum per diuersa requiem quærit, non inuenit, sed in labore miserum, à re quie vacuum manet: sibi non concordat, à se dissonat, à se resilit, voluntates alternat, consilia mutat, ædificat noua, destruit vetera, destructa reædificat, eadem iterum atque iterum alio & alio modo mutat & ordinat; quia vult & non vult, & numquam in eodem statu permanet.

Sed allide Domine concupiscentiam meam dulcedine tuâ, quam abscondisti timentibus te, ut concupiscam te concupiscentijs sempiternis; ne vanis illectus & deceptus interior gustus ponat amarum dulce & dulce amarum.

Breu. cap.
9. medit.

Aug. foli-
loq. cap.
12.

Vtinam dirigantur viae meae ad custodiendas iustificationes tuas! Psal. 118.

I I.

Vtinam dirigantur viae meae ad custodiendas, iustificationes tuas!

Psal. 118.

Quò ferar in tanto deprensa errore viarum,
 Scetum ubi tam vario tramite fallit iter?
 Hac abit in dextram, tenet altera semita laevam,
 Illa tumet in cliuos, vallibus ista iacet:
 Hac faciles aditus, aditus habet illa malignos,
 Et quos illa tegit, detegit illa dolos.
 Quoq; vel haec tendat, vel quò se porrigat illa,
 Exitus implexo sine videre veiat.
 Non ita, quae partes via se sindebat in ambas,
 Hercules ambiguum fecit euntis iter,
 Nec totidem refluxis Meander fluctatur undis,
 Ipse suis quamvis obuius erret aquis.
 Nec labyrinthi tanta est fallacia tecti,
 Curua licet varijs flexibus antra tegat.
 Heu graviora meos cohibent discrimina gressus!
 En geminà dubiam parte pericla premunt:
 Non ego qua metuam dinortia mille viarum
 (Solutus Dadaleâ, qui fuit aede labor)
 Sed praeter varios curuis ambagibus orbis,
 Nox etiam caecas celat opaca vias;
 Nullaque se presso monstrant vestigia signo,
 Quâ populus trito calle, notârît iter,
 Et licet explorem pretensis obuia palmis,
 Et vitem obstantes, inbera dura, petras;

Vix satis inceptos ausim producere cursus,
Sed retinent timidum noxq̄, dolusq̄, gradus.
Lassus ut ignotâ cum fors regione viator
Opprimitur nebula precipitante diem:
Nullaq̄ iam toto collucent sidera Cælo,
Nec propè sunt ulla, rustica tecta, casa;
Nullaq̄ signato callem notat orbis a sulco,
Vlla nec humano semita trita pede;
Nec scit, an in sylvas, an eat ruiturus in undas
Longius inceptam si paret ire viam.
Tum validis mutos compellat vocibus agros
Si quis aberranti præstet arator opem.
Vtq̄, vel è stabulis tacitūq̄, quis audiat antris,
Ingeminant longos, terq̄, quaterq̄, sonos.
Omnis at in surdas clamor volat irritus auras,
Nullaq̄, Pastoris verba remissa sonant.
O quis in his tendat mihi stamina fida periclis?
Quis Deus, in tanta, sit mihi nocte Pharos;
Isacidas quondam per inhospita regna vagantes,
In solitas docuit clara columna vias:
Stella comes monuit Nabatheos lumine reges,
Parvaq̄, Berthemia duxit in antra domus.
Quin recreat trepidos, fratru duo sidera, nautas
Tu quoq̄, mi gemini Castoris ede facem,
Gnosis aberrantem revocavit Thesea filo,
Sestias, Leandro fixit amica facem,
Ecce ego sum Theseus, vice tu mihi sis Ariadnes,
Cumq̄, ero Leander sis vice Sestianos.
Aspicis ut multi, vaga turba, per ania currant,
Et sistis huc, illuc, quemlibet error agat?

Hic

Hic cadit ignotâ præceps Regione viarum,
Ille vago cacum tramite versat iter:
Hic celerat cursus; hic passu deside lentat;
Sapius ille suos fertq̄, refertq̄, gradus:
Hic diuersus abit, lateri comes ille propinquat,
Hic comitis ductu fallitur, ille suo:
Perpetuos aliquis vestigia flectit in orbis,
Alter in obliquas voluitur usque vias:
Hic ratus ad certam cursu se tendere metam,
Decepto repetit limina prima pede:
Denique in errorem factu ruit agmine vulgus,
Quodq̄, tenere decet, vix tenet ullus iter.
O utinam, recto tendat, mea semita ductu,
Nec fraus decipiat tramitis vlla gradum?
Qualis at, excusso fugit irremocabilis arcu,
Dum volat, ad certum missa sagitta locum,
Talis in offenso festinet limite cursus,
Quâ tua nempe movent tendere iussa, via.
Esto igitur mea lux, quoties iaculabere, nervus,
Quemq̄, petis iaculis lex tua sancta, scopus;
Quaq̄, scopum cupies certus tetigisse sagitta,
Ille ego sim digitis lecta sagitta tuis.

K 4

Finiam

Vtinam dirigantur via mee ad custodiendas iustificationes tuas. Psal. 118.

Aug. l. 2.
de oper.
merit.

HIEREMIAS dicit: *Scio Domine, quia non est in homine vita eius; nec viri est ut ambulat & dirigat gressus suos.* Hinc & in Psalmis cum quidam dixisset Deo: *tu mandasti mandata tua custodiri nimis*, continuo, non de se præsumpsit, sed optavit ut faceret. *Vtinam* inquit, *dirigantur via mee ad custodiendas iustificationes tuas.*

Amb. in
Psal. 118
OËton. 5.

Miles qui ingreditur iter, viandi ordinem non ipse disponit sibi, nec pro suo arbitrio viam carpit, nec voluntaria captat compendia, ne recedat à signis; sed itinerarium ab Imperatore accipit & custodit illud; præscripto incedit ordine, rectaque viâ conficit iter, ut inveniatur comitatus, parata sibi subsidia. Hanc legem viandi esse præscriptam Christo ducente, sanctis comitantibus, recognoscas velim. Profecti sunt enim & Patres nostri de terrâ Ægypti, per longa spatia terrarum, quorum itatiuæ omnes, mansionesque descripta sunt. Aduertimus ergo quis has ordinauerit mansiones, quomodo ambulare oporteret filios Israel. Præibat enim illos, per diem; Deus in columnâ nubis; noctu autem in columnâ ignis, ut viam ostenderet ambulanti & tenebras dimoueret, lex

lex viarum, columna erat & ignis & nubes.

Multæ enim sunt viæ & multa genera viarum, magnum profectò periculum viatori. Quàm facillè in multarum occurfu, errabit in viâ suâ, qui viarum discretionem caruerit? Scrutemur proinde vias nostras, etiam vias dæmonum, vias quoque Beatorum spirituum, & vias Domini inuestigemus.

Ber. ser.
11. super
Quæ habita
in adiutorio

[Si enim] viam ingressus cum veneris ad compitum aliquod: (& nescias quod iter ingredi debeas) stas & cogitas ipse tecum, vtrum primam, aut secundam, aut tertiam viam eligas quam sequaris, nec putas prius adoriendum iter quàm animo deficiens; quanto magis animo debes ac mente consistere quid ad regnum cæleste tendis, & cogitare tecum, quia non omnis via illò ducit, non omnis eò dirigit ad Hierusalem illam, quæ in cælo est. Sunt viæ quæ malos exitus mortis habent. Hæ sunt viæ de quibus legisti: *Quia sunt viæ quæ videntur viro rectæ esse, ultima autem eius aspiciunt in profundi inferni.*

Amb. in
Psal. 118
oËton. 8.

Viæ igitur filiorum Adam in necessitate & cupiditate versantur. Ab utraque siquidem ducimur, & ab utraque trahimur, nisi quod videmur magis urgeri necessitate, trahi cupiditate. Et necessitas quidem specialiter corpori tribuenda videtur, nec simplex illa est sed *anfractuus habens plurimos plurimamque dispendia*; nam compendia pauca ad

Ber. serm.
11. super
Quæ habita
ser.

modum, si qua tamen. In his quoque docetur quàm necesse habeat clamare ad Dominum, non de necessitate, sed de *necessitatibus meis erue me*. Non modò ab hac viâ necessitatis, sed ab eâ quoque quæ cupiditatis est, optabit educi, quisquis non surdâ aure monita Sapientis exceperit. Quid enim ille ait? *à voluntatibus tuis auertere*, & item: *post concupiscentias tuas non eas*. Hæ sunt viæ quæ videntur hominibus bonæ, sed finem non habent nisi cùm demergunt in profundum.

Ibid.

Si inuenisti vias hominum, illud quoque considera, ne fortè de his dictum sit: *Contritio & infelicitas in vijs eorũ*: vt sit contritio in necessitate, infelicitas in cupiditate. Videamus & vias Dæmonum, videamus & caueamus, videamus, & fugiamus eas, siquidem via illorum. Præsumptio & Obstinatio. Quàm peruerso & euerso sunt corde filij hominum! quicumque sectantur vias Dæmonum, ingrediuntur Dæmonum vias. Hæc eum tota aduersum nos spiritualium colluctatio nequitiarum est, vt nos seducant, vt nos inducant in vias suas, vt deducant in eis, perducant ad destinatum finem, qui paratus est eis. Quæ verò sunt sanctorum Angelorum, viæ? Profectò illæ, quas vnigenitus enarrauit dicens: *Videbitis Angelos ascendentes & descendes super filium hominis*. Ascensio igitur & descensio viæ illorum. Ascensio propter se, descen-

descensio vel potiùs condescensio propter nos. Puto & vias Domini vultis audire. Docuit itaque vias suas, cùm aperuit labia Prophetæ ut diceret: *Vniuersa via Domini misericordia & veritas*. Ita ad singulos, ita ad omnes communiter venit, in misericordiâ scilicet & veritate. *Ab his itineribus incuruati sũt colles mundi*; superbi, Dæmones, Principes.

Iste ordo est, alij præcedunt, alij sequuntur. Qui præcedunt exemplum se præbent sequentibus; numquid neminem sequuntur? Si neminem sequuntur, errabunt. Sequuntur ergo & illi aliquem, ipsum CHRISTUM. Et cernitis ordinatos gressus per Paulum Apostolum dicentem. *Imitatores estote sicut & ego CHRISTI*. Iusti attendendo eos qui se in bono præcedunt, imitando sequuntur. Quomodo sequuntur? *Videbunt iusti & timebunt*. Videbunt & timebunt sequi vias malas, cùm vident quosque meliores, iam elegisse vias meliores, & dicunt in animo suo, quemadmodũ solent dicere viatores, attendentes alios cùm præsumptione ambulantes in viâ, ipsi adhuc incerti viæ; & quasi fluctuâtes quò eant, dicunt sibi: Non frustrâ illi hæc eunt, quando illò eunt, quò nos ire volumus. Et quare cum magna fiduciâ hæc eunt, nisi quia illac ire perniciosum est. Videbunt ergo iusti & timebunt. Angustam viam vident illac; hæc vident paucos, illac multos; sed si iustus

Aug. in
Psalm.

es, noli numerare; noli numerare turbas hominum incedentes latas vias; noli eos attendere, multi sunt, pauci autem per viam angustam.

Greg. cap.
17. lib. 7.
mor. in c.
6. Iob.

Reproborum [si quidem] *semita* semper inuoluta sunt, ut pravis concupiscentis dediti aut bona nulla appetant, aut appetentes infirmo desiderio ad hæc nequaquam mentis *liberos gressum* tendant. Recta enim aut non incipiunt, aut in ipso fracti itinere, adhuc minimè pertingunt, vnde fit plerumque, vt ad morem suum, lassati redeant, seseque ab intentione animi in carnis voluptatibus sternant; sola quæ transeunt cogitent, nulla quæ secum permaneant, curent.

August. in
Psalm. 139.

Caput circuitum eorum? quid est circuitus ipsorum? vt circumeant & non stent, in gyrum eant erroris, vbi iter est sine fine: qui enim in longum it, aliunde incipit, alicubi finit, qui in gyrum it, nusquam finit. Ipse est labor impiorum, qui demonstratur in alio Psalmo euentius: *in circuito impij ambulat,*

Greg. lib.
7. MOR. c.
24. in cap.
6. Iob.

Benè ergo de reprobis dicitur: *Inuoluta sunt semita gressuum eorum*, quia recta quidè deliberando appetunt, sed ad consueta semper mala replicantur, & quasi extra se tensi, ad semet ipsos per circuitum redeunt, qui bona quidem cupiunt, sed à malis nequicquam recedunt.

Ponau. in
Psalm. 36.

Et quidem cadunt extra viam, ut ille qui num-

nunquam fuit de Ecclesia. Quidam cadunt à viâ; vnde hoc: *Melius est viam iustitie non agnoscere, quam post agnitam retroire.* Quidam cadunt in viam, vnde dicitur, *iustus septies cadit in die.*

Sed est multa differentia inter casum Iusti & iniusti: *Iustus*, inquit, *cum ceciderit, non prosternitur.* Iniustus, & qui spem non habet in Deo positam, si ceciderit, prosternitur, & non surgit, id est. si peccaverit non pœnitet, & peccatum suum emendare nescit.

Orig.
hom. 4. in
Psalm. 36

O tortuosas vias! vix animæ audaci, quæ speravit, si à te recessisset, se aliquid melius habituram! Versa & reuerse, in regnum & in latera, & in ventrem, & dura sunt omnia, & tu solus requies. Et ecce ades, & liberas à miserabilibus erroribus, & constituis nos in viâ tuâ. & consolaris & dicis: *Currite ego feram, & ego perducam, & ego ibi feram.*

Aug. conf.
6. c. 16.

Melius *dirigebantur à Domino gressus eorum*, quibus per noctem, ignis columna lucebat, per diem, nubis. Et tu merere factis, votisque deposce, vt *gressus tui à Domino dirigantur, ne moueantur pedes tui.* Cauendū est quoque ne rectam semitam derelinquas, & *diuerticula te viarum tortuosurum* decipiant. Ideò dicit: *Parate viam Domini, rectas facite semitas eius.* Rectas faciamus animorum semitas, ne labamur, ne effundantur gressus nostri sicut vxoris Loth, quæ post se respexit, & gressus

Ambr. in
psalm. 36.

tene-

tenere non potuit, sed effusi sunt. Non effundantur sicut Ægyptiorum, quorum gressum maris fluctus effudit. Nonne de his pulcrè dixeris; *Effusi sunt gressus eorum*, quos benè vixisse pœnituit?

Augst. in
Plal. 38.

O qui dereliquisti semitas rectas, abeundo in vias tenebrarum! ô qui lætamini in malis, & gaudetis in everfione malâ, quorum semitæ prauæ, & *flexuosi cursus eorum* sicut lubricus & fluxuosus author ipsorum, cur odisse cœpistis viam rectam! Non vos direxit Dominus.

Aug. foli-
log. cap. 4.

O Domine qui lux es, qui es via, veritas & vita, in quo non sunt tenebræ, error, vanitas, neque mors. Lux sine quâ tenebræ; via sine quâ error; veritas, sine quâ vanitas. vita sine quâ mors: Dic verbum, Domine; fiat lux, ut videam lucem & vitem tenebras: videam viam, & vitem invium: videam veritatem & vitem vanitatem: videam vitam, & vitem mortem. *Illuminare*, inquam, *illuminare* huic cocco, qui in tenebris & in umbrâ mortis sedet, & dirige pedes eius in viam pacis!

Nyssen.
orat. 4.
in Cant.

[Fac] ut anima [mea] telum sit in manu potentis ad scopum supernum directum, [scio] esse eundem & sponsum nostrum & sagittarium; [fac] eandem item animam esse sponsam & telum, quâ ille tamquam telo utatur, dum eam bonum ad scopum dirigit.

III.

III.

Perfice gressus meos in semitis tuis: vt non moueantur vestigia mea.

Psal. 16.

Ergo caduca gradum toties mihi tibia fallat,
Sternet & inplanâ pes vitiosus humo?
Aspice, qui Cælis hominum vestigia spectas,
Firmaq; fac presso stet mea planta solo.
Instruit implumes pennata Ciconia pullos,
Et docet aërias prapes mire vias.
Exemplo volucrem sequitur modo filia Matrem,
Tutaq; iam peragit, quod met nebat, iter.
Provocat expansis sobolem Iouis armiger alis,
Et iubet insuetas sollicitare plagas.
Mox præt, & pleno se ractat in aëra lapsu.
Remigio soboles subsequiturq; patrem.
Dum primum ignotas tentat puer inscius undas,
Corporis indoctum subere fulcit onus:
Mox opis oblitus, flumen sine cortice tranat,
Flumen in experto saepe sed ore bibit:
Sapius at doctus ubi plausit aquora palmis,
Ducit in immenso brachia tuta salo.
Aspice, qui in Cælis hominum vestigia spectas,
Aspice, quâ nobis arte leuetur iter:
Sustineor fragili puerilia membra curuli,
Quaq; vehunt socias ipsa propella rotas.
Nempe tripes baculi sic stipite nititur atas,
Quiq; senem velat, à sene fertur equus.

L

Ne

Ne tamen ambiguis malè decipiare querelis;
 De pedibus, tecum nulla querela meis:
 Nec vitio plante, vitio neque crura laborant;
 Saxa per & salebras tibia nostra salit.
 Non ego pennipedi dubitem certare Camilla,
 Isse per intactas qua pede, fertur, aquas.
 Quod queror, est animi vitium lacrymabile nostri,
 Qui, quibus incedat, languidus est pedibus.
 Heu iacet afflētis, affectibus omnibus eger!
 (Hi, quibus incescit, nempe fuere pedes) (est
 Si quod iter, quamuis breue sit, virtutis eundum
 Mens mihi sit minima lassalabore via!
 Crura forent fragilis veluti tu, Nile, papyrus,
 Quaq; ruit mota canna palustris aqua.
 Rarus, at immodicus quandoq; resuscitat ardor,
 Et pede fulmineo stringere cogit iter:
 Sed bene vix coeptū, currēdi extinguitur ardor;
 Lampadis ut magno flammula parua Notō.
 Ne tamen ignanis videar segnescere plantis,
 Promoueo tardos pigra subinde gradus.
 At mea tunc, caueā quisquam vestigia seruet,
 Ne puter immodicis ebria facta scyphis:
 Scilicet in partes ita tibi claudicat ambas,
 Semipedis claudi per ut hiulcat iter.
 Hunc volo, nunc nolo, nunc astuo, nunc lāguesco,
 Nunc stupet ut rigido mens religata gelu.
 Impatiens igitur, coepti sine fruge laboris,
 Sepè via medio, lassā retento gradum.
 Sed neque, quā languens statione resistere tento,
 Instabilem valeo figere firma pedem.

Auferor

Auferor aduerso velut incita puppis ab astu,
 Quam neq; vis remi nec sua vela iuvant;
 Damnaq; sunt iterum vano redimenda recursum,
 Irritus eterno sic redit orbe labor.
 Nempe catenati, sic publica corpora, serui
 Circumeunt toties, pendula teeta mola.
 It mola, perq; suos rapitur circumvā gyros,
 Sed perit his, quicquid conficit illa via.
 Heu quid agā! neq; sueta vebi neq; currere docta
 Nec pedibus minimas utilis ire vias!
 Magnum iter est Celo, magnis huc passibus itur;
 Quid faciet lentis nostra quadriga rotis?
 Tu spatia ingenti perlaberis ardua saltu,
 Vastaq; tergemini crura gigantis habes.
 Eoam passu, Hesperiumq; amplectere mundum,
 Sub femur ut Rhodius vela Colossus agit:
 Ast testudineo reptat mihi tibia gressu,
 Aut chelis referor, Cancer adunce, tuis.
 Quid postcas igitur sperem contingere metas,
 Quā metas refugopēdita sector equo?
 O Deus, ambiguos trepidantis persfice gressus,
 Vincat & applausis nostra quadriga rotis!

Persfice gressus meos in semitis tuis, ut
 non moveantur vestigia mea.
 Psalm. 16.

IN quo corrigit adolescentior viam suam? Psalm. 118.

Sepè etenim egregiā dū ste subnixus, in altū
 Naziane vit. huma
 Effror

*Efferor, ac medic virtutis septa volutu
Transilio, dirus resupinum mentis ad ima
Precipitem fundit Satanas; mibiq; accidit illud,
Quod solet huic, qui littoreâ dum incedit arenâ,
Haud certa elusis pedibus vestigia firmat.
Erigor ipse iterum, rursusq; in terga relabor,
Infelix magè, quàm prius; incedensq; labore
Perpetuo, trepidumq; fovens in corde pavorem
Vix gradior, citus at labens figo oscula terra.*

*Vias tuas Domine demonstra mihi, & semitas
tuas edoce me,*

Psal. 24.

Deduc me in via tuâ.

Psal. 85.

Psal. 142.

Fac mihi viam in quâ ambulem.

Ambr. de-
lugâ facu-
s, cap. 1.

Nam quis inter tot passiones huius corporis, inter tantas illecebras huius sæculi, tutum atque intemeratum servare potest *Vestigium*? Respexit oculus, & sensum mentis auertit, audiuit auris, & intentionem inflexit; inhalavit odor, & cogitationem impediit, os libavit, & crimen reulit; tactus contigit, & ignem adolevit.

Orig.
hom. 4. in
Psal. 36.

[Quare] qui iter agit ad virtutem, multa sunt quæ digredi habet & transire. Ergo & tu, quia ad CHRISTVM tendis (qui est Dei virtus) digredere luxuriam, scorta, adulterium; digredere furta, falsa testimonia; tum deinde digredere & avaritiam, & omnem pecuniæ cæterarumque malarum rerum concupiscentiam; digredere mendacium, digredere stultitiam sæculi.

Bonum

Bonum crus fac pedi tuo, non enim natura est, sed voluntatis: leuem hanc reddamus, ne celeritati pedum reliquum pondus officiat. Doce pedes esse cautos pavementum enim multis locis est lubricum; ac si cadas, multa perdidisti: attamen & si cecideris, surge; licet enim & hoc pacto vincere. Nunquam lubricis rebus te committas, & non cades; super solidas ac stabiles curre.

Chry. in 3
c. ad Phil.

In eo namque ostendimus quantâ ad Dominum cupiditate flagramus, si non solum ad eum per tranquilla & mollia, sed etiam per aspera & dura transimus. Hinc namque Propheta ait: *Qui perfecit pedes meos, quasi cervi.* Cervus enim cum montium iuga conscendit, quæque aspicit aspera, quæque se obijciunt sentibus illigata, dato saltu transgreditur, & absque ullo cursus sui obstaculo, in superioribus eleuatur; ita etiam electorum mentes, quæque sibi in hoc mundo obistere atque obuiare conspiciunt, contemplationis saltu transcendunt, & more ceruorum, despectis terrenorum sentibus, in superna se euehunt.

Gregl. 26.
mor. c. 10.
in cap. 35.
Iob.

Est ascensio, est transilitio, non pedibus, non scalis, non pennis; & tamen si interiorem hominem attendas, & pedibus, & scalis, & pennis. Nam si non pedibus: quomodo dicit homo interior. *Non veniat mihi pes super b. & ?* si non scalis; quid sunt quas

Aug. in
Psal. 38.

L 3

vidit

vidit iacob? si non pennis, quis est qui dicit; *Quis dabit mihi pennas sicut columna, & volabo & requiescam?* sed in rebus corporalibus, aliud sunt pedes, aliud scalæ, aliud pennæ, Intus autem & pedes & scalæ, & pennæ affectus sunt & bonæ voluntates.

Bern.
serm. 25.
in Cant.

Stat [anima] manu verbi leuata velut super duos pedes, deuotionem & agnitionem. Stat inquam, sed sibi putet dictum, *qui se existimat stare, videat ne cadat.* Putatne stare per se poterit, quæ surgere per se non potuit? Cur ergo si stare per se poterat, orabat homo de terrâ, *Confirma me*, inquit, *in verbis tuis Domine*: Denique & probârat, Eius ipsius ille vox fuit: *Impulsus, euersus sum ut caderem, & Dominus suscepit me.* Quæris quis ille impulsor? non est unus. Impulsor Diabolus est, impulsor Mundus, impulsor Homo. Quis iste homo sit, quæris? quisque sui. Noli mirari, usque adeo homo impulsor sibi est, & suimet præcipitator, ut non sit quod ab altero & impulsore formides, si ipse à te proprias contineas manus: manus tua, consensus tuus. Cùm igitur tres sint stanti imminentes stratores; horum, Diabolus liuore malitiæ; Mundus, vento vanitatis; Homo, semetipsum pondere suæ corruptionis impellit. Impellit Diabolus, sed non euertit, si quidem tuum tu illi negaueris assensum. Est & mundus impulsor, quia
in ma-

in maligno positus est; impellit omnes, sed solos euertit amicos suos. Ex quo satis claret, quàm sit Homo præcipuus impulsor sui, qui suo, sine alieno impulsu, cadere potest; alieno, absque suo, cadere non potest. Sed innixum verbo & indutum virtute ex alto, nulla vis, nulla fraus, nulla iam illecebra poterit vel stantem deicere, vel subijcere dominantem. Vis non timere impulsorem? *Non veniet tibi pes superbia, & manus impellentis non moveat te. ibi ceciderunt, qui operantur iniquitatem.* ibi Diabolus & Angeli corruerunt. Denique *in veritate non stetit* qui non innixus est verbo: & ideò fortassis sedere voluit, qui stare non valuit; dicebat enim: *sedebo in monte testamenti.* Ceterùm Deo aliter iudicante nec stetit, nec sedit, sed cecidit, dicente Domino, *Videbam Sathnam sicut fulgur de caelo cadentē*: ergo qui stat, si non vult cadere, non fidat sibi, sed nitatur verbo. Cuius manu erigeris, ipsius necesse est virtute teneris.

Via nostra, ambulantes quæri; sed tria sunt hominum genera quæ odit: Remanentem, Retro-redeuntem, Abeuntem: ab his tribus generibus malis, Domino adiuuante vindicetur, & defendatur gressus noster. Iam verò cùm ambulantes sumus, alius tardiùs ambulat, alius celeriùs, ambo tamen ambulant, excitandi sunt ergo

August.
tract. de
Cant. no.
uo. c. 7.

Remanentes ; Retro-redeuntes revocandi ; Errantes in viam ducendi ; Tardi exhortandi ; Celeres imittandi. Qui non proficit, remansit in viâ ; qui fortè à meliore proposito declinat , ad id quod deterius reliquerat, reuersus est retrò, qui fidem deserit , à viâ eravit. Cùm tardis sit nobis & cum celerioribus ratio, cum ambulatibus tamen. *Quis est qui non proficit ? qui se putauerit esse sapientem , qui dixerit, Sufficit mihi, quod sum : qui non attenderit eum, qui dicit: qua retrò oblitus in ea qua ante sum extensus secundum intentionem, sequor ad palmam vocationis Dei in CHRISTO IESU.* Currentem se dixit, sequentem se dixit, non remansit, non retrospexit : absit vt errauerit, quia viam ipse docebat , qui & tenebat. & ostendebat.

Paul. epist.
ad Caelan.
in fine in-
ter epist.
Hier. 10. 1

Beati sunt qui non de præterita sibi iustitiâ blandientes , secundum Apostolum, per dies singulos in virtute renouantur. Iustitia enim iusti non proderit ei , à quo die iustus esse deserit. Sanctus ergo securus esse non debet , quamdiu in huius vitæ agone versatur, sed totum quo tenditur spatiû, vitæ tuæ est, vt peragere possis iustitiâ, nec de præteritiâ iustitiâ confidens remissior efficiaris.

Aug. ser.
13 de ver-
bis Apost.

Quare semper tibi displiceat quod es , si vis peruenire ad id quod nondum es ; nam vbi tibi placuisti , ibi remansisti. Si au-

tem

tem dixeris, sufficit ; & peristi , semper adde, semper ambula, semper profice, noli in viâ remanere , noli retroredire , noli deviare. Remanet, qui non proficit ; retro-redit, qui ad alia reuoluitur vnde iam abcesse- rat ; deuiat, qui apostatat. Melius it claudus in viâ, quàm cursor præter viam.

Et quid claudicatis in duas partes? dixit Elias Aug. lib 4. de Symb. ad Catech. populo. Si Deus est, ite post illum ; si mundus est, ite post illum ; si Deus eligitur, seruiatur illi , secundum ipsius voluntatem ; si mundus eligitur , vt quid fictum cor quasi Deo accommodatur ? quid tibi cum pompis Diaboli, amator CHRISTI ? ô munde imunde, teneri vis pergens, quid faceres si remaneres ? quem non deciperes dulcis, si amatus alimenta mentiris ?

Deus Dominus fortitudo mea, & ponet pedes meos quasi cervorum. Habac. 3.

Sperabam aliquando in virtute meâ , quæ tamen non erat virtus ; & sic volui currere, vbi magis stare credebam, ibi magis cecidi, factusque sum magis retrò, & non antè, & quod credebam consequi , magis elongatum est à me.

Cogitavi [ergo] vias meas, & converti pedes meos in testimonia tua. Psal. 118.

Adhuc sequor , adhuc proficio, adhuc ambulo, adhuc in viâ sum, adhuc me extendo, nondum perueni.

Aug. ser 15
de verb.
Domini.

*Confige timore tuo carnes meas , à judicijs
animi tuis timui, Pſal. 118.*

*Confige timore tuo carnes meas , à
judicijs enim tuis timui. Pſal. 118.*

Litera prima rudi quondã inculcata inventa
Fertur ab antiquis, Numinis eſſe Timor :
Certaq; non altã Sapiencia diſcitur arte
Si quã fides verbis, Nate Dauide, tuis.
Hoc quoque noſtra fuit formata puertia ludo,
Doctãq; ſidereas mens trepidare minas,
Semper at heu ! tantis ſtupuit mēs caca tenebris,
Vt neque, quod toties audiit, Alpha ſciat.
Triſtibus Orbily plectenta ignauia ſieptris,
Poſt malè tot poſitos, nil didiciſſe, dies.
Et pueri ferulis ſegnes Elementa docentur,
Que leuis aſſequitur ſedulitate labor ;
Aſpiciunt nigras Cadmibis, terſe, puellas,
Aſpectaſq; vocant, nomine quamque ſuo :
Et licet atrato ſit par color omnibus ore,
Signa tamen faciem propria quamque notant
Cur ego quod teneris Infantia combibit annis,
Diſcere non etiam tempore poſſe putem ?
Plurima ſunt, nullo penitus mihi doctã Magiſtro.
Cur diſci nequeat, arte iuvante, Timor ?
Ah pudet ! en timeo, qua contempſiſſe decebat ;
Non timeo, iuſtos qua meruere metus.
Flagitium, minimo timeo committere teſte,
Non timeo facinus, reſte patrare Deo.
Ne corpus perimant, metuo de nocte latrones.
Nil metuens Anima certa pericla mea.

Nempo

Nempe fugit pieta sic passer imagine larua,
 Illita cui visco virga timenda fuit.
 Sic tremit aspecta cervus formidine penna,
 Nec tremit obstantes, agmina rauca, canes.
 Sic quoq; Marmarica trepidat leo terror arena,
 Et cadit in tensas, territus igne plagas.
 Heu! premit humanas furor hic caligine mentes,
 Fulgetras metuunt fulmina, nulla pauent:
 Subiicitur pedibus nigri metus omnis Auerni,
 Creduntur stygij fabula ficta soci.
 Scilicet, abiecto leue sit scelus omne Timore,
 Sed gravis insequitur pœna Timore, scelus.
 Flagitjs demum incipiunt trepidare peractis,
 Ante scelus, nullus pœlora terror habet.
 Tum pauor heu madidis mentē sudoribus angit,
 Et lasi ante oculos Numinis ara redit!
 Tum subitus strato vigiles Timor excutit artus,
 Propria tum vacuos terret imago thoros.
 Si strepitum moti dederit mus stramine lecti,
 Creditur ē syluis exiluisse leo:
 Nocte leuis, quassā si murmuret arbore ventus,
 Horrescunt rigida, fronde sonante, coma.
 Quid faciant, subitis si fulminet ignibus aether,
 Aut sonet aethereo grandior axe fragor?
 Pœlora cœlesti stupeant percussa tumultu,
 Et flamma metuant dissiliente peti.
 Tunc terrent aura, tunc terrent scilicet umbra,
 Augurioq; notant omnia signa Necem.
 Quin etiam nemorum nocturna silentia terrent,
 Ipsaq; se fontem mens furiata timet.

En

En quantum miseris pœna, mens conscia donat;
 Ipse in sese animus verbera tortor agit.
 Heu quoties stygij, turbato in Casare, manes,
 Pharsali quoties emicuisit agri!
 Sene Patris vindex, furys agitatis, Oreste,
 Umbra trucidate vina Parentis erat,
 Meste colubriferā Pentheu laniaris Erynni,
 Vindicat hoc lasos verberere Diva Deos.
 Nulla reos animos agitāt magē dira Tyrannia,
 Quām testem absidē pectore ferre suum.
 O Deus! ô confige tuo mihi corda timore!
 Ne peccem, furor hâc cuspide noster eget.
 Vtilis ante scelus Timor est qui frena gubernet,
 Quid timet, admissō crimine, sero timet.
 Confige timore tuo carnes meas, à iudicijs
 enim tuis timui. Psalm. 18.

NISI timor instituendæ vitæ nostræ ru-
 dimenta iaciat, impossibile fuerit san-
 ctimoniam legitimè observari. *Confige*, in-
 quit, *timore tuo carnes meas*; nam quemadmo-
 dum qui corporis membra habent clavis
 transfixa, ad actionem quamlibet immobi-
 lia ea retinet, sic ij quorum animam occu-
 pavit *Dei timor*, omnem prorsus importunā
 peccati & obstreperam occasionem vitant:
 Timenti itaque nulla ad complectendam
 virtutem deficit facultas, cùm per *Timorem*
 ab indecorâ omni & absurdâ actione reuo-
 catur & impeditur,

Nam

Basil.
 hom. in
 Psalm. 34.

Chriſt.
hom. 53.
in Ioan.

Nam quemadmodum quercus altiùs demiffis radicibus, nullius venti viribus ſternitur, ita animam *Diuino timore confixam* nullus tentationum ventus euellet.

Amb. in
Pfal. 118.
Oſtoniſ.

Sunt autem & carnes quædam animæ, ſicut corpus eſt animæ. Carnes animæ, ſunt carnales cogitationes : *Configat has carnes timor Domini & iudiciorum eius.*

Baſil.
hom. in
Pfal. 33.

Eiuſmodi ergo timore eruditus, quaſi freno quopiam ab arce, & inhibe animam ad vitioſam concupiſcentiam propendentem.

Bern.
ſerm. 29.
in Cant.

Prudenter ſagittari & impugnari ſalubriter poſtulat Sanctus cùm dicit in oratione, *Confige timore tuo carnes meas*; optima *Timor* iſte *ſagitta*, qui configit & interficit carnis deſideria, ut ſpiritus ſalvus ſit.

Bern. lib.
de interiore do-
mo. c. 36.
Bern ſer.
54. in Cât.

Teneat ergo & terreat timor. Iudicij, metus gehennæ, laquei mortis, dolores inferni, ignis urens, vermis corrodens, ſulphur foetens, flamma tartarea & omnia mala.

In veritate enim didici, nihil æquè efficax eſſe ad gratiam promerendam, retinendam, recuperandam; quàm ſi omni tempore, coram Deo, inueniaris non altum ſapere, ſed timere. Beatus eſ ſi cor tuum tripliciamore repleueris; ut timeas quidem pro acceptâ gratiâ, ampliùs pro amiſſâ, longè plus pro recuperatâ.

Auguſt. in
Pfal. 52.

[Sed multi] *trepidauerunt timore, ubi non erat timor*, numquid enim timor eſt ſi quis perdat

perdat diuitias? non eſt ibi timor, & ibi timetur, ſi quis autem perdat ſapientiam, ibi verè timor, & ibi non timetur. Stulticia, dicens in corde ſuo, non eſt Deus; timuiſti perdere terram & perdidisti cœlum!

[Sed] ita ſe habet peccatum, vt priuſquã fiat & ad opus perveniat, obtenebret & decipiat mentem; poſtquam autem conſumatur, manifeſtè nobis ſuam abſurditatem, proferat & oſtendat. Vnde brevis illa & abſurda voluptas continuum menti dolorem, inferit. conſcientiæque fiduciam aufert, conſuſione captam perfundens. Miſericors enim Deus eiuſcemodi accuſatorem nobis aſſiſtere voluit, vt nunquam ſoli relinquamur, ſed indefinenter ille congregiendi clamet, & pœnam exigat delictorum. Scortator enim vel adulter, etiamſi omnium obliuiſci queat, nunquam tamen ſic in ſolitudine verſatur, quin habens acrem illum accuſatorem, ſuſpicionem timeat, umbras tremiſcat, & eos qui conſcij ſunt, & qui non ſunt; perpetuæque in animo eius poteſtas eſt, ac reciprocantes, contrarij fluctus. Inſuper neque ſomnus ei ſuavis, ſed terrore & formidine plenus; neque; cibus voluptatem præbet, neque amicorum colloquia talem refocillare vel liberare ab vrgente anxietate poſſunt: ſed quaſi *Carni ſicem geſtaret ſe lancinantem & flagellantem continuo*, ita poſt admiſſum facinus

Chryſoſt.
hom. 20.
in Geneſ.

nus obambulat; nullo conscio, sustinens intolerabiles pœnas illas, & iudex sui ipsius factus & accusator.

Iob. 15. *Sonitus terroris semper in auribus illius: & cum pax sit, ille semper insidias suspicatur.*

Chrysof. conc. 1. de Lazaro. in c. 16. Luc

Explica mihi [improbi] conscientiam, & videbis intus grauem peccatorum tumultum, iugem metum, tempestatem turbationum videbis, velut in curiâ, mentem ad thronum conscientie conscendisse regalem, & tamquam iudicem quempiam sedentem, & cogitationes loco carnificum adhibentem, in equituleo suspendentem, lateraque conscientie radentem vngulis; pro commissis vehemeter inclamantem, cum nemo sciat, nisi quod solus Deus hæc videre noverit. Etenim qui committit adulterium, etiam si millies fuerit dives, etiam si nullum habeat accusatorem, non desinit tamen intus se accusare. Et voluptas quidem temporaria est, dolor verò perpetuus; timor vndique ac tremor, suspicio & anxietas: angulos metuit, umbras ipsas formidat, suos ipsius famulos, conscios, inscios, illam ipsam quam corripit, & virum quem affecit contumeliâ. Obambulat, amarum accusatorem circumferens, conscientiam, cum sit suo ipsius iudicio damnatus, nec possit vel ad breve tempus respirare. Nam & in lecto, & in mensâ, & in foro, & in domo, & interdiu & noctu,

& in

& in ipsis frequenter somnijs, hæc iniquitatis simulacra videt ipsiusque Cain vitam viuit, gemens ac tremens super terram, cum nemo sciat; intus tamen habet ignem implicitum. Idem patiuntur & qui rapinam exercent, & qui fraude lucrum faciunt, & ebriosi, & in summâ quotquot in peccatis viuunt. Neque enim ullâ ratione iudicium illud potest corrumpi muneribus.

Externi Iudices & pecunijs corrumpuntur, & assentionibus delinguuntur & metu simulant; denique multa sunt alia, quæ rectum illorum iudicium deprauant: At conscientie tribunal, nulli hominum nouit cedere, sed quamuis dederis pecunias, quamuis mineris, quamuis aliud quidlibet feceris, iustam feret sententiam aduersus peccatorum cogitationes, adeo ut ipse quoque qui peccatum admisit seipsum condemnent etiam si alius nullus accuset.

Incorruptus iudex, conscientia, cum aduersus hominem exurgit, clarâ voce clamat & accusat, & ostendit, & quasi ante oculos scribit peccatorum magnitudinem.

Confige [ergo Domine] timore tuo carnes meas; lætetur cor meum, ut timeat nomen tuum. Utinam te sic timeret peccatrix anima mea, quomodo ille vir sanctus qui dixit: Semper enim quasi tumētes super me fluctus timis Deum!

Chrysof. conc. 4. de Lazar.

Chrysof. hom. 17. in Gen.

Aug. medit. cap. 34.

M

V.

Averte oculos meos ne videant vanitatem.
Psal. 118.

V.

Averte oculos meos ne videant vanitatem. Psalm. 118.

P*ervigilant gemina celfo mihi vertice stella,
Quæis est perpetuis munus in excubijs.
Nec tamen errantes neque possum dicere fixas,
Sed meritò, duplex utraq; nomen habet.
Errat ab officio vaga sæpius utraq; iuffo,
Vtraq; docta suum fixa tenere locum.
Moribus amba agiles, fixe stationibus amba,
Quod genus hoc stellas Oedipus esse putet?
Vos, oculi; vos, conspicue duo lumina frontis,
Sidera vos estis, quæ mihi bina micant.
Vos, quibus in celsa statio data pervigil arce,
Excubat ut summâ lucida flamma Pharo.
Aut qualis speculâ servans spectator ab altâ,
Quæq; propinqua, videt; quæq; remota; videt.
Non tamen, ut trepidus qui lucent navibus ignes,
Vos mihi tam fidâ lampade fertis opem:
Flâma regit nautas, dum flammam teda miniftrat,
Aut flammâ retrahant quæ posuere manus;
Vos (velut excelsis rapidus ruit axis habentis,
Frenaq; qui rupit durior oris equus)
Quò lubet, indomitum differtis in avia cursum,
Iam nullâ Domini lora regente manu,
O oculi scopoli titulo meliore vocandi!
Heu quibus alliffa tot perière rates!*

Dina peregrinas virgo visura puellas;
 Mater, depositâ virginitate, redit.
 Rex videt *Vriadem* nitido semel amne lauante
 Illa, Cupidineas vibrat ab amne faces.
 Pulcra Duci *Affyrrio* dum comit *Iuditha* formam
Affyrium truncat *Iuditha* compta *Ducem*.
 Fortè senes *nineam* semel aspexere *Susannam*,
 Ambo senes oculis interiere suis.
 Non tot ad infames, dura *Acroceraunia*, cautes,
Hypotada laceras contudit ira rates.
 Non tot, inexpletis fera faucibus unda *Malea*.
Scylaq; veliferas hausit auara trabes.
 Quis pia nunc igitur non laudet *fœdera Iobi*,
 Que cum luminibus sanxerat ille suis?
 O oculi! ô quanto vos tutius illa revulsit,
Democriti, proprijs dextera magna cauis;
 Quàm bene, *Christiadum* quoque nobile, *Lucia*
 Extudit intrepidâ lumina bina manu! [nomē
 O oculi! ô scopoli! crudelia, barbara saxa!
 Saxa, quibus magna tot cecidère *Anima*!
 Quàm male commissô geritis pro munere curâ;
 Ad mala quos toties sensimus esse *Duces*!
 Scilicet hâc vobis, capitis custodia lege,
Præcipuaq; arcis credita cura fuit,
 Ut rectos hominum vultus, sublimiaq; ora
 Digna *Polo*, brutâ deprimeretis humo.
 Quin potiùs *Superis* mentes attollitis oris,
Hæsq; super terras, *Oceanumq;* super?
Stellarumq; super, mundi³ volubilis orbes,
Deniq; quicquid habet, *lunãq;* solã² super?
 Illius,

Illius,

Illius, ô oculi! *spectacula pulcra theatri*,
Materies, vestris *lufibus apta foret*.
 putre sed aternis canum præponitis *Astris*,
 Omnis & in terras pronior iuit amor.
 Quid faciam? abruptis oculi regnatis habentis,
 Iam frenum indociles imperiumq; pati.
 Obde, Deus piceas oculis erroribus umbras.
 Aut superiniectâ lumina claudere manu!
 Averte oculos meos ne videant vanitatem. *Psalm. 118.*

VÆ cæcis oculis qui te non vident, Sol ^{August. soliloq. cap. 4.}
 illuminans Cælum & terram! væ caligantibus oculis, qui te videre non possunt!
 væ auertentibus oculis ut non videant vanitatem!
 væ non auertentibus ut videant veritatem. ^{Aug. in Psal. 118.}
 Numquid, quamdiu sumus in hoc mundo, possumus non videre vanitatem? *omnis enim creatura vanitati subiecta est.* An iste fortassis, hoc orat, ut non sit eius vita sub sole, ubi omnia vanitas?

Qui in viâ est Dei, vanitates non aspicit: ^{Ambr in psalm. 118 Oëton. 5.}
 via perfecta *CHRISTVS* est; qui igitur in *CHRISTO* est, quomodo potest vanitates aspiciere, cum *CHRISTVS* in carne suâ omnes huius mundi crucifixerit vanitates? *Auertamus igitur oculos nostros à vâitatibus*, ne quod oculus viderit, animus concupiscat. Pantomimum aspicias, vanitas est; luctatores aspicias, vanitas est; equos currentes aspicias, vanitas

nitas est, Ante nos est CHRISTVS; ante nos brauium eius, ad hunc dirige oculos tuos, auerte à spectaculis, auerte ab omni seculari pompâ; serua eos, ut erigas melioribus. Erige ad Cœlum; vel nocte, stellarum monilia, orbem lunæ decorum; vel die, solem aspice. Specta mare; terram circumspecte, ut opera facta diuino omnis creatura te pascat. Quæ formarum gratia in ipsis bestijs? quantus decor in hominibus? quanta in aibus pulcritudo? hæc intueri, & non videbis iniquitatem; hæc vide, & non introibit mors per fenestras oculorum tuorum. Si videris mulierem ad concupiscendam eam; intrauit mors per fenestram: si videris possessionem minoris aut viduæ, & concupieris deripere eam; intrauit mors per fenestras: si videris aliena monilia, aurum, argentum, & concupieris ut extorqueas; intrauit mors per fenestram. Claude ergo hanc fenestram, cum videris alienæ mulieris pulchritudinem, ne mors possit intrare. Vanitas est, sollicitudo vitæ huius. In vanitate currit, qui sibi successibus videtur affluere secularibus, qui tamquam umbra prætereunt; *Auerte igitur oculos tuos ne videant vanitatem*; Sed non satis est ut tu auertas, ne fortè velis & non possis; si offundat tibi diabolus vanitatum spectacula, incentiua inferat voluptatum; pete ut Dominus auertat oculos tuos.

[Etenim]

[Etenim] pulcras formas & varios, nitidos & amœnos colores amant oculi. Non teneat hæc animam meam. Teneat eam Deus, qui hæc fecit bona quidem valde, sed ipse est bonum meum, non hæc. Refisto seductionibus oculorum, ne implicentur pedes mei, quibus ingredior viam tuam, & erigo ad te invisibiles oculos; ut tu euellas de laqueo pedes meos. Tu subinde euellis eos, nam illaqueantur. Quàm innumerabilia varijs artibus & opificijs, in vestibus, calceamentis, vasibus & huiusmodi fabricationibus, picturis etiam diuersisque figmentis, atque his usum necessarium atque moderatum, & piam significationem longè transgredientibus, addiderunt homines ad illecebras oculorum, foràs sequentes quod faciunt, intus relinquentes à quo facti sunt, & exterminantes quod facti sunt! Atego; Deus meus, & decus mecû, etiam hinc dico tibi hymnum, & sacrificio laudè sanctificatori meo, quoniam pulcra, traiecta per animas, in manus artificiosas, ab illa pulchritudine veniunt, quæ super animas est, cui suspirat anima mea die ac nocte. Ego autem hæc loquens, atq; discernens etiam istis pulcris gressum in necto; sed tu euellis Domine; euellis tu, quoniam misericordia tua ante oculos meos est, nam & ego capior miserabiliter, & tu euellis miserius dicitur, aliquândo non sentientem; quia

M 4

suspensio.

Aug. lib.
10. Confessio.
cap. 34.

suspensius incideram, aliquando cum dolore, quia iam inhæseram.

Basil. hom
11. in Hex.
æmocon.

Vt Deum contemplere, factus es; non vt humi irreat vita tua, non vt pecudum ritu, voluptate perfruaris; veriùs vt ad normam & institutum cælestis vitæ, tuam ipsius componas: & hæc gratiâ non inscitè dixit sapiens Ecclesiastes, *sapientis oculi in capite eius*. Cuiusnam oculi non sunt in capite? atque hic, *in capite*, hoc est, vt ea contemplantur, quæ in sublimi sunt; nam qui non ad bona quæ in sublimi sunt, sed quæ in terrâ respectat, is utique defigit detrahi tue oculos in terram.

Peruersa res est & fœdâ, luteum vas (quod est corpus de terrâ) oculos habere sursum, cælos liberè suscipere, cælorumque luminaribus oblectare aspectum; spirituales vero cælestemque creaturam, suos è contrario, oculos trahere in terram deorsum; & quæ debuit *nutriri in corceis*, hære luto tâquam vnam de suis, *amplexariq; stercora*. Erubescere anima mea divinam in pecorinam commutasse similitudinem. Erubescere volutari in cæno, quæ de cælo es.

Aug. in
psalm. 39.

Qui fecit omnia, melior est omnibus, pulchrior est omnibus; qui fortia, fortior est; qui magna, maior est. Quicquid amaueris, ille tibi erit. Disce amare in creaturâ Creatorem, & in facturâ factorem; ne teneat te, quod ab illo factum est, & amittas eum, à quo & ipse factus

factus es. Ergo *beatus vir, cuius est nomen Domini spes eius, & non respexit in vanitates & in sanias mendaces*. Fortè nobis dicturus est, qui versu isto percussus corrigi voluerit, & cœperit ambulare angustam viam; ambulare nõ durabo, si nihil spectabo; quid ergo facimus, fratres? dimissuri vos sumus, sine spectaculo. Demus pro spectaculis, spectacula. Et quæ spectacula daturi sumus Christiano homini? *Multa fecisti tu Domine Deus meus mirabilia tua*. Miracula hominũ intuebatur, intendat mirabilia tua. *Multa fecit Dominus mirabilia sua*, hæc respiciat. Aurigam laudas regentem quatuor equos, & sine lapsu atq; offensione currentes; fortè alia miracula non fecit Dominus. Regat luxuriã, regat ignauiam, regat iniustitiam, regat imprudentiam, & regat & subdat sibi, & teneat habenas. Nunc spectahistrionè (didicit enim homo magno studio in fune ambulare, & pendens, te suspendit) illum attende editorem maiorum spectaculorũ: Didicit iste in fune ambulare: numquid fecit in mari ambulare? obliuiscere theatrum tuum; attende Petrum nostrum, non funambululum, sed vt ita dicam, mariambululum. Ambula & tu (non in illis aquis; vbi Petrus aliquid significans ambulavit, sed in alijs, quia hoc seculum mare est) hîc ambula, hoc calca. Spectare vis, esto spectaculum, hæc miracula Dei sunt, hæc cogitationes Dei sunt, qui-

bus nemo est similis, ut spectator ille abducatur à curiositate, & quærat ista & meliora, fructuosiora, de quibus inventis gaudebit.

Porro autem oculis maximè parcendum est, quoniam melius est labi pedibus, quàm oculis. *Si retuus scandalizat oculus, exciñde eum.* Lasciui autem aspectus & versatilibus, ac tanquam conuiuentibus oculis intueri, nihil est aliud, quàm oculis moechari, cū per eos cupiditas prima inecat pugnae præludia. Nam ante totū corpus, corrumpuntur oculi.

Pulcrè igitur Dauid qui periculosos etiam ipsos aspectus fuerat expertus, beatum illum dicit, cui spes omnis in Dei nomine est. hic enim non respicit in vanitates & insanias falsas. Vnde iterum ad ipsum conversus ait: *Auerte oculos meos ne videant vanitatem!* Vanitas, circus est, quia nihil prodest, vanitas, est equorum velocitas, quia mendax ad salutem est; vanitas, theatrum est; vanitas, ludus omnis. *Omnia vanitas,* inquit Ecclesiast: *que in hoc saculo sunt.*

Quàm multos scio per visū esse deceptos, & in laqueum diaboli missos! Dina filia Iacob, egressa est ut videret mulieres Regionis, & adamavit eam Sichem atque rapuit, & virginitatē illius turpiter corrumpit. Et sic misera puella, quia carne vidit quod videre non debuit, honestatem ac virginitatē perdidit. Dauid etiam stās quādam die in solario do-

mus

Clem. lib.
3. in pæ-
dag. cap.
11.

Ambr. de
fuga sacu-
li. cap. 1.

D. Bern.
de modo
bene vi-
uen. serm.
23.

mus suæ, vidit mulierem & adamavit eam; pro cuius amore committit adulterium & homicidium, & sic deceptus factus est legis Dei reus. Fortissimus Samson descendit in Regionem Philistinorum, & vidit ibi mulierem, atque adamavit, & in gremio illius dormiuit.

(Vtinam tam prudens ad cauendam mulierem, quàm fortis ad strangulandum leonem!)

Illā verò crines capitis eius rasit, & tradidit eum in manibus inimicorum eius, qui statim oculos eius eruerunt. Moneo ergo ut *facias pactum cum oculis tuis, ne incautè videas, quod videre non debes.*

Videtur enim super omnia esse aduersandus mulierem aspectus; non solum enim si tangantur, sed etiam si spectentur, potest peccari, quas maximè vitare oportet eos qui rectè & syncerè constituuntur. *Oculi enim tui recta videant.* etsi enim fieri potest, ut qui viderit, se fortiter gerat, veruntamen cauendum est ne cadat: fieri enim potest, ut qui viderit, labatur; sed fieri non potest, ut qui non viderit, concupiscat.

Paulin.
ep. 4. ad
feuer.

Bern. de
modo be-
ne viuen-
di, ser. 23.

Clem.
lib. 3.
pædag.
cap. 21.

VI.

Fiat cor meum immaculatum in iustificationibus tuis, ut non confundar! Psalm. 118.

VI.

Fiat cor meum immaculatum in iustificationibus tuis, ut non confundar! Psalm. 118.

S tibi me gratam facie fore, sponse, putarem,
 Nulla mihi prior hoc cura labore foret.
 Primaq; de nitidis cautela coloribus esset,
 Altera, de formes ore fugare notas;
 Nullaq; deficerent medicandis vultibus arma,
 Multa sed omnigenas pixis haberet aquas;
 Multaq; compositos celaret capsula colores,
 Quaq; nouant vetulam picta venena cutem;
 Lanaq; purpurei madefacta rubedine fuci,
 Cretaq; montanas vincere nata niues.
 Et nitri rubra spuma & pinguis poppeana.
 Quaq; cutis maculas, Halcyonaa, necant.
 Deniq; quicquid id est, quo tingitis ora, puella,
 Ab nimium forma gens studiosa tua!
 Tunc quoque corrigerem speculo censore lituras,
 Ore nec in toto menda notanda foret.
 Siq; supercilij pilus unus abesset ab arca,
 Vnicus ecce pilus, vociferarer, abest.
 Si color inficeret vitiatos decolor orbes,
 Luminibus color hic, vociferarer, obest.
 Si nimis adductam convolueret arca frontem,
 Qua mihi ruga cutem, vociferarer, arat?

Nempe

pædag.
cap. 2.

critudo Animæ. Est autem absurdum eos qui facti sunt ad imaginem Dei & similitudinem, (tanquam Archetypum exemplar contemnentibus) externum ornatum inducere ; improbum humanum artificium Dei artificio præferentes.

Ibid. Non ergo externi hominis aspectus, sed animus probitatis ornamento est ornandus.

Ibid. Non intelligunt [enim] miseræ, se propriam perdere pulcritudinem, dum externam inducunt. Antiphanus Comicus in Malthæa : irridet.

Venit ipsa, transit, accidit, non transit,

Venit, adest, abstergitur, accidit,

Smigmatæ, saponene purgatur,

Pectitur, eicit, teritur, lanatur,

Se contemplatur, componitur, unguentis perfunditur.

Ornatur, ungitur, & si quid non habeat, enecatur,

Ter enim, non semel, digna sunt qua pereant,

Quæ Crocodylorum excrementis utuntur.

Et spumâ lacertarum unguuntur,

Et supercilia fuligine illimunt

Et cerussa.

Porrò autem alias quoque arguit Comicus, nempè Alexis, eius enim verba afferam.

Est aliqua parva suber, insuitur in soleis :

Longa est aliqua ; tenue gestat diabathron :

Caput in humerum demittens ingreditur,

Hoc

Hoc ei detrahit de longitudine :

De præsiiores alicui sunt coxa & femora,

Eis aliquid assuit,

Mollem ac prominentem habet ventrem ;

(Ut comicorum nutrices) appositis nonnullis, eum erigit :

Depressus est venter te, veluti contis efficit ut anrius procedat :

Supercilia habet flava, ea aliquâ depingit fuligine :

Contigit alicui ut sit nigra, tollit nigrorem cerussa :

Est aliqua nimis alba interitur farina :

Habet aliquam, corporis partem candidam, eam nudat, ostendit,

Bellos habet dentes, rideat, necesse est :

Et quamuis non sit leta, toto tamen die ridet,

In labris tenuem habens myrthi tabellam,

Ut velit, nolit, ea cogatur tandem diducere.

Resideat quidem in vultu pudor & virginem aspectu præ se ferat, procul autem absit caligo myropolarum, aurificum, lanificum, cæterarumque officinarum.

Atque cum caro quidem serua sit, quemadmodum testatur Paulus, quomodo quispian jure ancillam, lenonis instar, exornaverit ? Ipsum autem Dominum fuisse aspectu deformem testatur spiritus per Isaiam, & vidimus ipsum, nec habeat speciem, nec pulchritudinem. Quis est autem Domino præstantior ? sed non

N

carnis

Clem. lib.
3 pædag.
cap. 11.

Clem. lib.
3 pædag.
cap. 1.

carnispulcritudinem (quæ visione apprehenditur) sed veram animæ & corporis ostendit pulcritudinem: Animæ quidem beneficentiam; carnis verò immortalitatem.

Hiero. ad Demetr. de virg. seruâ. c. 5.

Quando eras in sæculo, ea quæ erant sæculi diligebas, polire faciem purpurisso, & cerussâ ora depingere; ornare crinem & alienis capillis turritum verticem struere. Vt taceam de inaurium pretijs, candore margaritarum, rubi maris profunda testantium; smaragdorum virore, cerauniorum flammis, hyacinthorum pelago, ad quæ ardent & insaniant studia matronarum.

Hier. 4.

Ablue à malitiâ cor tuum.

Gilb. ser.

29. in Cât.

Quam enim mihi dabis animam, quam audeas ex toto pulcrâ definire?

Iob. 25.

Nemo mundus à sorde.

Hier. 2.

Si laueris te nitro, & multiplicaueris tibi herbam Borith, maculata es iniquitate tuâ.

August.

med. c. 40.

Da mihi, Domine, cor quod te timeat, mentem quæ te diligat, aures quæ te audiant, oculos qui te videant!

Ambr. in

Pfal. 118.

Oëton. 11

Cor enim hominis quadam velut indentium cogitationum colluuiæ maculatur. Noli extraordinarijs cogitationibus aduersâ naturæ contaminare penetralia. manus lauas, quasi possis crimina eluere, cum mentem tuam vel nudis cogitationibus inquinatam lauare non possis. Didicisti cor esse mundandum; discere quemadmodum munde-

Mun-

Mundat hunc fontem iustificatio legitima, hoc est, confessio peccatorum. Munda ergo aquam tuam, illam aquam de qua dictum est, *aqua alta, consilium in corde viri*. quæ sint iustificationes, audisti dicentē: *Dic iniquitates tuas, ut iustificeris*. Ergo qui iniquitates suas dixit, iustificatur, qui autē iustificatur, non confunditur, quia pudorem peccatorum maturâ confessione præuenit.

Nescis ergo, Anima mea, quâ fœda prius fuisti, quàm deformis & squallida, discissa & dissipata, omni horrore, & enormitate plena! Prius stude formam tuam excolere, faciem ornare, habitum componere, maculas tergere, munditiam reparare, mores corrigere, disciplinam seruare, & omnibus tandem in melius commutatis, digno sponso dignam sponsam reddere. Numquid audisti, quid Rex Assuerus fecit? *Factū est Regis præceptū, ut de omni Regno suo congregaretur puella speciosa virginis, & adducerentur ad Ciuitatē Susan, & traderentur in domū faminarū, ibi quæ acciperent mundū muliebrem, & cetera ad usū necessaria. Sicquæ, omnibus abundanter secundum Regiam ambitionē suppletis, excolerentur & ornarentur. Per sex menses, oleo mirthyno ungerentur, per alios seu quibusdā pigmentis uterentur, & sic composita & ornata de triclinio faminarū ad Regis cubiculū transirent, ut quæ ex omnibus, magis oculis Regis placuisset, illa pro Vasthi in solio*

Hugo. de S. Victor in Artha. Animæ.

Regni sederet Consideremus ergo si fortè exē-
plū hoc, præsentī (de quo agimus) negotio
valeat adaptari. Rex, sumi Regis filius, venit
in hunc mundum, desponsare sibi uxorem
electam, uxorem unicam, uxore nuptijs Re-
galibus dignam. Missi sunt Ministri Regis,
Apostoli videlicet, per totum mundum con-
gregare animas ad sanctam Ecclesiam, in
quā domus est & mansio mulierum regia-
rum, id est. sanctarum Animarum. Ibi sacra-
menta CHRISTI, quasi quædam unguen-
ta, & antidota ad reparationem & ad or-
natum animarum præparata, accipiunt. Vi-
de ergo ubi posita es, & intelliges quid fa-
cere debeas. Posuit enim te sponsus in tri-
clinio, ubi mulieres ornantur: varia pig-
menta, & diuersas species dedit, cibosque
Regios de mensâ suâ, tibi ministrari præce-
pit; quidquid ad sanitatem, quidquid ad re-
fectionem, quidquid ad reparandam spe-
ciem, quidquid ad augendum decorem va-
lere potest, tribuit. Primò fons Baptismi est
hic positus, & lauacrum regenerationis, in
quo sordes præteritorum criminum abluis.
Deinde chrisma & oleum, in cuius unctio-
ne, Spiritu sancto liniris. Post hæc, de libuta
& unctioe lætitiæ perfusa, ad mensam ve-
nis, & percipis ibi alimentum corporis &
sanguinis CHRISTI, quòd interiùs saginata,
atque resecta, noxiam illam præteritorum
iciu.

ieiuniorum maciem depellis. Deinde vesti-
menta bonorum operum induis, & fructu
eleemosynarum cum ieiunijs & Orationi-
bus, cum sacris vigilijs, alijsque operibus
pietatis quasi quodam vario ornatu decora-
ris. Ad ultimum sequuntur aromata virtu-
tum, quarum odor suave spirans, omnem il-
lum antiquarum sordium foetorem fugat.
Datur etiam tibi *speculum. sancta Scriptura. ut*
ubi videas faciem tuā, ne quid minùs, aut ali-
ter quàm decet, habeat compositio ornatus
tui.

O quàm multa sunt in me, de quibus co-
ram oculis eius erubesco, & pro quibus iam
magis illi displicere timeo, quàm pro ijs,
quæ laudanda in me sunt (si qua sunt) place-
re, posse in me confido! O utinam ad mo-
dicum ab oculis eius possum abscondi, do-
nec maculas omnes istas detegerem, & sic
demum ante conspectum eius, sine maculâ,
immaculata apparerem! Nam quomodo in
hac deformitate placere illi potero, quæ &
mihi quoque in illâ vehementer displiceo?
ô maculæ veteres! ô maculæ foedæ & tur-
pes! quid tamdiu hæretis? abite, discedite, &
ne præsumatis ampliùs oculos dilecti mei
offendere.

Veni dilecte mi, egrediamur in agrum,
commoremur in villis, Cantic. 7.

VII.

Veni dilecte mi, egrediamur in
agrum. commoremur in villis.
Cant. 7.

I Am satis urbanas, mea lux, habitauimus ades
Quin semel in uirides exspatiatur agros?
Tuta quidem validi circumdant oppida muri,
Porta^q ferratis non caret ulla feris:
Est tamen in patulis, quid nescio, tutius hortis,
Quod nusquam in clausa mœnibus urbis habes.
Magnificis turgent urbana palatia tectis,
Multus & hic celsâ cuspide surgit apex.
Nescio quid melius tamen illa mapalia spirent,
Rustica qua tenui stramine canna tegit.
Quid dubitas, mea lux, quâ, quam procul urbib?
Tâ procul agrestium distet ab urbe quies? (agri,
Fabula cantatur vatum notissima lusu,
Ad bene fallendas fabula ficta vias:
Et facit ad rerum modò quas tractauimus, usum,
Si lubet, auditu decipiemus iter.
Rusticus urbanam tecto mus paupere murem,
Fertur & appositis de tinnisse cibis.
Musq; epulas muris ridens urbanus, agrestis,
Hac tua si mensa est, sat mihi ruris, ait.
Mox vice conversâ, mus Rusticus iuit in urbem,
Urbico in hospitum mure vocante suum:
Magna^q cum tanto minor esset mensa paratu,
Ut sonuere fores mensa relicta fuit;

Et propè deprensò conuiná expalluit hospes ,
 Turbatiq₃ suum vix reperère cavum .
 Rusticus ast animo sensim cum voce recepto ,
 Corripuit celerem Musculus urbe fugam :
 Et procul è cliui oculis ad mania torquens ;
 Quàm meus his præstat manibus, inquit, ager
 Iam satis urbanas, mea lux, habitauimus ades,
 Vrbe volant strepidus, Rus colit alta quies .
 Si memor es (subeat tibi pars lautissima vulgi)
 Quisq₃ suburbanum rus propè cinis habet ;
 Cumq₃ suam assiduè commendet quilibet urbem,
 Re tamen, ipsa magis rura ; placere docent .
 Quin, quorū imperijs urbesq₃ arcesq₃ reguntur ,
 Anxia securo pectora rure leuant .
 Et magis hic puri libertas aurea Cœli ,
 Quàm laqueata, domi, marmore tecta placet .
 Nec qua centeno sinuat se porticus arcu ,
 Lenit, ut ambiguos parvula villa, metus,
 Iam satis urbanas, mea lux, habitauimus ades ,
 Quin semel in villis degimus, aut in agris ?
 Est mihi fontanis circumdata villula riuis .
 Villula, quâ nusquam cultior ulla viret .
 Seu cœli ingenio, seu fertilis indole terra ;
 Aptaq₃ vicini commoditate loci .
 Huc mea lux, paucis tantum si veneris horis,
 Oblitus patria protinus urbis eris .
 Tumq₃ ego, cœn tacita turtur medidatus in ūbrâ
 Libera, colloquii, Sponse, vacabo tuis .
 Et procul à populis procul urbibus atq₃ tumultu
 Optata toties, sola, quiete fruam .

Audiet

Audiet hic nullis qua mutua verba loquemur,
 Nostraq₃ qui turbet otia nullus erit .
 Quisq₃ notet nostros, nemo metuendus, amores,
 Tetricus hic nullum ius sibi Censor habet .
 Tunc mihi tu promes secretis intimè sibiris
 Quaq₃ iuuent animum verba cupita meum .
 Tunc ego, sim quantâ, dicam tibi, saucia flammâ,
 Quaq₃, licet similes, dicta placere, scio .
 O semel optati micet hæc mihi sideris aura ;
 Quàm fortunato lux erit illa die !
 Iam satis urbanas, mea lux habitauimus ades :
 Nostra sit exiguo tempore, villa domus .

N 5

Veni

*Veni dilecte mi, egrediamur in agrum,
commoremur in villis. Cant. 7.*

Mier. 2.

Quis dabit me in solitudine diuersorium
viatorum?

D. Thom.
Aquino.
hoc loco.
Bern. de
inter do-
mo cap. 66

Mallem [enim] in solitudine habitare,
per quam nullus vel rarus transit.

Vtinam nullus hominum esset mecum,
exteriùs, ut familiariùs loqui possem cù Deo
interiùs! ipse enim & secretum quærit, & soli-
tarium locum diligit. Fugiam ergo homi-
num solatia & colloquia; ut in secreto cor-
dis mei. Deum habitatorem habere possim.
Assuescam ergo sola intima cogitare, sola in-
teriora diligere, & in illis permanere, ut pos-
sim audire *quid loquatur in me Dominus Deus
meus*. Ecce ad sum pijsime Deus, tecum sum,
intùs sum. Quamdiu in exterioribus occu-
patus fui, vocè tuam intrà audire non potui.
Nunc autem reuersus ad me, ingressus sum
ad te, ut possim te audire & tibi loqui.

Psal. 54.
Greg. l. 4.
mor. c. 35.
in Iob.

Ecce elongaui fugiens, & mansi in solitudine.
Fugiens se elongat, qui à turba desiderio-
rum temporalium in aliam Dei contempla-
tionem se subleuat.

Hier.
Epist. ad
Rustic.
Bernard.
homil.
Simsle.

Oppidum, carcer; solitudo, parady sus
est.

O solitudo beata! ô Eremita, mors vitio-
rum, vita virtutum! te lex & Prophetæ mi-
rantur,

rantur, & quicumque ad perfectionem ve-
nerunt, per te in Paradysum introierunt: ô
beata vita solitaria & contemplatiua! quid
vltrà de te loquar? ipse Dei filius Saluator &
Magister noster, exemplum dedit nobis, fu-
giens in desertum & mansit in solitudine,
ubi sunt Rosæ charitatis; quæ semper flam-
mescunt, quæ semper in sancto odore
vivunt? ô solitudo negotiorum cœlestium
apotheca! in te transitoria & terrena mu-
tantur in cœlestia & æterna. Denique in te,
lacrymæ mutantur in risum, & gaudium
pariunt sempiternum.

Pia anima [Deo] se totam exhibere ni-
tens in studio contemplationis *Veni*, inquit,
in agrum, commoremur in villis: congruen-
tissimè contemplationis studium, *agri* expri-
mit vocabulo; quia & illud in solitudine,
longeque ab hominum conversatione exer-
ceri solet; & nouimus agrum eas dici terras,
quæ sunt in solitudine, longeque à conven-
tibus humanis; Ac, sicut ager si excolatur,
ingentem profert fructuum ubertatem, qui-
bus nutrimur in corpore, ita & contempla-
tio, si rectè exerceatur, tantam profert vir-
tutum copiã, ut per illas, in vita aliamur spi-
rituali. Vnde bene & in libro Genesis dicitur
de S. Isaac, *Et egressus fuerat ad meditandũ
in agro, inclinatã iam die?* Nec minùs congruè
particulares meditationes, villarum nomine
designat

Mich. Gif.
ler. in c. 7.
Cant.

est Regnum
calorum
homini ne-
gotiansi.

designat; quando quidem, sicut vilas ea appellare solemus prædia, in quibus præclaræ in agro sunt habitationes, ad id potissimum extructæ, ut in illas tunc se conferant homines, cum à mundanis negotijs respirare voluerint; cum ex infirmitate aliquâ conualescere, aut quoquo pacto se recreare voluerint, & cum fructus ex agro colligere, atque seruare curauerint, ita & meditationes pariter præclara sunt ædificia ab Animâ ipsâ in agro contèplationis sibi extructa, in quibus illa fugiens præsentis sæculi negotia, quietè commoretur; in quibus & commorans, ex qualibet peccati ægritudine conualescat, summisque fruatur delicijs, ac demum eximios virtutum colligat, seruetque fructus. Benè quoque pia anima, cum Deo dilecto suo, *egredi se*, inquit, velle in *agrum* contèplationis, & *commurari in vilis* meditationum, cum voluptatem nullam percipiat ex hominum conuersatione. Quin imò quamuis terrenarum rerum copia exuberet in sæculo; quamuis prospere sibi cuncta contingant, minimè tamen ex commodis hiscè quippiam percipiat voluptatis, nec unquam verè se arbitratur lætam, nisi cum sibi egredi liceat in hunc contèplationis agrum. Quâ in re, videtur se habere instar auis illius, quæ tametsi in cauea omnibus abundet rebus, tum quæ ad victum ei sunt necessaria, tum quæ

quæ voluptati illi esse possent; lætam tamen numquam se reputat, quoad usque permisum ipsi fuerit, à caueâ ipsâ egredi, liberè volare, & commorari in foraminibus petræ. Iure autem cum Deo egredi vult, quem unum habet dilectum; quia nec homines ardentèr quempiam amantes, villarum quippiam percipiunt gustus, nisi amicum illum comitem habeant, ideoque ipsum invitant. Et experientiâ comprobamus, etiam summos Reges ac Principes, ad quos difficillimus aditus esse solet, cum in palatio Regioque in throno resident, in villis commorantes, etiam cum infimis rusticis libentissimè conuersari; & hoc illud est, quod anima intendit, cum illum in dictū invitat agrum & villas, ut familiariter cum eo agat, uti cum unico dilecto. Neque verò admodum temporis huic indulgere vult studio contèplationis, & familiariter agere cum Deo, sed delectatione maximâ, diutiùs in eo optat persistere; id namque ijs indicat verbis; *commoremur*, sed *per noctemur*, aut *requiescamus in villis*.

Quamdiu [enim] animus permixtus est turbis & in multitudine fluctuantium voluntatur, nec vacat soli Deo, nec segregatus est à vulgo. Propterea ô anima, quæ per orationem & contèplationem Deo vacare decreuisti, esto sola; hominum consortia fuge, tumultuosas mortalium conuersationes deuita,

Laur.
Iustin. in
lig. vir.
tract. de
orat. c. 5.

vita, ut illi soli te solam serues, quem ex omnibus elegisti.

Bern. homil. 40. in Cant.

O sancta Anima, sola esto, ut soli omnium serues te ipsam, quem ex omnibus tibi elegisti. Fuge publicum, fuge & ipsos domesticos, secede ab amicis & intimis, etiam & ab illo qui tibi ministrat. An nescis, te verecundum habere sponsum, & qui nequaquam velit tibi suam indulgere præsentiam, præsentibus cæteris? secede ergo, sed mēte, non corpore, sed intentione, sed deuotione, sed spiritu: de cætero, sola indicitur tibi mentis & spiritus solitudo. Solus es, si non communia cogites, si non affectes præsentia, si despicias quod multi suspiciunt, si fastidias quod omnes desiderant, alioquin nec si solus corpore es, solus es.

Hieron. epist. 1. ad Heliod.

O desertum CHRISTI floribus vernans! & solitudo in quâ illi nascuntur lapides de quibus in Apocalypsi ciuitas magni Regis extruitur! ô Eremus, familiaris Deo gaudens! quid agis? quamdiu te tectorum umbræ premunt? quamdiu fumus arum urbium carcer includit? Crede mihi nescio, quid plus lucis aspicio; libet sarcinâ corporis abiectâ, ad purum ætheris euolare fulgorem,

VIII.

VIII.

Trahe me post te, curremus in odorem vnguentorum tuorum.

Cantic. i.

Aspicis ut iaceant strati sine viribus artus,
Nec sim qualis eram, sola sed umbra mei?
Vix traho perta se fastidia retrica vite,
Ipsaq; sunt oneri languida membra sibi.
Lassa iacet capitis nimio sub pondere cervix.
Sarcina suntq; manus, sarcina suntq; pedes.
Asidueq; nouam querunt iactata quietem,
Nec scio quo tandem fessa locare situ.
Surgere nunc meditor, nunc lassa recubere strato;
Nunc nixum cubito sustinuisse caput.
Nunc lubet inure so, nunc ore cubare supino,
Nunc aliud lateri substituisse latius.
Cumq; tori cunctas peragravi languida partes,
Quilibet ex aquo displicet vsq; locus. (censq;
Heu! quid agam grauis ipsa mihi, languensq; ia-
Teq; volens cursu, non tamen apta, sequi?
An fugis, & medys morientem deseris agris,
Nec mora tanta datur dum comes ire queã?
Eger ita in Libycis, à milite, miles arenis
Deseritur. subita cum data signa fuga:
In triujs genitrix ita proicit impia natum,
Quem lactare pudor, pauperic sue vetat.

O

Tendè

Tende manum nostrig, pius miserere doloris ;
 Tende manum refugio vel pede siste gradum.
 Troica Dardanius cum Pergama cingeret ignis,
 Quisq, senem rapuit filius igne Patrem.
 Trans mare defessam fert nata Cyconia matre,
 Sustinet hinnulei Cerna natantis onus.
 Tu solam ignotis, fugitive, relinquis in arvis,
 Nec sinus hoc humeris ponderis esse tuis ?
 Quamquam ego, vel feri tibi sarcina tanta recusẽ
 Si modò vel leviter traxeris, ipsa sequar.
 Et sequar & curram, rapiarq, simillima vento,
 Languida funesto que modò strata solo.
 Nec quibus inuitam cogas, opus ense, vel armis,
 Sponte nec injecto, libera fune sequar.
 Traxit ad impulsa querulos testudinis ictus,
 Cum sylvis Geticas Thrax Cytharista feras :
 Traxit, & attonita sylvaq, feraq, stupebant ;
 Sic fide sic filo, se potuisse trahi.
 Non ego Bylsonij mouear testudine Vatis,
 Nec trahar Aonia voce sonante lyre.
 Quemq, sui rapiunt sensus, sua quemq, voluptas,
 Se finit hic oculis, auribus ille capi.
 Non ego luminibus, non auribus otia venor ;
 Noster Achamenij languor odoris eget.
 Lux mea, vorilegis halat tibi spica capillis,
 Manat odorata Palladis imbre caput.
 Vda Palestino fragrant tibi tempora nardo
 Myrrhaq, de madidis stillat odora labris.
 Efflat Orontei tibi graminis halitus auras,
 Verbaq, quot loqueris tot iacis ore rosas.

Albaq,

Albaq, Pantheo cer vix tibi sudat oliuo,
 Assyriq, humeros rore perungit Onix.
 Et manus Ambrosius pluit utraq, roscida guttis,
 Et digiti Libyca germina mēsis olent.
 Denique quicquid olēt, conchis unguenta Sabeis,
 Balsāa quicquid olent, hoc meus halat Amor.
 Nec solūm Assyrijs qua sudant balsama ramis,
 Nataq, odorifero thura Sabæa solo :
 Fragrat Orontais hic spica suavior herbis,
 Guttaq, Pancheis nobilior lacrymis.
 Nempe tuo qualis, Basilissa pudica, cubili,
 Qualis odor thalamo, Cecili casta tuo ;
 Aut qualis, cum Dorothæa pennatus Ephēbus
 Attulit hybernas germina verna rosas ;
 Aut Nasareni genæ qualis cum Virginis adem
 Sparsit Iessei floris anhelus odor ;
 Deniq, Divorum qualis cum gemmea stillant
 Indidetum liquidis amphitheatra crocis.
 O semel has liceat mihi ducere naribus auras !
 Quæ modò languebam, sana repente sequar,
 Multaq, currentem sociarum turba subibit,
 Ut glomerat socios unctā columba greges.

O 2

Trahe

*Trabe me post te, curremus in odorem un-
guentorum tuorum, Cant. 1.*

August.
man c. 20.
Bern. ser.
21. in Cât.

A N I M A amans fertur votis, trahitur desiderijs.

Fessa sum, deficio, noli me deserere, *sed trabe me post te*, ne incipiam vagari post amatores alios, nec curram quasi in incertum, *Trabe me post te*, quia satiùs mihi est ut me trahas, ut scilicet vim qualècūque mihi, aut terrendo minis; aut exercendo flagellis inferas. quàm parcens in meo me corpore securâ derelinquas. *Trabe me* quodammodo invitam, ut facias voluntariam: trabe torpentè, ut reddas currentem. Erit quando non indigebo tractore, quoniam voluntariè & cum omni alacritate curremus.

Ibid. ini-
tio.

Quid? sponsane ergo necesse habet trahi, & hoc post sponsum? quasi verò invita eum. & non libens trahatur. Sed non omnis qui trahitur invitatus trahitur; nempe enim infirmum aut debilem (eum scilicet qui per se ire non valet) trahi ad balneum. seu ad prandiū non piget; etsi reum pigeat trahi ad iudicium vel ad pœnam. Deniq; trahi vult quæ & hoc rogat; non autem rogaret, si sequi per se ipsam dilectum, prout vellet, valeret, ut quid verò nõ valet? An infirmâ fateamur & sponsam? si qua ex adolescentulis infirmam se dicere-

leret & peteret trahi, nequaquã miraremur. At verò de spõsa quæ trahere & alios (ut pote fortis & perfectâ) posse sufficere videbatur, cui non durum sonet, quod & ipsa trahi tamquã infirma vel debilis necesse habeat? de quam animâ iam cõfidimus, quod valida sit & sana. si illam infirmâ dici consenserimus, quæ pro sui singulari perfectione & excellentiori virtute, sponsa Domini nominatur? Quantavis perfectionis anima, quãdiu quidem gemit sub corpore mortis hujus, & huius sæculi nequã retinetur incluta carcere, vinc̃ta necessitatibus, totq; sceleribus, libentiùs. legniusq; assurgat necesse est ad contemplâda sublimia; nec omninò liberū habet, sequi sponsum quocūque jerit. Hinc lacrymosa vox illa gemētis, *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius?* hinc supplex illa precatio. *Educ de carcere animam meam.* Dicat proinde, dicat cum gemitu etiã sponsa. *Trabe me post te, quia corpus quod corrumpitur aggravat animâ, & deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem.*

Propterea opus habeo trahi, quoniam refrigerat paulisper in nobis ignis amoris tui, nec valemus à facie frigoris hujus currere modò sicut heri & nudius tertius. Curremus autem postea, cum reddideris lætitiã salutaris tui cum redierit melior temperies gratiæ; cum Sol iustitiæ iterū incaluerit & per-

Bern. ser.
21. in Cât.

transierit tētationis nubes, quæ nunc operire ad horam cernitur, atque ad levē flatum auræ blādiōris solito, cœperint unguenta liquefcere & aromata fluere, & dare odorem suum. *Тя не сирремус*; in odore illo curremus spirantibus inquā unguētis curremus, quoniam abscedet torpor qui nunc est, & revertetur devotio, & iam non erit opus nobis ut trahamur, quippe odore excitatis, ut spontè curramus. Nūc verò interim *trahē me post te*, non curram ego sola, etsi solam me trahī petierim, current & adolescentulæ mecum. Curremus pariter, curremus simul; ego odore unguentorum tuorum, illæ meo excitatæ exemplo, atque hortatu, ac per hoc, omnes *in odore unguentorū tuorum curremus*.

Curremus, curremus, sed *in odore unguentorum tuorum*, non in nostrorū fiduciā meritōrum, nec in magnitudine virium nostrarum. Currere nos cōfidimus, sed in multitudine miserationum tuarum. Nam etsi quando cucurrimus ac volūtariæ fuimus, *non fuit volentis, neq; currentis, sed miserātis Dei*. Revertatur misratio, & curremus. Tu quidē in virtute tuā, tamquā *Gigas* & potens curris; nos, nisi unguenta tua spiraverint, non curremus. Tu, quem Pater *ūxit oleo letitia præ cōsortibus tuis*, curris in ipsā unctione; nos in illius odore curremus. Tu in plenitudine, nos in odore.

Odor super omnia necessarius utpote in-

firmis

firmis purgativus, proficientibus confortatius, perfectis verò sanativus: nonne vides agrum huius mundi hoc odore plenum: cum videas alios iustitiā fortes, alios charitate, ferventes, alios promptos ad obediendum & humilitatis obsequium, hos lacrymis irriguos, & ad eleemosynas profusos? de odore autem, scriptum est: *Trahē me post te, in odore unguentorum tuoꝝ*. Et aibi: *Ecce odor filij mei, sicut odor pleni, cui benedixit Dominus*.

Nec currimus æqualiter omnes in odore omnium unguentorum, sed videas alios vehementius studijs flagrare sapiētix; alios magis ad pœnitentiā, spe indulgentiæ animari, alios ampliùs ad virtutum exercitiū, vitæ & conuersationis eius prouocari exēplo; alios ad pietatem, passionis memoriā magis accendi. Currebant in odore sapiētix, qui missi fuerant à Phariseis. cum reuersi dicerent; *Numquā sic loquutus est homo*. Currebat in hoc iplo odore S. Nicodemus qui *venit ad IESVM nocte*, in splendore multo sapiētix. In odore iustitiæ, cucurrit Maria Magdalena, cui *dimissæ sunt peccata multa, quoniam dilexit multū*. Cucurrit & Publicanus, qui cum propitiationē peccatis suis humiliter imploraret *descēdit iustificatus*, testāte ipsā iustitiā. Cucurrit Petrus, qui lapsus *flevit amare*. Cucurrit David, qui reatum agnoscens & confitens, audire meruit: *Et Dominus trāstulit à te peccatū tuū*. Por-

ferm. 1. de
annun. B.
Virg. qui
est 20.

Bern ser.
22, in Cāt.

rò in sanctificationis odore Paulus currere se se testatur, cum CHRISTI esse se imitatorum gloriatur. Cucurrerunt & omnes qui dixerunt; *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te.* Iam qui in odore cucurrerunt passionis, omnes Martyres accipe. En quatuor unguenta assignata habetis, Primum sapientiæ, secundum iustitiæ, tertium sanctificationis, quartum Redemptionis.

Aug. med.
dit. c. 35.

Fac me, dulcissime Domine, amare te, & desiderio sui deponere pondus omnium carnalium desideriorum & terrenarum concupiscentiarum gravissimam sarcinam, quæ impugnant & aggrauant miseram animam meam, ut post te expedite in odorem unguentorum tuorum currens usque ad tuæ pulcritudinis visionem efficaciter satiandus, quanto cyus te quoque duce, merear pervenire.

Aug. med.
dit. c. 35.

Descendat, Domine, descendat. precor descendat in cor meum odor tui suavissimus, ingrediatur amor tui mellifluus.

Aug. med.
dit. c. 7.

Trabe me, sursum ad te, ut curram post te in odorem unguentorum tuorum; curram & non deficiam te trahent, te ducentem me currentem.

Gilb. in
Cant.
hom. 19.

Tenax enim funiculus amor: amor affectuosè trahit, cui est id ipsum alloqui quod est allicere; nihil amoris tenacius vinculo, nihil trahentius.

IX.

I X.

Quis mihi det te fratrem meum sugentem ubera matris meæ, ut inveniam te foris, & deosculer te, & iam nemo me despiciat!

Cant. 8.

Quis cumulet patrias tanto mihi stemmate ceras.

*Frater ut ad fratres annumerere meos!
Non tamen hoc facio pro stirpis imagine votum;
Nulla mihi augendi sanguinis ambitio est.
Stirpe licet nostrâ sanguis tibi vilior esset,
Optaram fratrem te tamen esse meum.
Non pubente quidem vernantem flore iuventa,
Prima cui roseas vestiat umbra genas:
Sed puerum, toto qui nondum vixerit anno,
Lactis adhuc mater quem mea pascat ope.
Quisq; ego quas suxi, parvo trahat ore papillas,
Insideatq; illos, quos ego sepè sinus.
Hoc ego vel simili cupiam te corpore fratrem
Si fueris maior, non ego te cupiam.
Quin igitur nostris, mea vita renasere sacris.
Vi videam cunæ pufio parvæ, tuas?
Et nisi falor, habent pueri quid amabile mores,
Quoq; carent iuvenes, virq; senexq; carent.
Viq; suam quævis laudem sibi vendicet aras,
Ille tamen pueros scilicet ornât amor,*

An

An dubitas, aliàs pueruli pufio vultu,
 Ipse Deum domitor, parvulus esset, Amor?
 Nò nisi quod reliquis, magis hæc sit amabilis ætas
 Nullaq; sit tantum que, quod ametur, habet.
 Hæc quoque, cur voca puerum Te causa coegit,
 Credi derivim, puero quod mage posse frui.
 Quin igitur nostris, mea vita renascere saclis
 Vt videam cunas parve puelle, tuas?
 Tum mea, ceu nato, quoties daret ubera Mater
 Parve, Tui toties copia prompta foret.
 Prompta foret noctuq; diuq; domiq; forisq;
 Et sine sollicito copia multa metu.
 Quin igitur nostris, mea vita renascere saclis,
 Osculer ut cunas parve puelle tuas.
 Casta, soror parvo que porrigit oscula fratri.
 Oscula derisor carpere nemo potest.
 Et licet illa frequens spectauerit oscula testis,
 Illa tamen testis carpere nemo potest.
 Et licet inceptas stiterint hæc oscula voces,
 Semper habent iustas oscula casta moras.
 O bona, qua nostris faveant ita Numina votis,
 Teq; velint fratrem sic semel esse meum!
 Nascere parve puer, fraterq; admittit vocari;
 Omnia te mundi vota, precesq; petunt.
 Quid præ latitiâ, facerem tibi, parvule frater?
 Ah! præ latitiâ, quid tibi non facerem?
 O quoties vetitis furtim deprenderer horis,
 Per vigil, ad cunas, nocte stetit tuas!
 Quot tibi servitys soror obsequiosa studerem,
 Fortè vel officys facta molestia meis.

Nempè

Nempe dato quoties depelleret ubere mater,
 Depulsum geminis exciperem manibus;
 Aut quoties tepidâ gestare iuberet in umbrâ,
 Gestarere ulnis sarcina grata meis.
 Aut quoties blando dare languida lumina sono,
 Somniferus caneret vox tibi nostra modis,
 Ipsaq; cum digitos cunis adhiberet agendis,
 Ilucet hoc a me præriperetur opus.
 Mox ubi te nostra concederet anxia cura,
 Discedensq; mihi diceret; esto vigil:
 Excubiis, soli propè Te mihi, parve, rel Etis.
 Quam facerem voti libera frena meis!
 Continuo, tacitè velo de fronte reducto,
 Exemplum aspectu lumina nostra tuo.
 Inq; tuo fixis hærens obtutibus ore,
 Vterer oblatis commoditate loci:
 Et citò subijcerem capiti, colloq; sinistram,
 Apprimeretq; meo Te mea dextra sinus.
 Et tibi, vix tactis furarer basia labris,
 Basia sit somno non nocitura tuo.
 Quin igitur nostris, mea vita renascere saclis,
 Vt semel optatas suâvier ore genas?
 Mox ubi lactanti sensim tibi cresceret atas,
 Primaq; discenti verba docenda forent;
 Discenti cuperem fieri tibi, parve, Magistra,
 Blasaq; truncatis verba præire sonis:
 Cumq; geri alterius nolles modo grandior, ulnis
 Ausus arundineo currere solus equo,
 Instruerem stabili vestigia figere gressu,
 Membraq; constanti firma locare pede!

Tumq;

*Tamq̄, molesto aliquod si offenderet obice saxum
Tutus in extensus exciperere manus.
Quin tua sapè velim falli vestigia lapsu,
Lapsus ut amplexu sustinere meo.
Nec tanti pretium peterem mihi grande laboris,
Suaviolo pretium solveris omne tuo.*

Quis

*Quis mihi det te fratrem meum sugen-
tem ubera matris meæ, ut inveniam
te foris, & deosculer te, & iam nemo
me despiciat! Cant. 8.*

QUÆ amatrix unquam optauit, ut is quæ S. Tho. in
c. 8 Cant.
diligit, parvulus efficiatur ejus frater,
& in infantem versus sugat ubera matris?

Ergo antiquorum vox est ista justorum, Beda. c. 7.
in Cant.
qui Dominum salvatorem, quem in divini-
tate Patri & Spiritui sancto consubstantia-
lem credebant, ac debitis venerabantur ob-
sequijs in hominis quoque habitu & homi-
nibus consubstantialem videre cupiebant.
Intus quippe erat dilectus, quia *in principio
erat verbum, & verbū erat apud Deum, & Deus
erat verbum; sed ut foris quoque posset inve-
niri, verbū caro factū est, & habitavit in nobis;*
viderunt namque Patriarchæ, viderunt Pro-
phetæ Dominum, sed intus, id est, in con-
templatione mentis spirituali, non in oculi
carnalis intuitu. Viderunt eum, sed in ima-
gine, sed in Angelicæ forma substantiæ; at
ipsam ejus naturam, nequaquam videre
valebant. Denique legifer ipse, qui audire
meruit, *ostendam omne bonum;* rursum audi-
vit: *Non poteris videre faciem meam! non enim
videbit faciem homo, & viuet felices;* qui inter
se conferre meruerunt: *Invenimus Messiam
qui dicitur CHRISTVS.* Hoc est namque
osculum,

osculum, id est amantissimum illud oris illius donum, ac mutua commercium allocutionis.

Mich. Gl.
fler. cap. 8.
Cant. ex-
pol. 3.

[Sed &] ingens in his suum, pia anima, exprimit desiderium, quo eâ ratione per amorem, Deo vniri peroptat, vt nedum in secreto contemplationis, verum etiam foris & coram proximis, in vitâ activâ eidem inhærere sibi liceat, ita vt omnibus ædificationi sit, nec quorumcumque mundanorum hominû vereatur contemptum: æquè enim est ac si dicat: O vtinâ, tanto mihi astringeris amoris vinculo, Deus meus, quanto adstringuntur frater atque soror! ô vtinam tam tenerè te diligerem, quàm tenerè à sorore diligitur frater paruulus, sugens vbera matris suæ! ita vt etiam palam & coram fratribus, dum proximorum indulgeo vtilitati, deosculer te osculo charitatis, ita vt non pudeat ante omnes, te confiteri, tibi que obsequi, oratione ac bonis operibus. Quis mihi det vt iam nedum te timeam ut Deum zelotem, Dominum exercituum, ignem comburentem, & quicquid tale nominari voluisti, quo mihi tui incuterer pavorem; sed vt etiam diligam, tamquam fratrem meum, & talem fratrem, qui ob infantiam nihil incutiens metus, vel lapidea ad amorem pertrahas corda!

S. Tho. in
c. 8. Cant.

Tu qui modò es in sinu Patris, quis det, vt homo efficiaris & particeps ac cõsors naturæ nostræ existens, frater meus appelleris!

vt hominem factum in aperto videam, & deosculor te, id est, apertâ visione te aspiciam, quem nunc totum in fide teneo!

Cùm magnus & excelsus esses, bonorum meorum non indigebas; vtinam detur mihi vt propter magnam charitatem tuam, factus frater meus ex Virgine, lacte indegas, quo sustentaris; sic enim confido, aliquâ ex parte, amorem meum, me tibi exhibituram. Prius te invenire nequibam, vnde & querebat; deploransque cum Prophetâ, dicebam: *Fuerunt mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte, dñ dicitur mihi quotidie, Vbi est Deus tuus?* At nunc audiens Angelum ad pastores dicentem: *Inuenietis infantem positum in præsepio;* confido sanè me quoque inuenturam te foris; extra incomprehensibilem maiestatem illam, quâ intra temetipsum ab æterno latebas; quærebam te iam in hoc mundo, & in creaturis: *In lectulo namque mentis meæ, quasi vi te, quem diligit anima mea: quasi vi, & non inueni, surrexi, & circuiui ciuitatè præsentis mundi: per vias & plateas creaturarum, quasi vi te, & non inueni.* At modò te inter creaturas, paruulum fratrem meum, ex vberibus Virginis Matris tuæ, simul ac meæ, pendentem inueniens, haud continere me poterò, quin tota in tuâ prorumpam oscula, quin tota tibi per dilectionem vniat; & iam me nemo dispiciat, quod adorem, quem nesciam; quod osculer, quem non vi-

Gisser. c. 8
Cant. ex-
pol. 3.

deam; quod illi offeram preces, qui nostra non curet; quòd ue illi obsequia exhibeam, ad quem accedere minimè liceat. De osculans profectò te, in primo conceptionis instanti, *unxit te Deus tuus oleo lactis præ confortibus tuis*; osculis meis, ita te meum adorabo fratrem. vt iisdem te quoque meum profitear Regem dilectissimum: eo modo quo & Samuelem Saul in Regem unctum, osculo adorasse, lego in libr. Reg. Tibique vt Regi morem geram in omnibus, id quod & iisdem contestabor osculis meis, quæ tuo imprimã ori, sicut antiquo illi Ioseph, per Ægyptiaci populi osculi signum, totius Ægypti obedientiam promissam lego à Pharaone, cum ei dixit: *Et ad os tuum cunctus populus deosculabitur.*

Bonou.
folio c. 1.

Ignoravi, quòd tam suavis, ô bone I E S V, esset tuus amplexus, tam honestus contactus tuus, tam deliciosus conuictus tuus! Cum enim te amavero, munda sum, cum tetigero casta sum, cum accepero, virgo sum. Tuus ô dulcissime I E S V, amplexus non maculat, sed mundat; tuus contactus non inquinat, sed sanctificat. O Iesu fons vniuersæ & dulcedinis & suauitatis, ignosce mihi, quod tam serò credidi quantum habet deliciositatis, quantum honestatis, quantum iucunditatis, quando *lana tuæ æternæ sapientiæ & cognitionis, est subcapite meo*, id est ratione, & dexte.

ra tuæ Divinæ clementiæ & dilectionis *amplexabitur me*, id est voluntatem. Heu me miseram! quid umquam tam dulce, tam suave, tam deliciosum & salutiferum potest experiri, quàm inter brachia tanti Sponsi quiescere, inter oscula tanti Regis & amico tam fideliter obdormire? hanc dulcedinem senserat anima devota, quando optabat dicens: *Osculetur me osculo oris sui*. Nūquid has delicias anima devota erat experta, quando orabat ardens, & iam penè deficiens præ dilecti sui concupiscentiã, dicens, in Canticis: *Quis mihi det te fratrem meum sugentem ubera matris meæ, ut inveniam te solum foris, & deosculer te?* Quis enarrare sufficeret, nisi qui mente gustasset, quantum habet hoc verbum dulcedinis & devotionis, quando bene ponderatur & rectè cibatur devotã mente? sed ô Domine Deus, si hæc tam dulcia sunt cogitanti, quàm dulcia esse possunt degustanti? si tam suavia sunt legenti, quàm consolatoria erunt per affectum sentienti?

In lectulo meo per noctes quaesivi quem
diligat anima mea, quaesivi illum &
non inveni. Cantic. 3.

25

X.

In lectulo meo per noctes quaesivi
quem diligit anima mea; quaesivi
illum, & non inveni. Cant. 3.

Casta canunt nostrae suspiria, vota^q, Musa,
Nulla^q de thalamis vox. Hymenae tuis.
At sua corporibus, sic mentibus est quo^q flamma,
Et prope deterior corpora flamma coquit.
Intus, in accensis qui mentibus aestuat ignis,
Delicias liquidi solus amoris habet.
O quanto his, Anima, facibus melioribus ardent!
Oscula quam certa danti^q ferunt^q fide!
Quam placidis castas complexibus itur in ulnas,
Quam sanctis sociant mutua vincla manus!
Et suus etiam torus est genialis amoris,
Qua^q maritali foedera nexa face;
Casta Cupidinae sed foedera nescia tede,
Nec, nisi quem cupiat Vesta subire torum.
Sed neque cyonae hic turget culcita plumis,
Fartaq, Amyclaeo vellere fulcra tument.
Quo duo tam casti thalamo sociantur amantes
Lectus olivinas non habet ille nives.
Lectulus auspicijs tantorum stratus amorum
Mens est letitia pace quietae suae.
Lectule, pax animae; caelestis lectule tede;
Pronube sidereis lectule caste toris!

P 3

Ti

Tu Spōsi atque Anima thalamus secretus aman-
 Solus es ô tantas dignus habere faces! (tum
 Hoc ego consuevi, meditans, traducere noctes,
 Cum requiem pulso cura sopore negat.
 Hoc meus ille; meus rapuit qui primus amores,
 Est solitus vigili secubuisse toro.
 Et mihi tunc imas urit fax Dia medullas,
 Inq̄, vicem flammis uritur ille meis.
 Tunc desiderijs querimur sine voce loquentes.
 Mutaq̄, plus verbis lacrima vocis habet.
 At nova que subiti sit, nescio, causa recessus;
 Subveor, vitio sit data causa meo.
 Nam mihi iam spatium plus visus abesse diurno
 Et secus atque solet nocte fuisse foris.
 Haccine signa forent mutati forsam amoris?
 Aut illum melior lectulus alter habet?
 Hei mihi quam miseris ea nox fuit acta querelis,
 Que sine te, vidua nox fuit acta domo!
 Iam propè constiterat medio vaga Cynthia calo.
 Altaq̄, sopierat lumina lassâ quies!
 Cum mihi visa tori pulsâ vox dicere spondâ;
 Surge parat thalamo Sponsus abire tuus.
 Suscitor, & piceos oculis detergeo somnos,
 Impositum cubito sustineoq̄, caput:
 Et desolatas implens ululatus ades
 Sollicitâ, dormis lux mea? voce rogo.
 Hei mihi! responsum nullum dedit ille roganti,
 Fugerat et thalamis transfuga nempe meis.
 Protinus accenso reperi vestigia lychno
 Quæ caperem numquam visa fuisse mihi.

Die

Dic meus, exclamo, quò fugit, lectule, Sponsus?
 Perfide, dic meus heu! lectule, Sponsus ubi est?
 Et vagor, & toro velut amens erro cubili,
 Ut tua te vidua luxit Alexi, domo.
 Quos ego tunc animo sensi effernere tumultus,
 Cygnau fuerat Pax cui fida torus!
 Que mentem subito insana vertere procella,
 Insolitam dubijs pandere lina Notis!
 Quam sterili iacuit damnatum pectus arenâ,
 Dia cui æthereis vena scarebat aquis!
 Iam gravidus labor est oculos attollere cælo,
 Oraq̄, diuinâ soluere laude, labor.
 Iâ neque sacra valent prisca in certamina vires
 Que modo lusus erant prælia facta dolor,
 Scilicet optatâ dum felix uerter aurâ,
 Aurea molliculus Pax mihi lectus erat.
 Tunc ut inexpertus Tyro temerarius armis,
 (Omnia qui linguâ prælia victor agit)
 Optabam rabidis caput objectare Tyrannis,
 Aut animam pulcrâ fundere posse nece.
 Tunc & Apollonia mihi credita flamma, rosetu,
 Tunc rota Costiada Virginis, esse trochus;
 Usq̄, sūt Agatha gemini duo vulnera, torques,
 Blandaq̄, Blandina, Taure putatus ovis:
 Denique barbarici laniena infanda macelli,
 Totaq̄, carnificum visa theatra, iocus.
 Nepe erat in calidis tã fernida flâma medullis,
 Aurea cum placidus Pax mihi lectus erat.
 At simul ac Sponso calor hic abeunte recessit;
 Frigidior Scyphico mens mihi facta gelu est.

P 4

Sic

Sic noua, quas Zephyris spirantibus educat aestas,
 Decoquit immeritas vna pruina rosas.
 Lampada sic tenui Pallas quam nutrit oliuo,
 Extinguit tremuli bucca soluta Noti.
 Ab male, replacido quasi Sponse cubili;
 Qui Crucis in thalamo repperiendus eras!
 Pax mihi lectus erat, Tibi Crux erat aspera le-
 Hoc te debueram, querere Sponse, toro. (ctus.
 Lux mea, iã quota. Te querendo perdita nox est!
 Sed quasi, ubi non inueniendus eras,

In

In lectulo meo per noctes quasi vi quem,
 diligit anima mea; quasi vi illum, &
 non inueni. Cant. 7.

NON est reuersus Sponsus ad vocem & votum revocantis. Quare? vt desiderium crescat, vt probetur affectus, vt exerceatur amoris negotium. Sanè ergo dissimulatio est, non indignatio. superest vt queratur si fortè reperiatur quæsitus, qui vocatus non venit; dicente Dominò, *Omnia qui quarit, inuenit.* & primo quidem quarit illum in lectulo, sed minimè inuenit; neque vnus noctis quæsitio hæc & frustratio, cùm dicat ista: *quia quasi vi per noctes.*

Legimus Psalmo 76. Piam quandam animam exquisisse Deum nocte, exquisisse verò manibus ac vocibus; illiusq; inquisitionem, haud quaquam spe frustratam: sic namque illa, id quod sibi contigit testatum omnibus volens ait: *In die tribulationis meæ Deum exquisiui manibus meis, nocte contra eum, & nã sum deceptus;* at verò in hac sententiã (*in lectulo meo per noctes quasi vi*) Anima pia Deum ipso noctu quæsisse se asserit, idque frequenter, per multas scilicet noctes; nullatenus tamen illum, vel post diutinas inquisitiones reperisse.

Quid est quod non inuenitur quæsitus, cùm requiratur tam studiosè & impigrè, ipse autè dicat: *Quarite & inuenietis: & qui quarit,*

Bern. ser.
75 in Cât.Giffert in
Cant. c. 3.
expof. 2.Bern. ser.
75 in Cât.

invenit: quomodo ergo implebuntur Scripturæ? neque enim quæ hic inducitur quærens, una est ex his quibus ipse ait: *Quæretis me, & non invenietis.*

Giffel. in
c. 1 in Cât
expof. 3.

Ob istiusmodi diverfitatem non modicum primo aspectu offensus est animus, multoque magis offendebar; quia rationi magis consonum mihi videretur, ut Deus ab illa citius inveniri se sineret, illiusque vocibus potius intenderet, quæ majori erga ipsum flagraret caritate; qualem absque dubio Sponsam censebam.

Verum attentius utriusque animæ perpendens verba; percepi statim rationem diverfitatis prædictæ. Intellexi quid causæ fuerit, cur Anima loquens in Psalmo, Deum repererit; Sponsa autem nequiquam eundem invenerit; quia nimirum ista, & si manibus Deum quæsit, & vocibus; in lectulo tamen & lectulo suo singulari quiete agens & manibus palpans cum quæsit, qui ibi haudquaquam esset. Illa autem de tribulationibus ad eum clamavit, qui ait: *De quacumq; tribulatione clamaverint ad me, exaudiam eos.* Sicque facili negotio, non solum invenit, sed & apprehendit eum, qui dixit: *Cum ipso sum in tribulatione; in die tribulationis, inquit Deum exquisivi manibus meis nocte contra eum & non sum decepta.*

Bern. ser.
75 in Cât.

Attendite [ergo] tres esse causas, quæ inte-

interim occurrunt, & quærentes frustrari solent, cum aut videlicet: *Non in tempore quærent, aut non sicut oportet, aut non ubi oportet.* Si enim omne tempus aptum est ad quærendum, cur ergo dicat Propheta: *Quærite dum inveniri potest*: erit absque dubio cum inveniri non poterit, & hæc una causa quæ impediri potest, ne inveniat Sponsus à quærentibus se, cum non quærent in tempore opportuno. At non ea causa impedit Sponsam, nempe invocantem & quærentem in tempore opportuno. Sed ne illa quidem eum tepidè aut negligenter seu perfunctoriè quærit; nam corde ardenti & omnino infatigabiliter, quærit planè ut decet. Restat ut de tertiâ videamus, ne videlicet, ubi non decet quærat. *In lectulo meo quæsi per noctes quæ diligit anima mea.* An fortè non in lectulo, quærendus erat, sed in lecto; quippe cui orbis angustus est? sed non horreo lectulum, qui novi parvulum. An non lectulus / tumulus? an non lectulus, præsepium? an non lectulus, uterus Virginis? neque enim magni Patris uterus, lectulus est, sed lectus magnus, de quo ad filium: *Ex utero, inquit, ante luciferum genui te.* Quamquam nec lectus quidem forsitan dignè censendus sit uterus ille, qui Regentis potius quàm jacentis est locus. Merito proinde Sponsa, ponens lectulum, dicit; *Suum.* [Sed] quid in tuo quærebas, qui se iam in sua rece-

receperat? non videras filium hominis ascendentem ubi erat prius? Iam cœlum tumulo commutavit, & tu illū, in tuo adhuc lectulo quæris? *Surrexit, & non est hic.* Quid quæris in lecto, fortem? in lectulo, magnum? in stabulo, clarificatum? Introivit in potentias Domini, *decorem induit & fortitudinē*, & ecce sedet super Cherubim, qui sub lapide jacuit. Ex hoc iam non jacet, sed sedet, & tu tamquam iacenti subsidia paras; siue ut absolutior veritas sit, aut sedet iudicans, aut stat adiuuans. Ex tunc ergo & deinceps frustra in lectulo quæsitus est sponsus: pulchrè verò sponsa, nō quem diligo ego, sed *quem diligit anima mea* inquit, quod verè, & propriè ad solam pertineat animam illa dilectio, quā aliquid spiritualiter diligit. Nam cū secundū carnem quippiam diligit vel potiùs appetit anima, carnis potiùs, quā animæ amor dicendus est. Et benè *per noctes se* quæsisse eum ait, nam non absurdè dici potest, quod qui ignorant, nocte ignorant; ac per hoc qui quærunt nocte quærunt. Quis enim quærit quod palàm habet? Nox est itaq̄ donec quæritur sponsus, quoniam si dies esset de medio fieret, & minimè quærererur sed dicit aliquis: quod non sit tam stulta tãque cæca sponsa, ut quærat lumen in tenebris, quærat Dilectum apud ignorantes, & qui non diligunt eum. Quasi verò se per noctes nunc quærere dicat, & non

non potiùs quæsisse? Non ait, Quæro, sed quæsiui, *per noctes quæ diligit anima mea.* Et est sensus, quia cū esset parvula, sapiebat ut parvula, cogitabat ut parvula, & quærebat veritatē ubi non erat, errās & non inveniēs, iuxta illud in Psalm *Erravi sicut ovis quæ perijt*

Quod si quis contendat sponsam ipsam hic ea referre, quæ sibi tunc temporis euenēre, cū toto corde viribusque omnibus, ardentissimo amore Deum dilectum suum, prosequeretur; Dicendum; nomine *lectuli*, non quamlibet hic significari *quietem*, sed illam dūtaxat, *quæ anima sancta quiescit in pace interiore*, quam *pacem* & *Isaias, lectuli & cubilis* nomine insigniuit, cū de iusto loquens dixit: *Vēiat pax, requiescat in cubili suo, quæ ambulavit in directione suā.*

Dilectū [enim] *in lectulo quærimus*, quādo in præsentis vitæ aliquantula requie redemptoris nostri desiderio suspiramus. *Per nocte quærimus*; quia etsi iam in illo mens vigilat, tamen adhuc oculus caligat.

Sed ingens ilico hic insurgit difficultas, quā ratione anima sancta in ejuscemodi lectulo Deum quæsisse se asserat, & non invenisse? cū alibi fateatur, in eo ipso lectulo, se unā cum illo, quietissimè dormituram, dicens: *In pace in idipsum, dormiam & requiescā* Cumq̄; exploratum omnibus sit; *In pace factum esse locum ipsius Dei.* Si ergo in pace cōmoratur

Gisler. in
c. 3. Cant.
expos. 3.

Greg. ho.
19. in Ezc.
& 25 in
Evang.

Gisler. in
c. 3. Cant.
Expos. 3.

moratur Deus: si in pacis lectulo, cum eo pacifica dormit anima: quomodo sponsa, ibi se eum invenisse negat. ubi iam præsens is adest? Ad hæc breviter respondendum: adesse quidem Deum, & ut proprio requiescere loco, in interiore pace. verumtamen, admirabili providentiâ, elongari nonnumquam, vel abscondi ab ipsâ anima, cum quâ *lectulū habet communē* sinens eam esse *aridam*, & quodammodo dulci destitutam complexu.

Bern. ser. 32. in Cât. Sunt [enim] qui in studijs spiritualibus fatigati, & versi in te pore, atque in defectu quodam spiritus positi, ambulant tristes vias Domini corde arête & tædente, longos dies, longas conqueruntur & noctes loquentes cū S. Iob si dormiero dicam: *quando consurgā? & rursum expectabo vespērā.* An tibi aliud, vel pati, vel petere ille videtur, q̄ ait: *Dormitavit Anima mea prætadio, cōfirma me in verbis tuis.*

Gisler. in c. 3. Cant. Expof. 3. Potrò id ob triplicem [accidit] rationem: primò ut hâc suâ tantilla elongatione, ad maiorem perfectionem eam provehat. Secundò ut jucundior postea sit eius reditus vel ejus inventio. Denique quemadmodum chorda, quò magis ab arcu recedit, eò maiore impetu ad ipsum accedit, maioremq; exhibet vim sagittæ, quæ per arcum jacitur; ita quò magis Deus videtur se ab anima amovere, eo ardentiori benevolentia, in eandem sese postea insinuat. At, si ob allatas rationes

LIBER SECVNDVS. 239
ab illa se abscondit, cur non inveniri se finit ab eâ, quæ tanto studio ibi ipsum quæsit, ubi quæri is velit? *Quæsiit illum, inquit, & non invenit;* ut videlicet, ejus perseverantiæ periculum faceret, utque experiretur, quò ea tenderet, cùm aliquando ab internæ pacis lectulo surgeret.

Abscondit se [ergo] Sponsus cùm quæritur, ut non inventus ardentius quæretur; & differtur quærens Sponsa ne inveniat, ut tarditate suâ capax reddita, multiplicitus quandoque inveniat, quod quærebat.

[Sed] Domine, si non es hic, ubi te quæram absentem? si ubique es, cur non video te præsentem? sed certè habitas lucem inaccessibleem. Et ubi est lux inaccessibleis, aut quomodo accedam ad lucem inaccessibleem? aut quis me ducet, aut inducet in illam ut videam te in illâ? accedere ad te desiderat servus tuus, & inaccessibleis est habitatio tua. Invenire te cupit, & nescit locum tuum. Obsecro Domine, doce me quære te, & ostende te quærenti; quia nec quære te possum nisi tu doceas, nec invenire nisi te ostendas: quæram te desiderando, desiderem quærendo, inveniam amando, amem inveniando.

Greg. li. 5. mor. ca. 4.

Ansel. in protolog. cap. 1.

*Surgam & circuibo civitatem; per vicos
& plateas quaram quem diligit anima
mea: quæsiui illum, & non inueni.*
Cantic. 3.

X I.

*Surgam, & circuibo civitatem; per
vicos & plateas quaram quem di-
ligit anima mea; quæsiui illum, &
non inueni. Cant. 3.*

TAndè, serò licet, meus est mihi cognitus error
Si bene quæsissem, Sponse, repertus eras.
Credideram placido somnos te carpere lecto.
Commodus, at video, non fuit ille torus.
Quid faciam capta pergam dare mēbra quieti,
Et sine te somnus lumina nostra teget!
Ab, sine te, nequeam solito dare membra sopori,
Aut ullà, sine te, Sponse, quiete, frui!
Non si somniferis invitet lymphæ susuris,
Lymphæ cavernoso præcipitata iugo;
Aut nemorum blandis agitata cacūina ventis,
Multaq̄, quæ sylvis garrula cantat avis:
Aut Heliconiadum, Parnasia turba, Dearum,
Aut pater aurata Delius ipse lyra.
Nec tua discutiāt mihi, Somne, papavera curas,
Humida nec virgâ tempora tactata tua.
Noxia nec vigilem qua sopijt herba Draconem,
Fistula quæq̄, oculos condidit, Arge, tuos.
Vix ubi composui lætiantia lumina somno,
Rumpitur indomito cæpta dolore quies.
Et nullam accipiunt oculiq̄, aut pectora noctem,
Quin mihi, nox etiam creditur una, decem!
Q Fingit

Fingit & assidue de te, mihi somnia Morphæus,
 Nec fugis ex oculis flebilis umbra meis.
 Cur toties igitur somni mihi nocte petuntur,
 Si mihi nulla venit, nocte, petita quies?
 Eripiar stratis mediâq; vagata per urbem,
 Quò fors aut ratio me volet ire, ferar.
 Et circumspiciens, num fortè quis angelus abdat
 Quaram quem propriâ diligo plus animâ.
 Quaram porticibus, quaram stabulûq; cassiq;
 Perq; semel eritas iho, redibo, vias.
 Nec male perspecta fallet specus ulla latebra,
 Nec quem transiero, circulus ullus erit.
 Qualis odora canis vestigia pressa ferarum
 Mersâ nare legens lustra, rubosq; subit:
 Aut qualis ficulas Ops errabunda per urbes,
 Aspicit an flores perdita Nata legat,
 Rurâq; piniferis vestigans auia tedis
 Persephonen stygijs optat adire vadis.
 Aut potiùs Solymis qualis vaga Magdala cãpis,
 (Cum flebat Domini marmor inane sui)
 Saxa peralta rudesq; ruit furiosa per agros.
 Qua dolor ancipitem qua rapiebat amor.
 Omnibus una locis aderat, comes omnibus una,
 Una super Domini funere multa rogans.
 Attica sic viduo volucris gemit anxia nido,
 Luctifonifq; nemus personat omne modis:
 Et circum, supraq; uolans, nunc ardua summo
 Vertice, nunc imâ pendula fronde sedet;
 Et raptam sobolem, raptoris & aucupis artes
 Heu! consanguineo nunciat orba gregi.

hand

Haud aliter cunctis lustrari compida vicis,
 Non tamen est ullo prada reperta loco.
 Infames vici, loca detestanda platea,
 Decepto toties compita trita pede!
 Amissum in thalamis, foris hic reperire putabâ,
 Sed malè quasitus, perditus usque latet.

Q 2

Surgam

*Surgam & circuibo civitatem; per vicus
& plateas quæram quem diligit anima
mea: quæsiui illum, & non inveni.*

Cant. 3.

Orig. ho-
mil. 10. in
diver.

EFFVNDITE lacrymas oculi mei, plo-
rate, & nolite deficere. Ambulate pedes
mei discurrite, & nolite quiescere. Heu! heu!
quò abiit gaudium meum, vbilatet amor
meus? vbi est dulcedo mea? cur dereliquisti
me, salus mea? O dolores! ô angustia! Intole-
rabiles angustia sunt mihi vndique, & quid
eligam, ignoro. Quò me vertam? ad quem
ibo? à quo consilium petam? quem percun-
ctabo? quis mei miserebitur? quis me con-
solabitur? quis indicabit mihi quem diligit
anima mea? Revertere dilecte mi! revertere
dilecte votorum meorum! ô amabilis! ô de-
siderabilis! redde mihi lætitiã salutaris
præsentiã tuã.

Orig. ibid. Heu me! vbi eum quæram, vbi eum in-
veniam? surgam certè, & circuibo omnia loca
quæ potero; non dabo somnũ oculis meis,
non dabo requiem pedibus meis, donec in-
veniam illum, quem diligit anima mea.

Bern. ser.
7 in Cant.

Sedens in lectulo, quæsiui, cum adhuc in-
firma & invalida forem, & omninò minùs
idonea sequi Sponsum quocumque ierit; se-
qui ad ardua & excelsa sublimitatis illius.
Incidit in multos, qui cognoscentes deside-
rium

rium meum, dicebãt mihi: *Ecce hic est Chri-
stus, ecce illic est; & neq; hic, neque illic erat;*
& dixi, *Surgam, & circuibo civitatẽ per vicus &
plateas quæram quẽ diligit anima mea.* Intuere
vel nunc quia jacet, quæ dicit *surgam.*

Adhuc ut parvula sapit; per vicus & pla-
teas quærendum putavit, fruendi avida, sed
ignara mysterij iterum ergo frustrata repetit
dicens: *Quæsiui eum, & non inveni.* Non est, ut
ista suspicata est in plateis, aut vicis; nisi for-
tè in illis, de quibus dicitur: *Platea tua, Hiera-
salfẽ sterneretur auro mundo, & per omnes vicus
tuos alleluja cantabitur.*

Bern. ser.
76. in Cant.

Anima [enim] quæ amat, adscēdit frequē-
ter, & currit familiariter per plateas coelestis
Hierusalem, visitando Patriarchas & Pro-
phetas, salutando Apostolos, admirando
exercitus Martyrum & Confessorum, cho-
rosq; Virginum speculando.

Augustinus
ca. 24.

Ibi, ibi illum, qui quæret, inveniet, & vi-
debit gloriam ejus, non gloriam quasi unius
ceterorum, sed planè gloriam, quasi unigeni-
niti à Patre, quid facies, ô Sponsa! putas, po-
tes sequi eum illic? aut te ingerere audes, vel
vales huic tam sancto arcano, tamq; arcano
sanctuario, ut filium in patre, & patrem in-
tuearis in filio? non utique; ubi est ille tu non
potes venire modò; venies autem postea:
Age tamen, sequere, quære, nec te inaccessi-
bilis claritas, vel sublimitas à quærendo de-

Bern. ser.
76. in Cant.

terreat, ab inveniendo desperare faciat. Si potes credere, omnia possibilis sunt credenti. Propè est, inquit, verbū in ore tuo, & in corde tuo. Credè & invenisti, nam credere invenisse est. Norunt fideles, habitare CHRISTVM. per fidem, in cordibus suis. Quid propius est? Quære ergo secunda, quære devota, bonus est Dominus animæ quærenti se. Quære votis, se quære actibus fide inveni; quid nō invenit fides? attingit inaccessa, deprehendit ignota, comprehendit immensa, apprehendit novissima; ipsam denique æternitatem suo illo vastissimo sinu quodammodo circumducit, fidenter dixerim: æternam, beatamq; Trinitatem, quam non intelligo, credo, & fide teneo, quod non capio mente.

Bern. ser.
75. in Cāt.

Quid hoc desiderij est & ardoris, ut surgens de nocte publicum non erubescat? percurrat civitatem? percunctetur palā & passim de dilecto, atque à vestigantis semitis eius nullā valeat ratione auerti? nullā præpediri difficultate, non tempestivæ retineri amore quietis, non Sponsæ verecundiā, non vel timore nocturno? Et tamen in his omnibus frustrata est usq; adhuc à desiderio suo. Quare? quid sibi vult pertinax hæc & diuturna fraudatio, tediōrū nutritrix, suspiciōnū fomes, impatiētiæ fax, noverca amoris, mater desperationis? si adhuc dissimulatio est, nimis est molesta. Esto, quod piè, utiliterque interim

interim fuerit dissimulatum, donec in solā adhuc vocatione, seu reuocatione res erat: nunc verò cūm requiritur, & ita requiritur, quid iam conferre poterit dissimulatio? si de carnalibus sponsis, & pudendis amoribus quæstio est, sicut litteralis superficies præluisse videtur, & si inter illos talia contingere queant, mea non interest. ipsi viderint.

Nolo te sponsum quærere per plateas, nolo te circumire angulos civitatis, dicas, ^{Hieron. epist. 22.} licet: *Surgam & circuibo civitatē, & in foro, & in plateis quærā, quem dilexit anima mea;* & interrogas; *Num, quē dilexit anima mea, vidisti?* nemo tibi respondere dignabitur: sponsum in plateis non potest inveniri. Arcta & angusta via est, quæ ducit ad vitam, zelo typus est IESVS, non vult videri faciem tuam: foris vagentur virgines stultæ, tu intrinsecus esto cum sponso.

Non in foro, non in plateis CHRISTVS reperitur, non est CHRISTVS circumforaneus; CHRISTVS enim pax; in foro, lites: CHRISTVS iustitia est; in foro iniquitas: CHRISTVS operator est; in foro inane otium: CHRISTVS charitas est, in foro obrectatio; CHRISTVS fides est, in foro fraus atque perfidia. fugiamus ergo forum, fugiamus plateas. Nec illa eum in foro & in plateis potuit reperire, quæ dixit: *Exurgam, ibo & circuibo in civitate, in foro, & in plateis, &*

Ambr. lib.
de virg.

quarã quem diligit anima mea; quasui eum, & non inveni eum. Nequaquã igitur ibi quæramus CHRISTVM, ubi invenire non possumus.

Bern. ser.
84 in Cât.

Non pedum passibus, sed desiderijs quæritur Deus: & ubique non extundit desiderium sanctum, felix inventio, sed extendit. Numquid consummatio gaudij, desiderij consumptio est? oleum magis est illi, nam ipsum flamma. Sic est; adimplebitur latitia, sed desiderij non erit finis; ac per hoc, nec quærendi? quid ni animer ad quærendum, experta clementiam, & persuasa de pace?

Guilib.
Abb. ser.
45 in Cât.

Attendite vehementiam & vim amoris. Nec abesse dilectum sustinet, nec sufficit præsentij; ibi, vota anhelata laborant; hic exhausta relinqui patiuntur. O felix amor, qui continuã quãdam vicissitudine, aut liquefcit in ipso, aut quærens, anhelat ad ipsum! *quasui & non inveni.*

Aug. foli-
10 c 31.

Ego erravi, sicut ovis quæ perierat, quærens te exterius, qui es interior; & multum laboravi quærens te extra me, & tu habitas in me, si tam en ego desiderem te. *Circuini vicinos & plateas civitatis huius mundi quæres te & non inveni,* quia malè quærebã foris, quod erat intus. Misi nuncios meos, omnes se sensus exteriores, ut quærerem te; *& non inveni* quia malè quærebã. Video enim, lux mea, Deus; qui illuminasti me, quia malè te per illos quærebam, quia tu es intus, & tamen ipsi,
vbi

ubi intraveris, nesciuerunt. Serò te amavi pulcritudo tam antiqua & tam nova. serò te amavi; & tu intus eras, & ego foris, & ibi te quærebam, & in ista formosa quæ fecisti. ego deformis irruebam. Mecum eras, & tecum non eram. Ea me tenebant longè à te, quæ esse non poterant, nisi in te. *Circuibam* enim omnia, quærens te, & propter omnia derelinquens me Interrogavi terram, si esset Deus meus, & dixit mihi, quod non; & omnia quæ in ea sunt, hoc idem confessa sunt. Interrogavi mare & abyssos & reptilia quæ in eis sunt, & responderunt, nò sumus Deus tuus: quære super nos eum. Interrogavi stabilem aërem, & inquit universus aër, cum omnibus incolis suis; fallitur Anaximenes, nò sum ego Deus tuus. Interrogavi Coelum, Solem, Lunam & Stellas; neque nos sumus Deus tuus, inquit. Interrogavi deinde mudi molem, Dic mihi, si es Deus meus, an nò? & respondit voce forti: Non sum, inquit ego, sed per ipsum sum ego; quem quæris in me, ipse fecit me; suprã me quære eum qui regit me, qui fecit me.

*Num, quem diligit anima mea, Sidisti:
Paullulum cum pertransissem eos, inveni
quem diligit anima mea: tenui eum, nec
dimittam. Cant. 3.*

X II.

*Num quem diligit anima mea vidi-
stis?
Paullulum cum pertransissem eos,
inveni quem diligit anima mea;
Tenui eum, nec dimittam. Cant. 3.*

R *Estat adhuc tota locus ullus omissus in urbe?
Aut regio nostro non peragrata pede?
Flammiferis cuncta facibus luxere platea.
Nullaq; vel minima compita spreta via.
Hei mihi! quos vicos, quae non loca tristis obiui?
Vrbsetiam in tanta defuit urbe mihi. [res,
Sed quid in hos frustra à iuvat incubuisse labo-
Si Sponsum semper quæra, nec invenio?
Ergo domum lacrymans, vestigia retro ferebam,
Quiq; rogaretur, nemo viator erat.
Cum propter portis à manibus aufero gressum,
Et vigil ad portas occupat ecce cohors.
Ac prior hic dixi, quem diligo fortè latebit;
Et subito, vigiles, reppererintne? rogo.
Illi, cum tacito convertere lumina visu,
Verbaq; dentatis reddere salsa iocis,
Et quidã; Quisnam ille tuus quem diligit ignis,
Absq; suo nosci nomine posse putas?
Parcite, respondi, tam rusticus est mihi candor,
Scire omnes rebar; quis meus esset amor.*

*Nec mage vel Pyladis notū, vel nomen Orestis,
 Neve tuum, Thysbe Pirame, neve tuum:
 Vosq̄, etiam quamuis, quem diligo, scire negetis,
 Scire, nec ignotum posse latere, puto.
 Obsecro, dic igitur Custodia pervigil urbis,
 Num meus hac vobis tendere visus Amor?
 Ille meus, propriā quem plus ego diligo vitā,
 Qui quoque me vitā plus amat ipse suā.
 Dicite, quando abis? quantillo tempore mansi?
 Quāq̄, prehensurum se simulavit iter?
 Hac ut aut illac? dextra vel fortè sinistra?
 Solus erat? socijs an comitatus erat?
 Excubia falsis iterum risere cachimis;
 At mihi salsa meas obruit unda genas.
 Transierā: Sponsi neque spes super ulla videndi,
 Mensq̄, erat in damni mersa dolore sui:
 En subito, dum cuncta animo tristissima voluo,
 Nullaq̄, quam tanta vota minorā spei;
 Ille meus, tota toties quaesitus in urbe,
 Iam non quaesitus constitit ante oculos.
 Exilij, mystiq̄, metu perterrita gaudens
 Vix potui proprijs credere luminibus.
 Et, Tene aspicio, mea lux, mea vita, volentem
 Dicere, vox harena faucibus impedit.
 Qualis ubi viso coniux inopina marito,
 (Quem mendax tulerat rumor obisse diem)
 Obstupet ac visā veluti percellitur umbrā.
 Optantemq̄, loqui, pallida facta, fugit,
 Nec nisi iam noto reducis fidentior ore,
 Audet in amplexus conjugis ire sui:*

Tumq̄

*Tumq̄, veretur adhuc, ne se malè credula fallat,
 Inq̄, fidem levior decipiatur amor:
 Sic ego, dum trepido rediēre in pectore vires,
 Teq̄, iterum ante oculos, Sponse, reviso meos;
 Subdubitans sperāsq̄, timēsq̄, & amore fatiscēs,
 Tune es, quem video, clamo, vel umbra tui;
 Ah Sponsē! ah non es! non es, quem diligo, non es!
 Imò es quid dubito? numquid es? haud dubito.
 O mea lux, video, te nunc video, mea vita;
 Nil ultra dubito, lux mea, te video.
 Agnoscensq̄, tui vocem presentis & ora,
 Invols in amplexus, Sponse reperte, tuos,
 Iāq̄, ego te teneo, neque per vaga compita querā,
 Ludibrium vigili, nocte futura gregi,
 O mea si geminis mutantur brachia vinculis,
 Atque manus manicis, compedibusq̄, pedes!
 Quam te complicitis, mea lux amplecterer ulnis!
 Arctius amplexu, vitis & ulme, tuo,
 Arctius anguipedū māibz, pedibusq̄, hederarū,
 Queis obit annosus herba marita domos.
 Sed neque te nostri lassent, mea vita, lacerti,
 Sapē nec errantes per tua colla manus:
 Longa Tui subeat, mea lux; absentia mentem,
 Nec nisi pensari tempore posse putes.
 Ah cito tam longi quaereres compendia damni.
 Vix ego iam capī, tu satur, ecce, fugis.
 Non ita discedes non tam cūō liber abibis;
 Non nisi pugnando viceris, effugies.*

Num

*Num quem diligit anima mea vidistis?
Paululum cum pertransissem eos, inveni
quem diligit anima mea. Tenui eum,
nec dimittam.* Cant. 3.

Bern. ser.
79. in Cāt.

O AMOR præceps, vehemens, flagrans, impetuose! qui præter te, aliud cogitare non sinis, fastidis cætera, contemnis omnia, præter te, te contentus: confundis ordines, dissimulas usum, modum ignoras. Totum quod opportunitatis, quod rationis, quod pudoris; quod consilij, iudicivè videtur, triumphas in temetipso, & redigis in captivitate. En omne quod cogitat ista & loquitur, te sonat, te redolet, & aliud nihil ita tibi, ipsius & cor vendicasti & linguam. Ait: *Num què diligit anima mea vidistis?* quasi verò hi sciât, quid cogitet ipsa! Quem diligit anima tua de ipso sciscitaris? & non habet nomen? Quænam verò tu, & ille quis?

Nyfl. ora.
12. in Cāt.

Quo pacto inveniri possit, quod nullæ res nobis cognitæ ostendere possunt? nō forma, non color, non circumscriptio, nō qualitas, non locus, non figura, non conjectura, non adsimilatio, non proportio; sed quod semper extra omnem perceptionis viam positum, comprehensionem peruestigantium planè fugit. Propterea, inquit, *quasi vi eñ.* per animæ facultates eas quæ inveniendi vi præditæ sunt; per ratiocinationes & cogitatio-

nes.

nes: at extra hæc omnia positus, erat, accessum mentis propiorem effugiens. Qui verò semper reperitur omni notâ carere, de quâ possit agnosci, quo pacto queatis per indicationem aliquam vocum percipi?

Sed] sicut Coniux amatrix viri, absente marito suo, per fenestras circumspicit, ipsum requirens, & ubique speculari, in mari & in terrâ; etsi viderit navem venientem, ibi suū putat esse virum; & si viderit viatores procul venientes, inter ipsos adesse existimat, & occurrens eis, interrogat dicens: Dicite mihi ubi eum dimiseritis, in quâ regione, aut in quâ civitate? quid dicentem, aut quid facientem, aut quando venientem? in hunc modum, omnis sancta [anima] constricta amore Christi interrogat: *Dicite mihi, ubi pascit, ubi cubat, quem diligit anima mea?*

Chrysof.
homil. de
virtute.

Iam optas videre quem amas, cui nunc blandiris, & nunc ad amoris & desiderij intentionem suaviter illum peruestigas, nunc moras accusas, nunc te cernis contemptum, nunc te visitatione confiteris indignum, & iterum de eius, (totiens expertus) bonitate præsumis, nunc quasi ulterius non sustineas, spirituali quodam litigio vel luctamine evincere retardantem, conaris. Quæ tunc lacrymæ? qui gemitus? quæ suspiria? quæ voces? nunc oculi fletu graves, cum intemis singultibus eriguntur

Bernard.
hom. infr.
8. Epiph:

tur

tur ad cœlum; nunc manus extenduntur & brachia, nunc pectoris contusione animæ tarditas accusatur. Proferuntur interim verba sine principio. sine fine, quorum nec sententiæ cohærent sibi, nec rationes similes sunt, nec alicuius linguæ sensus vel idioma seruatur; quando vox aliquando respondet affectui, & iterum vocem affectus intercipit. Gaudet certè pius ille Iesus tali certamine superari.

S. Greg. in
psal poen.

Supereff itaque ut ad eum recurrat, in quo solo vera est cōsolatio, & per istius vitæ noctes, in lectulo cordis Deum quærat; Quem si primò non inuenit, magis ad quærendum animetur, surgat ad amorem cœlestium; civitatem circumeat exultatione uniuersę terræ fundatam; interroget vigiles, qui custodiunt Ecclesiam, nudetur pallio secularis ornatus, & charitatis sagittâ interiùs vulneretur. Nec priùs à quærendo desistat, quàm mœrentium consolatore inueniat. Inuentum autem summopere teneat, donec redemptus ope adiutricis gratiæ, à conscientia eripiat tribulatione.

Orig. hō.
1. in Cant.

Est enim quidam spiritualis amplexus, atque vtiā contingat, vt meam Spōsam altior Sponsi amplexus includat, vt ego quæque possim dicere, quod in eodem libro scriptum est: *Sinistra eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me!*

Quid

Quid hoc tenacius glutino, quod nec a-
quis eluitur, nec ventis dissoluitur, nec scin- Bern. ser.
79. in Cāt.
ditur gladijs? Deniq; *agua multa non poterunt extinguere charitatem. Tenui eum nec dimittā.* Et sanctus Patriarcha: *Non te, inquit, dimittam, nisi benedixeris mihi:* ista non vult eum dimittere: & fortè magis quàm Patriarcha id non vult, quia nec pro benedictione quidem; si quidem ille benedictione acceptâ, dimisit eum: hæc autem non sic, Nolo, inquit, benedictionem tuam, sed te. *Quid enim mihi est in calo, & à te quid vult super terram? non dimittā te, nec si benedixeris mihi. Tenui eum nec dimittā.* Nec minùs forsitan ille teneri vult, cum perhibeat dicens: *Delicia mee esse cum filiis hominum.* Quodque pollicens ait: *Ecce ego vobiscum sum, usq; ad consummationem sæculi;* quid hâc copulâ fortius, quæ una, duorum tam vehemēti voluntate fundata est? sed nihilominùs, illa vicissim tenetur ab eo quem tenet; cui alibi dicit: *Tenuisti manum dexteram meam.* Quæ tenetur & tenet, quomodo iam cadere potest? tenet, fidei firmitate, tenet devotionis affectu. At nequaquam diu teneret, si non teneretur. Tenetur autem potentiâ & misericordiâ Domini. *Tenui eum, nec dimittam.*

Inueniam [& ego] Te desiderium cordis Aug. solil.
cap. 1.
mei. teneam Te. amor animæ meæ, amplectar Te sponse cœlestis, exultatio mea sum-

R

ma

ma, intus & extra, possideam. Te beatitudo
sempiterna possideam. Te in medio cordis
mei vita beata, dulcedo summa animæ meæ:

Aug. med.
cap. 37.

Ecce quod concupiui iam video, quod
speravi iam teneo, quod desideravi iam ha-
beo; illi namque in cœlis iunctus sum, quem
in terris positus totâ virtute dilexi, totâ ca-
ritate amplexus sum, cui toto amore inhæsi,
ipsum laudo, benedico, atque adoro.

Bedain
c. 3. Cant.

Tantò instantiùs inuentum tenui, quantò
tardiùs, quem quærebam, inveni.

Orig. ho.
10. in di-
vers.

O pijsime Domine & dulcissime Magi-
ster! quàm bonus es his, qui recto sunt cor-
de, & humiles sunt spiritu! ô quàm beati,
qui in simplicitate cordis quærunt te, &
quàm felices qui sperant in te. Verum certè
est, & in dubitanter verum, quòd tu diligis
omnes diligentes te, & numquam derelin-
quis sperantes in te. Ecce enim dilectrix tua
simpliciter quærebat te, & veraciter inuenit
te. Sperabat in te, & non est derelicta à te,
sed plus est consecuta per te, quàm expe-
ctarat à te.

Aug. solil.
cap. 38.

Gratias Tibi, lux mea, quoniam illumina-
nasti me, & inueni Te, & me, vbi inueni
me, vbi cognovi me, ibi inueni Te, & ibi cog-
novi Te; vbi autem cognovi Te, ibi illumina-
nasti me.

X I I I.

ihî autem adhærere Deo bonum
est, ponere in Domino Deo spem
meam. *Psalm. 72.*

*Vam mea, per varios, vita est exercita casus!
Ut pila, percussu pulsa, repulsa manus.
Inera belligeri primùm placuere Gradiui,
Armag, spe laudis, sanguinolenta tuli.
ma dabat animis, & erat spes omnis in armis
Teu foret hac votis meta futura meis
e vigil tetricas traduxit cantibus horas,
Et custos specule tadia longa tuli. (est,
semel admonitu fraus hostica prodita nostro
sum signum toties, ore, vel are dedi.
didici septis fossam producere castris,
Et sude prefixas impedysse vias.
in etiam subita faciem componere pugna,
Et trepidis animos addere, voce, globis.
ique non tenuit belli quis certius artes,
Militis auxilio seu Ducis esset opus.
quoties Libycas pressit lassus arenas,
Et cecidit madidis sudor in ora comis,
q, magnanimus tinxit fumantia puluis;
Nec tamen vnda, sitim qua recrearet, erat.
quoties gelidos flumioru in nauimus alueos.
Ero grauiate humeros, aregrau ante caput,
raq, prensatos retinebant mordicus enses,
Nando per obstantes cum veheremur aquas.*

Bellantem tenuit iam tot me Marspiter annis,
 Principioq; pedes, sine merebar eques:
 Quoq; tegor, decimâ fuit ictus arundine thorax,
 Lesaq; sunt totidem cassis & umbo locis.
 Lethifero cecidit sonipes mihi tertius ictu,
 Crista quater, galea cuspide, rapta fuit.
 Quin animam praeceps in aperta pericula misit,
 Dum nimis hostili dextera cade calet.
 Nulla tamē nostro tunc sunt data vulnera tergo
 Omne sed aduerso pectore vulnus erat.
 Nempe gradum tenui, contra ferrumq; facesq;
 Telaq; praecipiti grandine plura tuli,
 Perq; meo factos gladio spatia bar acervos,
 Impositu subigens corpora strata pede.
 Quis puter, hoc tantis caput insuperabile bellis,
 Non etiam bellis, vota tulisse suis?
 Heu mihi! post partas proprio tot sanguine lauros
 Post tot ad infernos funera missa lacus;
 Post toties meritas gladio victore coronas,
 Post tot fixa tuo signa, Gradinet holo:
 Vna rot egregios delevit culpa triumphos,
 Nec fuit vlla super nominis umbra mei.
 Et gravis in poenam me diruit ere Tribunus,
 Insuper & incincto turpiter ire sago.
 Gloria quin odijs popularibus obruta vertit,
 Sic cecidit tanto Marte petitus honos.
 O utinam potius pro te, Deus, arma tulissem!
 Non ita cassa suis laudibus arma forent,
 Te super, intrepidâ melius spe, vota locantur,
 Ut fundat trepidas anchora fida rates.

Ergo

Ergo summi Odrysi positum suspendimus enses,
 Aeraq; sunt curvae iussa valere tubae,
 Tum lucra, tum vigiles, lucro arvis et tabernae,
 Vnaq; Mercurio cura titasse fuit.
 Tum piper & lanas lydo reparauimus auro,
 Veximus & granida grana, merumq; trabe.
 Nostraq; Barbaricos tenuerunt lintea portus,
 Et sinus inpectâ vix sine merce fuit.
 Scilicet, è minimâ magnum re cogere quaesum,
 Maximus hâc studij parte triumphus erat.
 Creuerat aggestus iam densa pecunia nummis,
 Nec domus immensas arctâ tenebat opes.
 Classis & ambustus onerata redibat ab Indis,
 Sed periit, patrijs proxima classis aquis.
 Plurimum implebat tabulas mihi debitor ambas,
 Creditâ periturus debitor esse negat.
 Ergo velut liquidis sal crescit & interit undis,
 Ut crevistis opes, sic periistis opes.
 O quanto placidos tranquillius exigit annos,
 Qui neq; lucra cupit, qui neque bella mouet!
 Dives Athlantiade, tua linquo negotia, dixi,
 Nulla mihi vestrâ merce redempta quies.
 Quid facerem, toties frustrantibus omnia votis,
 Marte negante decus, Mercurioq; fidem?
 Regis in ignotam subrepsi nobilis aulam;
 Magnaq; mox regi fama relata mei est.
 Et vocor, & videor, placidoq; arrideo ore;
 Dumq; loquor, pronâ Principis aure fruor.
 Nescio quid fuerit, quod Rex ita cepit amare;
 Non fuit hoc meritis, sed magè sortis opus.

R 4

Sen

Seu fuerit virtus, seu fors, seu Regius error,
 Maximus exiguo tempore crevit amor.
 Sape diem nocti conjunximus, inq̄, loquendo,
 Non fuerat visus precipitasse dies.
 Sape domi tacitas lusu traduximus horas,
 Vnaq̄, sape foris mensa duobus erat.
 Non ita Seianum Latia favor extulit Aula;
 Clitus Alexandro non ita carus erat.
 Commodus haud tantū potuit tribuisse Cleandro
 Aut constantini plus amor Ablatio.
 Iamq̄, suā fateor, favor hic, nouitate placebat,
 (Vt propè non solita res nouitate placent)
 Aulaq̄, felicem, felicem turba vocabat,
 Quod mihi tanta Ducis gratia parca foret.
 Vah! nimis infidis subnixta potentia sceptris,
 Qua minimo sortis turbine versa ruit!
 Ecce, minax tetricos cepit Rex ducere vulnus
 Nectamen est vitio gratia lasa meo.
 Hei mihi! captus amor subitam se vertit in irā,
 Hostis & è patrio cogor abire solo:
 Et veteres auxi casu, nova fabula fastos;
 Fabula sic elegis triste canenda meis.
 Arcady Eutropius, Stilico rediviuus Honori,
 Et Constantini Caesaris Ablavius;
 Clitus Alexandri; Tiberi Seianus, imago
 Heu nimis historia vera fuere mea!
 O Deus!ò quanto tranquillius exigit ævum,
 Qui iocat in sceptris vota q̄, spes q̄, tuis!

Mibi

*Mihi autem adhaerere Deo bonum est: po-
nere in Domino spem meam.*

Psalm. 72.

COR humanum in desiderio aternita-
 tis non fixum; numquam stabile po-
 test esse: sed omni volubilitate volubilius
 de alio in aliud transit, quærens requiem,
 ubi non est. In his autem caducis & transi-
 torijs, in quibus eius effectus captiui tenen-
 tur, veram requiem invenire non valet, quo-
 niam tantæ est dignitatis, ut nullum bonum
 præter summum bonum, ei sufficere possit.

[Et ego] aliud & aliud sequebar, & à nullo
 implebar: dum non in me inveniebam te,
 incommutabile & singulare, indivisum, u-
 num bonum, quod consequutus, non egeo;
 quod consequutus, non doleo; quod possi-
 dens, fatiatur totum desiderium meum.

[Sed nunc] nihil mihi tam dulce quàm
 cum Domino meo esse. *Mihi autem adhaerere
 Deo bonum est.* Da mihi, Domine, donec his
 fragilibus assisto membris, tibi adhaerere sicut
 scriptum est, qui adhaeret Domino, unus spiri-
 tus est cum eo.

Eligant alij militiam, alij advocationem,
 alij diuersas variasq̄e doctrinas, alij nego-
 tiationem, alij agriculturā, *mibi autem adha-
 rere Deo bonū est.* Deo adhaerere nihil est me-
 lius

R 5

lius

Aug. med.
cap. 25.

Aug. foli.
cap. 13.

Aug. med.
c. 37.

August. in
Psalm. 72.

lius, quando, eum videbimus facie ad faciē: modò ergo quid? quia adhuc peregrinus loquor. *Adhærere Deo bonū est*; sed modò in peregrinatione, quia nondum venit res: *ponere in Deo spem meam*. Quamdiu ergo nondum adhæsisti, ibi pone spem. Fluctuas? præmitte ad terram hanc anchoram. Nondum hæres per præsentiam? inhære per spem: & quid hic ages, ponens in Deo spem tuam? quod erit negotium tuum, nisi ut laudes, quem diligis? Ecce si amares Aurigam, non raperes cæteros ut tecum amarent? Amator Aurigæ quacumque transit, loquitur de illo, ut eum ament & cæteri.

Basil in
Psal. 61.

Diuitia si affluant, nolite cor apponere. Fluxa est diuitiarum natura, suos possessores, oceanus torrente prærapido, prætercurrit; alios aliò modo, apta mutare Dominos. Hodie huius est ager, cras erit alterius, & paulò post ad alium perueniet. Respice parumper ad civitatis domos; quot nomina ex eo tempore, quo fuerunt ædificatæ, sortitæ sunt, aliter ab alijs atque alijs appellatæ possessoribus? Et aurum è manibus habentis se, fluens semper ad alium transfertur; & ab illo, ad alium; magis enim aquam manu circumplexam retinere continenter possis, quàm divitias conseruare tibi ipsi.

Iusto-

Iustorum iudicio (qualibet bona adfuerint) cum sanctis desiderijs æstuant, bona minimè videntur. vnde David Propheta, qui Regni diutius, multisque obsequijs fulciebatur, quamuis & hæc ad necessitatem bona esse conspiceret, vni tamen singulariter bono inhians æstuebat, dicens: *mibi aurem adhærere Deo bonum est.*

Greg. homil. 4. in Evang.

Sit ergo Dominus Deus spes tua, non aliquid aliud à Domino Deo tuo speres: sed ipse Dominus tuus sit spes tua. Namque multi de Deo sperant pecuniam; multi de Deo sperant caducos honores & perituros; aliud quodlibet à Deo, præter ipsum Deum, sed tu ipsum Deum tuum pete. Relinque omnes amores, pulchrior est ille qui fecit cælum & terram. *Beatus vir cuius est nomen Domini spes eius, & non respexit in vanitates & insanas mendaces.*

Aug. in Psal. 39.

Sicut autem nemo potest duobus Dominis seruire, ita nemo potest in duos Dominos sperare. Nemo potest in incerto diuitiarum sperare, & in Domino. Nemo potest sperare in Principibus, & in Deo. Nemo potest sperare in viribus equi, & in Deo. Nemo potest sperare in sæculo, & in Deo. Nisi enim in solo Deo speraueris, & videat Deus spem tuam, in sæculum æternum esse conuersam, & quia aliam nullam omninò spem geris, nisi in ipso, qui viuificat mortuos, &

Orig. in Psal. 36. hom. 5.

vocat,

vocat, quæ non sunt, non poteris eripi à peccatoribus. Solus est enim ipse qui saluos facit sperantes in se.

Basil. in
reg. cufidus
dip. q. 42.

Huic qui in homine spem ponit, magno-
perè est metuendum, ne in execrationem
illam indicat: *Maledictus homo qui confidit in
homine, & fulcit carnem brachij sui, & defecit à
Domino anima eius.* Quæ verba cum dicunt,
Qui confidit in homine, illud præcipiunt; ne-
quaquam in altero spem poni debere, cum
autem, *& fulcit carnem brachij sui*, in se, sui
habendam fiduciam vetant.

Bern. ferm
9.
Beat. qui
habet.

Quidquid igitur agendum sit, quidquid
declinandum, quidquid tolerandum, quid-
quid optandum. Tu es Domine, spes mea.
hæc vna mihi omnium promissionum caus-
sa; hæc tota ratio meæ expectationis. Præ-
tendat alter meritum; sustinere se jactet pon-
dus dici & æstus; jeiunare bis in sabatho di-
cat, postremò non esse sicut cæteri homi-
nù gloriatur; *mibi autem adbarere Deo bonum
est, ponere in Domino Deo spem meam.* Sperent
in alijs alijs; fortè hic in scientiâ litterarù, hic
in astutiâ sæculi, ille in nobilitate, ille in dig-
nitate; ille in aliâ qualibet vanitate cõfidat;
propter te, *omnia detrimenta feci, & ut stercore
arbitror: quoniam tu es Domine spes mea.* Speret,
qui vult, *in incerto divitiarum*; ego verò ne ip-
sa quidem, nisi abs te victui necessaria spe-
ro. Si mihi præmia promittuntur, per te ob-
tinen-

tinenda sperabo. Si insurgant adversum me
prælia, si sæviat mundus, si fremat malignus,
si ipsa caro adversus spiritum concupiscat, in
te ego sperabo. Quid cunctamur abijcere
omniò spes miseræ, vanas, inutiles, sedu-
ctorias, & huic vni, tam solidæ, tam perfe-
ctæ, tam beatæ spei, totâ devotione animi,
toto fervore spiritus, inhærere? si quid illa
impossibile, si quid vel difficile est, quære
aliud in quo speres.

Fortissimû solatium habeamus, qui confugi- Heb. 6.
mus ad tenendâ propositam spem: quam sicut an-
coram habeamus anime tutam ac firmam.

Iam spem quasi ancoram [præmisimus] August. in
ne in isto mari turbati, naufragemur. Quem- Psal. 64.
admodum enim de navi quæ in ancoris
est, rectè dicimus quod iam in terrâ sit,
adhuc tamen fluctuat, sed in terrâ quo-
dammodo educta est contra ventos, & con-
tra tempestates; si contra tentationes hu-
ius peregrinationis nostræ, spes nostra fun-
data, facit nos non abripi in saxa.

*Adhereat, quæso, Domine, anima mea post
te.* suspiciat me dextera tua; sustollat me su-
per altitudinem terræ, & cibet me illâ cæle-
sti hæreditate, cui suspirat peregrinatio mea
die ac nocte.

Sub Umbra illius quem desideraueram,
sedi. Cantic. 2.

X I V.

Sub umbrâ illius, quem desideraueram,
sedi. Cant. 2.

Fors iter ignotas longum meditabar in oras,
Et bona iam cœpta pars erat acta via.
Vig. solet lassus metam spectare viator,
Credebam spatij pauca deesse meis.
Vt cœpi reliquos metiri provida passus,
Maius erat medio, quod superabat, iter.
Hei mihi! tum refuga ceciderunt corpore vires,
Totq; nimis durus, millia visa labor.
Ergo oculos cœlo miserâ cum voce tetendi,
Ferret an hinc aliquis, voce vocatus, opem?
Et mihi, quis, dixi, dabit hisce sub astibus umbrâ
Solis ab infesto verberor igne caput.
Aspice, siccis plantis quàm ferueat arida tellus,
Siccaq; semustos urat arena pedes.
O nemora! o rigua, frondosa cacumina, sylva!
O latebra! ô fontes! arboreq; domus!
O utinam, virides pandat mihi populus alas,
Aut caput hoc, mali fronde comante tegar!
Audiit ille meas solitus lenire querelas,
Cuius erat toties umbra petita mihi,
Et scio: quo properas, scio, quas, ait, arripis oras;
Et scio, quam toties anxia poscis opem:
Cœlestis Solyme longinquam tendis in urbem,
Quamq; agis in terris, huc tibi, vita, via est.

Iamq;

Iamq̄ grauat longi te tanta molestia cursum,
 Et cuperes Mali fronde virente tegi,
 Ecce tuis venio sperata laboribus umbra,
 Quamq̄, vovēs, placido regmine, Malus ero.
 Aspicias harentes funestā ex arbore palmas,
 Quosq̄, fodit geminos cuspis acuta pedes?
 Aspicias innumero laniatum vulnere corpus?
 Aspicias? heu vix est corporis umbra mei.
 Hæc tibi quaesitam fesse dabit umbra quietem,
 Portus & in duris, hæc tibi Malus, erit.
 Dixerat, & vires subito rediēre iacenti,
 Tanta loquente Deo, visq̄, vigorq̄, fuit.
 Tunc ego suspiciens, in Sponsum lumina fixi:
 Hei mihi, suspensus de Cruce Sponsus erat!
 Et qualis, Spūse, inquā, hæc est, quā tristis imago?
 Hæcine erit capiti Malus aprica meo;
 Hæc ego sanguineā languens residebo sub umbra
 Tu crucis infami stipite fixus eris?
 O mala Malus! & infelix, quate manus umquā
 Fixit humo! manus hæc, cæde cruenta fuit,
 Attamen hæc letos Malus iacit ardua ramos,
 Utq̄, cubent, placidos umbra dat apta toros;
 Umbra dat apta toros, sed non tamen apta sutori
 Ah! magis hæc lacrimas, Malus & ūbra petiit,
 O bona Malus! & ô felix, que te manu ūquam
 Fixit humo, hanc fidus iam decet esse manum
 Ah video, cui te similem, mi Sponse, vocabo;
 Sæpē mibi umbrifera munere functe domus.
 Qualis onusta rubris latē sua brachia pomis
 Spargit, & apta siti munera Malus habet;
 Ex supe.

Exsuperatq̄, suas, numerosā fruge sorores,
 Vna nemus lapsus, hospitibusq̄, penus:
 Talis es astivis mihi, Sponse, caloribus umbrā;
 Lymphaq̄, dum sitio, dum sumcoq̄, cibus.
 O quoties ego te, quoties, mi Sponse, vocavi,
 Ut semel illa meum conderet umbra caput,
 Hic ego, si liceat, dixi, gemebunda sebedo;
 Ut sedet amisso mœsta columba viro.
 Et modo purpurei concreto sanguine crine,
 Et modo materies, labra, doloris erunt.
 Nunc oculi ante oculos, nunc frons, nunc pendu-
 la cervix,
 Nunc os, nunc atro barba cruore madens.
 O quoties latus hoc, lacrymāsq̄, gemensq̄, videbo
 Ne videam, lacrymis impediāq̄, meis.
 Multa tamen dabit hoc unum mihi vulnera,
 vulnus,
 Saucia dum geminos labar ad usq̄, pedes.
 Tuncq̄, iterum amplexu lignum lacrymabile
 stringens,
 Subscribam hæc plantis verba suprema tuis:
 En duo qui causā præbēt sibi mortis, Amantes;
 Mergitur hæc lacrymis, ignibus ille perit.

*Sed umbrâ illius, quem desideraveram
sedi, Cant. 2.*

Orig. hom.
3 in Cant.
Orig. ibid.

A MORIS enim vulnere percussa arborum
folatia sylvarumque sectatur.

Sicut [namque] arbor meli inter reliqua
ligna sylvæ, sic est sponsus inter reliquos fi-
lios, habens fructum, qui non solum sapore
omnes, sed & odore præcellat; & duos ani-
mæ sensus: id est gustum & odoratum refi-
ciat: diversis namque copijs mensam suam
nobis præparat sapientia, in quâ non solum
panem vitæ apponit, sed immolat carnes
verbi, & non solum miscet in cratere suo
vinum, sed & mela adhibet odorata & dul-
cia, quæ non tantum in ore & labijs suavi-
tatem reddant, sed & interioribus tradita
faucibus dulcedinem servent.

Nyfl. in
orat. 4. in
Cant.

Is enim qui in sylvâ naturæ nostræ, ob
suam erga genus humanum benevolentiam,
germinavit, eo ipso quod carnis ac sangui-
nis particeps factus est, quasi malum quod-
dam existit. Nam in hoc fructu videre est
quiddam, quod cum utroque, nimirum,
carne ac sanguine, similitudinem aliquam
habeat: etenim ratione coloris subalbi; car-
ni quod proprium est imitatur, rubedinis
specie cognatio quasi quædam cum sangui-
nis naturâ indicatur.

Meritò

Meritò ergo eius desideraverat umbram, Bern. ser.
de quo & refrigerium esset & refectionem 48. in Cant.
pariter acceptura. Nam cætera quidem syl-
varum ligna etsi umbram solatij habent, sed
non vitæ refectionē, non fructus perpetuos
salutis, unus est etenim vitæ auctor, unus me-
diator Dei & hominum homo CHRISTVS
JESVS, qui dicit sponsæ suæ: *Salus tua ego sum*
Propterea ergo CHRISTI potissimum desi-
deraverat umbram; quòd solus sit, qui non
solum ab æstu refrigerat vitiorum, sed & re-
plet delectatione virtutū. *Sub umbrâ eius quæ
desideraveram sedi* umbra eius, caro ejus.

Quis enim posset sustinere Solem iustitiæ Guilapud
nudum? quis non consumeretur ardentibus Delrio in
radijs eius? assûpsit ergo Sol iustitiæ homi- c. 2 Cant.
nem mediatorem, & ita ex conjunctione
solis & humani corporis facta est umbra.

CHRISTVS ergo affixus ad lignum, sicut
malum pendens in arbore, bonū odorem mun-
danæ fundebat redemptionis; quæ peccati
grauem deterfit foetorem & unguetum po-
tus vitalis effudit. *Tanquam malum*, inquit,
*in lignis sylvæ, ita consobrinus meus in medio fi-
liorum. In umbrâ eius concupivi & sedi.* Bona
umbra, quæ nos ab iniquitatis sole defendit,
& fructus eius dulcis in faucibus meis. Quis
fructus eius dulcis, nisi prædicatio Dominicæ
passionis?

Ambr. in
Psal. 118.
Octon. 56.

Ambr. in
Plal. 118
Oâton. 3.
Nathanaël *sub arbore ficus* videtur; David,
in umbra alarum Domini IESV sperare se di-
cit; Zacchæus *in arborem ficomori* ascendit, ut
CHRISTVM videret. Nobis quoque expan-
dit manus suas IESVS, ut totum mundum
obumbraret. quomodo non sumus in um-
brâ, qui Crucis ejus protegimur vel amêto?
quomodo non sumus in umbrâ, quos cruci-
fixus à malignitate sæculi, & corporis ardo-
re defendit.

Idem ibid.
Oâ. 4.
Hâc umbrâ David protegi se postulabat,
ne cum *per diem Sol ureret vel luna per noctem*
Hanc umbram spiritualis ministrat gratia, tor-
rida sæculi huius, & mundi æstiva fugienti-
bus. In hâc ergo *requiescamus umbra*, pecca-
torum nostrorum æstibus fatigati; si quos
adussit libido, hos Domini Crux refrige-
ret, in quâ se reclinauit, ut nostra delicta
susceperet.

Non apud
Delt. in c.
2. Cant.
Umbra sit ex corpore & luce, & est irine-
rantium refrigerium ab æstu, & protectio à
tempestate. Arbor vitæ, scilicet *malus*, est
sancta crux: fructus ejus *Christus*; umbra, tu-
tela vel refrigerium humani generis, quod
gravi onere peccatorum per æstum concu-
piscentiæ premebatur.

Greg. in c.
2. Cant.
Umbra Christi [siquidem] omnem tenta-
tionum feruorem temperat, & dum aura
suæ inspirationis suaviter mentem tangit,
quicquid noxij caloris sustinebat, expellit,
& quam

& quam iam forsitan nimius viciorum æstus
marcidam fecerat, umbra sancti Spiritus,
protegens recreat, ut dum in ejus inspiratio-
ne sedens pausat, vires colligat, quibus ad
æternam vitam robustius currat.

Per umbram ex supernâ protectione refri-
gerium cordis exprimitur. Sicut Sponsa in
Canticis Cant. adventum Sponsi præstolata
prænunciat, dicens: *Sub umbrâ illius quæ de-
sideraveram sedi*, ac si dicat: ab æstu carna-
lium desideriorum, sub adventus illius pro-
tectione requievi.

Nonne meritò sub arboris huius umbrâ
sedit genus humanum, quod per esum lig-
ni scientiæ boni & mali paradysum amiserat?
graue onus peccatorum in æstu vicio-
rum portabat, quod deorsum in præcipi-
tium tormentorum trahebat, & idè ad ar-
borem vitæ IESVM (CHRISTVM) festinabat.

Tu ergo, vide, ut vivas in umbrâ eius, Bern. ser.
ut quandoque & regnes in lumine ejus. 48. in Cant.
Non enim tantùm umbram habet, habet
& lucem.

Apostolus dicit: legem, umbram habere
futurorum bonorum, & omnem veterem
culturam umbram & exemplar pronunciat
esse celestium. Nos autem alieni sumus ab
umbra eorum quoniam non sumus sub le-
ge, sed sub gratiâ, sed quamvis non sumus
sub umbrâ illa, sumus tamen sub umbrâ
meliore;

meliore; in umbrâ enim CHRISTI viuimus inter gentes.

Ibidem.

Et meritò Sponsa sub meli umbrâ sedere concupiscit; sine dubio, ut vitâ, quæ est in eius umbrâ, particeps fiat, videtur omnis [quoque] anima, donec in præsentî vitâ est, umbram habere necessariam, propter illum, credo, ardorem Solis, qui cum exortus fuerit, continuò semen, quod non altâ radice demersum est, arescit & deperit.

Bern. ser.
58. in Câr.

Sed fortasse felicius aliquid ista experiam se gloriatur in eo quod se in umbrâ dicit non (ut Propheta) viuere, sed sedisse: sedere enim quiescere est. Plus autem est quiescere in umbrâ quàm viuere; sicut viuere plus est quàm tantummodò esse in eâ. Igitur quod est commune multorum, Propheta assumens sibi, *in umbra eius viuimus*, inquit; sponsa verò, habens prærogatiuam, etiam quod sub eâ singulariter *sedet* gloriatur, ubi itaque nos cum labore viuimus, qui conscij peccatorum sub timore seruimus, ibi hæc deuota & amans suauiter requiescit. Denique timor pœnam habet, amor suauitatem, unde ait; *Et fructus eius dulcis gutturi meo*; gustum contèplationis significans, quem obtinuerat per amorem suauiter subleuatâ. At istud, *in umbrâ*, quia, *per speculum & in enigmate*, erit cum *declinauerint*

clinauerint umbra crescente lumine, imò penitus disparuerint, & subintrabit sicut perspicua ita & perpetua visio, eritque non modò suauitas gutturi, sed & satietas ventri; sine fastidio tamen: *sub umbrâ eius quem desideraueram sedi, & fructus eius dulcis gutturi meo.*

In te ergo, dulcissime Domine IESV, quiescat mens nostra, & à te, nec ad modicum separetur. Stylistissimum quidem est, etiam nobilissimo & iucundissimo loco exire. Quomodo audemus, nisi dulcissimum, sponsum inspicere, ne subtrahatur à nobis? quid, quæto, nos movet, aliud intueiri? quomodo omnia non desipunt & despiciuntur?

Confugiat, Domine, mens mea, *sub umbrâ alarum tuarum*, ab æstibus cogitationum huius sæculi; vt in tui refrigerij temperamento absconsa, lætabunda cantet, & dicat: *In pace in idipsum dormiam & requiescam.*

Bonau. 2.
part. sti-
mul. c. 8.

Aug. med.
cap. 37.

Quomodo cantabimus canticum Domini,
in terra aliena? Psal. 136.

30

X V.

Quomodo cantabimus canticum Do-
mini in terrâ alienâ. Psal. 136.

Quid toties cantus iterare inbetis amici,
Seu lubeat digitis, seu inuict ore loqui?
Latuam cantus poscunt, an, miq̄, quietem,
Turbida cum mens est, os digitiq̄, dolent,
Quin magis cāt adū oī mens inacet agra, monetis;
Tuncq̄, opus esse lyrâ, tuncq̄, opus esse obely.
Nempe suo uimium no mersa dolore laboret,
Aut intenta suis, sit nimis ipsa malis:
Quid quod opem certa promittitis vsq̄, medela,
Vestre nec exemplo dicta probante carent:
Dicitis hanc causam cur lassus nauita canet,
Sollicitat celeri cum freta lenta manu.
Quiq̄, egregem virides pascendum ducit in agros
Non nisi ne nimium sit mora longa, canit.
Et canit ut fallat fastidia longa viator,
Miles & ut canet, noxq̄, laborq̄, facit.
Non ego, quod faciunt, miles, nauta atq̄, viator,
Quodq̄, facit pastor, damno rebellis opus.
Adde quod & Domina iā dudū assueta querelis
Ad solitos gemitus plus mea lingua valet;
Vixq̄, retentanti iam carmina prisca subibant,
Musica quin etiam res mihi visa noua est.
Viq̄, timet longo veniens è carcere Solem;
Sic mea latitiam lingua modofq̄, timet.

S 5

Ad

Ad numeros quoties fuit impetus ire relictos,
Aut solitam digitis sollicitate chelym;
Aut docto querulas impellere pectine chordas
Aut mollem articulis increpuisse lyram;
Aut leue ceratis modulari carmen auenis,
Aut voci liquidas associare fides.
Heu! toties lacryma sunt, me tentante, profusa,
Et lacrymis, d. giti, voxq̄, retenta fuit.
Mox luctata iterum cantu deducere vocem,
Et querulâ digitos attenuasse lyrâ.
Nequicquam aduersis sensi me tendere Musis,
Vlla nec est nostrâ barbitos ista manu.
Interea longâ iam desuetudine pigrâ,
Artem dedidicit voxq̄, manusq̄, suam.
Nec si nunc studium grauitatis inane retentem,
Molestant studio tristia fata meo.
Esio, sciâ leuibus tamen addere carmina nerui,
Apiaq̄, mutandis sit mihi lingua sonis;
Et vincam Aonias digitis aut gutere Divas,
Et mea sit melior, Marsia, Canna tua.
Panaq̄, multiflorem cogam submittere buxum,
Et superem Thresse stammina docta lyra:
Questibus, an cantu videor̄ debere teneri,
Maxima cui flendi copia semper adest?
Ab bene, ne cante, mihi per mala plurima cauti
Vertit & in morem, iam mihi pene dolor, (est;
Nec locus, ut cante, patitur, neq̄, tēpora profunt;
Viq̄, locus sinat aut tempora, mœror̄ obest.
Quid? vultus patriâ procul à tellure iacentem,
Externo patrios orbe sonare modos?

Parcite,

Parcite, fortuna nimis exulis ista repugnant:
Non est conveniens cantibus ille locus,
Exul & à patriam longè distit a Cælo,
Impellam patria dulcia fila lyra?
Parcite tam miserum fortuna vulnus habenti;
Cantandi, externo nulla libido sola est.
Tristia stabilibus manant mihi lumina rivis;
Et videor̄ festam posse ferire chelym?
Semper in obtutu vigilat mens fixa malorum,
Et cytharâ videor̄ posse, vel ore loqui?
Heu! nimis insistant presenti pectora fato,
Et numquam exiliy sensus acerbus abest.
Si quisquâ his iubeat Amphiona viuere terris,
Aonio numquam pectine tangat ebur.
Respectu Euridicē propero cūm perdidit Orpheus
Ilicet artifices obriguere manus;
Et manibus cecidit leue cum testitudine plectrū,
Fractaq̄, sunt casu garrula fila suo.
Quid mihi, non unâ fatorum clade sepulta
Precipitis, toties urgue ciēre fides?
Dum circumspiciens, ubi sim, te Patria specto;
Heu cadit aspectu mens labefacta, tuo!
Cūm semel, ô sperata diu, tibi Patria reddar.
Tunc ego voce canam, tunc ego mente canam.

Quo-

Quomodo cantabimus canticum Domini in terrâ alienâ? Psalm. 136.

Aug. med.
cap. 33.

VITINAM possem talia dicere qualia hymnidici Angelorum chori! ô quàm lubenter me in tuis laudibus totum effunderê? ô quàm devotissimè illa cœlestis melodix cantica, ad laudem & gloriam nominis tui, in medio Ecclesiæ infatigabilis perorarem!

Aug. med.
cap. 33.

O beatæ nimirum illæ Cœlorum virtutes, quæ laudare possunt te sanctè & purissimè, cum nimîa dulcedine & ineffabili exultatione! Inde laudant unde gaudent, quia semper vident unde gaudere valeant & laudare. Nos verò mole carnis pressi & procul à vultu tuo in hac peregrinatione positi, atq; per mundanas varietates distenti, te digne laudare nequimus laudamus tamen per fidem, non per speciem. Illi verò Angelici spiritus per speciem & non per fidem.

Chryf. in
Psalm. 61.

Nostra certè natura usque adeò delectatur canticis & carminibus, & tantâ cum eis habet necessitudinem & convenientiam, ut vel infantes ab uberibus pendentes, si fleant & afflicentur, eâ ratione sopiantur. Nutrices quidem certè, quæ eos gestant in ulnis, sæpè adeuntes & redeuntes, & quædam puerilia

puerilia ijs carmina decantantes, supercilia eorum ita sopiunt: quocirca sæpè quoque viatores meridie agentes iugalia animalia hoc faciunt canentes, itineris molestiam illis canticis consolantes: nec solùm viatores, sed etiam agricolæ, uvas in torculari calcantes, vindemiantes & vites colentes, & quod cumque aliud opus facientes sæpè cantant. Nautæ quoque remos impellentes hoc faciunt.

Iam verò mulieres quoque textentes & Ambr. enarrat. in Psal. 36
confusa stamina radio discernentes, sæpè quidem & per se singulæ, sæpè autem etiam omnes concorditer, unam quamdam melodiam concinunt. Hoc autem faciunt & mulieres & viatores, & agricolæ & nautæ, laborem qui ex opere faciendo suscipitur, cantu consolari volentes; utpote quòd anima, si carmen & canticum audierit, molesta & difficilia sit faciliùs toleratura.

[Sed] *quomodo cantabimus canticum Domini in terrâ alienâ?* Hebræi non canebant in terrâ captivitatis, quod in suâ patria canere consueverant. Hæc terra captivitatis est, alia terra libertatis est; ista peccati, illa quietis æternæ; vellestris ista, illa cœlestis.

[Imò] si caro menti repugnat, nec subdita est animi gubernaculo, & mētis imperio, *aliena est terra*, quæ non donatur exercitio cultoris, & ideò non potest fructus charitatis,

Ambr. l. 2
de penit.
cap. 11.

tis patientiam pacis afferre: *Quomodo cantabimus canticum Domini in terrâ alienâ?*

Ambr.
in Pl. 118.
Oëton. 7.

Qui cantat, vacuus est; & diversarum cogitationum curas revelat, culpas relegat, sequestrat avaritiam, & non solum corporis voce, sed etiam mentis suavitate se mulcet.

Nazian de
humana
natur.

Nam cum mens querulo semel est obsessa dolore.

Ad lata oclusas tunc habet illa faves:

Ambr. in
Plal. 118.
Oëton. 22

In regione vitæ mortis sumus; abscondita est vita nostra, non libera. Erit enim libera in regione viuorum. Ibi ergo viuit anima nostra, ubi nihil mortale, nihil infirmum amicta sit, nihil debitum poenæ; ibi laudabit Dominum, ubi deposito infirmitatis corpore, conformis esse coeperit gloriæ corporis CHRISTI, nam dum in peccato sumus, plenè laudare quid possumus. In umbrâ sumus hic positi, in umbrâ viuimus in umbrâ laudamus: perfectè in umbra laudare non possumus. Deniq; *in terrâ aliena*, sumus; *quomodo cantabimus canticum Domini in terrâ alienâ?*

Ibid superius.

Eructabat hymnum anima pia, cui dicebat Dei verbum: *insinua mihi vocem tuam, quia vox tua suavis est.* eructabat hymnū cui dicebat: *Favum distillant labia tua ô sponsa, mel & lac sub linguâ tuâ;* sed non potest quis ante eructare hymnum, nisi didicerit iustitias Dei, & didicerit ab ipso Domino Deo suo. idè specialiter hoc Dauid petit, ut eum doceat

ceat Deus, quomodo cantare potest in metu positus & in timore poenarum? quomodo cantare potest gravium sibi conscius delictorum; nisi prius fiat veniæ securus? Deniq; *quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena*, in quâ impugnetur, in quâ captiuetur in lege peccati; in quâ desleat atque deploret suæ captiuitatis ærumnas?

O pox illa, quam videbimus apud Deum! August. in
ô illa sancta æqualitas Angelorum! ô illa Psal. 136.
visio & spectaculum pulcrum! ecce in Babylonia pulcra sunt quæ tenent; non teneant, non decipiant. Aliud est solatium captiuorum, aliud gaudium liberorum.

Facilè potest demonstrari captivos nos ^{ibidem.} esse: Non enim respiramus iam in auras illius libertatis; non enim fruimur libertate, veritatis; delectationibus temporalium rerum tentamur, & colluctamur quotidie, cum suggestionibus illicitarum voluptatum. Vix respiramus, vel in oratione; captiuos nos esse intelligimus.

Illi autem qui captiuos duxerunt nos, ^{ibidem.} quando intrant in corda hominum & interrogant nos, & dicunt nobis: *Cantate nobis verba canticorum:* Quid respondemus? Babylonia te portat, Babylonia te continet, Babylonia te

te nutrit, *Babylonia* de te loquitur; non
 nosti capere nisi quod fulget ad tempus;
 æterna meditari ignoras. non capis quod
 interrogas. *Quomodo cantabimus canticum
 Domini in terrâ alienâ?*

LIBER

I.

Adiuo vos, *filix Hierusalem*, si inveni-
 eritis dilectum meum, ut nuncietis
 ei: quia amore langueo. *Cant. 5.*

Coestes anima, *Solyne* cælestis alumna,
 Qua teritis nivo carula templa pede;
 Vos ego, vos nunquam violando carmine testor,
 (Si meus est vobis fortè repertus amor)
 Dicite, quod cæcâ, sic eius langueo flammâ,
 Languet ut *Assyrio* flosculus nstus agro.
 Nempe sua nuper cum spargeret ille sagittas,
 Delituit proprijs mistus arundinibus:
 Et summâ trifidi præfixus cuspidè teli,
 Cor mihi, ceu *Parthi*, canna redunca fudit.
 Ah quibus, ah quam is tû pectus amoribus arsit!
 Non furit *AETNAE* seuior igne rogas.
 Nunc igitur cupidus de me si plura rogabit,
 (Namque solent cupidi multa rogare proci)
 Dicite, languentis qua sit mea visa figura;
 pluraq, languentem non potuisse loqui.
 Si roget; an lento mihi febris inastuet igne?
 Dicite, quod nullo febris ab igne coquar.
 Si roget, an mortis propior sim visa periculo?
 Dicite qua vobis, ore tacente, loquor.
 Dicite, nulla meis vos reddere nuncia verbis.
 Sed fatiantùm reddere verba mei.
 Si lubeat nostros tamen illi noscere vultus,
 Nec grave sit vobis dicere, qualis eram:

T 2

Hâc

*Hæc, precor, aut simili, tum me depingite formâ,
 Quâ sciat & morbi qua sit origo mei.
 Dicite, quòd iaceam tenebris ex sanguis abortis,
 Succiduo in nudum corpore lapsa solum.
 Sintq; hebetes oculi, mediâ cen morte natantes,
 Inq; sinu iaceat languida facta manu:
 Nec rosa picta genis, neque vina corallia labris,
 Venaq; vix, quamuis pollice tacta, micet:
 Jamq; diu nullo constet me vivere signo,
 Quàm quod anhelanti pectore saepe gemam.
 Quodq; mihi certam non posim fingere causam
 Cur toties nullo lasa dolore querar:
 Non posim, nisi fors gemitu se prodere cogat,
 Qui gemitum toties pectore rupit Amor.
 Hæc reor, hæc nostri fuit unica causa doloris,
 Et quid amans esset nescij amansq; fui.
 Hoc fuit, hoc toties me si spirare coegit,
 Per gremium iniussa cum flueretis aqua.
 Hoc, fuit, ut quamuis toties aliena loquenti,
 Illius assidue nomen in ore foret.
 Ergo meis, oro Dilecto hæc dicite, verbis;
 Illius immodicâ quod cremor agrâ face:
 Dicite, quòd lento sic torreo illius igne,
 Ut rosa cœlesti torrida facta cane.
 Dicite, quod longâ sic eius languero flammâ,
 Ut languent siccâ lilia cana coma.
 Dicite quodq; mei causa unica sit languoris,
 (Qui simul est mortis causa futurus) Amor.*

Adiuro

*Adjuro vos, filie Hierusalem, si inveneritis
 Dilectum meum, ut nuncietis ei:
 Quia amore languero. Cant. 5.*

Nyff. ora.
13. in Cânt.

PROBAVIT dilectionem suam nobis
 præclarus ille procius animarum nostrarum
 CHRISTVS, quâ adductus etiam tum,
 cum adhuc peccatores essemus, pro nobis
 mortuus est. Idcirco sponsa vicissim, amore
 incensa erga illum, qui ipsam dilexerat, demon-
 strat latens in se dilectionis telum, imò
 in pectore.

Nyff. ora.
4. in Cânt

Sagittarius autem eiaculatus hoc telum
 est ipsa dilectio & Deum esse dilectionem,
 sacris è litteris didicimus. qui quidem, telum
 electum, Deum illum unigenam, ad eos mit-
 tit, qui servantur; spiritu vitæ, triplicem cus-
 pidis aciem inungens, ut eum in quem im-
 missa fuerit, una cum telo, & ipso sagittario,
 is unum colligat. Itaque videt iam anima
 per diuinos gradus in sublime deducta dul-
 cedinem dilectionis, tamquam telum in sese
 quo vulnerata est. O præclarum vulnus! ô
 dulcem plagam, per quam vita ad interiora
 penetrat, quasi quoddam ostium & ianuam
 sibi aperiens ipsâ divisione.

Orighom
24. in Cânt

Quàm pulcrum est, quàm decorum, vul-
 nus à charitate accipere? Alius jaculum car-
 nei amoris accepit, alius terreno cupidine
 vulneratus est; tu nuda membra tua, & præ-

T 3

be

be te iaculo formoso; siquidem Deus sagittarius est. Audi scripturam de hoc eodem iaculo; imò ut ampliòs admireris, audi ipsum iaculum quid loquatur: *Posuit me in sagittam electã, & in pharetrã suã servavit, & dixit mihi magnum est tibi hoc vocari puerũ meum.* Intellege sagittam, quid dicat, & quomodo à Deo sit electa. Quàm beatum est, hoc iaculo vulnerari!

Nec mirum si sponsus habeat plures sagittas, de quibus in 119. Psalmo dicitur: *Sagitta potētis acuta.* His sagittis & Cleophas, in itinere, cum altero vulneratus aiebat: *Nonne cor nostrũ ardens erat in nobis?* Et in alio loco legitur: *Sicut sagitta in manu potentis, ita filij excussorum.* His sagittis totus mundus vulneratus & captus est. Paulus sagitta fuit Domini, qui postquam ab Hierosolymis usque ad illyricum missus arcu Domini, hũc illucque volitavit; ad Hispanias ire festinans, ut velox sagitta, sub pedibus Domini sui, Orientem Occidentemque prosterнат.

Quid ergo dicam? quid faciam? quo vadam? Vbi eum quæram? vel quando inveniam? quem rogabo? quis nunciabit Dilecto meo, *quia amore langueo?*

O vita, cui omnia vivunt, vita quæ das mihi vitam, vita quæ est mea vita! per quam vivo, sine quã morior; vita per quam resuscitor, sine quã pereò; vita per quam gaudeo,

sine

sine quã tribulor; vita vitalis, dulcis & amabilis, semper memorialis, ubi quæso es? ubi te inveniam, ut in te deficiam, & in te subsistam? propè esto in animo, propè in corde, propè in ore, propè in auribus, propè in auxilio, *quia amore langueo, quia sine te morior?*

Anzia vota, suis nesciunt esse contenta meritis; ideò alienæ precis mendicant suffragia: *Adiuro vos, inquit, filia Hierusalã;* vos nunciate, quibus patet ad dilectum familiaris accessus; vos nunciate, quæ nostis ex parte, quãta sit amatorij virtus languoris, quàm sit fortis ut mors dilectio.

Sed quorsum sic adjurat? Nõnne Dilectus cuncta noverat, & in his amorem Sponsæ amantis? si Petrus dixit: *Tu scis, quia amo te,* quanto magis, ò dilecta, tam prudens, tam fidelis, per temetipsam absque internuntijs dicere poterat Dilecto, & frequenter sine dubio dixisti; dilecte nullum tibi absconditum est cor, nullius occultus amor, *tu scis quia amore tui langueo.* Quorsũ igitur, tendit hæc adiuratio? Nõnne ut percussa, percutiat; ut vulnerata, vulneret?

Nunciate ei, non quasi ignorãti (nihil enim ei incognitum est) sed quia gaudet, quæ novit de dilecta etiam ex alijs intelligere.

Narrate & annunciate, & exaudiet vocem vestram, ut refoveat vota mea, *Annunciate,* *quia amore langueo.* Non langueat amor, sed

Guilb.
Abb. ser.
46. in Cãt.

Rupert. in
Cant.

Guilapud
Delrio
Cant.

Guilb.
Abb. ser.
64. in Cãt.

Hier. epist.
104 ad
Principiã

August.
med. c. 40.

Aug. solil.
cap. 1.

languet amans; vbi viget amor, ibi viget languor, si absit, quod amatur; languet animus dum æstuantis voti nimietate conficitur; liquefactus se fugit animus amoris violètiã ferre non valens. Sic enim in cõsumptã materiã & iam deficiente languidiora reduntur ignis incendia. Et *Deus noster ignis consumens est.* ô potens & præpotens passio charitatis! si non temptur, non toleratur. Iure potens. quæ animum, quem possederit, sui ipsius efficit impotem.

Rupert in
Cant.

Annunciate, quia amore languo, præ magno faciei eius videndæ desiderio; vitæ tadium patior, & vix præsentis exilij moras sustineo.

Guilb.
Abb. s. 166
in Cant.

Singultus de imis prodeuntes præcordijs, crebri gemitus, nõnne sunt quædam eruptiones spiritus & conceptæ gratiæ? nõnne talibus indicijs se probat læguor amoris? Non est occultatus languor, quando gemitus non est absconditus. Ipse se prodit languor, cum hæc producit indicia.

Guilielm.
apud Del-
rio in c. 5
Cant.

Languo in amore mei; præ amore Sponsi cœlestis. Amor eius languidum & remissum in me facit amorem me ipsius. Meo amori mortua. viuo ego, iam non ego, sed vivit in me Sponsus. Me namque amo, non amore mei, sed amore sponsi qui me amat. Non amo me, in me, sed me in ipso, & ipsum in me.

Bonasoli-
lo cap. 2.

Eia dulcissime I E S U, transige saluberrimo

mo vulnere amoris tui, medullas animæ meæ, ut verè ardeat, *languet*, & liquefiat, & solo tuo desiderio deficiat; *cupiat dissolui*, & *esse tecum*. Te solum semper esuriat panem vitæ, qui de Cœlo descendisti. Te sitiit fontem vitæ, fontem æterni luminis torrentem, veræ voluptatis. Te semper ambiat, te quærat, teque inveniat, in te dulciter requiescat.

*Fulcite me floribus, stipate me malis, quia
amore languco. Cantic. 2.*

I I.

Fulcite me floribus, stipate me malis;
quia amore languco. *Cant. 2.*

O Amor! ô quantis torres mihi viscer aſtâmi!
 O Amor! ô animi blande Tyranns mei!
 O amor! ab tantos quis pectore comprimat ignes;
Parce, vel in vapidos diſſolior cineres,
Parce Amor, ô toties repetitis parce ſagittis!
In nona, pars animi, vulnera nulla vacat.
Parce Amor, & nocua procul abijce tela pharetra
Proxima quam iacies figet arundo necem.
Ab perij! neque neta mihi ſuſpiria duco,
Qua ſonat, ignoto vox ab amore ſonat.
Scilicet arcanaſ penitus graſſatus in artus,
Iam mea, victor onans, regna ſubegit Amor.
Me miſeram! tantos nemo miſerabitur ignes?
Nemo vel è terris, nemo vel è ſuperis?
Tuq; meus (tanti cauſſa unica qui tormentis)
Tu meus, hac ſicco lumine cernis Amor?
Vos ſaltem Aetherij Cælo properate coloni,
Vos, quibus à ſimili mens calet iſta face:
Ferte roſas, date mala, & odora Chloridis herbas
Quicquid & Alcinoiis, Floraq; quicquid habet.
Ferte roſas, date mala ardentibus obuia flammis
Mitior in malis eſt amor, inq; roſis.
Ferte roſas manibus, calat his effundite mala,
Fors erit hinc noſtris certa medela malis.

Sed

Sed quid ago? quid posco rosas? quid postulo mala?
Est dolus in malis, est dolus inq; rosis :
Forsan Amor falsi tegitur velamine mali,
Aut sua spiniferis occulit arma rosis.
Perinro simplex malo delusa Cydippe est,
Et Venus armata cuspide laesa rosa.
Nolo tuas Cytheraea rosas, tua mala, Cydippe,
Nescia perfidia mala rosa q; volo.
Quales Dorothea superis tulit Ales ab hortis,
Canasq; quas stupuit Bruma rubere rosas.
Quale tibi Elysiis venit, Luduina, viretis
Angelico carptum pollice liliolum,
Hae mihi posco rosas haec mala, haec lilia posco,
Nescia perfidia lilia, mala, rosas.
His mihi vernantem viridi super aggere lectum,
Pictaq; puniceis sternite fulcra crocis.
Fiscinaq; e lento fiat pulvinus hibisco,
Fiscina quam viridi farciat herba toro.
Iungite vimineis collecta ligustra quasillis,
Et pluat in laxis lutea Caltha sinus :
Iunceaq; egregijs onerate canistra Hyacinthis,
Misceat & calyces Bellis amœna suos ;
Spicaq; Narcissusq; & apex stellatus Amœbi,
Puloraq; caruleis cum Cyanis Anemon,
Et Nymphaeae marina, immortalesq; Amaranthi
Iridis & Viola multicoloris opes.
Iunctaq; Smilacibus Paonia regia paruis,
Cunctaq; quae Pastro diuine ferta virent.
Addite deceptas Arabo de cortice frondes,
Et Myrthum & Daphnen Cecropiãq; Thymã.
Serpil-

Serpillumq; Chamamelumq;, Aloenq;, Ceperuq;
Et Nardum & Tymbrã, Cynnagam, & Casia:
Et Costum & Stactont & olentis germen Amoni
Et Cilicum totã sternite messe solùm,
Sternite, & hoc anima quidquid super exspirãlũ
Roscidulus, finite, elangucat in folijs. [est.
Tunc ego sic moriens componam leniter artus,
Vt rosa deciduas ungue resecta comas.
Aut moritura graues inclinant Lilia culmos,
Quaq; balant animas gramina messã suas.

Fulcite me floribus, stipate malis; quia amore languo. Cant. 2.

Bern. ser.
91. in Cât.

CREVIT amor, quia incentiua amoris plura solito processerunt. [sed] post illa omnia, Sponso (more suo) secedente; illa, languere amore se perhibet, id est, præ amore. Quò enim graviolem fuerat experta præsentiam, eo postmodum absentiam molestiorem sensit. Subtractio nempe rei quam amas, augmentatio desiderij est, & quod ardentius desideras, eo cares ægrius. Rogat proinde ista interim odoramentis florum ac fructuum confoveri, quo usque denuò revertatur, quem molestissimè sustinet remorantem.

Giffen. in
o. 2. Cant.
expof. 1.

[Nempe] quod amentibus sæpè evenire solet puellis, ut præ amore ad illius quem depereunt absentiam, & corporis languorem & animi patiantur deliquium, hoc Sponsæ frequentius in Cantico Cant. evenisse comperimus. Nam in huiuscemodi deliquio constituta prima illa protulit verba: *Osculetur me osculo oris sui*, hanc ægritudinè sese opprimentam, Sponso, ut nuncient, socias supplicibus exorat verbis; cum defatigata iam esset in illo quærendo, dicens? *Adiuro vos filia Hierusalem, si inveneritis Dilectum meum, ut nunciatis ei, quia amore languo;* quin imò

imò & hoc ipso amore, eadem in somnum dicitur incidisse, ita ut Sponsus eam miseratus, in ea ipsa proruperit verba *adiuro vos, ne suscipietis*. At nullibi sanè clariùs describitur istiusmodi eius deliquium, quàm in præsententiâ, in quâ ipsamet ægritudinem suam, simul cum illius causâ exprimens illa exposcit remedia, quæ præsentanea ijs exhiberi solent, qui talem patiuntur languorem, flores, odores, vina, & poma.

Idè ibid.
expof. 3.

Bonus certè languor, cum infirmitas hæc non sit ad mortem, sed ad vitam, ut glorificetur Deus per eam. Cum ardor, febrisve ista, non sit ab igne consumente, sed ab igne potiùs perficiente. Porro quod advertitur in ægritudinibus corporalibus, ut languens (cum sibi integrum non sit voluptatem capere ex ciborum varietate, vel gelidarum refrigeratione) ne omni penitus careat delectatione, cubiculum sibi curet viridi fronde conveſtiendum, ac varijs & odoratis floribus, pomisve exornandum, quibus visum & defessum mæſtümve soletur animum: Illud idem prudens efficit anima, quæ ardentissimo laborans Divini amoris languore, cum humanorū gustus nequeat percipere, divina verba audire exoptat, & toto laborat studio, ut actiones, operaque sibi recenseantur CHRISTI dilecti sui, & istiusmodi florum ac pomorum

morum suavissimò odore ac pulcritudine, vires sibi ad serviendum Deo, & spiritus supeditandos confidit.

Deltio in
c. 2. Cant.

Fulcite me floribus, ô columnas admirabiles! ô nova fulcra! quomodo flores columnæ sunt? quomodo quæunt retinere nutantem? quid ni sustineant, nixam lacerti fortissimorum athelatarum & gigantum, quorum robur inexpugnabile fuit? quidni sunt columnæ, & quidem adamantinæ, quæ duratione sunt æternæ, celsitate cælum, altitudine, (inferno terribiles) ad tartara vsque penetrârunt.

Ibidem.

Stipate me malis. Non vult super fundamentum CHRISTI ædificare lignum, non fœnum, non stipulam; quia hæc ignis absumet; sed poma suavissima.

Nyssen.
orat. 4. in
Cant.

Quodnam enim spectaculum elegantius excogitare quis possit, malorum compositione? cum ordine continuo fructus, hic bel-
lè collocatus atque in loco confertim positus varietatem quamdam aspectui exhibet; rubedine, cum colore subalbo, permistâ.

Greg. in
c. 2. Cant.

Sponsa [verò] quia amore languet; fulciri se floribus, & stipari malis appetit; quia; dum se æternitatis desiderio afficit; dum, qualiter, illuc perveniat, totâ anxietate perquirat (eò quòd perfectionem, dum in carne vivit, omninò non inuenit) fatigata in desiderio suo requiescit; & in hoc solo gaudet, si circa se respicit, vel quibus ipsa proficiat, vel in quo-

rum

rum profectioe consolationem, de languore suo, recipere possit.

Fidem [ergo] florem; fructum, actum intellige. Nec incongruè ut opinor id tibi videbitur, si advertas quomodo instar floris necessario præcedentis fructum, bonum quoque opus, fide oporteat præveniri. Alioquin sine fide, impossibile est placere Deo. Itaque nec sine flore fructus, nec sine fide, opus bonum. Sed & fides sine operibus mortua est, sicut inutiliter quoque flos apparet, ubi non sequitur fructus. *Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore lægneo*. Cum præsto est quod amatur, viget amor; læguet cum abest: quod non est aliud, quam tœdium quoddam impatientis desiderij, quo necesse est affici mentem vehementer amantis, absente eo quem amat; dum totus in expectatione, quantamlibet festinationem, reputat tarditatem. Et idè ista postulat sibi accumulari bonorum operum fructus, cum fidei odoramentis, in quibus moram faciente sponso, interim requiescat.

Bern. ser
st. in Câr.

*Dilectus meus mihi & ego illi qui
pascitur inter lilia; donec aspiret di-
es & inclinentur umbra, Cant. 2.*

III.

*Dilectus meus mihi & ego illi, qui
pascitur inter lilia, donec aspiret
dies, & inclinentur umbræ. Cant. 2.*

Felices anime populus genialis Amantum.
*Quas amor irruptâ nectit utrimq; fide!
 Non ego pra' vestra, fortunam optauero Regû;
 Non puto Cælicolâ vos ego sorte frui.
 Sed neq; iam Siculi mirer nova vota Tyranni,
 Optantis, Pychia tertius esse Comes.
 Equis enim socijs medius neget esse duobus,
 Quos sibi tam sancto fœdere iunxit Amor?
 Aurea conditio, quoties redamantur amantes,
 Reddit & alternas mutua flamma vices!
 Hæc ego me toties optavi lege beatam,
 Ad sua cùm trepidam signa vocaret Amor.
 O quoties dixi; si quando cogar amare,
 Non nisi qui pariter me redamârit, amem!
 Audijt optantem volucrum Deus ales Amorû,
 Et quid, ait, dubitas? ut redameris, ama.
 Vicino extimui presentis Numine Divi,
 Attonuitq; meum vox inopina caput.
 Ecquid inexpertam puer, inquam, perfide castriæ
 Auspicijsq; iubet ara merere tuis?
 Sape quidem inveni mihi narravere sodales
 Gaudia quanta suis polliceatur Amor.
 Sapius at contra monuit me sedula nutrix,
 Cùm veheret gerula sarcina parua sinu.*

*Vera nimis reputa Peligni oracula vatis,
 Quæ cecinit castis ingeminanda choris:*
 „ Quot lepores in Arho, quot apes pascuntur
 In Hyblâ,
 „ Cærula quot baccas Palladis arbor habet;
 „ Littore quot conchæ, tot sūt in amore do-
 lores.
 „ Res est solliciti plena timoris Amor.
*Semper enim miseros timor ille flagellat amâtes,
 Ne fors non redamet, quæ tamen alter amat.*
*Fida vel alternis si sint rata fœdera vinculis
 Tum gravis, ut consent fœdera; cura subit.*
*Curre per historias; quotus, heu! securis amavit?
 Hunc brevis, hunc fictus ludificavit Amor.*
*Quâ Paris Oenone sine viuere posse negabat,
 Oenonem potuit deseruisse Paris.*
*Dilecti Hypsiphile non mansit Iasonis uxor,
 Non mansit redactis, sicut euntis erat.*
*Thesea crudelem quoties Ariadna vocauit,
 Nauigio numerum quæstæ deesse suum?*
*Quin etiâ levibus monstras, Puer improbe, pennis,
 Quàm citò succedat, quàm citò cedat amor.*
*Itæ igitur, levibusq; animas modo credite flâmis
 Cùm sua non aliter sceptrâ Cupido gerat.*
 „ Et levis est multoque suis ventosior alis,
 „ Gaudiaq; ambigua datq; negatq; fide,
 Tum pudor audaces tinxit tibi, perfide, malas,
 Teq; levem celeri fassus es esse fugâ.
 Tuncq; ego, Cyprigena detectâ fraude, triûphâs,
 Instabilem in fidi lata valere Deum.

*Et tibi, Dius Amor (dixi) tibi fœdera iungam,
 Et tuus ignis ego; tu meus ignis eris.*
*Donec ab æris labentur montibus umbra,
 Et reducem fugient umbrâq; noxq; diem.*
O liquida ambrosia; ô Divini nectaris haustu!
O amor! ô quanti pocula mellis habes!
*Quid totis Te, Dius amor, sit amare medullis,
 Expertus nisi sit, dicere nemo potest:*
*Quid verò sit amare, iterumq; abs te redamari,
 Sit licet expertus, dicere nemo potest.*
*Omnibus hisq; etiâ supereminet illa voluptas,
 Fidus hic æternum quòd sibi constet amor.*
O amor! o mea dulcedo! mea vita, meum mel!
Aut melli geminum si quid Hymettus habet!
*O amor! ô quoties; ô qua mihi gaudia misces,
 Dum, quòd amâs redamet, dum, quòd amere
 subit!*
*Dumq; iterum æternos recolo fore fœdere nexus
 O Amor! ô quantis gestio latitijs!*
*Nã habet hic miseros Amor, ut levis ille, timores:
 Affluit hic latis, ingemit ille malis,*
*Pascitur in riguis, ubi cadent, lilia, campis,
 Et sua Virgineos ducit in arua greges.*
*Scilicet æthereum decet hic flos purus Amorem,
 Et benè tam castus pascit hic ortus oves.*

Dilectus meus mihi, & ego illi, qui nascitur inter lilia; donec aspiret dies & inclinentur umbra. Cant. 2.

Bern. ser.
67. in Cāt.

QVID est hoc quod dicit, *Ille mihi & ego illi*? Nescimus quid loquitur, quia non sentimus, quod sentit. O sancta anima, quid tuus ille tibi? quid tu illi? Quænam, quæso, hæc inter vos tam familiariter favorabiliterque discurrens exhibitio & redhibitio? tibi ille, tuque vicissim illi; sed quid? id ipsum ei tu, quod tibi ille? an aliud? si nobis, si ad nostram loqueris intelligentiam, evidenter quod sentis, edicito: quousque animas nostras tollis? An secundum Prophetam, secretum tuum tibi? Ita est. Affectus locutus est, non intellectus; & ideò non ad intellectum. Ad quid ergo? Ad nihil, nisi quod mirabiliter delectata & affecta vehementer ad desideratos affatus, finem illo faciente, nec tacere omninò quivit, nec tamen, quod sensit exprimere. Neq; enim ut exprimeret, sic locuta est, sed ne taceret. Ex abundantia cordis, os locutum est; sed non pro abundantia. Habent suas voces affectus, per quas se etià cum nolunt, produnt. Timor, meticulosas; dolor gemebundas; amor iucundas. Eiusmodi certum est, non nutu prodire animi, sed erumpere motu. Sic flagrans ac vehemens amor præsertim Divinus, cum se intrà cohibere

bere non valet, non attendit quo ordine, quâ lege, quâve serie, seu paucitate verborum ebulliat, dummodo ex hoc nullum sui sentiat detrimentum. Interdum nec verba requirit, interdum nec voces omninò ullas; solis adhuc contentus suspirijs. Indè est quod spòsa sancto amore flagrans, idque incredibili modò, sanè pro captandâ quantulacumq; evaporatione ardoris quem patitur, nò considerat, quid, qualiter eloquatur, sed quicquid in buccam venerit, amore ingenti, non enunciat, sed eructat *Dilectus meus mihi, & ego illi*. Nihil consequentiæ habet, deest orationi. Quid indè? Ructus est. Quid tu in ructu? quæras orationum iuncturas, sollempnia dictionum? quas tu, tuo ructui leges imponis vel regulas? Non est dubiù, duorum quidem hoc loco amor mutuus flagrat, sed in amore summo, unius profectò felicitas, alterius mira dignatio: neq; enim inter pares est cōsensio seu complexio hæc. Ait itaq;: *Dilectus meus mihi, & ego illi*, principiù, *Dilecto* tribuès in consequentibus; *Ego*, inquit, *Dilecto meo & Dilectus meus mihi*: cōsummationem æquè illi concedens. Nunc iam videamus quid dicat; *Dilectus meus mihi*. Si enim hoc recipitur, ut subaudiamus, intèdit, & sicut Prophetam ait: *Expectas expectavi Dominum & intèdit mihi*: ego in verbo isto sentio, nescio quid, non planè exiguum, nec mediocris prærogativæ.

Audite gaudium meum quod sensi; & vestrū est, audite gaudentes sponsa locuta est, & dixit, sponsum intendere sibi. Quæ est sponsa & quis est sponsus? Hic, Deus noster est; & illa, si audeo dicere, nos sumus; gaudeamus. Nos sumus in quos intendit Deus. Quanta tamē disparilitas; quid terrigenæ & filij hominum corā illo? quid sibi vult ergo ista inter tam dispares comparatio? Aut illa in immensum gloriatur, aut is in immensum amat. Quā admirabile est quod illius intentionem ista quasi sibi propriam vēdicat, dicens: *Dilectus meus mihi*. Nec eo contenta tamē pergit ampliū gloriari; respondere se illi quasi ex æquo morem gerere, rependere vicem. Sequitur enim, & *ego illi*, insolens verbum, & *ego illi*; nec minus insolens: *Dilectus meus mihi*, nisi quod utroque insolentius, utrumq; simul. O quid audet cor purum & conscientia bona, & fides non ficta! *Mihi*, inquit, *intendit*. Itāne huic intenta est illa maiestas, cui gubernatio pariter & administratio universitatis incumbit & cura sæculorum, ad sola transfertur negotia, imò otia amoris & desiderij huius. Ita planè. Providentiam cæteris creaturis non negamus; curam sponsa vindicabit sibi. [Sed &] propterea utrumque ponit, dicens: *Ille mihi & ego illi*. Ille mihi quia benignus & misericors est; ego illi, quia non sum ingrata; ille mihi gratiam ex gratiā

ego

ego illi gratiam pro gratiā: Ille meæ liberationi, ego illius honori, ille saluti meæ, ego illius voluntati; ille mihi & non alteri, quoniam una sum columba eius; ego illi & non alteri. nec enim audio vocem alienorum.

Anima [enim] ex eo quod se diligere & vehementer diligere sentit, etiam diligit nihilominus vehementer non ambigit, ac de suā singulari intentione, sollicitudine, curā, operā, diligentia, studioque, quo incessanter & ardentem invigilat, quemadmodum placeat Deo, æquē hæc omnia in ipso indubitanter agnoscit, recordans promissionis eius; *in quā mēsurā mensi fueritis, remetietur vobis*, ergo nec dubitat se amari quæ amat; Ita est. Amor Dei amorem animæ parit.

Et unde tibi, ô humana anima, unde tibi hoc? unde tam inæstimabilis gloria, ut eius sponsa merearis esse, *in quē desiderant Angeli prospicere?* unde tibi hoc, ut ipse sit spōsus tuus, *enius pulcritudinē Sol & Luna mirantur*, ad cuius nutū universa mutantur? Quid retribuēs Domino pro omnibus quæ retribuit tibi? ut sis socia mēstræ, socia Regni, & socia thalami ut introducat te Rex in cubiculum suum, vide quibus brachijs vicariæ charitatis redamandus, & amplectēdus sit, qui tanti te æstimavit, imò qui tanti te fecit. Desere carnales affectus, sæculares mores dedisce, consuetudines noxias obliuiscere. Quid enim putas?

V 5

Bern. ser.
69. in Cāt.Bern. ser.
Domin. t.
post octa.
Epiph.

putas? Nōne stat Angelus Domini, qui fecerit te mediam, si fortè (quod avertat ipse) alterum admiseris amatorem?

Auth Scæ-
læ para-
dyfi c. 9.
tom. 9.
August.
Zelotypus est sponsus iste si fortè alium amatorem acceperis, si alijs placere studueris, statim discedet à te; & alijs adhærebit adolescentulis.

Bern. ser.
70. in Cât.
Quis huic iam imputet præsumptioni vel insolentiæ, si se dicat inijsse societatem cum illo qui pascitur inter lilia? etiã si inter sidera pasceretur, eo solo quo pasceretur, nescio quid magnum videri possit, cum eiusmodi amicitias seu familiaritatem habere. Non ignorat [sponsa] unum esse, & qui nascitur, & qui pascit; inter lilia commorantem, & regnantem inter sidera: Nam qui in altissimis est Dominus, in imis est Dilectus; super sidera regnans, & inter lilia amans. Amabat & super sidera, quia nusquam & nunquam potuit non amare, quia amor est: sed donec ad lilia descēdit, & pasci inter lilia comperit, nec amatus est, nec factus dilectus; quia non potuit antè diligi quàm agnosci, ô verè amandum & totis medullis cordis amplectendum sponsum! quærenda in spiritu hæc refectio inter lilia; nam corporea cogitare, ridiculum est. Quin ipsa lilia spiritualia à nobis demonstrâda erunt. Quæ ergo sunt illa lilia è quibus species decoris eius? *Procedo, inquit, & regna, propter veritatē & mansuetudinem*

tudinem & iusticiam. Bonum lilium *veritas*, candore conspicuum, odore præcipuum. Est & *mansuetudo*. Quod autem *iustitia* lilium sit, recordamini de scriptura; quia *ius-
tus germinabit sicut lilium*. Sunt multa apud sponsum, & alia lilia præter hæc? quis illa enumeret? nempè quot virtutes, tot lilia. Et fortasse propterea ipse se lilium appellavit, quòd totus versetur in lilijs; & omnia quæ ipsius sunt, lilia sint: conceptio, ortus, conversatio, eloquium, miracula sacramenta, passio, mors, resurrectio, ascensio. Quid horum non candidum, & non suavissimè redolens?

Nimirum hic est præclarus ille pastor, qui non fœnum gregi, pabuli loco præbet, sed puris lilijs oves alit, non ampliùs fœno fœnum nutriens. Est enim fœnum brutorum naturæ proprium, ac peculiare alimentum; homo autem, cum rationis sit participes, verâ ratione pascitur. Quod si ejusmodi fœno saturaretur, & ipse in fœnum commutaretur. Est enim præscriptum, *omnis Caro fœnum est*; quamdiu scilicet caro existit; at si quis spiritus fiat è spiritu progenitus, non ampliùs victu gramineo pascetur, sed spiritus ei pro nutrimento erit, id quod puritas & fragrantia lilij obscuriuscule denotat. Quin etiam ipse, lilium fragrans ac purum erit, in naturam ipsius alimenti commu-

Nyfl. in
orat. 4. in
Cant.

commutatus, atque hoc sibi vult; *Dies per va-*
dios diffusa sive *perflans*, quemadmodū Diui-
 na vox loquitur, cū diffusionem, per spiri-
 tum radiorum factam, *perspirationem* appel-
 lat, per quam umbræ huius vitæ removen-
 tur, in quas studiosè defixis oculis respiciūt,
 qui necdum luce veritatis animi oculum il-
 lustrarunt, qui umbram ac vanitatem sic in-
 tuentur, quasi verè quiddam subsistens,
 quod autem verè existit; quasi non existe-
 ret, negligunt. At qui lilij vescuntur, hoc
 est, quorum animus ex puro ac fragranti ali-
 mento pinguescit, omni fraudulentâ, amo-
 risq; consimili rerum specie (quæ res hâc in
 vitâ caræ ducuntur) reiecta ad veram ipsa-
 rum rerum substantiam respiciunt; effecti
 lucis ac dei filij.

Bern. ser.
71. in Cât.

Tu ergo qui hæc audis, vel legis; cura ha-
 bere lilia penes te, si vis habere hunc habi-
 tatore[m] liliorum habitantem in te. Opus
 tuum, studium tuum, desiderium tuum lilia
 esse protestentur. moralis quidam rerum ip-
 sarum candor atque odor. Habent & mores
 colores suos, habens; & odores. De colore,
 Conscientia consultetur; de odore, fama:
 sponfus itaque & cū sit virtus; in virtuti-
 bus complacet sibi; & cū sit lilium, liben-
 ter inter lilia commoratur; & cū sit can-
 dor, delectatur candidis.

Aug. man.
s. 24.

O anima mea, insignita Dei imagine, di-
 lige

lige illum, à quo tantū dilecta es! Intende
 illi, qui intendit tibi! Quare quarentem te,
 ama amatorem tui, à quo amaris; cuius amo-
 re præuenta es, qui est causa amoris tui.
 Esto sollicita cum sollicito, cum vacante va-
 cans, cum mundo munda, cum sancto sancta.
 Elige illum amicum præ omnibus ami-
 cis tuis, qui cū omnia subtracta fuerint, so-
 lus tibi fidem seruabit: in die sepulturæ tuæ,
 cū omnes amici tui recedent à te, ille te
 non derelinquet, sed tuebitur à *rugientibus*
preparatis ad escam:

Ego dilecto meo, & ad me conversio
ejus. Cantic. 7.

I V.

Ego dilecto meo, & ad me conversio eius. Cant. 7.

Mœsta cupressiferi nemoris spatia bar in ùbrâ
Tristitiam lacrymis composiura meis:
Iamq; sinum tepidis submerserat imbribus unda
Concideramq; meis pene subacta malis.

Fors Chelys ex humeris pèdebat eburnea nostris.

Mœstie quondam certa medela chelys:

Obruta tristitiâ, frondente sub arbore sedi,

Affocians querulis talia verba modis:

Ergo mei vidui, sine lusibus, ibitis anni,

Nullum & in nostro carmine vivet amor?

Ab! precor; eueniant hæc hostibus omnia nostris,

Et procul his flamma tam bona tela cadant!

Vivere se iuret, non hunc ego viuere credam,

Qui trahit hoc vacuos frigidus igne dies.

Vnicus est homini viuendi fructus, amare;

Solus amans, vixi, dicere iure potest.

Qualis, in ima, suo desidit pondere tellus,

Et subit ærias, ardua flamma, vias;

Nos ita fax animi, violento cogit amore,

Abripimurq; omnes, impetu quisque suo.

Me quoque nativâ stimulari sentio flammâ

Visq; adhibet tacitas, nescio, quanta faces.

Quo meus ergo suos Amor eiaculabitur ignes;

(Primitia nostri namque caloris erunt)

Auferat humane furiosa Cupedine teda,

Cognata Angelicis, stirpsq; sororq; choris?

Aut mea mortales venient in colla lacerti,

Que sum immortalis Sponsa creata Deo.

Ab,

*Ah, super hæc hiemes, nostri rapiuntur amores,
 Terra parem thalamis non habet ista meis.
 Nympha puellarum pulcherrima Romulearum
 Agnes, Ausonio sponsa petita proco;
 Absit, ait, iuuenis mea ne tibi fœdora speres,
 Iam mea cœlestis fœdera sponsus habet.
 Sic nostra ætheris abit quoque fax Hymeneos,
 Inde petendus erit qui mihi sponsus erit.
 Hunc ego, non alium, solum hunc ego diligo spōsē
 Nemo potest uno tempore amare duos:
 Illius ante oculos mihi semper oberrat imago,
 Ante oculos, quamuis longius absit, adest.
 Et loquor absenti momentis omnibus, absens,
 Absentisq̄, sonos illius aure bibo.
 Sic ubi magnetis vim ferrea linea sensit,
 Semper ad agnati vertitur alta poli.
 Et sua Sydonijs patet hinc Cynosura carinis,
 Seruat & hinc Helicen cymba pelagæ suam;
 Sic lesi sequeris studiosa pedissequa Phœbi
 Dilectam Clytie, flos modò facta, facem:
 Bisq̄, die quovis, verso in bar ore salntans,
 Manè precaris Aue serò precare Vale.
 Obuia fraternos ita spectas Cynthia vultus,
 Et reparat vultus ignibus ille tuos.
 Sponse, ego sum Clytie Tu Sollego Cynthia, Phœbē
 Quâlibet obverso persequor ore meum:
 Es mihi, spōse, Helyce, Cynosuraq̄, duplicis Arcti
 Quo trahis, huc oculis ad tua signo volo.
 Quid mirum, alterno si respondemus amori?
 Magnetem sequitur linea tacta suum.*

Ego

*Ego dilecto meo, & ad me converso eius
 Cant. 7.*

Impossibile est, ut non semper humana
 In natura aliquid amet, omnis namque qui
 ad id ætatis venerit, quam pubertatem vo-
 cant, amat aliquid, seu minùs rectè,
 amat, quæ non oportet; seu rectè & utiliter,
 cum amat quæ oportet.

Orig. in
 prologo
 Cant.

Cor meum per multa dispergitur, & huc
 illucque quærit ubi requiescere possit, &
 nihil invenit, quod ei sufficiat donec ad ip-
 sum redeat.

Bern. mè-
 dit. ca. 9.

Duo enim amores, alter bonus, alter ma-
 lus alter dulcis, alter amarus, non se simul
 in uno capiunt pectore. Et idè si quis præ-
 ter te aliud diligit, non est charitas tua,
 Deus in eo, amor dulcedinis & dulcedo
 amoris. Amor non crucians, sed delectans,
 amor sincerè casteque permanens in sæcu-
 lum sæculi, amor qui semper ardes & num-
 quam extingueris, dulcis CHRISTE bone
 lesv, charitas, Deus meus, accède me totum
 igne tuo, amore tui, suavitate & dulcedine
 tuâ, ita ut nullus pateat in me locus adulte-
 rinis amoribus.

Aug. med.
 cap. 35.

*Nam Christo & mundo quisquis partitur amo-
 rem,*

Nazianz.
 de laudib
 Virgin.

Huius amor planè levis est & frigidus; atqui

X

Totam

Totam animi flammam penitus defixit in uno,
 Ille procul dubio, constans & certus amator.
 Quin etiam latomi sollertes, quique fabrilem
 In lignis artem exercent; cum linea recta
 Queritur; exactaque opera captatur amissis,
 Ex oculis unum claudunt, & lumine toto
 In socium fuso, visus acieque coacta,
 Recta sequente tenent duro vestigia ferro.
 Sit collectus amor, propius coniungit amanti
 Pectora casta Deo; cupientem qui cupit, atque
 Cernentem cernit, sitque obvius adveniendi.
 Quem quo plus quisquam cupit, hoc magis cernit
 eundem.

Quoque magis cernit, tautò magis expetit illum
 Cernere: Sicque bonus semper convoluitur
 Orbis.

Bern. ser.
68. in Cât.

Carissima illa est, una uni, non adhærens
 alteri sponso, non cedens alteri sponsæ.
 Quid ista non audeat apud tam ambitiosum
 amatorem?

Bern. ser.
69. in Cât.

Paveant quæ non amant, Ego verò amans,
 amari me, dubitare non possum, non plus,
 quàm amare: nec possum vereri vultum cuius
 sensi affectum.

Bern. ser.
69. in Cât.

Ego diligentes me diligo, & qui manè vigila-
 verint ad me, invenient me. Vide quomodo
 non solum de amore suo certum te reddat
 si quidem tu ames illum; sed etiam de solli-
 citudine suâ quam pro te gerit, si te senserit
 esse sollicitum sui? vigilas tu? vigilat & ille.

Consurge

Consurge in nocte in principio vigiliarum
 tuarum, accelera quantum vis, etiam ipsas
 anticipare vigilias; invenies eum, non præ-
 venies. Temerè in tali negotio vel prius ali-
 quid tribuis tibi vel plus: & magis amat &
 antè.

Reperiuntur imagines quædam eo arti-
 ficio à peritis pictoribus depictæ, ut qua-
 cumque ex parte inspiciantur; semper vi-
 deantur habere oculos ad intuentes con-
 versos. Huiuscemodi sanè imagines, ex par-
 te suâ, semper ad quoscumque conversæ
 sunt qui in illo reperiuntur cubiculo, ubi
 ipsæ fuerint: quòd si quis minimè perci-
 piat ab illis se respici, id haud ab eis, sed ab
 ipso provenit potiùs, qui suam averrit fa-
 ciem; ideoque ut primùm is ad illas sese cõ-
 verterit, eas pariter ad se animadvertet con-
 versas: Quid simile & in re nostrâ fieri cen-
 sendum est.

Ego dilecto meo, & ad me converso illius. Ac
 si diceret: quoniam fide ac dilectione, soli
 CHRISTO adhæreo, solum sequor, so-
 lum videre concupisco; respectationis eius
 suavitate, visitationis benignitate, con-
 versationis dulcedinem gaudenter expe-
 rior.

Ille quippe singularis amor est, qui soli
 non adiungit alterum, & æternus, qui nec
 primo secundum.

X 3

Magna

Git. in c. 7
Cant. ex-
po. 3.

Greg. pa-
pa in Cât.

Hugo de
S. Vict. ser
de Assum.

Bern. ser.
83 in Cât.

Magna res amor, si tamen ad suum recurrat principium, si suæ origini redditus, si refusus suo fonti, semper ex eo sumat, unde iugiter fluat. Solus est amor ex omnibus animæ motibus atque affectibus in quo potest creatura, & si non ex æquo, respondere auctori, vel de simili mutuam rependere vicē. Verbi gratia: si mihi irascatur Deus: num. ego illi similiter redirascar, non utique. Ita si me arguat, non redarguetur à me. Nec si me iudicabit, iudicabo ego eum. Si dominatur, me oportet servire: si imperat, me oportet parere. Nunc iam videas de Amore, quàm aliter sit; nam cum amat Deus, non aliud vult quàm amari; quippe non ad aliud amat, nisi ut ametur; sciens ipso amore beatos qui se amaverint.

Aug. man.
cap. 29.

Revera hæc est vera cordis requies, cum totum in amorem Dei, per desiderium figitur, nec quicquam aliud appetit, sed in eo quod tenet felici quâdam dulcedine delectatur, delectando iucundatur. Si verò vana aliquâ cogitatione, vel rerum occupatione, indè aliquantulum abstractum fuerit, summâ cum festinatione illuc redire festinat (exilium reputans alibi) quàm ibi moram facere.

Aug. med.
cap. 25.

Si enim homo hominem tantâ diligit dilectione, ut alter alterum vix patiatu abesse: si sponsa sponso, tanto conglutinatur mentis

mentis ardore, ut præ magnitudine amoris, nullâ perfrui valeat requie, Chari sui absentiam non sine magno mærore ferens; quâ dilectione, quo studio, quo fervore anima, quam desponsasti fide & miserationibus, debet diligere te, verum Deum & pulcherrimum sponsum.

Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est. Cantic. 5.

V.

Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est. Cant. 5.

TE semel ut cursim tantum, mea vita, viderẽ
 Quot iuga, quot sylva, quot loca visa mihi!
 Vt semel audirem tantum, mea vita, loquentem,
 Ah! quot inaccessus rura petita viis!
 Aerij montes, metuendaq; culmina rupes,
 Saxaq; sylvæ vagis vix adenda feris.
 Nec tamen, ecce, tui data spes fuit ulla videndi,
 Vixq; vel alloqui spes fuit ulla tui.
 O quoties dixi! quæ te, mea vita latebra,
 Quæ cava, quæ terra, quæ nigra lustra tegunt;
 Sed neque lustra meum, neq; rus solata dolorem.
 Respondit lachrymis sylva nec ulla meis.
 Fors semel ignotos, me duxerat error in agros.
 Solus ubi ante oculos campus, & error erant.
 Metior hic oculis Cælos, clamoribus agros;
 Sed neque vox Cælis, nec data vox ab agris.
 Inde deerranti vallis se monstrat opaca.
 Vociferor, nullus fit mihi valle sonus:
 Ecce canâ densum, procul haud à valle, viretum
 Adiacet, æstivo textilis umbra gregi:
 Hic erit, hic forsân, dixi, mea vita latebit;
 Heu dolor! ut vidi, nulla latebra fuit.
 Ergo amens tandè lacrymansq; ad littora curro,
 Littora, quæ refluxu Nereæ tundis aquis:
 Hic Pharos ingenti se tollit in ardua clivo,
 Vnde suam ratibus navita captat iter.

Scando Pharon, totoq; oculos circumfero ponto,
 Et quantâ possum littora voce voco.
 Littora, littora, vos cautes, vosq; equoris unda,
 An latet aquareis lux meu mersa vadis?
 Vix prior attigerat resonantia littora clamor,
 Cùm citò littoribus vox geminata redit,
 Ambigo, num scopulis fallax responderit Echo,
 Et nimum pronâ luserit aure fidem:
 Tristibus ergo iterum cava littora pulso querelis
 Littoribusq; iterum vox repetita redit.
 Vox redit, & vox nota redit, Tua vox, mea vita,
 Et mihi voce Tuâ, reddita vita fuit.
 Ibam semianimis, subito ad tua verba revixi,
 Ne penitus morerer, vox satis una fuit.
 Scilicet ora loquens, quoties cœlestia soluis,
 Magnû aliquid verbis fulminis instar inest.
 Ignivoma non quale nucus, testudine clausum
 Efflabas Syria fraudibus, Enna, Dea,
 Quale sed in comites, Emmautia rura petentes
 Sparssisti stygijs Dux redivive plagis,
 Frigida cùm subitis arserunt pectora flammis
 Pectora colloquio, lux mea, tacta tuo.
 Hinc mihi succensis caluit quoq; flâma medullis,
 Ictaq; cœlesti vocis ab igne fui:
 Et licet Oceano gelidâ licet undique saxis,
 Vndiq; cœruleis obsita cingar aquis;
 Intus agunt flammæ sic liquor ab ignibus intus,
 Liquitur ut lento pinea teda foco.
 O utinam, mea vita, animâ liquamur in unâ.
 Vnâq; vita duos iungat Amorq; duos!

Anima

Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est. Cant. 5.

QVID est hoc quod sentio? quis est ignis qui calefacit cor meû? quæ est lux quæ irradiat cor meum? ô ignis qui semper ardes & numquam extingeris, accède me! O lux, quæ semper luces, & numquam obfuscaris, illumina me! O utinam arderem ex te, ignis sanctè! quàm dulciter ardes, quàm secretè luces, quàm desideranter aduris.

Sicut cera fluit a facie ignis, sic anima succesa est a facie eius; Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est quàm dulcis hora, quando anima huic igneo torrenti, liquefacta miscetur, quàm subtilis est in illo momèto, quàm extenuata, quàm mobilis! Nihil tunc torporis habet, nihil duritiæ reliquum, nihil rigoris, tantummodo calens & liquens. Cognata sunt sibi invicem liquidum & calidû; in his duobus contèplationis usus consistit. Quod liquidum est calorem citiùs concidit, & conceptus calor vice versâ, quod liquidum reperit, liquidius reddit. Quod dico calidum & liquidum, hoc alijs nominibus, est succensum & syncerum. O mira vis verbi & ignita vehementer! inflammat cor commutat renes, in nihilum (in còspectu suo respectu Dei sui) animum redigit; à seipso lique-

August.
foli. c. 24.

Guilb.
Abbasfer.
44. in Cât.

scere & deficere facit, ut iam anima non sit tecum.

Ibid sup. Ausculta & recole, quid locutus Mariæ Magdalenaë, quid mulieri in adulterio deprehensaë, quid Samaritanaë, Chanaanæ, Zachæo Petro, Centurioni? Ad tot pietatis sermones & clementiæ, cuius nõ mollescat affectus viscera liquefcat! Ad tam vehementes flatus Austrinos, etiam de durissimo pectore, quantumlibet annosa poterat glacies dissolui. Sentio me affluentis olei liquore perfundi & simili affectu liquefcere, quoties misericordiæ tuæ opera & verba perfecta recenseo. *Ignitum eloquium tuū vehementer & seruos tuus dilexit illud.*

Greg. in c.
5. Cant

Dum [enim] CHRISTVS se per spiritum suum animæ desideranti infundit, omnem duritiam cordis mox dissoluit, & aliquando mentem in tantas lacrymas liquefacit, ut vix capere possit hoc quod se capere intra se exultat & intus miretur quid fuerit & quid factam subito seipsam videat. Quem liquorem dum sentit, perfectiùs apprehendere cõcupiscit, & aliquando dum hoc ipsum cogitat, hoc quod modò sentiebat, iam non sentit.

Greg. c39.
in c 7. Iob.

Quia nimirum mens dum occultæ locutionis aspiratione tangitur, à statu suæ fortitudinis infirmata, ipso, quo absorbetur desiderio, liquatur.

Guill. Ab-
bas

Sed res corporeæ cum per calorẽ extrinsecus

secus liquefiunt, in semetipsas resolvuntur; animæ verò, cum per calorem intimum liquefiunt, non in semetipsas resolvuntur, sed in resolventem. Resolvuntur à semetipsis, sed non in semetipsas; resolvuntur igne Dei, ab amore sui, in amorẽ sponsi cœlestis. Hoc Paulus insinuans, *qui adhaeret*, inquit, *Domino unus spiritus est.* Et suam animam hoc modo liquefactam indicas. *Vivo* inquit, *ego, non iam ego, vivit autem in me CHRISTVS.*

Quid verò congruentius est quàm amori tribuere hanc liquefactionem, quã id, quod alioquin durum est, redditur fluens; cum exploratum sit eos esse præcipuos amoris effectus, ut amãtem impellat ad amatum, eundemque cum illo uniat; quæ certè unio tunc fit pulcriùs, cum amor ipse fit mutuus, atq; ad eò & ambos amantes ad alterutrum fluidos faciens. Nec ignoramus dilectum piarum animarũ IESVM CHRISTVM dixisse, in Psalmo 21. *Factum est cor meum tamquã cera liquefcens.* Unde si liquefacta anima fluat ad IESVM, qui & liquefactus ut cera, fluit ad ipsam animam, quid exinde consequitur nisi perfecta unio;

Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est, ò mira & inæstimabilis virtus amoris! Deum inclinat ad terram, mentẽ elevat ad patriam & Deum & animam vel hominem simul conglutinat ad gloriam, Deum facit

apud Del-
rio cap. 5.
Cant.

Guil. in c.
Cant. ex-
pos. 7.

Bonavent-
sti nuli
amoris.
par. 1. c. 8.

facit hominem & hominē facit Deum; temporalem facit æternum, immortalem occidit, mortalem facit immortalem, & imum excelsum constituit, inimicū facit amicum, servum facit filiū, & abominabili facit gloriosum, frigida facit ignea, obscura facit clara, dura facit liquida. Nam *anima mea liquefacta est*. O verbum admirabile! ô verbum nimium delectabile! Ego vilissimus & nequissimus servus tuus Domine Deus meus, qui etiam non sum dignus aliqua creatura tua vocari, nec esse, quomodo sū tibi tanto vinculo charitatis colligatus, ut ad verbū, tuum præ amore, fuerim liquefactus? O ardor amoris qui intima mentis in Deū infundis! Nam adamatina erat anima mea; & eius intima nimium solidata. Nunc amore liquefcit, nūc extra se exit, & in Deum, tota se diffundit, proprium locum relinquit, & in Deum currit, absorbetur à Deo & obliviscitur sui O amor! quid tibi tribuā, qui me fecisti divinum? *Vivo ego, iam non ego, vivit autē in me* CHRISTVS, Inenarrabilis est virtus tua, O amor, qui lutum in Deum transfiguras! Quid ergo te potentius, quid dulcius, quid iucūdius, quid & nobilius, obsecro? O desiderabilis amor, qui summis delicijs repletes gentes! sed si liquefacta es, ad verbum eius, ô anima mea, quomodo sustines amplexus eius? Quomodo non es assumpta ad oscula eius?

eius? si liquefacta es ad affatum eius, quomodo non es absorpta, cū intras per vulnera & per venas, ad cor eius? sed ô mira dulcedo, & mira iucunditas, ut quod non meremur nominare, possimus masticare! Non mereor esse ancilla, & facta sum in delicijs carissima: Quis sufficit tanti amoris, etiam scintillam minimam intueri! Non ergo mirum, si ad verbum tuum, *liquefcit cor meum* immò de cætero, totus accendat, & totaliter liquefciam, ut in te totaliter sim effusus. Nihil præter te videam, nec in aliud, cogitata, dicta vel facta transeant ullo modo. Immò mirum videtur, quomodo non sumus sic intēti ad te, quod ignoremus omnia præter te Si enim habemus te, quid amplius volumus? In te ergo, dulcissime Domine I E S V, quiescat mens nostra, & à te nec ad modicum separetur!

Quid enim mihi est in caelo, & à te
quid volui super terram: Psal. 72.

36

VI.

Quid enim mihi est in caelo, & à te
quid volui super terram? Psal. 72.

Quid caelo, mea lux, terræve, marive requirã
Nec cælũ sine te, terra, nec unda placet.
Non equidẽ ignoro, qua, quantaq; gaudia Cœli
Terraq; quas fundat, undaq; condat opes.
Sed sine te, mea lux, mala sũt, quacũq; vel æther,
Vel tellus gremio, vel tegit unda salo.
O cælum! ò tellus! ò carula marmora ponti!
O tria delicijs regna superba suis!
Delicias cumulus vestras licet aggerat unus,
Non sint delicia, si meus absit amor.
Sapè tulit, fateor, vaga per divortia mentem.
Hinc Thetis hinc Tellus, arduus inde Polus.
Sed totum iniectis, mundum si metiar ulnis,
Non tamen hac ulnis par erit ulna meis.
Mens aliquando fuit gravidã recludere terrã,
Æraq; divitibus velle fulva canis,
Aurumq; , argentumq; nitentis germina vena,
Quæq; metallifero nutrit arena sinu.
Ferro igitur magna Matris suffodimus alvum
Totaq; telluris gaza coacta fuit.
Quid in vai? aggestas licet aurum fregerit arcaæ
Non tamen est animo nausea pulsa meo.
Ergo sub aquoreos rapuit me cura penates.
Quã subit Eoæ Indus adustus aquas.

Quid

Quidquid & auris suis gemmarum nascitur undi
 Carpere sub liquido surgite fervor erat.
 Et pressum roseis conchylibus edere rorem,
 Rideret patulis purpura si qua labris.
 Et sparsas rutilus baccas conquirere ripis,
 Dives Hydaspei qua nitet unda vadi.
 Hei mihi tam vario lectis ex aequore gemmis,
 Littoribus totidem fluminis atque maris,
 Tot cyanos tot chrysolitos tot iaspidas inter,
 Nulla mea potuit gemma sat esse siti,
 Quid facerem, votis, terrarum, marisque, negatis?
 Sydereos, dixi, vota subire lares.
 Visa igitur superi circumvaga machina mundi,
 Templaque luciferis fulgida lampadibus.
 Obstupui stabili currentes ordine flammis,
 Astraque perpetuos ducere nexa choros:
 Inter at indigenas tot Olympi pensilis ignes,
 Flamma capax anima non fuit ulla mee.
 Nempe ita cum totum requievit in Hercule Cali
 Non illi requies sidera, pondus erant,
 Ah! piget e terris Cali convexa tueri,
 Iam super alta feror nubila, terra vale.
 Iam cuncta ex oculis, turresequae, urbesque, recedunt
 Iam coit in minimam pendula terra pilam:
 Iam luna, solisque, Iovisque, supervhor orbem,
 Et septena premens sidera, calco pede:
 Iamque pavimentum stellarum illustre pyropis,
 Sub pede despicitur, quod modo culmen era
 Altaque iam cingunt flammantis mania mundi
 Et propior caeli regia tota patet.

Qu

Quin properat volucres, pennata examina, civis,
 Et sociant varijs verba fidesque, modis.
 Saltantesque obeunt pedibus plaudentibus orbem,
 Lataque, cum festo personat Aula die.
 O calum! o calum! o fulgentia lumina stelle!
 O, nisi sideris, atria digna choris!
 O volucres anima, rutili respublica Regni!
 O chelys Angelicis associanda modis!
 O ubi sum? prope facta sui imemor, exciderat mens?
 Sed redit ut sponsum sensit abesse suum.
 Astra valete, valete Poli; Volucresque, valete;
 Nil mihi vobiscum est, si meus absit amor.
 Iam video, mihi quid terraque, poloque, petendum;
 Si meus absit amor, Terra, Polusque, vale.
 Magnanimas inuenis lacrymas, Pellae, dedisti,
 Nulla tibi domito terra quod orbe foret:
 Quid mihi millemos si fregero viribus orbem?
 Non satis est votis gloria tanta meis.
 Ah, minus est animo, quidquid sola disita terra-
 Astriferaque obeunt moenia vasta plage (rum,
 Quod neque terra capit, neque regna liquetia poti,
 Non hominumque lares, non aviumque, domus;
 Quod neque fiderei claudunt amplexibus orbem,
 Id voto spes est, resque, petita meo.
 Haec tunc heu fateor, vacuas dum prendimus auras,
 Semper ab amplexu mens male lusa suo est,
 Tu mihi Terra, Deus, mihi tu Mare; tunc mihi caelum
 Denique, cuncta mihi es, Te sine, cuncta nihil.

Y

Quid

*Quid enim mihi est in cælo, & à te quid
volui super terram? Psalm. 72.*

Hugo de
S. Victore
in arrhâ
Animæ.

Dic mihi, quæso, anima mea; quid est quod super omnia diligis? ego scio quod vita tua dilectio est, & scio quod sine dilectione esse non potes. Aspice mundum, & omnia quæ in eo sunt, multas ibi species pulcras & illecebras invenies, quæ humanos affectus alliciunt, & secundum varias ventium delectationes ad fruendum se, desideria accendunt. Habet aurum habent lapides preciosi fulgorem suum; habet decora carnis speciem, picta tapetia & vestimenta fucatæ colorem. Dic ergo, obsecro, mihi quid de his omnibus unicuique tibi feceris? quod singulariter amplecti, quo semper perfrui velis? Certus enim sum, quod aurorum quæ videntur aliquid amas, aut jam postposuisti universa hæc, aliud habes quod præ omnibus his diligas.

August in
Psalm. 143.

Quid tibi placet in sæculo? quid est quod vis laudare? quid est quod vis amare? quocumque corporeis sensibus te converteris occurrit tibi cæli, occurrit tibi terra. Quo amas in terrâ, terrenum est; quicquid amas in Cælo corporeum est. Iam ergo diu occupata vixisti, & desideriorum diversitate verberata, portæ plagas, faucia, divisa per am-

res multos, ubique inquieta, nusquam sæcura. Colligere ad te ipsum; quicquid tibi foris placebat, quære quem habeat auctorem. Nichil melius in terra, verbi gratia, quam hoc & illud. Aurum, argentum, animalia, arbores, amantitates, totam terram cogita; quid melius in Cælo, solo, lunâ, sideribus? Totum cogita; omnia ista simul bona valdè, quia fecit Deus omnia bona valdè; undique pulchritudo operis, quæ tibi commendat artificem. Miraris fabricam, ama fabricatorem. Non occupabis in eo quod factum, & discedas ab eo qui fecit: hæc enim quibus occupabis sub te fecit, quia sub se ipso te fecit.

Anima humana quæ ad Deum appetendum facta est, quicquid infra Deum appetit, minus est, ideoque iure ei non sufficit, quod Deus non est. Sed caue, anima mea, ne non sponsa, sed adultera dicaris, si munera dantis plusquam affectum amantis diligis. Væ tibi, si oberras in vestigijs suis, si nutus suos, pro eo amas, & non advertis purgatæ mentis intelligentiâ, quid innuat lux illa beatissima, cuius nutus & vestigia sunt omnium creaturarum decus & forma. Adhuc si fortè ignoras *te o pulcherrima mulier e egredere, & abi post vestigia gregum*, id est, irrationabiliu creaturaru, quæ sunt vestigiû Creatoris tui; tu verò speculum sanctissimæ Trinitatis. Ergo omnibus dignior & excellentior comprobabis.

Bona. foli. cap. 11

Et *pascere hedos tuos, iuxta tabernacula pastoris*, id est, converte cogitationes tuas ad choros Angelorum, quibus quodammodo similis es in naturâ, & concivis eris in gloriâ.

Bonau. c. 1
folilo.

Heu Domine, nunc intelligo, sed confiteri erubescio. species & decor creaturarum decepit oculum meum, & non adverti, quia speciosior omnibus creaturis es tu, quibus tantummodo unam guttam tuâ inæstimabilis pulcritudinis comunicasti. Quis enim ornavit cœlum sideribus, aërem volucris, aquam piscibus, terram plantis & floribus; sed quid sunt hæc omnia, nisi tuâ pulcritudinis modica scintilla? dulcedo etiam Creaturarum decepit gustum meum, & non adverti, quod melle dulcior es. Tu enim mellis & omni creaturæ dulcedinem suam, in me tuam commodasti. Decepit etiâ odor creaturæ olfactum meum, & ignoravi quod odor tuus, o bone IESU, redolet super omnia aromata. Decepit etiam sonus falsus siue fallax creaturarum, auditum meum, & nescivi ne sensi quàm dulcia faucibus electorum tuorum eloquia tua.

Bern. med
cap. 9.

Cor meum, à cogitatione in cogitationem ducitur, & per varias occupationes & affectiones variatur, ut saltem varietate ipsarum rerum impleatur, quarum qualitate satiari non potest.

August.

Sed hoc scio Domine Deus meus, quod ubicumque

ubicumque sum sine te, malè est mihi præte; non solum extra me, sed etiam in me; quia omnis copia, quæ non est Deus meus, mihi est egestas, *Satiabor tunc cum apparuerit gloria tua.*

Anima [enim] quam creasti, ita facta est capax maiestatis tuæ, quod à te solo & à nullo alio possit impleri; quando autem te habet plenum est desiderium eius, & iam nihil aliud quod desideretur exterius; restat. Dum autem aliquid exterius desiderat, manifestum est, quod te non habet interius; quo habito, nihil est quod ultra desideret: cum enim sis summum, & omne bonum, non habet quod desideret amplius, sed possidet te omne bonum.

Ang. folil.
cap. 30.

*Pruma, calens astat, ver. Autumnusq; vicissim,
Spectra duo vite, nox simul atque dies;
Cœli, æquor, tellusq; novum nihil est mihi prorsus,
Non que sunt motu prædita, quæq; carent.
Nil moror hac, aliis mihi da, Rex optime, mūdū,
Propter quæ hic prompto tot mala corde fero.
Cætera qua terris voluntur, nil moror ipse
Amplius, humanis linquere cuncta libet.*

Nazian.
earm. de
externi
hominis
vilitate.

Ad quodcumque me convertero, vilescit mihi adeptum, quamvis acciderit desideratum. quando satiabitur desiderium meum in bonis? non satiabor de mortalibus, non satiabor de temporalibus; aliquid æternum donet, aliquid æternum concedat. Bonum

August. in
Psal. 102.

tuum quære, ô anima. Est enim bonū aliud alteri, & omnes creaturæ habent quoddam bonum suū, integritatis suæ & perfectionis naturæ suæ interest, quid cuique rei imperfectæ necessarium sit, ut perficiatur: Quære tuum bonum, *Nemo bonus nisi bonus Deus*, summum bonum, hoc est tuum bonum. Quid ergo deest, cui summū bonum. bonum est sunt enim & inferiora bona, quæ alijs & alijs bona sunt: Pecori quid bonum est, nisi implere ventrem, carere indigentia, dormire, gestire, viuere, sanum esse, generare? Tale quid bonum quæris? Cohæres CHRISTI, quid gaudes, quia socius es pecori? Erige spem tuam ad bonū bonorum omnium [ad eum] qui sariat in bonis desiderium tuum.

Chryf. hō
5. in epi. ad
Roman.

Audi quid Propheta dicat: *Quid enim mihi est in Cælo?* & illud: *A te quid volui in terrâ?* ac si dixisset nullius prorsus alterius rei, nec cælestis, nec terrestis, sed tuo unius desiderio teneor.

Hoc est; Tū portio mea es, abundas mihi ad omnia, nihil quæsiui aliud, nisi ut te partem haberem; nullas sæculi huius divitias & voluptatum illecebras concupiui. Nullius ego qui à te assumptus sum, nec superest in cælestibus quod ampliùs quæram. Nihil habens omnia habeo, quia CHRISTVM habeo; omnia ergo in illo habens, aliam non quæro mercedem, quia ipse

rem.

merces est univerforum.

Nihil [enim] aliud desiderat anima, nihil aliud à Deo quærit, quàm ipsum Deum, ut iam ex affectu cordis, atque sententiâ clamet illud de Psalmo: *Quid enim mihi est in cælo, & à te quid volui super terram? Defecit caro mea, & cor meum, Deus, cordis mei, & pars mea Deus in æternum.* Neque enim suum aliquid, non felicitatem, non gloriam, non aliud quidquam tamquam privato sui ipsius amore desiderat anima. quæ istiusmodi est, sed tota pergit in Deum; unicumque ei ac perfectum desiderium est, ut introducat eam Rex in cubiculum suum, ut ipsi adhæret, ipso fruatur.

Bern. de
divers.
affection.
animæ.

Vidit [nempe] quid ibi servaretur, & cogitans & æstuans in cogitatione cuiusdam rei ineffabilis, quam nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit; non dixit: Illud aut illud mihi est in Cælo, sed, *quid mihi est in cælo?* quid est illud, quod habeo in Cælo? quantum est? quale est? & cum non transit, quod habeo in Cælo, à te quid volui super terram? servas tu mihi in cælo divitias immortales, te ipsum; & ego volui à te in terrâ, quod habent & impij, quod habent & mali, quod habent & facinorosi, pecuniam, aurum & argentum, gemmas, familias, quod habent & scelerati multi, quod habent multæ femine turpes, multi

August. in
Psal. 72.

Y 4

viri

virī turpes? Hæc pro magno desideravi à Deo meo super terram, cum seruet se mihi in Cælo Deus meus.

Aug. med.
cap. 40.

Defecit gaudium cordis mei, versus est in luctum risus meus; *defecit caro mea & cor meum Deus cordis mei & pars mea Deus in æternum.* Renuit consolati anima mea, nisi de te, dulcedo mea. *Quid enim mihi est in cælo, & à te quid volui super terram? Te volo, te spero, te quero; Tibi dixit cor meum? Quasi vi vulum tuum, vultum tuum Domine requiram, ne avertas faciem tuam à me.*

Ambr. in
oration.

Scis igitur, occultorum cognitor Deus, quia non solum terram & omnibus quæ in ea sunt, sed ipso Cælo, & omnibus quæ in eo sunt, tu mihi carior, tu acceptior, tu amabilior es; diligo enim te supra Cælum & terram, & cætera omnia, quæ in eis sunt.

Aug. fol.
cap. 20.

Quidquid enim cæli ambitu continetur, inferius ab animâ humanâ est, quæ facta est ut summum bonum superius possideret, cuius possessione beata fieret.

VII.

Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est! habitavi cum habitantibus Cedar, multum incolatus fuit Anima mea. *Psal. 119.*

AN peragit solitis Phæbi rota cursibus annum
Siderumq; suo tempore finit iter?
Credideram fractis curram consistere loris,
Tempora tam lentis ire videntur equis.
Hei mihi, deceros iam dudum explevimus annos
Nec tamen est vitæ cedere Parca inbet!
Cur mea tam longo ducuntur stamina filo?
Debueras, Lachesis deproperasse colum,
Ecquid in his adeo delectet vivere terræ?
Quidve quod inuitet, tristis hic orbis habet?
Quælibet, ah! simili mihi mors minus aspera vitæ
est,

Si genus hoc mortis vitæ vocanda fuit.
Nempe gradu stabili nihil hic immobile constat,
Cuncta sed assiduâ mobilitate fluunt.
Mane dies oritur Phæbeo splendidus auro,
Squalidus emoritur, nocte premente, dies.
Nox subit Astrorum rutilis comitata choreis,
Nox iterum Cælo sole fugante, fugit.
Nunc Zephyro gremium tellus spirante recludit
Nunc claudit gelidos, stante Aquilone, sinus.

Nunc

Nunc canet nivicus, nunc spargitur alba pruinis,
 Nunc tepidi solis veris amicta viret.
 Mollia iam liquidas pandunt freta navibus undas,
 Iam tenet inclusas unda gelata rates.
 Nunc agitant tumido ventifera pralia Ponto,
 Nunc stagnat placidis carula Tebyis aquis.
 Humidus effusus nunc liquitur imbribus aether,
 Nunc aqua nitidus stat sine nube Polus.
 Nunc fragor horrifono Caelum quatit aene tumultu,
 Nunc silet, & superas pax tenet alta plagas.
 Denique (qua reliquos superant incummoda casus)
 Mesta ferè in medijs vita trabenda feris.
 Quaeque domus hominum, magè sunt spelaea ferarum,
 Quaeque homines, hominum nil nisi nomen habent
 Scilicet insidia, fraudesque, dolique triumphant,
 Nec, nisi quod rigido, ius datur ense, viget.
 Exulat hinc pietas, terrisque Astra recessit,
 Fasque, relegatum sub pedibusque iacet,
 Adde loci faciem; locus est inamabilis, & qui
 Libera vix risu solvere corda queas.
 Martius, heu! saevius ardet furor undique bellis!
 Nec numerat plures altera terra neces.
 Hostibus in medijs, inter gladiosque, facesque
 Hac geris arma manu, qua feris arua manu.
 Quis velit in tantis tolerare laboribus annos,
 Sortis & assiduis ictibus esse scopus?
 Hei mihi, decretos, iam dudum explevimus annos!
 Tempora cur fati sunt ita lenta mei?
 Tempora enim numero (numero qua sapiens exul)
 Iure grænas damnata nostra querela moras.

Nec

Nec scio qua cæcas hebetent obliuia mentes,
 Omnia quavis longi sunt sua vota, dies;
 Crediderim misera nescire pericula vita,
 Nec quam sit gravis hic conditione locus.
 Nam bona sideret si nosset maxima mundi,
 Arceri patriam se quererentur humo.
 Sed procul absentes caelestia gaudia fallunt,
 Raraque de Cælo nuncia rumor habet. (ris!
 Hei mihi, quam procul his distas, mea patria ter-
 Quam procul à cæli sinibus exul agor?
 Exulibus quondam tellus fuit ultima, Tybur;
 Me pro fugam fati ultimus orbis habet.
 Et nondum infastus colui satis incola sedes,
 Squallentes tenebris, tristitiaque domos?
 Sexta Ceres castis quoties procumbit aristis,
 Servus ab Hebreo pilea sumit hero:
 Cur ego non etiam servili emancipor agro?
 Et rudis immunem verberare virga facit?
 Cur patria, fines portuque, relinquere cogor.
 Nec sinor aetherios exul adire lares?
 Desertit externas peregrina Cyconia sedes,
 Inque suas revolat, per mare vecta, domos.
 Nuncia veris avis, nidos quoque mutat hirundo,
 Cum redit ad notos Bistonis ales agros.
 Urbe relegatus, patrijs Antistius oris,
 Redditus, exilij sine favente, fuit.
 Hei mihi, cognatis cur exul abarceor astris?
 Nec sinor illa meo tangere regna pede?
 Lux mea, nuncpe moras, fati his habitavimus oris
 Aut quo non potui corpore, mente ferar.

Heu

Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est! habitavi cum habitantibus Cedar, multum incola fuit Anima mea,
Pſalm. 119.

Aug. med. cap. 11. **T**ÆDET enim me, Domine, valde vitæ huius, & istius ærumnosæ peregrinationis! Tota quippe vitæ ista, intelligentibus tribulatio est; sunt enim duo tortores animæ, non simul torquentes, sed cruciatu alternantes. Horum duorum tortorum nomina sunt, timor & dolor. Quando tibi benè es, times? quando malè es, doles.

Aug. med. cap. 21. Vita hæc, vitæ misera, vitæ caduca, vitæ incerta, vitæ laboriosa, vitæ immunda, plena miseris & erroribus, quæ non est vitæ dicenda sed mors; in quâ momentis singulis morimur. per varios mutabilitatis defectus, diversis generibus mortium. Mors ista vitalis, & vitæ mortalis; licet his alijsque sit resperſa amaritudinibus, proh dolor! quàm plurimos suis capit illecebris, & quàm multos suis, falsis promissionibus decipit.

Orig. hō. 1 in Pſal. 38. Dulcem [namque] hanc lucem, quâ nunc utimur, illi dicunt, qui dulcedinem veræ lucis ignorant, sed ne auspicia quidem viri luminis ulla senserunt, nec sciunt Angelicam vitam sperandam esse animæ, cum ex vanitate huius vitæ evaserint.

Quid

Quid amissa cælesti patriâ, repulsus homo delectatur exilio?

Vitium [hoc est] nostræ infirmitatis, qui voluptate corporis, & delectatione vitæ istius capimur, & cursum hunc consummare trepidamus, in quo plus amaritudinis, quàm voluptatis est. At non sancti ac sapientes viri, qui longævitatē vitæ huius ingemiscebant, dissolvi & cum CHRISTO esse pulcris æstimantes: denique idem generationis suæ execrabantur, sicut ille qui ait: *Pereat dies illa in quâ natus sum.* Quid enim est quo hæc vitæ delectet? plena ærumnarum & sollicitudinum, in quâ innumeræ calumpniæ & multæ molestiæ, & multæ lacrymæ eorum, qui afficiuntur molestijs, & non est, inquit, qui eos conſoletur, & ideo laudat Eccles. *defunctos magis quàm viventes.*

Vitæ [certè] mea, vitæ fragilis, vitæ caduca, vitæ quæ quanto magis crescit, tanto magis decreſcit; quanto magis procedit, tanto magis ad mortem accedit. Vitæ fallax & umbratica, plena laqueis mortis; nunc gaudeo, nunc statim tristor, nunc vigeo, iam infirmor, nunc vivo, statim morior, nunc felix appareo semper miser, nunc rideo, nunc fleo; sicque omnia mutabilitati subjacent, ut nihil una hora in uno statu permaneat.

Nec terra intrepida est, quatitur sed turbine vēti.

Inq̄ vicem cedunt tempora prompta sibi.

Nazianz. carm. de humanitat.

Nox

Greg. 1. 11 mor. in c. 14. Iob. de bono mor. cap. 2.

Nox tegit atra diem, mæstas æthera fuscant,
Astrorum obscurat sol radiansq; decus.
Sol tegitur nebulis, redi vivaq; luna resurgit,
Dimidiâ Cælum parte latetq; sui.

Carm. de
externi
hominis
vilitate.
Chryf. in
Psäl. 119.

Quæ vita hæc? in mulu? à tumulto peto rursus, &
Post tumultu rursus me tumulabit edax (ignis)
Idq; ipsum est, quod vivo, velut rapidissimus am-
Qui sursum exoriens semper ad ima fluit. (nis)

Est enim præsens vita *Incolatus* & quid di-
co *incolatus*, cum res sit vel *incolatu* inferior,
unde *Christus* etiam, ipsam vocavit viam,
dicens: *angusta est porta, & arcta est via qua du-
cit ad vitam.*

Greg. 1. 23
mor. c. 24.
in c. 33.
Iob.

Via quippe est vita præsens, quâ ad patriam
tendimus; & idcirco hîc occulto iudicio,
frequenti perturbatione conterimur, ne
viam pro patriâ diligamus. Solent enim
nonnulli viatores, cum amœna fortasse in-
itinere prata conspiciunt, peregrandi moras
innectere, & à cœpti itineris rectitudine de-
clinare; eorumque gressus tardat pulcritudo
itineris dum delectat. Electis ergo suis ad se
pergentibus Dominus, huius mundi iter al-
perum facit, ne dum quisque vitæ præsentis
reque, quasi amœnitate vitæ pascitur; magis
eum diu pergere, quàm citius pervenire de-
lectet; ne dum oblectatur in viâ, oblivisca-
tur, quod desiderabat in patriâ.

Chryf. in
Psäl. 119.

Sed hæc est doctrinâ optima atque adeo
prima, scire nos esse *inquilinos in vitâ præsentis*.

Qui rerum quæ hic sunt est hospes, erit rerum
supernarum civis. Qui eorum quæ hic sunt,
est hospes; non lubèter versabitur in præsen-
tibus. Non domus, non pecuniæ, non alimen-
ti, nec alterius eiusmodi curam gerit, sed
quemadmodum qui in aliena versantur, ni-
hil non agunt & procurant ut patriæ suæ re-
stituantur, & quotidie urgent & festinant, ut
eam quæ eos tulit, videant. Ita etiam qui a-
more futurorum tenetur, nec rebus præsen-
tibus adversis animum demittet, nec secun-
dis efferet, sed utraq; prætercurret tam-
quam qui viam ingreditur. Quocirca iube-
mur etiam dicere in Oratione: *Adveniat Reg-
num tuum*, ut illius diei desiderium & cupidi-
tatem animo nostro versantes & ipsum præ-
oculis habentes, ne videamus quidem præ-
sentia. Si enim Iudæi Hierosolymâ deside-
rantes, etiam postquâ liberati sunt, deslent
præterita; quænam dabitur nobis venia, quæ-
nam relinquetur defensio, si non supernæ Hie-
rusalem teneamur vehementi desiderio? Vi-
de ergo quomodo hi quoque lamentantur,
quod cum illis versentur: *Habitavi dicentes,
cū tabernaculis Cedar, multum incola fuit Ani-
ma mea*: Hic enim non solum deslet quod in
aliena habitent, sed etiam cū Barbaris vers-
sentur. Neque enim hæc vita est eò tantum
laboriosa, quod plurimam habet vanitatem
& curas importunas, sed quod etiâ multus

fit malorum proventus. Nihil est autem gravius & molestius, quàm quæ est cum huiusmodi hominibus congressio. Est Barbarorum, cum ijs in quos imperium obtinuerunt, instar ferarum agere; ut qui tugurijs & tentorijs utantur, & ad immanitatem ferarum sint redacti: sed his multo sunt efferatior, raptores, avari & qui impudicè, ac libidinosè & in delicijs vitam transigunt. *Multùm incola fuit anima mea*; non multùm propter multitudinem, sed propter rerum difficultatem. Etsi enim sit exiguum, videtur esse multum ijs qui affliguntur. Nonnulli è vulgo, pusilli & abiecti animi, qui etsi per multos annos vixerint eos paucos esse dicunt. Quibus, quid esse potest à ratione alienius? quid verò crassius ijs, qui cælo proposito, & ijs bonis quæ sunt in cælis, quæ *nec oculus vidit nec auris audivit*, ore hiante umbras stupent, nec volent vitæ præsentis Euripum trajicere, in perpetuis fluctibus, tempestatibus & naufragijs volutati?

O vita quæ tãtos decipis, de proprijs tantos seduxisti, tantos excœcasti! Quæ dum surgis, nihil es: dum videris umbra es, dum exaltas fumus es, Dulcis es stultis, amara sapientibus; qui te amat, non te cognoscit; qui te contemnunt, ipsi te intelligunt. Væ qui tibi credunt! Beati qui te contemnunt! vera non es vita, quam te ostendis. Alijs ostendis

te

te longam, ut perdas in finem, ut faciât quod volunt; alijs brevem, ut dum pœnitere volût, non permittras. Sic est vita nostra, quasi homo in domo alienâ, nesciês quâ horâ vel die Dominus domus dicat: vade foras, quia non est tua domus in qua es. O sæculum vanum! quid nobis tanta promittis, dum decipis?

Erravi fateor, *sicut ovis perdita, & incolatus meus prolongatus est*: atque procul projectus sum à facie Dei mei, in hanc exilij cœcitatè, ubi expulsus à Paradyfi gaudijs, deploro quotidie mecum super miseria captivitatis meæ, lugubre carmen. ingentesq; lamentationes, dũ recordor tui, mater Hierusalem, dũ stant pedes mei in atrijs tuis sancta & decora Sion!

Hæc quæssa nostra CHRISTE mi, vis concidit!

Hæc quas procellas excitat corpus mihi!

Hæc quàm incolatus se meum longè exulit!

Omninò rerum sum futur presentium,

Census, inopia, gaudij, molestia,

Fama, decorus, hostium, & charigregis.

Infelices quorû vita est in exilio, vita in periculo, finis in dubio, nesciens finem nostrum quia omnia in futurum reservantur incerta. Adhuc in Pelagi fluctibus versamur suspirantes ad te, portum maris. O patria nostra! patria segura! à longè te videmus, ab hoc mari te salutamus, ab hac valle ad te suspiramus, & nitimur cum lacrymis, si quomodo ad te perveniamus.

Ambr. in orationibus,

Nazia. ad Christum Albi. opt. finem vitæ

Aug. folii. cap 35.

Aug. med.
cap. 18.

Sed quia dum sumus in corpore peregrinamus à te Dñe, non habemus hic civitatem manentem, sed futuram inquirimus; nosler autē municipatus in cælis est. Ided duce gratiã tuã, ingredior in cubile cordis mei; & canto tibi amatoria, Rex meus, & Deus meus, gemens inenarrabiles gemitus, in loco peregrinationis meæ, ubi cantabiles mihi sunt facta inlificationes tuæ. Et recordans Hierusalem, extendo in eam, sensum cordis; Hierusalem patriam meam, Hierusalem matrem meam, teque super eam regnatorem, illustratorem, patrem, tutorem, patronum, rectorem, pastorem, castas & fortes delicias, solidum gaudium & omnia bona, ineffabilia simul omnia, quia vnum sumum & verbū bonum.

Aug. solil.
cap. 35.

O gaudium super gaudium, vincens omne gaudiū, extra quod non est gaudium. Quando intrabo in te, ut videam Deum meum, qui habitat in te? Ibo illuc, & videbo visionem hanc grandem. Quid est, quod me detinet? Heu me quia incolatus meus prolongatus est! Heu me quamdiu dicitur mihi; ubi est Deus tuus? Quamdiu dicitur mihi expecta, reexpecta: & nunc, quæ est expectatio mea? nonne Deus meus? Salvatorem expectamus Dominum nostrum IESVM CHRISTVM, qui reformabit corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ. Expectamus Dominum quando revertatur à nuptijs, ut inducat nos ad suas nuptias.

VIII.

VIIII.

Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? *Ad Roman. 7.*

Infelix! ubi nunc bona tot, quæ perditæ plango,
Sed frustra, planctu non revocanda meo?
Tot bñæ! quid repetit dolor? ah! meminisse nocebit:
Amisæ cruciant dum memorantur opes,
Vtilius veteris fortuna nescius esses,
Cum mala fors fato deteriore premit.
Passim hominum satira est, decepti noxa parentis
Stultitia solus scilicet ille reus.
Adā, Adā simplex, Adam, Adā uxorius audit;
Pluribus, aut totidem vapulat Eva probris.
Non ego sic: sed si gemitus sinit edere vocem,
Pars fateor; mundi in Crimine, magna fui.
Te quoque, cui primos studiū damnare parentes,
Peccati memorem convenit esse tui.
Cum vita & mortis non felix alea iacta est,
Collusor proavi dilapidantis eras.
Credite posteritas, Adam vos estis & Eva,
Et vestra pomum corripuere manus.
Hinc nudi, gens pelliceâ dignis: ma zonâ,
Et pudor & dolor, & Numinis ira sumus.
Non querar accepta tot publica vulnera cladis,
Materies elegis sum satis apta meis.

Z 4

Ordior

Ordior à cunis, hic mecum lacryma nata est,
 Hic docuit vita, syllaba prima, queri.
 Mensis erat Maius, mensis gratissimus orbi,
 Sed, mea si reputem fata, December erat,
 Septima lux ibat, qua si suprema fuisset,
 In cineres isset muta querela meos.
 Cùm tandè post luctâ uteri horribilesq; ululatus;
 Progenies cervæ parturientis eram,
 O Mater, scio, tunc Mater, noua facta Rebeta es
 Tunc servus subijt virginitatis amor.
 Diriguit nutrix, pallens pater ora retorfit,
 Et cuna in lavum procubuere latius.
 Horror & horror erat, vox ònibus, omnibus una
 Heu puer, heu quantis gignitur ille malis!
 Atra dies, Ægyptiacâ dignissima nocte;
 Quâ de me, licuit dicere, Natus homo est.
 Atra dies! neque te Titan neq; Cynthia nôrit,
 Nec stata qui Cœli tempora, Ianus agit.
 Illa dies abeat Graias orsura Kalendas,
 Nullus eam cupiat mensis, habere suam.
 Si redeat, redeat piceis frontem obsita nimbis,
 Et gelidum densâ grandine tansa caput.
 Tum tonitru & fulmen funesto adverberet igne
 Et sibi sic hostem noverit esse Deum.
 Sentio iam, quod fatidici plorastis amici:
 Mentitur vita, clepsidra nulla mea.
 Tanti erat hæc soboles, lacrymis assuevimus indè,
 Indè oculos raro deservere meos
 Nâ postquâ posita est pratexta, nacesq; trochuq;
 Et bulla ad patrios viçtima facta lares;

Tunc

Tunc ego, qua meliùs nescirem; discere cœpi:
 Primus erat, sortem plangere posse, dolor.
 Et vix posse datum est, sæpè obluçtata fuit mens,
 Natura impatiens sub pede colla premi.
 Surgere sæpè adnixa, suoq; irrumperè Cælo,
 Nec poterat pigrà tollere corpus humo.
 Tum vibrans oculos, oculos trissi imbre natantes
 Ah superi! dixit, (cætera sletus erant)
 Et rursum ah! ah! (sed per luctifonos singultus
 Ipse sibi obsistens non sinit ire dolor)
 Sic puto Rex fremuit, dñ creescere cornua sensit
 Qui bos ex homine est, de hove factus homo.
 O Deus, ò superi, patientia vincitur! ò quis,
 Qui me mortali corpore solvat; erit?
 O quis erit? nostris, qui cantet in auribus, istud
 Quod voveo toties, ilicet, ò quis erit?
 Ille, necaturum mihi mergat in ilia ferrum,
 Pocula Thessalico misceat ille favo.
 Nec liquido plumbo, nec avaro terreor unco,
 Mors misera quâvis conditione placet.
 Eratos gemitu doceam mugire inventos?
 Supposito quamvis excruciana rogo,
 Aut etiam inbear (quamquâ pudor ista vovere)
 Inter Vlyssæos exululare lupos.
 O Deus, ò superi, patientia vincitur! ò quis
 Qui me mortali corpore solvat, erit?
 Parce Deus, ne crudelem vox impia iactet,
 In furias quando precipitata ruit.
 Hic propè barbaries poterit clementia dici,
 Ad pœnas veniat si sinepacta meas.

Z s

Corpora

*Corpora corporibus coniunxit mortua vivis
Ille, hominem quem vix dicere fama potest.
Me, vivum cruciat (magis hoc ferale) cadaver?
Nec, qua disidium finiat hora, venit.*

*Infelix ego homo! quis me liberabit de
corpore mortis huius? Ad Roman. 7.*

Ambr. ser
22. in Psal.
118.
Nazian.
Ora. 16.

Quomodo vivit anima operta mortis
involucro?

Corpori quodammodo coniunctus sim, haud equidem scio; quoque pacto simul & Imago Dei sim & cum cœno voluter; quod & cum pulcrâ valetudine est, bello me la- cessit; & cum bello premitur, mœrore me afficit: quod & ut conservû amo, & ut inimicum odi atq; adversor; quod & ut vinculum fugio & ut cohæres vereor: si debilitate illud & conficere studeo, iam non habeo quo socio & opitulatore ad res præclarissimas utar; sin contra, ut cum socio & adiutore mitius agam, nulla iam ratio occurrit quâ rebellantis impetum fugiam, atque à Deo non excidam, compedibus degravatus, vel in terram detrahentibus vel in eâ desinentibus. Hostis est blandus & placidus; insidiosus amicus. O miram coniunctionem & alienationem! Quod metuo, amplector; quod amo pertimesco. Antequâ bellum gesserim, in gratiam redeo; antequam pacem fruar, ab eo dissideo.

Cur

*Cur carnis laqueis tu me, Pater implicuisti?
Cur vita misera, cur cœno sôq; barathro?*

Ecce corpus quod corrumpitur, aggravat animam. Vitam ergo habet anima in corpore corruptibili. Qualem vitam? onera patitur, pondera sustinet. Ad ipsum Deum cogitandum (sicut dignum est ab homine cogitari Deum) quanta impediunt veluti interpellantia de necessitate corruptionis humanæ? Quanta revocant? quanta à sublimi intentione detorquent? quanta interpellant? quæ turba phantasmatû? qui populi suggestionum? [iam] quis non ægrotat in hac vitâ? quis non longum languorem trahit? Nasci hîc in corpore mortali, incipere ægrotare est. Quotidianis medicamentis fulciuntur indigentiae nostræ. Quotidiana medicamenta sunt refectiones omnium indigentiarum. Fames, nōne te occideret, nisi medicamentum apponeres? Sitis, nonne te perimeret nisi eâ tu bibendo non penitus extingueres, sed differres? reitura est enim sitis paululûm tēperata. Temperamus ergo istis fomentis ærumnam ægritudinis nostræ. Stando lassatus eras, sedendo reficeris: ipsum sedere medicina est lassitudinis. In illa medicina rursus lassaris, diu sedere non poteris. Quicquid est, ubi fatigationi succurritur, alia fatigatio inchoatur.

Quod melius ostendimus; si prius carnis, & post

Nazian.
carm. ad
Christum

Aug. in
Psal. 102:

Greg.

& post

a. 22. in c. 7
Lob.

& post pondera mentis exprimamus, ut enim taccamus hoc, quod dolores tolerat, quod febribus anhelat, suâ quâdam ægritudine constringitur. Ipsa hæc corporis nostri, quæ salus vocatur, ægritudo est. Nam otio tabescit, opere deficit: inediâ deficiens, cibo reficitur ut subsistat; refectione lassessens, abstinentiâ releuatur, ut vigeat, aquâ perfunditur, ne arescat; linteis tergitur, ne ipsa nimis perfusione liquefiat; labore vegetatur, ne quiete torpeat; quiete refovetur, ne laboris exercitatione succumbat, fatigatur vigilijs, somno reparatur; oppressa somno, vigilijs excutitur, ne suâ peius quiete lassetur, vestibus tegitur, ne frigoris adversitate penetratur; quæsito calore deficiens, aurum flatu refovetur, cumque indè molestias invenit, unde vitare molestias quæsivit, malè sauciata (ut ita dixerim) de ipso suo medicamine languescit. Remotis ergo febribus, cessantibusq; doloribus, ipsa nostra salus ægritudo est, cui curandi necessitas numquam deest. Quot enim solatia ad vivendi usum quærimus, quasi tot, ægritudini nostræ medicamentis obviamus. Sed ipsum quoq; medicamen, in vulnus vertitur, quia exquisito remedio paulò diutiùs inhærentes, ex eo graviùs deficiamus, quod providè ad refectionem paramus. Ipsa quoque mens nostra, à secreti interioris securo gaudio exclusa, modò spe de-

cipi-

cipitur, modò pavore vexatur, modò dolore deijcitur, modò falsâ hilaritate releuatur; transitoria pertinaciter diligit, eorumque amissione incessanter atteritur, quia & incessanter, cursu rapiente, permutatur.

Habes, ô anima mea inimicum domesticum, hostem amicum, adversarium propinquum, qui tibi malum pro bono reddidit, & sub specie amicitia crudelior existens inimicus, his omnibus & alijs infinitus bonis te privavit! Hic hostis, (salvâ tuâ reverentiâ) est caro infelix & misera, multum tamen tibi dulcis & dilecta. Hanc cum pavisti, inimicum pessimum contra te erexisti. Hanc cum honorasti, hostem crudelissimum contra te armasti. Scio, inquit, Bernardus, ô anima, quemdam qui plures annos tecum vixit, ad mensam tecum sedit, cibû de manu tua sumsit, & in sinu tuo dormivit; cum voluit, tecum colloquiû habuit. Hic jure de hæreditario servus tuus est, sed quia delicatè nimis enutristi eum, & virgæ pepercisti, levavit calcaneum super caput tuum, & te in servitutem redegit. O anima miserabilis & misera, quis te liberabit de vinculo impropertij huius! Recordare, ô anima, primordia tua; attende quod es insignita Dei imagine. Quid tibi cum carne, unde ista pateris? si diligenter conditiones eius advertis, nûquam viuis sterquiliniû vidisti; si eius miseras enumerare velis, quâ

Bona. c. 7.
folio.

ont-

onusta sit peccatis, pruriens concupiscentijs, occupata passionibus, polluta illusionibus, confusione plena, & ignominia repleta, quid de eâ habes aliud quam cogitationes foedas & immundas?

Nazian.
earum. ad
verſ carn.

Exitioſa caro, Belia tenebroſa procella,

Exitioſa caro, quâ fluit omne ſcelus!

Cœnum, maſſa gravis plumbi, limoſa catena,

Bellua pugnaci prodita materiâ.

Pestifer aſtus, heraq; tua vinculum atq; ſepulcrũ

Forme. quæ ſupera venit ab arce mihi.

Bern. ſer.
de trip. gẽ
cogita.

Non ſine cauſâ dictum eſt: *hominem plaſmatum*, nõ de terrâ quâlibet, ſed *de limo*. Vide enim quàm limoſum ſit corpus, quod ipſi quoque ſpiritu tam fortiter, & pænè indilſolubiliter inhaeret, ut vix cum multâ afflictione poſſit aliquando ſeparari.

Nazian.
car. de
hum. nat.

Eia age mens; nã te tunc alloquar, atq; ea dicam,

Quæ fore narratu non aliena p̄to.

Ecquid eſt ò mea mens? & quis tibi contigit ortus?

Atq; cadaver olens quis tibi fortè dedit?

Quis ſolidis vita aſtrinxit gravibuſq; catenis,

Pendentem aſidue lumina fixa ſolo?

Orig. h6.
1. in Pf. 38.

Vniuerſa vanitas omniſ homo vivens, qui autẽ de hãc vitã accipitur iſta ſententia; audi Eccleſiaſten proteſtantẽ & dicentẽ *laudavi omnes qui mortui ſũt ſuper om̄es qui vivũt, cuiuſq; ipſi vivũt uſq; modo, & bonus ſuper iſtos duos qui nõdũ natus eſt*. Laudat ergo mortuos pluſquã vivos, quia illi hoc faltẽ lucri habẽt, quòd de vinculis huius corporis liberati ſunt, nec ul-

tra carne ac pellibus induci ſunt, nec offibus ac nerviſinſerti ſũt. nec ultra ſubiactẽ neceſſitati corporis. Si ergo intellexiſti, quale ſit viuere in carne (etiã ſi Moyſes ſit quis, vel quiſquis ille eſt) moleſtia ipſi eſt iſta vita. Nõ enim à corruptione reſolvitur, quæ mortali corpore, terrenoq; circumdatur: vide ergo, quoniã *vniuerſa vanitas eſt omniſ homo vivẽs*; contẽnamus iſtam vitã, & feſtinemus ad ſanctam vitã & beatã ac verã & in illam animo & mente tendamus, omni vanitate diſcuſã.

Ex quo enim quiſq; in iſto corpore morituro eſſe cœperit, numquã in eo non agitur, ut mors veniat. Hoc enim agit eius mutabilitas; toto tempore vitæ huius, ſi tamen vita dicenda eſt, ut veniatur in mortem.

Aug. l. 13.
de Cin.
cap. 10.

Et ideò laudat Eccleſiaſtes deſũctos magis quã viventes, & *optimus*, inquit *ſupra hos duos qui nõdũ natus eſt*. Et alibi idem Eccleſiaſtes, meliøre longæuo viro aſſervit, quem ab ortu eiecit mater ſua, quia non vidit hęc mala, quæ ſunt in hoc mundo; nec in has venit tenebras, nec in vanitate ambulavit ſæculi. Quid enim boni eſt homini in hãc vitã?

Ambr. lib
de bono
mortiſc. 2

Cognovit ſe Paulus in miſeriã; in gemitu, in rixã, in contentione; ipſe ſecum ſibi non concordans, à ſe diſſonans, à ſe reſiliens. Et quid ait optans pacem, pacem veram, pacem ſupernã? *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius?*

Auguſt. in
Pſal. 102.

Coarctor autem è duobus; desiderium
habens dissolui & esse cum Christo.
Ad Philip. 1.

I X.

Coarctor è duobus, desiderium ha-
bens dissolui, & esse cum CHRIS-
TO. *Ad Philip. 1.*

Quid faciã gemini flammata, cupidine voti?
Anteferam terras? anteferamne Polũ?
Terra tenet, coelum revocat; his magna moratur,
Iamq; volentẽ animũ pondere mēbra premũt.
Sed procul illecebra! semel impete rumpere modũ
Præstat, & è vinculis eripuisse pedes.
Pergite festina persolvere stamina Dive,
Nec Letho clausa sint veniente fores.
Aspice, lux, quanto luxentur brachia nisu;
Viq; ferẽ à membris distrahar ipsa meis.
Distrahar ut mediam tibi me coniungere possim,
Vnaq; sit saltem pars tibi nexa mei.
Non sinis, & rides nil proficientia vota,
Quodq; negas toties, vis tamen usque peti.
En peto quod renuis, geminasq; exporrigo palmas
Et tibi, quas nequeo neclere, tendo manus.
Sapẽ mihi de te, mendacia dulcia fingo,
Vincula cen positã compede fracta forent:
Et dico! meus hic, prendiq; & prendere certat,
Meq; sed ne video, dissimulanter amat.
Tãm bona credulitas erat haud indigna favore,
Debueratq; meos expediisse pedes.
Si tamen implicitam pedicis, cupis usque teneri,
Hic ego conatu deficiente cadam.

Ast redit, & velut allabens se se ingerit ultro,
 Spemq; iterum nutu sollicitante facit.
 Surgam supremumq; amplexibus obvia curram
 Collaq; furtiua fraude, negata petam.
 Quam prope, quam propè sum! vestis pars ultima
 Iam puto, vicina prendere posse manu. (acta est,
 O Amor! ô dolor! affectum deludis hiantem,
 Decipit Amplexus mobilis aura meos!
 Et licet aut digitis tribus aut vix quattuor absis,
 Semotus medio crederis orbe mihi:
 Nempe pater Pelopis sic poma fugacia captat,
 Poma datam toties fallere docta fidem,
 Dum modò prona arbos patulo super incubat orò
 Osq; iterum, fructu decipiente, fugit.
 Ludicra res Amor est, fallig; & fallere gaudet.
 Sed fraus supplicio non caret illa suo.
 Decepti, quo tormento crucientur amantes
 Exemplo poterit discere quisq; meo:
 Quiq; alium ludit (sed rarum est ista fateri)
 Ipse suo patitur vulnera facta dolo.
 Nescieram, mea lux, istis te fraudibus uti,
 Sed nimis expertam iam sua pœna docet.
 Ut canis indomitâ iactans cervice catenas,
 A populo solui pratercunte rogat;
 (Ni faciat querulis ululans iatratibus auras
 In sua converso vincula dente furit)
 Sic queror & supplex toties ad vota recurro
 Ut prastes, quam me poscere cernis, opem,
 At postquam implacido vertissi lumina vultu
 Nec placuit pedibus demere vincla meo.

Cla-

Clamavi: ô truculentum & inexorable pondus!
 Quin etiam dicta est sapè catena nocens. (stes,
 Hæc trahat Autolycus, trahat hæc furiatu Ore-
 Aut qui tardipides vertit in antra boves.
 Sentiat hanc Scyricâ dånatus rupe Prometheus;
 Aut Scinis, aut scelerum quis feritate prior.
 Scilicet à nimio venit hac dementia luctu,
 Error & hic, sese quo tueatur, habet.
 Compedibus facile est sanog; ignoscere ferro,
 Durior at vinculis qui ligat illa suis.
 Ubi littoreâ vincitam qui rupe puellam,
 Bellerophon volucris retulit ales equo?
 En ego barbarica constringor mole catena
 Servus ut à rigido transfuga vinculus hero.
 Et quæties patrias assurgere nitior in auras,
 Deprimor hospitij pondere victa mei.
 Nempe ita dat pueris captus ludibria passer,
 Dum fugit & revocant fila reducta fugam,
 Et licet è dominis cœnet ve, bibatue labellis,
 Mavelit in sylvas liber abire suas.
 Sic quamvis nitidâ pasta bene corte palmes
 Anteferant caute rusq; nemusq; sua.
 O mea si lacrymis mollescere vincula possent!
 Dudum essent lacrymis mollia facta meis.
 Lux mea, tende manus; contra tibi rēdo catenas;
 Hæc nisi qui vinxit solvere nemo potest.

Coarctor è duobus, desiderium habens dissolvi, & esse cum CHRISTO. Ad Philip. I.

Aug. med. cap. 37.

QUID faciam miser ego, gravedine compedis mortalitatis meæ constrictus? quid faciam?

Nazianz. car de animæ calam Augustin Pfäl. 78.

Quanam hæc lux? cur me constringunt vincula carnis?

Spiritus & socium tam grave corpus habet?

Compedes sunt infirmitas & corruptibilitas corporis, quæ aggravant animam; ab his compedibus concupiscebat dissolvi Apostolus & esse cum CHRISTO.

Aug. man. cap. 3.

Utinam remissa peccatorum mole, me [quoque] ultimum fervorum CHRISTI, jubere Divina pietas, hanc carnis sarcinam deponere, ut in suæ Civitatis gaudia æterna repaullandus transirem!

Nazian. carm de animæ calamit.

Corporeâ nec mole gravis mens vergat ad ima,

Ad veluti plumbi massa profunda petat.

Nazian. in luctu.

Me miserû, cavo quem remoratur perfida; cæli

Ad Dominum, cursu dum properante feror!

Echenaidis instar

Nazian. præc. ad virgines.

Que velut inieclâ properatorem compede puppim Detinet.

Ab

Ab gravibus me solve, Pater supreme, catenis, Nazian. in luctu.
Inq; Beatorum me trabe sancte choros!

Solvimur enim hoc nexu animæ & corporis Ambr. de bono mortis, cap. 3.
cùm recedimus: unde & David ait, *dirupisti vincula mea.* Mors igitur solutio est animæ & corporis.

Denique & in Apostolo docuimus lectum: *dissolvi & cum CHRISTO esse multo melius.* Solutio autem ista, quid aliud agit, nisi ut corpus resolvatur & quiescat; anima autem convertatur in requiem suam, & sit libera, quæ si pia est cum CHRISTO futura sit, Quid igitur in hac vitâ aliud iusti agunt, nisi ut exuant se huius corporis contagionibus, quæ velut *vincula* nos ligant, & se ab his molestijs separare contendant, renuncient voluptatibus atque luxuriæ, fugiant flammam libidinum?

Iustos enim quamvis nullus desideriorum carnalium tumultus possideat; duris tamen *vinculis* eos in hac vitâ positos, suæ molestiæ corruptionis ligat: scriptum quippe est: *Corpus quod corrumpitur aggravat animam.* Eo itaq; ipso quo adhuc mortales sunt, corruptionis suæ *pondere gravantur, & astricti molestiâ vinciti sunt,* quia in illa adhuc libertate vitæ incorruptibilis nõ exurgunt. An non *duro molestiæ vinculo ligantur,* quorum nimirum mens, sine labore, in ignorantia solvitur, & non nisi cum studio laboris eruditur? quæ coacta *exigitur, libens jacet, ab infimis vix levatur,*

Greg. I. 4. mor c. 40.

Aa 3

& ta-

& tamen elevata protinus labitur semetipsam laboriosè vincendo, superna conspicit, sed reverberata. An non duro molestiæ vinculo ligantur, quos cum accensus spiritus ad finem pacis intimæ pleno desiderio pertrahat, fervente certamine, caro perturbat? Quibus exceptis etiam ea vincula sustinent, quæ gravis exterius necessitas astringit; esurire, quippe sitire, lassescere, vincula corruptionis sunt, quæ scilicet solvi nequeunt, nisi cum in illam immortalitatis gloriam, nostra mortalitas permutatur.

Idem cap.
sequent.

Sed cum corruptibili carne exuimur, quasi ab his, quibus nunc astringimur, molestiæ vinculis relaxamur. Præsentari namque iam Deo cupimus, sed adhuc mortalis corporis obligatione præpedimur. Jure ergo *vincti* dicimur: quia adhuc *incessum nostri desiderii, ad Deum liberum non habemus.* unde benè Paulus æterna desiderans, sed tamè adhuc corruptionis suæ sarcinam portans, *vinctus clamat, Cupio dissolvi, & esse cum CHRISTO: dissolvi enim non quæreret, nisi se procul dubio vinctum videret.* Hæc autem vincula, quia certissimè rumpenda in resurrectione conspexerat, iam quasi rupta gaudebat Propheta cum diceret: *Dirupisti vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis.*

Ambr. lib
de bono

[Sic] Simeon se dimitti postulabat à Domino, quasi à vinculis quibusdam ad libertatem

tem festinaret. Sunt enim velut vincula quædam corporis huius, & quod gravius est vincula tentationum, quæ nos alligant & ad iniuriæ captivitatis astringunt quædam lege peccati. Quid igitur tanto opere istam vitam desideramus in quâ, quanto diutiùs quis fuerit, tanto maiore oneratur sarcinâ peccatorum? unde Iacob dixit: *quæ annorum vita mea, centum triginta. minimi & mali; non quia dies mali, sed quia nobis accessu dierum, malitiæ incrementa accumulatur.*

mort.ca.2

Nullus enim dies sine nostro peccato præterit: unde egregiè Apostolus ait: *mibi vivere CHRISTVS est, & mori lucrum: aliud ad necessitatem vitæ referens, aliud ad mortis utilitatem.* Et addidit. *Dissolui enim & esse cum CHRISTO multo melius; permanere autem in carne magis necessariam propter vos.*

Sed sicut *auceps aviù* aut visco aut reti in grano aliquo *captum, tenet passerem,* & manu suâ *subtilissimo funiculo ligatù* retinet, & quasi dimittens *laxù* de manu suâ; dat ei liberam volandi potestatem; at ille avidus ad volandum, elapsusq; se putans, alacer altiora appetit; sed iste summum funiculù tenens, restringit eum cum volaverit, & ad se trahit ab spe volandi & vivendi deceptum; ita & diabolus versutus venator & per spiritum præsumptionis, laqueo suo deceptum implicat hominem. Qui semel hæserit, vult quidem

Chryfser
de pœnit.

ab eo evelli, sed vinculum velox venator tenens, revocare captum semel in laqueo & revolutum premit.

Idem hō.
55. ad pop
Antio.

Quousque [ergo] hic erimus affixi? adhæsimus terræ tamquam vermes, in cœno volutamur: corpus de terrâ nobis Deus contulit; ut ipsum & in cœlum revehamus, non ut animâ per ipsum ad terram detrahamus. Terrenum est, sed si velimus efficitur cœleste? trahe te ipsum ad illum, qui te sursum tollit, pondere quodam vetustastis gravaris.

Nazian ad
anim.

Erige te mea mens, capiant te oblivia mundi,
Nec trahat in vitium te malè blanda caro.

Bonau. c 1
folilo.

Eia dulcissime I E S V, tranfige saluberrimo vulnere amoris tui medullas animæ meæ, ut verè ardeat, langueat & liquefiat, & solo tuo desiderio deficiat, cupiat dissolvè & esse tecum. Te solum semper efuriat, panem vitæ cœlestis qui de cœlo descendisti! te ficiat fontem vitæ, fontem æterni luminis, torrentem veræ voluptatis. te semper ambiat, te quærat, te quæ inveniat, in te dulciter requiescat!

X.

X.

Educ de custodiâ animam meam, ad confitendum nomini tuo.

Psalm. 141.

Libera qua potui spatioso ludere Cælo,
Cernis, ut angusto carcere clausa premar?
Heu dolor! ut miseram me lux effudit in auras.
Ipsa loco cavea membra fuere mea.
Pes compes, manicaq; manu, nerviq; catena.
Ossaq; cancellis nexa catasta suis.
Quo mihi cognati nativa repagula claustri,
Damner ut hostitij carcere vincta mei?
Siccine, more Chelys, brevibus tegar abdita con-
Regia cui Cœli vix satis ampla domus? [chis,
O quoties quesita fuga fuit ansa pudenda!
In votis quoties restis & unda fuit?
Sapè quidem raptò felix Lucretia ferro,
Fausaq; combibito Porcia dicta foco est.
Visa nec Assyria tristis mihi sica puella,
Heu nimis in geminas prodiga sica neces!
Sed negat hæc animis Numen solatia captis,
Nec finit hæc vinctos fata preire viâ.
Ergo Syracosis malim jacuisse cavernis,
Aut Danaë's rigida delituisse serâ:
Nec verear curui Cretea volumina septi,
Vnde citam rapuit Dadalis ala fugam.
Profugus immeriti damnet pia claustra rigoris,
Qua sibi sollicitam non renuere fugam.

Si

Si mihi fideiſ patet vel rimula tectis
 Non querar immites Ætheris eſſe fores.
 Donec at hac captâ retinent ergaſtula mentem,
 Mens nequit agnati templa ſubire poli.
 Quin ſueta imperijs iacet hic captiva voluntas,
 Nec bona qua vellet, vincula velle ſinunt.
 Euge ſemel noſtra, mea lux, ſuccede cataſta.
 Quantula ſit nobis experiere domus.
 Si tamen inſidia vel abena repagula terrent,
 Fac pateat demptâ ianua laxa ſerâ.
 Captivum gemitu fertur revocaffe Magiſtrum,
 Oblitus cavea piſtacus ipſe ſua.
 Eia graves reſeras, nove Iane patulcie, veſtes;
 Non erit hæc dextra gratia prima tua.
 Angelico, memini, patefactas impete portas,
 Clauſtraq; ſuffraetis diſſiluiſſe ſeris;
 Cum ſtupuit lapſas manibus, pedibuſq; catenas,
 Vixq; Petrus patulas credidit eſſe fores.
 Nullus obit noſtris obſes vadimonia vinculis?
 Liberat Herculeâ Theſea nullus ope?
 O ubi nunc Minyis fidiffima turba maritis,
 Vincula pro captis auſa ſubire viris!
 Aut qui Vandalicis obſes ergaſtula nervis,
 Ipſe ſui capitis juſſit abire lytro?
 Lux mea, pãde fores, in amœnaq; clauſtra reſol-
 Et ſine fidereas ætheris ire vias. [vs.
 Aut ſpectanda tuo vis ducar præda triumpho,
 Vt Scyticus cavea pompa Tyrannus erat?
 En manus, en digiti rimis hiſcentibus extant.
 Cur ego non digitos tota manumq; ſequor?
 Quâ

Quâ caput, hæc reliqua ſubrepat cauda colubra,
 Cur mihi ſerpentis lubrica pellis abeſt? (G
 Cortis obit toties volucris captiva feneftras,
 Et notat an tacite rima ſit ulla fuga;
 Nexaq; ſollicitans furtivo vimina roſtro,
 Nativus nemorum tentat adire domos.
 O Catharis, niveiq; polo comes agminis Agnes!
 O caſta Vrſulidum, Sophiadumq; cohors!
 Vos ego, dimidium veſtri modo nobile teſtor
 (Dimidium veſter quod ſibi iunxit amor)
 Pandite ferratos, ergaſtula barbaras, poſtes,
 Inferar ut veſtris dimidiata choris.
 Dimidium felix, vinculis ſocialibus exſors,
 Cui licet in plenas iam caſuiſſe faces!
 Lux mea, tam durum reſidet tibi pectore ferrû,
 Vt neq; captiva commoveare prece?
 Nô ego, ſed noſtra Tu maxima cauſſa querela es;
 Spectat enim laudes iſta querela tuas;
 Non bene conveniunt rigidis tua carmina clathris
 Quis queat in caveâ cantibus eſſe locus?
 Libera qua cantat vernis avis Attica ſylvis,
 Capta ſilet, ſolitos nec ciet ore modos.
 Eja age, pãde fores in amœnaq; clauſtra reſolve,
 Et ſine fidereas ætheris ire vias.
 Aut tua ſi cupidam præconia dicere temnis,
 Invidus in laudes efficiere tuas.
 Educ de cuſtodiâ animam meam, ad confi-
 tendum nomini tuo. Pſal. 141.
 L Audo quantum poſſum, tenuiter, exi- August.in.
 Liter, infirmiter, quare? quia quamdiu Pſal. 14.

sumus in corpore, *peregrinamur à Domino!*
 Quare sic laudas Dominum? non perfecte,
 non stabiliter? Interroga scripturam: quia
corpus quod corrumpitur aggravat animam, & de-
primit terrena cogitatio sensum multa cogitatē.
 Tolle mihi corpus quod aggravat animam
 & laudo Dominum. Tolle mihi terrenam ha-
 bitationem. deprimentem sensum multa
 cogitantem, ut à multis in unum conflua-
 m & laudo Dominum. Quamdiu autem ita sum,
 non possum; prægravor.

Chryf. in
 c. 4. Matt.
 hom. 14.

Nihil enim *præfens vita* differre videtur à
carcere, sed sicut cum triste illud introimus
 habitaculum, circumdatos ac vincitos vide-
 mus catenis, ita etiam nunc, si (extra omnia
 nos phantasmata collocantes) unius cuius-
 que ingrediamur vitam, eiusque animam
 contemplerur, videbimus eam durioribus
 ferro vinculis colligatam.

Ambr. lib
 de bono
 mort: c. 2.

In exitu ipso videamus, quemadmodum
 anima decedentis, paulatim *solvat se vinculis*
carnis, & ore emissa, *volet tamquam carcereo*
corporis huius exuta gurgustio.

Greg. c. 17
 in c. 7. Iob

Carcere homo circumdatur, quia plerumque
 & virtutum profectibus, ad alta exurgere
 nititur, & tamen carnis suæ corruptione præ-
 peditur, quâ bene exui Psalmista deprecatur
 dicens: *Educ de carcere animam meam.*

Sancti autem viri, quia scriptum est, *cor-*
pus quod corrumpitur, aggravat animam, intē-
 tione

tionē iam quidem ultra semetipsos eminent,
 sed tamen adhuc infirmitatis suæ incertis
 motibus subditi corruptionis suæ se *carcere*
clusos dolent. Ait ergo Iob; *numquid mare*
su ego, aut cetus, quia circumdedisti me carcere?
 ac si apertè diceret; mare vel cetus (iniqui
 videlicet, eorumque auctor malignus spiri-
 tus) quia effrænari ad solam perpetrandam
 iniquitatis licentiam appetunt, rectè pœnæ
 suæ carcere constringuntur; Ego autē quia
 iam æternitatis tuæ *libertatē desidero*, cur ad-
 huc meæ *carcere corruptionis premor?*

Videmus in hoc sæculo *insertos nexibus ca-*
tenarū reos, in specie pompæ miserabilis du-
 ci & nonnumquam patiuntur infontes, ut
 tolerabilius sit mori, quàm talia subire sup-
 plicia. Optant utique audiri bene sibi con-
 scij. Optant etiam hi qui gravibus flagitijs
 urgentur, pœnam, mortis celeritate transi-
 gere, ut aliquanta compendia pœnarum lu-
 crentur, Spes est etiam de iudicis misericor-
 dia. Ipso exilio *claustra carceris duriora sunt.*

Ambr. in
 Psal. 118.

Quemadmodum [igitur] eorum qui in
 carceres conijciuntur; hi quidē in afflictio-
 ne carceralium vinculorum detinentur, in-
 troclusi diuturniore temporis morâ; illi ve-
 rò ab eâ calamitate sub moventur, sic & ani-
 mæ. Etenim hæc distinentur in præfenti vitâ
 diutiùs; aliæ minùs, pro cuiusque merito,
 dignita téve; iuxta Divinæ sapientiæ profun-
 ditatem,

Basil. in
 hom in
 Martyr.
 Iulittam.

ditatem, sic ut mens nulla hominum, ea possit attingere, quæ de unoquoque nostrū ipse Creator præuidit. Non audis dicentem David: *Educ de carcere animam meam?* Non audisti ut sancti eius exsoluta anima est? quid rursus Simeon, Dominum nostrum pro ulnarum astringens complexu, cuiusmodi vocem emisit? nōne hanc? *Nunc dimittis servum tuum Domine.* Ei enim qui ad supernum & cœleste domicilium festinus contendit, supplicio omni, *omni carcere* grauior est hæc inhabitatio corporis.

Anfel. in
profolog.
cap. 1.

O misera sors hominis cum hoc perdidit ad quod factus est! ô durus & dirus casus ille! heu quid perdidit & quid inuenit! quid abcessit, & quid remansit? perdidit beatitudinem ad quam factus est; inuenit miseriam, propter quam factus non est. Abcessit sine quo infelix est, & remansit quod per se, non nisi miserum est, ærumnosi unde sumus expulsi? quo sumus impulsus? unde præcipitatus? quo obrutus? A patriâ, in exilium; à visione Dei in cœcitatem nostram; à iucunditate immortalitatis, in amaritudinem & horrorem mortis. Misera mutatio! de quanto bono, in quantum malum! grave damnū, gravis dolor, graue totum! sed heu me miserum unum de alijs miseris filijs Euz elongatis à Deo; quid incoepi? quid effeci? quò tendebā? quò deueni?

Dissolve

Dissolve me, oro. à vinculis, quibus constrictus teneor, ut relinquens ista omnia, tibi festinem, tibi soli inhæream, soli intendam.

Hinc me, Christe potens, educ iam, quaeso malisq; Queis crucior medicam protinus affer opem. Vnum homini est certumq; bonū. fixumq; beata Vita, animus cuius languet amore meus.

Felix anima, *quæ terreno resoluta corpore libera cœlū petit!* secura est & tranquilla, non timet hostem neque mortem; habet enim semper præsentem, cernitq; indefinenter pulcherrimum Dominum; cui servivit, quem dilexit, & ad quem tandem læta & gloriosa pervenit.

Tu[ergo] Domine expectatio Israël desiderium ad quod suspirat cor nostrum quotidie, festina, ne tardaveris, surge, propera & veni, *ne educas nos de isto carcere, ad confitendū nomini tuo.*

Veni Domine, & noli tardare, veni Domine Iesu, veni & visita nos in pace; veni & educ vinclos de carcere, ut lætemur coram te, corde perfecto; veni Salvator noster; veni desideratus cunctis gentibus; ostende faciem tuam & salvi erimus; veni lux mea, Redemptor meus, *educ de carcere animam meam, ad confitendum nomini sancto tuo!* O verè felices, qui *è carcere ad palatium* pervenerunt!

Hugo de
S. Vict. l. 4.
de anima
cap. 4.
Nazianz.
carin. de
exter. ho-
minis uti-
litate.

Aug. med.
cap. 13.

Aug. solia
109. c. 27.

Aug. solia
109. c. 35.

Quemadmodum desiderat cervus ad
fontes aquarum ita desiderat anima
mea ad te Deus. Pſal. 41.

41.

X I.

Quemadmodum desiderat cervus
ad fontes aquarum, ita desiderat
anima mea ad te Deus. Pſal. 41.

Sicre cupis, mea lux, quib⁹ intus amorib⁹ urar
Quantaq³ flūma tui pectora nostra coquat?
Nec satis extulero sitientis imagine prati,
Aut viola, nimio qua iacet uſta die.
Nec satis eſtiferā depinxero fulmine ſtella,
Cūm canis ardenti ſidere torret humum.
Abiquā pulvereā Libyes patiuntur arena.
Eſtuat hæc, noſtro ſiccior ore, ſitis.
Siccior Icario quā dum canis imminet aſtro,
Aut viola toſto ſtos cadit uſtus agro.
Vis dicā, mea lux, quā te meus ardor anhelet?
Cervus ut irrigui fontis anhelat aquas.
Nempe venenifero paſtus ſerpente medullas.
Cervus agit totis hauſta venena fibris;
Aut humeros tincti traiectus arundine teli,
Carpitur infeſtā viscera taētā lue:
Ille ſurrit pectusq³ citatus anhelitus urget,
Cacaq³ per ſylvas ſaucias antra petit;
Antra petit fugiens ſaliētibus humida lymphis,
Vt ſua fontano guttura rore lauet.
Hic rivi ſcatebris fumantia temperat ora
Pellit & amne ſitim, pellit & amne luem.
Haud aliter ſcelerū mihi mens temerata veneno
Tela venenatā combibit unctā manu

Bb 2

Et

Et modò combibitum populatur pectora virus.
 Ardet & in tacito noxia flamma sinu.
 Nempe graves, animi sunt toxica vindicis, ira,
 Et tua qua iaculas tela, venena, Venus.
 Quaq; gravant nimio spumantia pocula Baccho,
 Pocula qua diro graminc pota necant.
 Aspicias ut tumido turgescunt pectora fastu?
 Pectoribus fastus virus inane tumet.
 Quo sitiens igitur peterem de flumine lympham,
 Cum mea tam varium viscera virus edit?
 Ah! nisi te, nullo sitis hac placatur ab haustu,
 Tu potes hanc solus, fonte domare sitim
 Scis etenim, mea lux, quàm te, meus ardor anhe-
 Cervus ut irrigui fontis anhelat aquas. (let.
 Cervus odori sequi fugitivus ab ore Molossi,
 In laqueos nullo sapè sequente ruit:
 Tunc densâ aspiciēs venantūm, hinc, indè coronā
 Tela super, saltu corpora fertur agens.
 Exoritur clamorq; canum, strepitusq; sequentū,
 Ille fugit, tergo cornua celsa locans;
 Ambiguusq; pavet ne sit comprehensus, & ipsa
 Que iam praterijt tela, canesq; timet
 Respektansq; metu, per saxa, per ania currit,
 Igneus atq; illi spiritus ore micat.
 Gutturâq; ardenti flagrant arenia linguâ
 Quaq; sitim relevet, quarit anhelus aquam.
 Tum fontis medijs venas rimatus arenis,
 Fontano ravidam mergit in amne sitim;
 Et bibit & potis largè se proluit undis;
 Haurit & exhausto robur opemq; lacu.

Sic

Sic ego tartareis cingor, mea vita, sagittis,
 Agraq; flammata torreo ora siti.
 Hinc puer Idalius, premit hinc ad retia Bacchus
 Et multâ ancipitem tradit uterq; cane.
 Sublimes tenuis hinc suspendit Gloria casset,
 Hinc tumidus pedicis fallere tentat Honor.
 Indè cohors magnis sociorum hortatibus instat,
 Et docet exemplo crimina quisq; suo.
 Hei mihi quot circū venabula stricta minantur!
 Ceu fera, cum cincto clausa tenetur agro.
 Mille vias repetens, infraq; supraq; pererro,
 Si qua mea pateant hospita lustra fuga.
 Tum mihi per siccas sitis aestuat ignea venas,
 Et sensim vapidas decoquit igne fibras.
 Fontis inops igitur ad flumina quaque recurro,
 Flamma sed hac nullo flumine victa fugit.
 Sic cadit obscænos miles defessus in haustus,
 Sit licet infami turbida lymphâ luto.
 Sperabam effosis astum comescere rivis,
 Aestu at infusa gurgite crevit aqua.
 Qualis in amne lenem secēdatur faucibus undam
 Tantalus, & fallit, quam dedit unda, fidem.
 Nobilibusq; inhiat, deluso gutture, lymphis,
 Semper aque locuples, semper egenus aqua.
 Scilicet haud simili calor hic extinguitur haustu.
 Nec domat hanc cœni turbida lymphâ sitim,
 Cœlestes animus sitit insatiabilis undas,
 Cervus ut irrigui fontis anhelat aquas.
 Ite igitur pigro torpentia flumina stagno,
 Non bibit è vili gurgite nostra sitis.

Bb 3

Ic 6

*Ite graves stygii serpentibus, ite lacuna,
Noxia Tartareis flumina pasta vadis:
Ite, sicut superi diis mens fluminis undas,
Cervus ut irrigui fontis anhelat aquas.*

*Quemadmodum desiderat Cervus ad
fontes aquarum, ita desiderat anima
mea ad te Deus. Psalm. 41.*

Chrysoft.
homil. in
Psalm 41.

Hic est mos amantium, amatorem non
hcelerare, sed enunciare vicinis & dice-
re, te amare. Ardens enim res est natura di-
lectionis, nec potest anima sustinere ut eam
silentio teneat. Ita hic beatus Deum amans,
& ardens in amore, non potest in animo in-
ducere ut taceat, sed aliquando quidem di-
cit: *Quemadmodum desiderat Cervus ad fontes
aerarum; aliquando autem; Deus, Deus meus,
ad te de luce vigilo.*

August. in
Psalm. 41.

Quis est qui sic cantat? si volumus nos
sumus; Et quid queris extra, quisnam sit,
cum in tua potestate sit, esse quod queris?
Eia fratres, simul amemus, simul in hac siti
exardescamus, simul ad fontem intelligendi
curramus. Desideremus velut *Cervus fontem*.
desideremus illum fontem, de quo scriptu-
ra dicit: *Quonia apud te est fons vite*. Ipse enim
fons & lumen est, quoniam in lumine tuo vide-
bimus lumē. Si & fons & lumen est; merito &

intel-

intellectus est, quia & satiat animam avidam
sciendi. Curre ad fontes, desidera aquarum
fontes. Apud Deum est fons vitæ, & insicca-
bilis fons; in illius luce, lumen inobscurabi-
le. Lumen hoc desidera; quemdam fontem,
quoddam lumen, quale non norunt oculi
tui, cui lumini videndo, oculus interior præ-
paratur; cui fonti hauriendo sitis interior
inardescit.

Salutaris nimirum aqua, quæ noxiam hu-
ius mundi sitim, & vitiorum ardorem prorsus
extinguit, sordes omnes peccatorum eluit,
animæ nostræ terram cœlesti imbre irrorat
atque fecundat; & ad solum Deum anhelos
spiritu mentem humanam sitientem reddit.
Hæc aqua largiter potatus fuit Propheta,
cum totus ad Deum suspirans dixit: *Quem-
admodum desiderat cervus ad fontes aquarum, ita
desiderat anima mea ad te, Deus!*

Curre ad fontem, desidera fontem, sed
noli utcumque, noli ut qualecumque; animal
currere, ut *Cervus* curre. Quid est? ut *Cervus*?
Non sit tarditas in currendo; impigrè curre
impigrè desidera fontem. Invenimus enim
insigne velocitatis in Cervo, sed fortè non
hoc scriptura solum nos in Cervo confide-
rare voluit, sed & aliud audi: Quid aliud est
in *Cervo*? serpentes necat, & post serpentium
internecionem, maiori siti inardescit; per-
emptis serpentibus ad fontes acrius currit.

Cyril. I. 7.
in Ioann.
cap. 10.

August. in
Psalm. 41.

Serpentes, vitia tua sunt; consume serpentes iniquitatis, tunc amplius desiderabis fontem veritatis. Avaritia fortè in te tenebrosus aliquid sibilat, & sibilat adversus verbū Dei, sibilat adversus præceptum Dei: Et quia tibi dicitur Contemne aliquid, ne facias iniquitatem; si mavis facere iniquitatem quàm aliquid commodum temporale contemnere, morderi magis eligis à serpente, quàm perimere serpentem. Cùm ergo faveas adhuc vitio tuo, cupiditati tuæ, avaritiæ tuæ, serpenti tuo, quando in te invenio tale desiderium, quo curras ad fontem aquarum? quando concupiscis fontem sapientiæ, cū adhuc labores in veneno malitiæ? interfice in te, quicquid contrarium est veritati, & cū te videris tamquam vacare à cupiditatibus perverfis, noli remanere, quasi nō sit quod desideres. Quaris fortè unde delecteris; Desidera unde delecteris: *Desidera ad fontes aquarū*, habet Deus unde te reficiat, & impleat venientem ad se, & sitientem post interemptionem serpentium, tamquam velocē Cervum. Est aliud quod animadvertas in Cervo. Dicuntur Cervi, vel quando in agmine suo ambulant, vel quando natando, alias terrarū partes petunt, onera capitum suorum super se invicem ponere; ita ut unus præcedat & sequantur qui supra eum capita ponant; & supra illos alij, consequentes, & deinde alij, donec

donec agmen finiatur. Ille autem unus, qui pondus capitis in primatu portabat, fatigatus redit ad posteriora, ut alius ei succedat qui portet quod ille portabat, atque fatigationem suam recreet posito capite, sicut & cæteri ponebant. Ita vicissim portādo quod graue est, & viam peragunt & invicē se non deserunt. Nōne quosdā Cervos alloquitur Apostolus dicēs: *Invicē onera vestra portate. & sic adimplebitis legē Christi?* Talis ergo Cervus, in fide constitutus, nondum videns quod credit, cupiens intelligere quod diligit, patitur contrarios Cervos, non solū obscuratos intelligentiā, in tenebris interioribus constitutos, vitiorum cupiditate cæcatos, insuper insultantes, & dicentes homini credenti, & quod credit, non ostēdenti, *ubi est Deus tuus?* quid ergo iste Cervus fecerit cōtra hæc verba, audiamus; ut ipsi, si possimus, faciamus. Primò, expressit sitim suam. *Quemadmodum inquit, Cervus, desiderat ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus.* Quid si Cervus ad fontes aquarum, lauandi causā desiderat? utrū ergo bibendi, aut lauandi causa, nescimus? audi quod sequitur & noli quærere. *Sitivit anima mea ad Deum vinū.* Quid sitivit? *quando veniam, & apparebo ante faciem Dei?* hoc est, quod sitio; venire & apparere, sitio in peregrinatione, sitio in cursu, satior in adventu. Sed quoniam sicut *Cervus*

desidero ad fontes aquarum, & est apud eum fons vitæ. Quid agam ut inveniam Deum meum? Considerabo terram; & facta est terra: Est magna pulcritudo terrarum, sed habet artificem: Magna miracula sunt seminum, atque gignentium, sed habent illa omnia Creatorem: Ostendo magnitudinem circumfusi maris stupeo, miror; artificem quæro. Cælum suspicio & pulcritudinem siderum; admiror splendorem solis exercitio diei sufficientem; lunam nocturnas tenebras consolantem. Mira sunt hæc, laudanda sunt hæc, vel etiam stupenda sunt hæc, neque enim terrena, sed etiam cœlestia sunt hæc. Nondum ibi stat sitis mea. Hæc miror, hæc laudo, sed eum, qui fecit hæc, sitio.

Aug manu
cap. 20.

Anima [enim] quam tangit amor Dei, nihil aliud potest cogitare, nihil desiderare, sed frequenter suspirat dicens: *Sicut Cervus desiderat ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea, ad te Deus meus.*

Aug. foli-
loq. ca. 35.

O fons vitæ, vena aquarum viventium, quando veniam ad aquas dulcedinis tuæ, de terrâ desertât inviâ & inaquosâ, ut videam virtutem tuam & gloriam tuam, & satiet ex aquis misericordiæ tuæ sitim meam? Sitio, Domine, fons vitæ es, satia me. Sitio Domine, sitio te Deum vivum.

August. in
Psalm. 62.

Sitiuit in te anima mea, quàm multipliciter tibi caro mea. In aliâ vitâ, cum resurrexerit caro; satia-

satiabitur; modò ex corruptione fragilitatis si non manducemus, deficimus & esurimus; si non bibamus, deficimus, & sitimus. Si diu vigilemus, deficimus & dormimus; si diu stemus, fatigamur, ideò sedemus; & si diu sedeamus fatigamur, & ideò surgimus. In istis omnibus multiplicibus defectionibus nostris, sitimus illam incorruptionem, & sic caro nostra, *multipliciter sitit Deo.* In ista Idu-mæa, in isto deserto, quàm multipliciter labora, tam multipliciter sitit; quàm multipliciter fatigatur, tam multipliciter sitit illam infatigabilem incorruptionem, in terrâ desertâ sine viâ, & sine aquâ, talis enim est mundus iste.

Quando veniam & apparebo ante
faciem Dei? Psal. 41.

42

XII.

Quando veniam & apparebo ante
faciem Dei? *Psalm. 41.*

A *H* quoties, mea lux, mihi seria verba dedisti,
Nulla secuta tamen, seria verba fides!
Euge brevi venies, toties dixisse recordor;
Adde fidem verbis dic semel, Euge veni,
Heu mihi, quam longa sunt expectantibus hora!
Plus avi spatio creditur una dies,
Iam, mea lux, lapsi menses, tot aguntur & anni,
Sperniq; facis toties, spem tamen usq; negas.
Quid miseram spatij tam lentis ferreus uris!
Et toties, parvo hic tempore, dicis, eris.
Iam lacerant fulsis me publica compita sannis,
Et tuus ille Deus, dic, ubi? quisq; rogat.
Quando igitur veniam? quando tibi libera sistar?
Quando adstabo oculis obuia facta tuis?
Aspicis ut misero consumar squallida luctu?
Qua careo, facies hac mihi damna facit,
O facies animi crudele mei, tormentum!
Unica qua praesens esse medela potes.
O quando, facies toto spectabilis orbe,
Quando tuo dabitur lumine posse frui?
Scilicet ut gravis est terris, absentia Phoebi,
Squallet & obscurus, sole latente, dies:
Nec color est hortis, nec amoenis gratia sylvis,
Iamq; silent homines, iamq; siletis aue:
Mox ubi purpureo rosem caput extulit ore,
Lata micat radijs, luce nitente, dies;

Et

Et suus est hortis color, & sua gratia sylvis,
Iamq; strepunt homines, iamq; loquuntur aves;
Sic ego, te viso, moriens, mea vita, resurgo?
Vivaq; non viso protinus emorior.

Sepè inbes, alio me pascere lumina vultu,
Multaq; conspectu corpora pulcra refert.

Aspice prata, inquis, formosos aspice flores;
Pieta mei multum prata coloris habent.

Aspice caruleo palantes aethere stellas;
Ha quoque de nostro lumine, lumen habent.

Aspice & humanis praestantia corpora formis;
Est meus humano multus in ore decor.

Siccine, Lux, nostris sperasti illudere votis?
Falsaq; supposito vendere frustra vitro?

Non ego polliceor mortalis imagine forma,
Ah, mea fax facies est, mea vita tua!

Illà, ô digna Deo facies! gravius ille suavi
Mixtus in ore timor, parq; timoris, amor.

Illà supercilij maiestas dia, cadentium
Coelituum prono quam colit ore tremor.

Nà quota pars tanti sedet ulla in fronte decoris,
Lux mea, quanta tuâ fronte, genisq; sedet?

Ah, neque si faciem coëat decor omnis in unam,
Tanta sit ullius gratia, quanta tua!

Lux mea splendidior quanto supereminet astris
Lucifer, & quanto Cynthia Lucifero?

Ipsaq; quanto iterum superatur Cynthia Phoëbo,
Tanto formosis omnibus ore prais.

De tribus id melius narrabit testibus unus,
Qui tibi tum comites vertice Thabor erant:

Cùm

Cùm testata Deum facies tibi flammea luxit,
Cinxit & auratas fax radiata comas:

Nempe aliquis tanta captus dulcedine lucis,
Et nimio formæ saucius igne tua;

Immemor & patria, oblitusq; suiq; suorūq;
Optabat stabiles figere monte lares.

Nec tamen augustum qualis, quantumq; videri
Coelitibus solitis, viderat ille Deum.

Viderat aërios abfistere vultibus ignes,
Vt solet accenso candida mica foco.

Videras ardenti rutilantem vertice flammam,
Quale lacebitum Sole refulget ebur.

Viderat, ut placidis Lucina videris in undis,
Cum tuum innitidis fluctuat ardor aquis;

Aut qualis pelago Coeli vibratur imago,
Vnda repercussi cùm tremat igne poli.

Quid dicturus erat, rotâ si luce coruscans
Vidisset, circum tempore binafaces?

Quid si oculos? quid si faciem sine nube micantē?
Quodq; polo facies lumen utroque iacit?

Quando erit ille dies, mea lux, rex ille dierum,
Numinis ambrosio cùm sinar ore frui!

Sape quidem vestros specto sub imagine vultus,
Cum vultus obeunt spica, merumq; tuos:

Magna, equidē, fateor tamē imperfecta volu-
Pro facie, faciem nube regente frui: (prais,

At mihi mens alio stimulatâ cupidine flagrat,
Ardet & innubes lara videre genas.

Quando erit ergo dies, cùm te, sine nube, videbo?
Impedient faciem vela nec ulla tuam?

Solaq;

*Solaq³ quæ fueras animo libata voluptas,
Tandem oculis etiam percipere meis?
Illa dies, fausto si quando affulserit astro,
Iuro, erit his oculis cavior illa dies.*

Quando

*Quando veniam & apparebo ante faciem
Dei? Psalm. 41.*

SI invenis meliùs quàm videre faciem
Dei, illuc te præpara. Væ tali amoris tuo,
si vel suspicaris aliquid pulcriùs, quàm est il-
le, à quo est omne pulcrum, quod te tenet,
ne illum cogitare merearis.

August. in
Psalm. 47.

Dulcissime, amantissime, benignissime, Aug. med.
charissime, pretiosissime, desideratissime, a- cap: 37.
mabilissime, pulcerrime, quando te videbo?
*quando apparebo ante faciem tuam? quando sa-
tiabor de pulcritudine tuâ, quando educes
me de hoc carcere tenebroso, ut confitear
nomini tuo.*

Dic nunc totum cor meum, dic nunc
Deo; *Quæro vultum tuum, vultum tuum Domine
requiro.* Eia nunc ergo, Tu Domine Deus
meus, doce cor meum, ubi & quomodo te
quærat, ubi & quomodo te inveniat. Qui-
bus signis, quâ facie, te quæram? numquam
te vidi, Domine Deus meus; nō novi faciem
tuâ, quid faciet altissime Domine, quid iste
tuus longinquus exul? quid faciet serv⁹ tuus
anxius amore tui, & longè projectus à facie
tuâ? anhelat videre te, & nimis abest illi fa-
cies tua. Dominus Deus meus es, & Deus
meus, & nondum te vidi. Tu me fecisti & re-
fecisti, & omnia mea bona tu mihi contuli-

Ansel. in
profolog.
cap. 1.

Cc

sti, &

sti, & nondum noui te. Denique *ad te videndum* factus sum, & nondum feci propter quod factus sum.

Aug. foli.
loq. ca. 36.

Hæc est plena beatitudo, & tota glorificatio hominis, *videre faciem Dei sui*, videre eum, qui fecit Cælum & terram, videre eum, qui fecit eum, qui salvavit eum, & qui glorificauit eum. *Exquisiui te facies mea, faciem tuam Domine, requiram*, faciem Domini virtutum, in quâ solâ, consistit tota gloria sempiterna beatorum.

Aug. foli.
loq. ca. 35.

O quando veniã & apparebo Domine ante faciem tuam? putãsne, videbo diem illam, diem, inquam iucunditatis & lætitiæ, *diem quam fecit Dominus, ut exultemus & lætemur in eâ?* O dies præclara & pulchra, nesciens vesperum, non habens occasum, in quâ audiam vocem laudis, vocem exultationis & confessionis; in quâ audiam, *intra in gaudium Domini tui!* intra in gaudium sempiternum, in domum Domini Dei tui, ubi sunt magna & inscrutabilia & mirabilia, quorum non est numerus. Intra in gaudium sine tristitiã, quod continet æternam lætitiã; ubi erit omne bonũ & non erit aliquod malum; ubi erit quicquid voles, & non erit, quicquid noles; ubi erit vita vitalis, dulcis & amabilis, semperq; memorialis; ubi non erit hostis impugnans, nec ulla illecebra, sed summa & certa securitas, securã tranquillitas, & tranquilla iucunditas

cunditas, iucunda felicitas, felix æternitas, æterna beatitudo, beata visio, quæ est gaudium Domini Dei tui.

Aug. foli.
loq. ca. 22.

Hanc verò, dulcedinem, ut gustavit Petrus, omnium inferiorum oblitus, clamavit quasi ebrius, dicens; *Domine bonum est nos hic esse faciãus nobis hic tria tabernacula*. hic moremur, te contemplemur; quia nullo alio indigemus. Sufficit nobis, Domine; *videre te* sufficit, inquit; tantã dulcedine satiari: unam enim stillam dulcedinis ille gustauit, & omnem aliam fastidivit dulcedinem. Quid putas dixisset, si magnam illam multitudinem dulcedinis Divinitatis tuæ gustasset, quam abscondisti timentibus te?

Vide quoque ardentem hominem [*Da. Chrysoſt* *homil. in* *Pſalm. 41.*] vide inflammatum, sciens enim se cum hiac recesserit, eum esse *visurum*, ne expectat quidem dilationem; morã enim non patitur; & si esset quidem privatus aliquis, humilisque & abiectus, & vivens in paupertate, magnum quiddam esset, vel sic, vitam præsentem contemnere; sed non esset adeo magnum ut nunc est, ut pote Rex est, & tantis fruitur delicijs, tantæque est gloriæ particeps, & est innumerabiles victorias consecutus, multaque bella vicit, & est omni ex parte clarus, insignis & illustis; hæc qui omnia irrideat, divitias & gloriam & omnes delicias, ad futura autem aspiret & inhiet,

hoc est magni cuiusdam & excelsi animi, hoc est animæ, quæ tenetur studio sapientiæ, & coelesti amore verè capta est.

August. in
Psal. 138. Moyses sic desideravit & concupivit videre ipsam speciem Dei, & loquenti secum Deo dixit: *Si inveni gratiã ante te; ostende mihi temetipsũ, adimplebis me lætitiã cum vultu tuo.*

Aug. foli-
loq. cap. 23. Et ego parvulus, inter parvulos familiæ tuæ, Deus pater, & virtus mea, *quando veniam & apparebo ante faciem tuam, ut qui nunc tibi confiteor ad tempus, ex tunc confitear tibi in æternum? Beatus ero si fuero admissus ad videndam claritatem tuam. Quis mihi hoc tribuat, ut ad hoc venire permittas me!*

August. in
Psal. 41. Sed *quando veniã?* en quod citius est Deo, tardum est desiderio. *Quando veniam & apparebo ante faciem Dei?* ex illo desiderio est & hoc, quod clamatur alibi: *Vnã petiã a Domino, hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini, per omnes dies vite mee. Quare hoc? ut contempler delectationem Domini. quando veniam & apparebo ante faciem Domini. Interim dum meditor, dum curro, dum in viã sum, antequam veniam, antequam appaream, fuerunt mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte, cum iudicium mihi per singulos dies; ubi est Deus tuus.*

Aug. med.
cap. 40. Eia, iam Domine! eia: appare mihi & consolatus ero! Exhibe præsentiam tuam, & consecutus ero desiderium meum, revela gloriam tuam, & erit perfectum gaudium meum.

Sitivit

Sitivit in te anima mea, quam multipliciter tibi caro mea! Sitivit anima mea ad Deum fontẽ vivum; quando veniã & apparebo ante faciẽ Domini. Quando venies consolator meus, quem exspecto? ò si quando videbo gaudiũ meum, quod desidero? ò si satiabor, cum apparverit gloria tua, quam esurio! ò si inebriabor ab ubertate domus tuæ, ad quam suspiro! ò si potabis me torrente voluptatis tuæ, quam sitio! sint mihi, Domine interim lacrymæ meæ panes die ac nocte, donec dicatur mihi, Ecce Deus tuus: donec audiat anima mea, Ecce sponsus tuus.

Ostende te mihi, consolator meus, *videam te*, lumen oculorum meorum, veni gaudium spiritus mei; *videam te* lætitiã cordis mei. Diligam te vita animæ meæ. *Appare mihi*, delectatio mea, solatium meum dulce, Domine Deus meus, vita mea, & gloria tota animæ meæ!

Aug. foli-
loq. cap. 1.

Quis dabit mihi pennas sicut colum-
bæ, & volabo & requiescam? Psal. 54.

XIII.

Quis mihi dabit pennas sicut co-
lumbæ, & volabo & requiescam ?
Psalm. 54.

Magne opifex rerum generis mortalis origo,
Corpora nostra tuâ sunt fabricata manu.
Si tamen ad veris liceat contendere verbis,
Quos habeant navos corpora nostra, querar.
In tria ius homini vastissima regna dedisti;
In maria, in terras, ætheriasq; domus:
Tanta sed ut iustus tria regna gubernet habens
Non quantum hæc possit machina, robur habet.
Pace, parum timida temeraria verba loquenti,
Plus operi vitij, quam reputetur, inest.
Moms abesse homini, fertur, doluisse fenestram
Cætera tam nitida membra probasse domus:
Sed fueritne foris, fueritne foraminis usus,
Lis erit arbitrio, Mome, secunda tuo,
Officit humana, me iudice, turpius ædi;
Nulla quod obsequium squamma vel ala ferat
Nô quod opus squamis ut terra regatur & alis;
Imperium terra squamma nec ala iuvat:
Sed simul ætherias homo cum moderetur habens,
Et simul æquorea carula sceptrâ plage!
Quâ nisi sint pinna, tumidas reget ante procellas?
Quâ nisi sint penna, nubila lege premet?
Vt volet, æriâ volucris petit ardua pennâ;
Piscis ut æquor aret, squammea pinna facit.
Sed

Sed neq; pinna vices homini, neq; pēna ministrat
 Et simul hic fluctus & simul Astra reget?
 Nec pelago piscis, neque nubibus imperat ales,
 Cur opus his, pennā, remigioq; fuit?
 Scilicet, ingenij minus, orbis & artis haberet,
 Nistreperet pennis stridula musca suis.
 Nec stabili geminus penderet cardine mundus,
 Bina nisi querulas ala moveret apes.
 Quid quod & in triplici, volucrū vilissime, regno
 Principis instar, iter Mergē natator, agas;
 Et modo gramineā pedes expatieris in herbā;
 Mox avis, alta petas; mox freta nauta, feces.
 Quin potius triplicis cecit tibi regia mundi,
 Per tria qui pennis hospita regna volas?
 Aut tria si fuerint hominis loca credita cura,
 Cur homini, triplici non licet ire viā?
 Carulus aquorei Nerēus pater ipse profundi,
 Non nisi squammigeris, currere fertur equis;
 Iuppiter, aërium qui flectere fingitur orbem,
 AETHERIS, ipse vehens alite, carpit iter.
 Nec levitas hominem celeri fert plumea pennā,
 Nec liquidas pinnā remige findit aquas.
 Et flectet geminum iustus sine viribus, orbem,
 AETHERE factus avis, factus in amne raris?
 Vt tamen undifraga careat moderamine pinna,
 (Plurima cum pinnis corpora casta natent)
 At sine prapetibus nulli patet ardua pennis,
 Quo patet aligero Regia sola gregi:
 O liceat vacuas mihi tollere corpus in aurā,
 Altaq; siderea visere regna plaga!

Aspice

Aspice, quos inter iaceat mea patria mores,
 Indignus patria nomen habere locus.
 Aspice, nec quod amē volucres, mirabere pennas
 Me gravior, quā qua Persea, caussa movet,
 Pegaseus utinam rapiar super aethera plantis,
 Aut moveat volucres Perseos ala pedes!
 Aut agiles humeris aptes mihi, Dadale, ceras,
 Icaris quamvis fabula labar aquis!
 Aut lapsas agitem pennat; pectore plumas,
 Quas vulsit vario picta columba sinus!
 Astra columbinis meditabor protinus alis,
 Et ferar ante tuam, Iuppiter ales anem.
 O stulta volucres, gens nata palustribus ulnis,
 Sueti caavernosos turba natare lacus!
 Non ego, si vestras mihi Dadalus applicet alas
 Littora vel scopulos imaq; saxa legam.
 Non ego, flumineis volitem levis accola ripa,
 Aut mea percussas penna flagellet aquas:
 Non mea torpentes circumvolet ala paludes;
 Vt propior segnes radit hirundo lacus,
 Non meā, ceu mœstis Ceyx dum plangitur undis,
 Humida vicino se lavet ala freto.
 Persequar aetherium sublimior ales Olympum,
 Altaq; mox solitis nisibus astra petam.
 O quondā felix hominum, modō turba volucrū,
 Quos amor, in celeres ira q; vertit aues!
 Cur mea nō capiunt agiles quoq; brachia plumas
 Induit aut motas hispida penna manus?
 Quot Indunt liquidis examina plumea campis,
 Aligeroq; secant nubila celsa pede!

Cc 5

Si

*Si mihi, Nise, tuo plumescant brachia fato,
 Cruraq; Styllaeis vestiar hirta comis;
 Silevis Aonio fierem certamine pica,
 Aut, Cytheraea, tuâ verterer ales aene;
 O mea si tangant aliquod suspiria Numen,
 Muter ut in pennis casta columba, tuas!
 Scilicet adverte, ceu Chaonis ales, olimâ
 Repperit nota teâ Noëta ratis;
 Protinus aligeris raperer super aethera velis,
 Nostra nec has iterum viseret ala plagas.*

Qui

*Quis mihi dabit pennas sicut columbae,
 & volabo & requiescam? Psal. 54.*

INARDESCIT & suspirat omnis peregrinus in sæculo. Patria bona, patria celestis, patria contemplationis, Angelorum patriâ! ubi nullus moritur, quo nullus hostis admittitur. Patria ubi habes sempiternum Deum amicû ubi nullum timeas inimicum,

Augustin.
 serm. 145.
 de temp.

*Quis dabit mihi pennis sicut columbae, & volabo
 & requiescam? Nihil mihi tam dulce, quam
 cum Domino meo esse, præbe, mihi, rogo,
 pennas, quibus indutus, ad te volitem sursum.*

Aug. med.
 cap. 17.

Quas pennas, nisi duas alas, duo præcepta charitatis, in quibus duobus præceptis tota lex pendet & prophetæ? has alas, has pennas, si recipiam, possum fugere à facie tuâ ad faciem tuam; & à facie irati ad faciem placati. Iam volumus spe & desiderio habentes alas geminæ charitatis. Hoc meditemur, hæc sit spes nostra, hæc sit consolatio nostra. Recipiamus pennis per charitatem, quas amissimus per cupiditatē; cupiditas enim viscum facta est pennarum nostrarû; elisit nos de libertate aëris nostri, id est, aurarum illarum liberarû spiritus Dei. Inde elisi perdidimus pennas, & fuimus quodammodo captivati in aucupis potestate. In istâ vitâ, inter tanta scandala, inter tam multa peccata, inter tantas turbas tentationum quotidianarum, quotidianarum fugge-

August. in
 Psal. 138

fugge-

suggestionum malarum: quid facio?

Ambr. de
fuga sa-
culi. cap. 5

Omne tempus in sollicitudine, omnis vi-
ta in molestijs: *in medio*, inquit, *laqueorū am-
bulas*, & alius: *in viā quā ābulat*, exteros sibi sibi
absconditos laqueos querebatur, ne deprehensus
caderet; volebat fugere *sicut passer*, sed adhuc
laqueus contritus non erat. Peryt, inquit *fuga ā
me gravatus habebat pennas per illam tene-
brosam aquā in nubibus aëris*, & fortasse evo-
lare non poterat. Denique illas pennas quere-
bat accipere, ut *evolaret & requiesceret* sicut
scriptū est: *Quis mihi dabit pennas sicut colum-
ba, & volabo & requiescam?*

Ambr. l. 4
in cap. 4.
Inc.

Etenim quasi clavis quibusdam suffigitur
anima, corporis voluptatibus, & cum semel
adhæserit cupiditatibus demersa terrenis,
difficile in altum potest, unde descendit, sine
Dei favore *revolare*, Actuum enim suorum
laqueis vineta & deliciarum sæcularium il-
lecebris obnoxia iam tenetur.

Ambr. ser
70.

Volare non potest nisi quod purum leve
atque subtile est, cuius nec sinceritas intem-
perantiā retardatur, nec alacritas, nec velo-
citas mole gravatur. Gravari autem *volatum*
dico non tam mole membrorum quàm de-
lictorum; unde puto etiam in ipsis avibus
ideò velocius *columbam* pænè præ omnibus
volitare, quod alacritatem & innocentiam
comitetur. Denique S. David cum puritate
mentis volare concupisceret, non alterius
animan.

animantis nisi *columba operavit alas*; dicens, *quis
dabit mihi pennas sicut columba, & volabo & re-
quiescam!* Intelligebat enim quòd altiora faci-
lius penetratur simplicitate mentis, quàm
levitate pennarum.

Conceperat amorem verbi Dei, & cupie-
bat ad ipsū *volatu celeri pervenire* dicens *Quis
mihi dabit pēnas, sicut columba, & volabo & re-
quiescam? volabo sensibus, volabo intellectibus
spiritualibus, & requiescam*, cum apprehēde-
ro sapientiæ & scientiæ eius thesauros. Puto
enim, quia sicut qui mortem CHRISTI reci-
piunt, & mortificant membra sua super terrā.
confortes efficiuntur similitudinis mor-
tis eius, ita & hi qui virtutem Spiritus Sancti
recipiunt, & sanctificantur ex eo, & donis
eius replentur (quia ipse *in specie columba* ap-
paruit) etiam ipsi *columba* fiant, ut de terrenis
& corporeis locis *evolent ad celestia, pennis
Sancti Spiritus elevati*.

Orig. hō4
in Cant.

Bene factum est ut *pennas acciperetis sicut
columba, & volaretis ad requiescendum*. Nā in
terrā non erit requies, sed labor & dolor &
afflictio spiritus. Quid ergo timendum est sic
volanti? nisi fortè cadaver, vel simile aliquid
videat in terrā, cuius desiderio tractus, vi-
deatur à venatoribus illis pessimis, & præpa-
ratis laqueis capiatur, & *sine novissima hominis
illius peiora prioribus?*

Bern. ser.
super
Beati qui
habitant.

Etenim tamdiu transilire debemus, quic-
quid

August. in
Psal. 76.

quid nos impedit, quicquid irretit; quicquid visco quodam illigat, & onere aggravat volatū nostrum donec perveniamus ad id quod sufficit, ultra quod nihil est, infra quod sumus omnia, ex quo sunt omnia.

Aug. med.
cap. 37.

Da, quælo, toto desiderio & omni studio, tendere quo te ascendisse credimus, ut in præsentem quidem miseriam solo tenear corpore, tecum autem sim cogitatione semper & aviditate; ut ibi sit cor meum, ubi tu es thesaurus meus desiderabilis, & incōparabilis, multumque amabilis. Assumat Domine, assumat, rogo, spiritus meus pennas & volitet & non deficiat, volet & perveniat usque ad decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ.

Ibidem.

Tene cor meum manu tuâ, quia sine te ad altiora non rapitur, illic festino, ubi summa pax regnat & iugis tranquillitas rutilat, Tene & rege spiritum meum, & assume illum secundum voluntatem tuam, ut te duce, ascendat ad illam regionem ubertatis, ubi pascis Israel in æternum pabulo veritatis.

XIV.

Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum! concupiscit & deficit anima mea in atria Domini. *Psalm. 83.*

Qui sidereas ducis fortissime turmas,
Cui cingant decies millia mille latas!
Quam tua Regifico radiant Prætoria luxu!
Mens stupet, & tanta languet amore domus
Mœnia Tanario defendunt marmore muros,
Limina sunt Parius portæ, celsa lapis.
Vestibulo rutilant adamantum lumine valæ,
Amplæq; magnificus culmina splendor habet.
Fulgurat excelsis fulvum laquearibus aurum,
Et camera auratâ cedrina fulta trabe.
Dectum angustū ingens, gēmissisq; auroq; superbū
Quale putes ipsum posse decere Deum.
Stratus humi calcatur onyx, vitreiq; plateas
Stellarum fundant, marmora fulva, globi.
Iam sua temperies placido mitissima Cælo est.
Qualis ubi vernis aura tepet zephyris; (p̄s).
Nec glacialis hiembs tremulo pede pulsat Olym-
p̄ta nec hibernâ grandine tecta sonant;
Nec pallentiviso moritura sole pruina;
Nec stant marmoreo flumina vincula gelu;

XIV.

D d

Nec

Nec coquit aestivi Cererem juba sava leonis,
 Solstitij medius nec furit igne dies.
 Nec viridis folijs sanguis fervore recedit.
 Nec tostus nimio sole fatiscit ager.
 Perpetuum ver astra colunt frigusq; caloremq;
 Inter Cœlicola tempora veris agunt.
 O qui sidereas habitas, Rex maxime sedes,
 Quam tua præterris invidiosa domus!
 Quin absunt gelidi bruma intrætabilis imbres,
 Quiq; regat madidos imbrifer hœdus agros;
 Æoliq; silent animis tranquilla per alta,
 Quassaq; nec venti murmure spica tremit.
 Stat placidus positus Aquilonum flatibus ather,
 Servat & æternus longa serena tenor.
 Sed neq; flammâtes liquido lavat aqnore currus,
 Nec subit occiduas Sol fugitivus aquas.
 Nec premit astra dies, neq; Sol fugat athere stel-
 Neo premitur lassus nocte fugate dies. (las.
 Nulla polos tacitis nox obruit atra tenebris,
 Nigraq; subduelo somnia sole vocat.
 Exulat athereis longè nox horrida terris,
 Et nitet æterno lumine clara dies:
 Clara dies, jucunda dies, serèmplice Phœbi,
 Fulmineam nostri lampada, luce premens.
 O qui sidereas habitas, Rex maxime sedes,
 Quam tua præ terris invidiosa domus!
 Sollicite procul hinc profuère cubilia cura,
 Et metus & tristi luridus ore dolor;
 Et caput atrato luctus velatus amictu,
 Lessu, & impexis nania mœsta comis.

Et

Et labor & toto gemitus proscriptus Olympo,
 Et lis & rabidi Iurgia rauca fori,
 Rixæq; invidiæq; cruentaq; sanguine bella,
 Monstraq; que secum plurima, bella trabût.
 Pauperes febrisq; fameq; sitiq; luæq;
 Quæq; sequi solita Martia castra neces.
 Hic clausa Bello porta, & sine militis armis
 Otia cœlicole mollia pacis agunt.
 Non galea, nõ scuta micant, non classica clãgunt,
 Mitescant positis aurea secla tubis.
 Tabisibique ac sunt, examina pallida, morbi,
 Quæq; cohors Letho prævia sternit iter.
 Quin etiam Letho interdictum mœnibus urbis,
 Nec quidquã in Superùm corpora juris habet
 Letitia data cura domus, que sedula stetum
 Elysijs longè finibus arcet agri,
 Instruit auratis conviviva Regia mensis,
 Quas recreant festis gaudia sancta jocis.
 Non quia Cœlicola dapibus ieiunia solvant
 Aut ullum Superùm proluat ore liquor.
 Absq; epulis, hic omnis amor compressus edendis,
 Omnis & absque meri munere pulsa sitis.
 Non istis temerant Superi conviviva mensis,
 Aut Regio similes fug gerit illa dapes.
 Elysum sine carne epulas Bacchoq; ministrat
 Cœlicolumq; venit nullus in ora civibus.
 Cœlestes onerant, incogita fercula lances.
 Quales nemo hominum, contigit ore cibos.
 Ambrosia, Superos hilarat, quis nescio, succus,
 Deus, & atheria nectare potus alit;

D d 2

Sicq;

*Sicq̄ super strato eternum discumbitur ostro,
Gaudet & auratis gens epulata toris. (nos,
Gaudet, & angelicos placidis bibit auribus hym
Et saltit & rutilam sub pede plaudit humum.
O qui sidereas habitas Rex maxime sedes,
Quot tua delicijs affluit illa domus!
Iam flagrat & studio nimis inflamata videndi,
Mens desiderio deficiit agra suo.*

*Quam dilecta tabernacula tua Domine
virtutum! concupiscit & deficiit ani-
ma mea in atria Domini. Psal. 83.*

Aug. med.
cap. 25.

MATER Hierusalem, Civitas sancta
Dei, charissima sponsa CHRISTI, te
amat cor meum, pulcritudinem tuam amat
cor meum, pulcritudinem tuam nimium de-
siderat mens mea. O quam decora, quam
gloriosa, quam generosa tu es. Tota pulcra
es, & macula non est in te. Felix anima mea,
semperque foelix in saecula, si intueri merue-
ro gloriam tuam, beatitudinem tuam, pul-
critudinem tuam, portas & muros, & pla-
teas tuas, & mansiones tuas multas; nobi-
lissimos cives tuos, & fortissimum Regem
tuum in decore suo. Muri namque tui ex la-
pidibus pretiosis; portae tuae ex margaritis
optimis; plateae tuae ex auro purissimo. in
quibus iucundum alleluja sine intermissione
concinitur; mansiones tuae multae, qua-
dri

dris lapidibus fundatae, saphyris constructae,
laterculis coopertae aureis, in quas nullus
ingreditur, nisi mundus, nullus habitat in-
quinatus. Speciosa facta es & tuavis in deli-
cijs tuis, mater Hierusalem; nihil in te tale,
quale hic patimur, qualia in hac miserâ vi-
tâ cernimus. Non sunt in te tenebrae, aut
nox, aut quaelibet diversitas temporum, sed
Deus de Deo, lux de luce, Sol Iustitiae sem-
per illuminat te, Agnes candidus & imma-
culatus, lucidum & pulcherrimum est lumen
tuum; Sol tuus & claritas tua, & omne bo-
num tuum, huius pulcherrimi Regis indefi-
ciens contemplatio: ipse Rex Regum in
medio tui, & pueri eius in circuitu eius.

Ibi Hymnicidi Angeiorum chori. Ibi so-
cietas supernorum Civium. Ibi dulcis solen-
nitas omnium, ab hac tristi peregrinatione
ad tua gaudia redeuntium. Ibi Prophetarum
providus chorus. Ibi duodenus Apostolorum
numerus. Ibi innumerabilium Martyrum vi-
ctor exercitus. Ibi Sanctorum Confessorum
sacer conventus. Ibi veri & perfecti Mona-
chi, Ibi sanctae mulieres, quae voluptates sae-
culi, & sexus infirmitatem vicerunt. Ibi pue-
ri & puellae annos suos sanctis moribus tran-
scenderunt. Ibi oves & agni, qui iam huius
voluptatis laqueos evaserunt. Exultant om-
nes in proprijs mansionibus, dispar est glo-
ria singulorum, sed communis est laetitia om-
nium

nium. Plena & perfecta ibi regnat charitas, quia Deus est ibi omnia in omnibus; quem sine fine vident, & semper videndo in eius amore ardent, amant & laudant, laudant, & amant. Omne opus eorum laus Dei sine fine, sine defectu, & sine labore. Felix ego & verè in perpetuum felix, si post resolutionem huius corpusculi, audire meruero illa cantica cœlestis melodiæ; quæ cantantur ad laudem Regis æterni, ab illis supernæ patriæ civibus beatorumque spirituum agminibus! Fortunatus ego, nimiumque beatus, si & ego ipse meruero cantare ea, & assistere Regi meo & Duci meo!

Aug. med.
cap. 22.

O tu vita, quam præparavit Deus ijs, qui diligunt eum! vita vitalis, vita beata, vita secura, vita tranquilla, vita pulchra, vita munda, vita casta, vita sancta, vita ignara mortis, nescia tristitiæ, vita sine labe, sine dolore, sine anxietate, sine corruptione, sine perturbatione, sine varietate & mutatione, vita totius elegantix & dignitatis plenissima, ubi non est adversarius impugnans, ubi nulla peccati illecebra, ubi est amor perfectus, & timor nullus, ubi dies æternus & unus omnium spiritus, ubi Deus facie ad faciem cernitur, & hoc vitæ cibo, mens sine defectu satiatur. Libet me tuæ intendere claritati, delectant me bona tuæ avido corde. Quanto plus valeo tecum considerare, tanto plus amore tui læqueo, tui vehementi

hement desiderio tuique; dulci memoriâ admodum delector. Libet itaque, libet in te oculos cordis attollere, statum mentis erigere, effectum animi conservare. Libet sanè de te loqui, de te audire, de te scribere, de te conferre; de tuâ beatitudine & gloriâ quotidie legere & lecta sapius corde revolvare, ut vel sic possim ac huius mortalis perituræque vitæ ardoribus, periculis & sudoribus sub tuæ vitalis auræ dulci refrigerio transire & transiens, sinu tuo fessum caput dormiturus vel paululum reclinare. O tu vita felicissima! ô Regnum verè beatum carens morte, vacans sine cui nulla tempora succedunt per ævum, ubi continuus sine nocte dies nescit habere tempus, ubi victor miles, illis hymnicis Angelorum sociatus choris, cantat Deo sine cessatione canticum de canticis Sion.

Quæ cantica, quæ organa, quæ cantilenæ, quæ melodiæ ibi sine fine decantantur! sonant enim semper melliflua hymnorum organa, suavissima Angelorum melodia cantica canticorum mira, quæ ad laudem & gloriam tuam à supernis civibus in perpetuum decantantur.

O anima, suspira ardentè, desidera vehementer, ut possis venire ad illam supernam Civitatem, de quâ tam gloriosa ducta sunt, in quâ sicut latantium omnium habitatio est!

Quanta erit illa felicitas, uti nullum erit malum,

Hugo de
S. Victore
lib. de ani-
ma cap. 4.

Aug. man.
cap. 24.

malum, nullum latebit bonum! vacabitur
Dei laudibus, qui erit omnia in omnibus!
Admoneor etiam sancto Cantico, ubi lego:
*Beati qui habitāt in domo tuā Domine, in secula
seculorū laudabunt te.* omnia membra & vis-
cera incorruptibilis corporis, quæ nunc vi-
demus per usus necessitatis varios distribu-
ta, quoniam tunc non erit ipsa necessitas; sed
plena, certa, secunda, sempiterna felicitas,
proficient in laudibus Dei.

Vera ibi gloria erit, ubi laudantis nec er-
rore quisquam nec adulatione laudabitur.
Verus honor, qui nulli negabitur digno, nul-
li deferetur indigno. Vera pax ibi est, ubi ni-
hil adversi nec à seipso, nec ab alio quisquā
patiatur. Præmium virtutis erit ipse, qui vir-
tutem dedit, ei que seipsum, quo maius nihil
possit esse, promisit. Quid enim est aliud
quod per Prophetam dixi: *Ero illorū Deus, &
ipsi erunt mihi plebs;* nisi ego ero unde satien-
tur, ego ero quæcumque; ab hominibus hone-
sta desiderantur, & vita & salus & victus &
copia & gloria, & honor, & pax, & omnia
bona? sic enim & illud rectè intelligitur,
quod ait Apostolus, *ut sit Deus omnia in omni-
bus ipse finis erit desideriorum nostrorū,* qui sine
fine videbitur, sine fastidio amabitur, sine fa-
tigatione laudabitur, ubi vacabimus & vi-
debimus, videbimus & amabimus, amabi-
mus & laudabimus. Ecce quod erit in fine,
fine

sine fine. Nam quis alius noster est finis; nisi
peruenire ad Regnum cuius nullus est finis?

O Anima, quid dicere valeo, cum futu-
rum gaudium aspicio? Iam pœnè præ admi-
ratione deficio, quia gaudium erit intus &
extra, subtus & supra, circum & circa. Gau-
debis igitur in omnibus, gaudebis de omni-
bus.

O Anima, qualis tibi erit dies illa, cum ad
hanc felicem choream fueris assumpta, &
cum omne tormentum tui (si piè vixeris, si
patienter sustinueris) convertetur in æter-
num iubilum! Tunc de omnibus his lauda-
bis Dominum Deum tuum, labijs exulta-
tionis, dicens: *Misericordias Domini in æter-
num cantabo.*

O domus Dei æterna, post CHRISTI
dilectionem, tu esto lætitia mea & consola-
tio; dulcis memoria tui beati nominis, sit
revelatio mœroris, tædiorumque meorum;
Tædet enim me valde vitæ huius & istius
crummosæ peregrinationis.

O domus Dei luminosa & speciosa, dile-
xi decorem tuum & gloriam habitationis
gloriæ Domini mei fabricatoris & possesso-
ris tui. Tibi suspiret peregrinatio mea die ac
nocte: tibi inhiet cor meum, tibi intendat
mens mea, ad societatem tuæ beatitudinis
pervenire desideret anima mea.

Quando transibo in illam admirabilem
& pul-

Bonau so-
lilo. cap. 4.

Bona. so-
lilo. cap. 4.

Ambr. in
orationib

Ambr. in
orationib

August.

med. c. 37.

& pulcerrimam domum tuam, ubi personat vox lætitiæ & exultationis in tabernaculis Justorum? *Beati qui habitant in domo tua Domine, in sacula saculorum laudabunt te!* Beati & verè beati, quos eligisti & assumpsisti in illam Cœlestem hæreditatem. Ecce *sancti tui, Domine florent ante te sicut liliū; replentur enim ab ubertate domus tua & torrente voluptatis tue potas eos, quoniã tu es fõs vitæ* O quàm mira, quàm pulcra, quàm acceptabilia sunt domus tuæ habitacula, Domine virtutum, concupiscit intrare in ea hæc peccatrix anima mea! *Domine dilexi decorem domus tuæ, locum habitationis gloriae tuæ. Vnam petij à Domino hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus vite mee.*

Aug. foli-
loq. cap 35

O verè beati! ô terque quaterque beati, qui jam omnium malorum exuti, securi de suâ immarcessibili gloriâ ad te, Regnum decoris, pervenire meruerunt ô æternum Regnum, Regnum omnium sæculorum! ubi lumen indeficiens & pax Dei quæ exuperat omnem sensum, in quo sanctorum animæ requiescunt, & lætitiæ sēpiterna super capita eorū; gaudium & exultationem obtinebunt, & fugiet dolor & gemitus. *O quàm gloriosum est Regnum, in quo tecum, Domine, regnant omnes Sancti.*

Greg. in
Psalm. 7.
pœnitent.

Ibi est lux sine defectu, gaudium sine gemitu; desiderium sine pœnâ, amor sine tristitiâ;

stitiâ; satietas sine fastidio; sospitas sine vitio, vita sine morte, sanitas sine languore. Ibi sancti & humiles corde, ibi spiritus & animæ justorum, ibi cuncti cœlestis Patris cives, & Beatorum spirituum ordines, Regem in decore suo videntes, & in gloriâ virtutis eius exultantes. Perfecta viget in omnibus charitas. una omniõ lætitiâ, una jucunditas.

Bone Jesu, verbum Patris, splendor paternæ gloriæ, in quem desiderant Angeli prospice, doce me facere voluntatem tuam, ut à spiritu tuo bono deductus, ad beatam illam perveniam Civitatem, ubi est dies æternus, & unus omnium spiritus; ubi est certa securitas & secunda æternitas, & æterna tranquillitas, & tranquilla fœlicitas, & fœlix suavitas, & suavis jucunditas; ubi tu Deus cum Patre & Spiritu Sancto vivis & regnas per infinita sæculorum sæcula, Amen.

Fuge dilecte mi, & assimilare caprea, hinnuloq̄, cervorum super montes aromatum.
Cant. 8.

45.

X V.

Fuge dilecte mi, & assimilare caprea hinnuloq̄; cervorum super montes aromatum. Cant. 8.

O *Cyus aspectus, mea lux, te proripe nostro;*
Ardeo, nec tantas mens capit ista faces.
O mala, qua dudum timui tibi dicere verba!
Quam, mea Lux, mallet dicere posse, mans.
Non etenim tua me presentia tempore lassat.
Absinete, gravis est qualibet hora mihi!
Sed prohibent nimis incendia dulcia flammis,
Vel fuge, vel nocuam, Lux mea, codo facem.
Hac mihi Tu, fateor, si iussa aliquando dedisses,
Exanimis misero lapsa dolore forem.
Parce, iubet sanis Amor ignibus, haud ego modo
Stare velim totos in mea vota dies:
Si possem, cuperem non persuadere quod horror,
Si potes, invitas aure repelle precei.
Ergo mane, mea lux, monitis neq̄, flectere nostris
Nec, precor, audieris qua modo iussa dedi.
Transmare precipites rapiat verba irrita Cauri,
Non mea, sed stolidi verba fuere metus.
At prohibet rapidus fibras qui pascitur ardor,
Astuo nec tantas mens capit ista faces.
Ergo fuge & celere pedibus pravertere capellas,
Antevola cervos, antevola hinnuleos.
Sed fuge respiciens, tamquam discedere nolles,
Vt qui spectari, dum fugit, antè cupit.

Dini

Deus in Ephremi cùm pectore ferueret ignis;
Non ego par flama quin fugis, inquit, Amor?
Ille triumphato clarus Xaverius Indo,
Saucius atheriâ pectora sapè face;
Cœlestis quoties ardebat arundinis æstu,
Ab satis est, satis est! dicere suetus erat,
Cùm flagrat juvenis sceptri laus magna Poloni,
Corda rigat gelidis Stanesilais aquis.
Quis mea pectoribus compono pectora tantis?
Non ego sum toti, lux mea, par pharetra.
Carpe fugam, pedibusq; leues præverte capellas,
Antevola cervos, antevola hinnulos.
En juga vicino caelos tangentiâ clivo,
Thuris abi madido cortice gutta tumet;
Cedrus ubi, Laurusq; & copia plurima Myrrha,
Mixtaq; punicis Cinnama leta croci.
Huc fuge pennigeris super alta cacumina plâtis,
Seu tua, Mons Amana, Libane sive tua?
Alta super juvenum fastigia Seraphicorum,
Cherubicoq; apices, Astraq; summa super.
Scilicet insoliti non sunt his montibus ignes,
Pectora quos imis vallibus ista timent.
Vna poste flammare meas scintilla medullas,
Non ego par totas, lux mea, ferre faces.
Carpe fugam, pedibusq; leues præverte capellas,
Antevola cervos, antevola hinnulos.
Sic tamen, ut fugiens oculis huc sapè recurras,
Longiùs aspectu nè ve vagere meo.
Qualis at oppositum spectat seror aurea Phœbum
Cùm plus de radys, quo magè dicat, habet.

Parce

Parce, suas vires, mea lux, vitiumq; fatenti,
Nec tecum possum vivere, nec sine te.
Ardeo, si properas; rigeo, si fugeris; hei mi
Et procul, & presens, igne gelug; nocet!
Quid facies, mea lux sine tenore esse volentis?
Fac caleam, tot non tamen igne cremer.
Ergo fuge, alipedesq; celer præverte capellas,
Antevola cervos, antevola hinnulos.
Interea viridem fabricabor arundine cannam,
Et referet laudes fistula facta tuas.
Post, ubi vox longo modulamine fessa silebit,
Ore silente novum dextra capesset opus.
Arboribusq; meos solysq; insculpet amores,
Amborumq; uno cortice nomen erit.
Scriptaq; præteriens ne noscat signa viator,
Littera confusum nomen utrumq; teget.
Post opus hoc, reliquasi qua super hora diei.
Illamibi in somnos hora quietis erit.
Sic tamen ut vestri sic mixtus imagine somnus,
Et mihi stes clausos pervigil ante oculos.
Dum loquor, en tacitis gliscunt incendia flâmis,
Ocyùs ingratham lux mea carpe fugam.
Carpe fugam, veluti cuperes tamen ante videris,
Vtq; brevi redeas, non Tibi dico Vale.

Fuge

Fuge dilecte mi, & assimilare capreae, hinnuloq; cervorum, super montes aromatum. Cant. 8.

Guil. Ab-
bas apud
Delrio in
e. 8. Cant.
SPONSUS plerumque præproperè & præ-
smaturè fugatur, & ante tempus dicitur
ei, *Fuge* quippe tempus manendi sponso &
tempus fugiendi. Tempus dicendi ei; *Mane*
nobiscum Domine; & tempus dicendi ei; *Fuge*
dilecte mi. Tempus dimittendi eum, & tem-
pus dicendi ei: *Non dimittā te nisi benedixerim*
tibi, nisi auxeris incrementa frugum iusti-
tiæ meæ, ut suo tempore dimittam te.

Bed. inc. 8
Cant.
[Sed] quis eum quem diligit; à suâ fugare
præsentia velit? quod ergo ait, *Fuge d'è te mi*
non optando loquitur, sed eius potiùs vo-
luntate fervendo.

Author
Scale pa-
adyfi to 9
Aug. ca. 5.
Sicut enim in quibusdam carnalibus offi-
cijs adeò vincitur carnalis concupiscentia,
quod omnem visum rationis amittit, & fit
homo quasi totus carnalis; ita meritò in hæc
superna contemplatione, ita consummuntur
& absorbentur carnales motus ab ani-
mâ, ut in nullo caro spiritui contradicat.

Idem. c. 6.
Numquid huius consolationis & lætitiæ
testes sunt & nuci, suspiria & lacrymæ? Sed
ita est, nova est antiphrasis ista & significa-
tio inusitata; sed quid huius secreti colle-
quia proferimus in publicum?

Dimitt

Dimitte me, iam enim ascendit Aurora: datâ Idem c. 7.
ergo benedictione, mortificato nervo fe-
moris & mutato nomine de Jacob in Israël,
paulisper secedit Sponsus, diu desideratus,
citò elapsus.

Sed ne timeas, ô Sponsa, ne desperes, ne Idem c. 8.
existimes te contemni, si paulisper tibi sub-
trahit sponsus faciem suam. Omnia ista coo-
perantur in bonum, & de accessu & recessu
lucrum acquiris; tibi venit, tibi & recedit; ve-
nit ad consolationem, recedit ad cautelam,
ne magnitudo consolationis extollat te.
Hanc gratiâ cum vult & quando vult Spon-
sus attribuit, non jure hæreditario posside-
tur. Vulgare proverbium est, quod nimia
familiaritas parit contemptum. Recedit er-
go, ne fortè nimis assiduus, contemnatur, &
absens magis desideretur, desideratus avi-
diùs quærat, diu quæsitus tandem gratiùs
inveniatur. Ne ergo exilium depretemus pro
patriâ, arrhâ pro pretij summâ, venit spon-
sus & recedit vicissim, nunc consolationem,
afferens, nunc universum statum nostrum
in infirmitate commutans, paulisper nos per-
mittit gustare, quàm suavis est; & antequam
plenè sentiamus, se subtrahit, & ita quasi
alis expansis supra nos volitans provocat,
nos ad vocandum.

Meritò proinde quærenti illum anima re-
sponderetur. *Altissimum posuisti refugium tuum* Bern. ser.
9. super

Ee

Ne

Esti qui
habis.

Neque enim sic Deum sitiens anima; aut cum Petro, ei in terreno monte. Facere tabernaculum, aut cum MARIA deinceps, eum tangere vult in terrâ, sed planè clamat: *Fuge dilecte mi, assimulare caprea, hinnuloq, cervorum.*

Amb. de
bono
mortis
cap. 5.

Hortatur, enim, ut fugiat, sponsus, quia jam sequi potest etiam ipsa terrena fugientem. Dicit autem, *ut similis sit damula*, quæ evadit de retibus. Vult enim & ipsa fugere & evolare supra mundum.

Beda in c.
8. Cant.

Assimulare caprea, hinnuloq, cervorum super montes aromatum; multum optando ac supplicando prosequitur, sciens hanc sibi maximam in præsentî vitâ esse foelicitatem; ut quia continuâ visioe non valet, saltem crebrâ ejus visitatione consoletur, quæ nimirum foelicitas illis solùm conceditur, qui contemptu terrestrium & gaudiorum appetitu cœlestium, appellari spiritualium merentur montes aromatum. assimilatur enim *caprea hinnuloq, cervorum* apparentibus *super montes aromatum*, cum rursus, ut opportunum ipse judicaverit, collatâ ibi luce sui præsidij, siue obsidentia tentationum pericula tollit, seu consueta quæ subtraxisse videbatur, virtutum dona restituit: constat enim de nostrâ parvitate, quia nequaquam uno atque indissimili modo semper orationum dulcedini insistere, lacrymas (vel pro reatus nostri conscientia, vel pro desiderio patriæ

patriæ cœlestis) fundere valeamus; ita ut nonnumquam multum conati, his uti bonis nequeamus. Ac rursus aliquando, etiam minus ipsi studentes, horum copiâ potiamur. Quod, unde agitur, nisi nunc fugit dilectus; nunc mentem nostram revisit.

Bern. fer.
75. in Cât.

Quis verò mihi huius mutabilitatis referet Sacramenta? quis mihi explicet ire & redire *Verbi?* numquid levitate utitur sponsus? sensu animæ, non motu verbi, ista fieri sentiamus. Cum sentit gratiam, agnoscit præsentiam; cum non, absentiam quæritur, & rursus præsentiam quærit, sed fortè ideò se subtraxit sponsus, quo avidius revocaretur, teneretur fortiùs? Nam & aliquando simulabat se longiùs ire, non quia hoc volebat, sed magis volebat audire: *Mane nobiscum, quoniam advesperascit.* Nunc verò constat, in animâ fieri huiusmodi vicissitudines euntis & redeuntis verbi, sicut ait: *Vado & venio ad vos.* Item, *modicum & non videbitis me.* O modicum & modicum! ô modicum longû! Pie Domine, modicum dicis, quòd non videmus te? saluum sit verbum Domini mei, longum est; & multum valdè nimis.

Sed *fuge dilecte mi*, quia non possum adhuc sociari tibi thalamo sicut vis. Ansel. c. 8. Cant.

O vocem dignam auditu dilecti! vocem de corde fideli & mente humili! hoc enim est, quod anima quævis fidelis & sapiens

Rupert in
c. 8. Cât.

dicere consuevit : Domine non sum digna ut intres sub tegum meum: non sum digna, ut in me ostendas frequens aliquod præsentia vel visitationis tuæ miraculum. *Fuge*, inquam, *dilecte mi*, & saltus huiusmodi similes saltibus *caprea* aut *hiunuli cervorum* effice, non super me, sed super montes aromatum, super præcella merita sanctorum, atque perfectorum.

August. in
confess.
cap. 40.

Aliquando intromittis me in affectum, multum inusitatum introrsus, ac nescio quam dulcedinem; quæ si perficiatur in me, nescio quid erit, quod vita ista non erit; sed recido in hæc, ærumnosis ponderibus & resorbeor solitis; & teneor, & multum fleo, sed multum teneor.

Aug. folil.
cap. 22.

Domine consolator meus; in hac vitâ renuit consulari anima mea, ut digna habeatur consolationibus æternis.

S. Eu: in
vitâ suâ.

Recede à me, Domine, parumper, quoniam vasis huius infirmitas ferre non potest.

SYL.

SYLLABVS
LIBRI PRIMI
GEMITVS
ANIMÆ POENITENTIS.

I.

*AN*ima mea desideravit te in nocte. Isaia 26.

II.

Deus tu scis insipientiam meam, & delicta mea à te non sunt abscondita. Psalm. 68.

III.

Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum, salva me Domine, quoniam conturbata sunt ossa mea. Psalm. 6.

IV.

Vide humilitatem meam, & laborem meum, & dimi ste universa delicta mea. Psalm. 24.

V.

Memento quasi quod sicut lutum feceris me, & in pulverem reduces me. Iob. 10.

VI.

Peccasti: quid faciam tibi, o custos hominum! quare posuisti me contrarium tibi? Iob. 7.

VII.

Cur faciem tuam abscondisti, & arbitraris me inimicum tuum? Iob. 13.

VIII.

Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, & plorabo die ac nocte? Hier: 9.

IX.

Dolores inferni circumdederunt me, preoccupaverunt me laquei mortis. Psalm. 17.

X.

Non intres in iudicium cum serbo tuo, quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens. Pl. 142.

XI.

Non me demergat tempestas aqua, neque absorbeat me profundum. Psalm. 68.

XI I.

XII.

*Quis mihi hoc tribuat ut in inferno protegas me,
& abscondas me, donec pertranseat furor tuus?*
Iob. 14.

XIII.

*Numquid non paucitas dierum meorum finietur brevi?
dimitte ergo me ut plangam paululum dolorem meum.*
Iob. 11.

XIV.

*Vtinam saperent, & intelligerent, ac novissimum
providere.* Deut. 32. XV.

Defecit in dolore vita mea, & anni mei in gemis. Psal. 30.

SYLLABUS

LIBRI SECUNDI

DESIDERIA
ANIMÆ SANCTÆ.

XVI.

Concupiscit anima mea desiderare justificationes tuas. Psal. 118.

XVII.

Vtinam dirigantur via mea ad custodiendas justificationes tuas. Psal. 118.

XVIII.

Perfice gressus meos in semitis tuis, ut non moveantur vestigia mea. Psal. 16.

XIX.

Confige timore tuo carnes meas, à iudicijs enim tuis timui. Psalm. 118.

XX.

Averte oculos meos ne videant vanitatem. Psal. 118.

XXI.

Fiat cor meum immaculatum in justificationibus tuis, ut non confundar. Psal. 118.

XXII.

Veni dilecte mi, egrediamur in agrum, commoremur in villis. Cant. 7.

XXIII.

Trabe me post te, curremus in odorem unguentorum meorum. Cant. 1.

XXIV.

XXIV.

Quis mihi det te fratrem meum fugentem ubera matris mea, ut inveniam te foris, & deosculer te, & jam me nemo despiciat. Cant. 8.

XXV.

In lectulo meo, per noctes, quasi vis, quem diligis anima mea; quasi vis illum, & non inveni. Cant. 3.

XXVI.

Surgam & circuibō civitatem; per vicos & plateas, quarum quem diligit anima mea; quasi vis illum, & non inveni. Cant. 3.

XXVII.

Num quem diligit anima mea, vidisti? paululum cum pertransissem eos, inveni quem diligit anima mea; tenui eum, nec dimittam. Cant. 3.

XXVIII.

Mihi autem adharere Deo bonum est; ponere in Domino Deo spem meam. Psal. 72.

XXIX.

Sub umbrā illius, quem desideraveram, sedis. Cant. 2.

XXX.

Quomodo cantabimus canticum Domini, in terra alienā? Psal. 136.

SYLLABUS.

LIBRI TERTII.

S V S P I R I A
ANIMÆ AMANTIS.

XXXI.

Dirige vos, filia Ierusalem si in veneritis dilectum meum, ut nunciatus ei, quia amore languet. Cant. 5.

XXXII.

Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore languet. Cant. 2.

XXXIII.

Dilectus meus mihi & ego illi, qui pascitur inter lilia, donec aspires & inclinentur umbrae. Cant. 2.

XXXIV.

XXXIV.

Ego dilecto meo. Et ad me conversio eius. Cant. 7.

XXXV.

Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est.
Cant. 5.

XXXVI.

*Quid enim mihi est in Cælo, Et à te quid solui
super terram?* Psal. 72. XXXVII.

*Hæu mihi quis incolatus meus prolongatus est;
habitans cum habitantibus Cedar, multum incola
fuit anima mea!* Psal. 119.

XXXVIII.

*Infelix ego homo! quis me liberabis de Corpore
mortis huius?* Rom. 7.

XXXIX.

*Coarctor è duobus, desiderium habens dissolvi Et
esse cum CHRISTO.* Philip. 1.

XXXX.

*Educ de custodia animam meam, ad confiten-
dum nomini tuo!* Psal. 141.

XXXXI.

*Quemadmodum desiderat cervus ad fontes a-
quarum, ita desiderat anima mea ad te, Domine.*

Psal. 41.

XXXXII.

Quando veniam Et apparebo ante faciem Dei?
Psal. 41.

XXXXIII.

*Quis dabis mihi pennas sicut columba, Et volabo,
Et requiescam?* Psal. 54.

XXXXIV.

*Quam dilecta tabernacula tua, Domine virtutum;
concupisistis Et defecit anima mea, in atria Do-
mini!* Psal. 83.

XXXXV.

*Fuge dilecte mi, Et assimilare caprea, hinnuloque
cervorum, super montes aromatatum.* Cant. 8.

F I N I S.

KSIĘGARNIA

ANTYKWARIAT

DOM
KSIĄZKI
DOM

1200

825292

E

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

